İMANIN GÜZELLİKLERİ

HARUN YAHYA

Bu kitapta kullanılan ayetler, Ali Bulaç'ın hazırladığı "Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Anlamı" isimli mealden alınmıştır.

Birinci Baskı: Aralık 2005
İkinci Baskı: Mart 2006

ARAŞTIRMA
YAYINCILIK

Talatpaşa Mah. Emirgazi Caddesi
İbrahim Elmas İşmerkezi
A Blok Kat 4 Okmeydanı - İstanbul
Tel: (0 212) 222 00 88

Baskı: Entegre Matbaacılık
Sanayi Cad. No: 17 Yenibosna-İstanbul
Tel: (0 212) 451 70 70

w w w . h a r u n y a h y a . o r g - w w w . h a r u n y a h y a . n e t

İÇİNDEKİLER

Birinci Bölüm
Peygamberimiz (sav)'in
Dilinden Cennet

İkinci Bölüm
Gözardı Edilen
Kuran Hükümleri

Üçüncü Bölüm
Kuran Mucizeleri

Ek Bölüm
Evrim Yanılgısı

YAZAR ve ESERLERİ HAKKINDA

Harun Yahya müstear ismini kullanan yazar Adnan Oktar, 1956 yılında Ankara'da doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini Ankara'da tamamladı. Daha sonra İstanbul Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde ve İstanbul Üniversitesi Felsefe Bölümü'nde öğrenim gördü. 1980'li yıllardan bu yana, imani, bilimsel ve siyasi konularda pek çok eser hazırladı. Bunların yanı sıra, yazarın evrimcilerin sahtekarlıklarını, iddialarının geçersizliğini ve Darwinizm'in kanlı ideolojilerle olan karanlık bağlantılarını ortaya koyan çok önemli eserleri bulunmaktadır.

Harun Yahya'nın eserleri yaklaşık 30.000 resmin yer aldığı toplam 45.000 sayfalık bir külliyattır ve bu külliyat 57 farklı dile çevrilmiştir.

Yazarın müstear ismi, inkarcı düşünceye karşı mücadele eden iki peygamberin hatıralarına hürmeten, isimlerini yad etmek için Harun ve Yahya isimlerinden oluşturulmuştur. Yazar tarafından kitapların kapağında Resulullah'ın mührünün kullanılmış olmasının sembolik anlamı ise, kitapların içeriği ile ilgilidir. Bu mühür, Kuran-ı Kerim'in Allah'ın son kitabı ve son sözü, Peygamberimiz (sav)'in de hatem-ül enbiya olmasını remzetmektedir. Yazar da, yayınladığı tüm çalışmalarında, Kuran'ı ve Resulullah'ın sünnetini kendine rehber edinmiştir. Bu suretle, inkarcı düşünce sistemlerinin tüm temel iddialarını tek tek çürütmeyi ve dine karşı yöneltilen itirazları tam olarak susturacak "son söz"ü söylemeyi hedeflemektedir. Çok büyük bir hikmet ve kemal sahibi olan Resulullah'ın mührü, bu son sözü söyleme niyetinin bir duası olarak kullanılmıştır.

Yazarın tüm çalışmalarındaki ortak hedef, Kuran'ın tebliğini dünyaya ulaştırmak, böylelikle insanları Allah'ın varlığı, birliği ve ahiret gibi temel imani konular üzerinde düşünmeye sevk etmek ve inkarcı sistemlerin çürük temellerini ve sapkın uygulamalarını gözler önüne sermektir.

Nitekim Harun Yahya'nın eserleri Hindistan'dan Amerika'ya, İngiltere'den Endonezya'ya, Polonya'dan Bosna Hersek'e, İspanya'dan Brezilya'ya, Malezya'dan İtalya'ya, Fransa'dan Bulgaristan'a ve Rusya'ya kadar dünyanın daha pek çok ülkesinde beğeniyle okunmaktadır. İngilizce, Fransızca, Almanca, İtalyanca, İspanyolca, Portekizce, Urduca, Arapça, Arnavutça, Rusça, Boşnakça, Uygurca, Endonezyaca, Malayca, Bengoli, Sırpça, Bulgarca, Çince, Kishwahili (Tanzanya'da kullanılıyor), Hausa (Afrika'da yaygın olarak kullanılıyor), Dhivelhi (Mauritus'ta kullanılıyor), Danimarkaca ve İsveççe gibi pek çok dile çevrilen eserler, yurt dışında geniş bir okuyucu kitlesi tarafından takip edilmektedir.

Dünyanın dört bir yanında olağanüstü takdir toplayan bu eserler pek çok insanın iman etmesine, pek çoğunun da imanında derinleşmesine vesile olmaktadır. Kitapları okuyan, inceleyen her kişi, bu eserlerdeki hikmetli, özlü, kolay anlaşılır ve samimi

üslubun, akılcı ve ilmi yaklaşımın farkına varmaktadır. Bu eserler süratli etki etme, kesin netice verme, itiraz edilemezlik, çürütülemezlik özellikleri taşımaktadır. Bu eserleri okuyan ve üzerinde ciddi biçimde düşünen insanların, artık materyalist felsefeyi, ateizmi ve diğer sapkın görüş ve felsefelerin hiçbirini samimi olarak savunabilmeleri mümkün değildir. Bundan sonra savunsalar da ancak duygusal bir inatla savunacaklardır, çünkü fikri dayanakları çürütülmüştür. Çağımızdaki tüm inkarcı akımlar, Harun Yahya Külliyatı karşısında fikren mağlup olmuşlardır.

Kuşkusuz bu özellikler, Kuran'ın hikmet ve anlatım çarpıcılığından kaynaklanmaktadır. Yazarın kendisi bu eserlerden dolayı bir övünme içinde değildir, yalnızca Allah'ın hidayetine vesile olmaya niyet etmiştir. Ayrıca bu eserlerin basımında ve yayınlanmasında herhangi bir maddi kazanç hedeflenmemektedir.

Bu gerçekler göz önünde bulundurulduğunda, insanların görmediklerini görmelerini sağlayan, hidayetlerine vesile olan bu eserlerin okunmasını teşvik etmenin de, çok önemli bir hizmet olduğu ortaya çıkmaktadır.

Bu değerli eserleri tanıtmak yerine, insanların zihinlerini bulandıran, fikri karmaşa meydana getiren, kuşku ve tereddütleri dağıtmada, imanı kurtarmada güçlü ve keskin bir etkisi olmadığı genel tecrübe ile sabit olan kitapları yaymak ise, emek ve zaman kaybına neden olacaktır. İmanı kurtarma amacından ziyade, yazarının edebi gücünü vurgulamaya yönelik eserlerde bu etkinin elde edilemeyeceği açıktır. Bu konuda kuşkusu olanlar varsa, Harun Yahya'nın eserlerinin tek amacının dinsizliği çürütmek ve Kuran ahlakını yaymak olduğunu, bu hizmetteki etki, başarı ve samimiyetin açıkça görüldüğünü okuyucuların genel kanaatinden anlayabilirler.

Bilinmelidir ki, dünya üzerindeki zulüm ve karmaşaların, Müslümanların çektikleri eziyetlerin temel sebebi dinsizliğin fikri hakimiyetidir. Bunlardan kurtulmanın yolu ise, dinsizliğin fikren mağlup edilmesi, iman hakikatlerinin ortaya konması ve Kuran ahlakının, insanların kavrayıp yaşayabilecekleri şekilde anlatılmasıdır. Dünyanın günden güne daha fazla içine çekilmek istendiği zulüm, fesat ve kargaşa ortamı dikkate alındığında bu hizmetin elden geldiğince hızlı ve etkili bir biçimde yapılması gerektiği açıktır. Aksi halde çok geç kalınabilir.

Bu önemli hizmette öncü rolü üstlenmiş olan Harun Yahya Külliyatı, Allah'ın izniyle, 21. yüzyılda dünya insanlarını Kuran'da tarif edilen huzur ve barışa, doğruluk ve adalete, güzellik ve mutluluğa taşımaya bir vesile olacaktır.

OKUYUCUYA

Bu kitapta ve diğer çalışmalarımızda evrim teorisinin çöküşüne özel bir yer ayrılmasının nedeni, bu teorinin her türlü din aleyhtarı felsefenin temelini oluşturmasıdır. Yaratılışı ve dolayısıyla Allah'ın varlığını inkar eden Darwinizm, 140 yıldır pek çok insanın imanını kaybetmesine ya da kuşkuya düşmesine neden olmuştur. Dolayısıyla bu teorinin bir aldatmaca olduğunu gözler önüne sermek çok önemli bir imani görevdir. Bu önemli hizmetin tüm insanlarımıza ulaştırılabilmesi ise zorunludur. Kimi okuyucularımız belki tek bir kitabımızı okuma imkanı bulabilir. Bu nedenle her kitabımızda bu konuya özet de olsa bir kısım ayrılması uygun görülmüştür.

Belirtilmesi gereken bir diğer husus, bu kitapların içeriği ile ilgilidir. Yazarın tüm kitaplarında imani konular, Kuran ayetleri doğrultusunda anlatılmakta, insanlar Allah'ın ayetlerini öğrenmeye ve yaşamaya davet edilmektedir. Allah'ın ayetleri ile ilgili tüm konular, okuyanın aklında hiçbir şüphe veya soru işareti bırakmayacak şekilde açıklanmaktadır.

Bu anlatım sırasında kullanılan samimi, sade ve akıcı üslup ise kitapların yediden yetmişe herkes tarafından rahatça anlaşılmasını sağlamaktadır. Bu etkili ve yalın anlatım sayesinde, kitaplar "bir solukta okunan kitaplar" deyimine tam olarak uymaktadır. Dini reddetme konusunda kesin bir tavır sergileyen insanlar dahi, bu kitaplarda anlatılan gerçeklerden etkilenmekte ve anlatılanların doğruluğunu inkar edememektedirler.

Bu kitap ve yazarın diğer eserleri, okuyucular tarafından bizzat okunabileceği gibi, karşılıklı bir sohbet ortamı şeklinde de okunabilir. Bu kitaplardan istifade etmek isteyen bir grup okuyucunun kitapları birarada okumaları, konuyla ilgili kendi tefekkür ve tecrübelerini de birbirlerine aktarmaları açısından yararlı olacaktır.

Bunun yanında, sadece Allah rızası için yazılmış olan bu kitapların tanınmasına ve okunmasına katkıda bulunmak da büyük bir hizmet olacaktır. Çünkü yazarın tüm kitaplarında ispat ve ikna edici yön son derece güçlüdür. Bu sebeple dini anlatmak isteyenler için en etkili yöntem, bu kitapların diğer insanlar tarafından da okunmasının teşvik edilmesidir.

Kitapların arkasına yazarın diğer eserlerinin tanıtımlarının eklenmesinin ise önemli sebepleri vardır. Bu sayede kitabı eline alan kişi, yukarıda söz ettiğimiz özellikleri taşıyan ve okumaktan hoşlandığını umduğumuz bu kitapla aynı vasıflara sahip daha birçok eser olduğunu görecektir. İmani ve siyasi konularda yararlanabileceği zengin bir kaynak birikiminin bulunduğuna şahit olacaktır.

Birnci Bölüm:

PEYGAMBERİMİZ (SAV)'İN DİLİNDEN CENNET

GİRİŞ

İnsan, dünya hayatında nefsindeki kötülükleri yenip ömrünü Allah'ın razı olacağı şekilde geçirmekle sorumludur. Bunun içinse kendisine ortalama altmış yetmiş yıl gibi çok az bir süre verilmiştir. Allah, rızasını kazanan kulları için, dünyadaki bu kısa yaşamın ardından, sonsuz ve eşsiz bir hayat yaratmıştır. Dünya hayatındaki bu ömür göz açıp kapayıncaya kadar, hızla tükenip geçmektedir. Bu süre içerisinde sabır gösteren, güzel ahlakta kararlı davranan, Allah'a samimi bir kul olan kimseler ahirette çok büyük bir mükafatla; sonsuz cennet hayatıyla karşılaşacaklardır. Kuşkusuz bu Rabbimiz'in kullarına olan ihsanının, rahmetinin ve sevgisinin çok önemli bir tecellisidir.

Allah her insanı, herşeyin en güzelinden, en mükemmelinden zevk alacak ve bunlara karşı büyük bir özlem duyacak bir ruh ile yaratmıştır. Bu nedenle insan, hayatı idrak etmeye başladığı andan itibaren bu mükemmelliğe ulaşabilmek için, içinde sürekli olarak büyük bir istek duyar. Daima bir güzellik ve nimet arayışı içerisinde olur. Ancak buna ne kadar çok istek duyarsa duysun ve bunun için ne kadar çok çaba harcarsa harcasın, dünya hayatında hiçbir zaman aradığı mükemmellikle karşılaşamaz. Çünkü Allah dünya hayatını özel olarak kusurlu ve eksik olarak yaratmıştır.

Elbette Allah'ın bu yaratışında pek çok hikmet vardır. Çünkü **"O Allah ki, yaratandır, (en güzel bir biçimde) kusursuzca var edendir, 'şekil ve suret' verendir. En güzel isimler O'nundur. Göklerde ve yerde olanların tümü O'nu tesbih etmektedir. O, Aziz, Hakimdir."** (Haşr Suresi, 24) ayetiyle bildirildiği gibi, Allah'ın yaratışı kusursuzdur. Rabbimiz herşeye güç yetiren, dilediğini yaratmaya kadir olandır. Dolayısıyla dünya hayatındaki bu eksikliklerin bir amacı vardır. Rabbimiz'in bu yaratışının hikmetlerinden biri, insanın cennetin varlığını kavramasına ve bunun için samimi bir gayret harcamasına yöneliktir.

Allah insanın fıtratını ancak cennette rahat edebileceği ve nefsinin isteklerini ancak burada karşılayabileceği şekilde yaratmıştır. Kuran'ın pek çok ayetinde bu gerçek insana bildirilmiştir. Asıl hayatını cennette yaşayacağını, bu nedenle tüm çabasının da sonsuz güzellikler yurdu olan cennete yönelik olmasını hatırlatmıştır. Bu konudaki Kuran ayetlerinden bazıları şöyledir:

Bu dünya hayatı, yalnızca bir oyun ve '(eğlence türünden) tutkulu bir oyalanmadır'. Gerçekten ahiret yurdu ise, asıl hayat odur. Bir bilselerdi. (Ankebut Suresi, 64)

Gerçek şu ki, ebrar olanlar (iyiler, doğru olanlar), elbette nimetler içindedirler. Tahtlar üzerinde bakıp-seyretmektedirler. Nimetin parıltılı-sevincini sen onların yüzlerinde tanırsın. Onlara mühürlü, katıksız bir şaraptan

içirilir. Ki onun sonu misktir. Şu halde yarışmak isteyenler, bunun için yarışsınlar. (Mutaffifin Suresi, 22-26)

Allah dilediğine rızkı genişletir-yayar ve daraltır da. Onlar ise dünya hayatına sevindiler. Oysaki dünya hayatı, ahirette (ki sınırsız mutluluk yanında geçici) bir meta'dan başkası değildir. (Ra'd Suresi, 26)

Orada diledikleri herşey onlarındır; Katımız'da daha fazlası da var. (Kaf Suresi, 35)

Peygamber Efendimiz (sav) de bir hadis-i şerifinde dünya hayatının yanında, cennetin insan için nasıl büyük bir nimet olduğunu şöyle bir örnek ile açıklamıştır:

Cennette, yay kadar bir yer, Güneş'in üzerine doğduğu veya battığı şeyden (dünyadan) daha hayırlıdır. [Kütüb-i Sitte-14, s. 429/2]

İnsan, bu konuda hiçbir bilgisi olmasa dahi, dünya hayatının eksikliklerini ve nefsindeki nimetlere karşı duyduğu özlemi kısaca düşündüğünde, bu gerçeği kolaylıkla anlayabilecektir. Zira Allah, dünya hayatının asıl hayat olmadığının anlaşılması için insana pek çok delil yaratmaktadır. İnsan hemen her gün, başta kendi bedeninde olmak üzere, dünya hayatının eksiklikleriyle karşılaşmaktadır. Sadece hayatta kalabilmek için dahi, çok sayıda tedbir almak zorundadır. En küçük bir ihmalde hastalıklarla, yaralanmalarla ve hatta ölümle yüzyüze gelebilmektedir. Ömrünün büyük bölümünü vücudunun acizliklerini telafi etmeye ayırır. Ancak tüm bu çabaya rağmen geçen yıllarla beraber vücudu büyük bir bozulmaya uğrar. İnsan bedeni gibi, en güzel çiçekler bile zamanla solar; en güzel renkli, en hoş kokulu güller, laleler, menekşeler çürüyüp bozulur. En lezzetli ve en taze görünümlü meyveler, sebzeler kısa süre içinde çürüyüp yenemeyecek hale gelir. En ihtişamlı evler, eşyalar, arabalar zamanla eskir, kırılıp dökülür.

Bu sayılanlar, insanın dünya hayatında muhatap olduğu milyonlarca eksiklikten yalnızca birkaç tanesidir. Ancak sadece bunlar bile, insanın özlem duyduğu asıl yerin dünya olmadığını anlaması için yeterlidir.

İnsan, tüm bu eksiklikler karşısında içten içe, daima mükemmelliği, bu eksikliklerin hiçbirinin olmadığı bir dünyada yaşamayı ister. Hastalıkların, ölümlerin, savaşların, kavgaların, kötülüklerin, eksikliklerin, sıkıntıların hiç yaşanmadığı bir dünyanın özlemini çeker. Bu amaçla, hiçbir sorunun olmadığı mutlu bir hayatı, dünya şartlarında oluşturabilmenin yollarını arar. Oysa Allah, Kuran'da insanlara bu hayatı ancak cennette yaşayabileceklerini bildirmiştir. İnsanın bunun için yapması gereken ise son derece kolaydır: Rabbimiz'in rızasına uygun bir yaşam sürmek. Bunun ardından -Allah'ın takdiriyle- kendi istek duyduğundan ve hayal edebildiğinden çok daha üstün, kusursuz ve sonsuz mutlulukla dolu bir hayatla karşılaşacaktır.

İnsanın aradığı, özlem duyduğu, sevdiği herşeyin sadece cennette olduğunu anlaması için, Allah Kuran'da cennet nimetleri hakkında pek çok bilgi vermiştir. Kitabın ilerleyen bölümlerinde Kuran ayetleri ve Peygamber Efendimiz (sav)'in hadisleri doğrultusunda Rabbimiz'in bizler için hazırladığı bu eşsiz nimetleri anlatacağız.

Ayrıca İncil'den, Kuran ayetleri ve Peygamberimiz (sav)'in hadisleri ile mutabık olan sözlere de yer vereceğiz. Kuran ayetlerinde bizlere İncil'in zaman içinde tahrif edildiği, bu nedenle içinde çeşitli yanlış inanışları barındırdığı bildirilmektedir. Günümüzde mevcut olan İncil'de hak bölümler olabileceği gibi insanlar tarafından eklenmiş hatalı bilgiler de bulunmaktadır. Bu nedenle İncil'de yer alan açıklamaları Kuran ayetleriyle ve Peygamber Efendimiz (sav)'in hadisleriyle uyumlu oldukları ölçüde değerlendirmeye almak gerekmektedir.

Bu kitapta da bu ölçü göz önünde bulundurulmuş ve İslami kaynaklara uygun olan İncil açıklamalarına yer verilmiştir. Bu kitapla amaçlananlardan biri, insanlara asıl hayatın dünyada değil cennette yaşanacağını, nefislerinin istek duyduğu güzelliklerin dünyada değil cennette olduğunu hatırlatmaktır. Daha önce hiç düşünmemiş olsalar dahi, ruhlarındaki, mükemmeliğe karşı duydukları özlemi karşılayabilecek tek hayatın cennette olduğunu kavramalarına yardımcı olmaktır.

Diğer bir amaç ise, insanların, cennetin eşsiz güzelliklerini, sonsuza kadar sürecek olan zevklerini derinlemesine tefekkür edebilmelerini sağlamaktır. Zira hem Kuran ayetleri hem de Peygamberimiz (sav)'in hadisleri, bizleri pek çok insanın daha önce hiç düşünmemiş olabileceği cennet nimetlerinden haberdar etmektedir. Cennetteki ihtişamın, sınırsız nimetin ve yaşanacak olan güzel hayatın anlaşılması, insanların cennete olan özlemlerini ve bu hayatı kazanmak için harcayacakları çabayı artıracaktır. Allah'ın sonsuz rahmetine ve eşsiz nimetlerine layık olabilmek için büyük bir şevk ve azimle hayırlarda yarışmalarına vesile olabilecektir.

Elbette ki kitap boyunca yapılacak olan cennet tasvirleri, insan aklının ve bilgisinin kavrayışıyla sınırlıdır. Gerçekte Allah'ın Kuran'da bildirdiği ve Peygamberimiz (sav)'in hadisleriyle tarif ettiği cennetin mükemmelliği ve güzelliği, insanın dünyada kendisine verilen akılla kavrayabileceğinden ve tefekkür edebileceğinden çok daha üstün ve benzersizdir. İnsan cennete dair güzellikleri ancak dünya hayatında bildiği nimetlerle kıyaslayıp, bunlarla özdeşleştirerek anlayabilmektedir. Ancak Rabbimiz'in orada salih kulları için hazırladığı nimetlerin güzelliği, gerçek şekliyle ancak ahirette kavranıp yaşanabilecektir. İnsan ruhunun bunlardan alacağı zevk ancak orada tadılabilecektir. Bunun bir hikmeti ise, Rabbimiz'in tüm bu nimetleri ve güzellikleri yalnızca iman eden kullarına lutfetmiş olmasıdır. Allah inkar edenleri cennet nimetlerinden mahrum kılmıştır. Ayetlerde, cennete giremeyen kimselerin ahirette cennete karşı duyacakları derin özlemden ve yaşayacakları büyük pişmanlıktan bahsedilmektedir. Bu kimseler hasretle cenneti anacak, sonsuza kadar büyük bir pişmanlıkla cennete girmiş olmayı dileyeceklerdir. Elbette ki onlar da dünya hayatında cennetin varlığından, oradaki güzelliklerden haberdar olmuş ancak bu gerçeği göz ardı etmişlerdir. Nefislerindeki bu

isteği dünya hayatında karşılayabileceklerini düşünerek var güçleriyle dünyaya yönelmişlerdir.

Umulur ki bu kitapta anlatılanlar, böyle büyük bir yanılgıya kapılan insanların gerçek hayatın ahirette yaşanacağını anlamalarına ve yaşamlarını, Rabbimiz'in rızasını kazanarak geçirmelerine vesile olur. İman edenlerin ise cennete kavuşma özlemlerini, şevk ve azimlerini artırarak Allah'ın en sevdiği kullarından olabilmek için hayırlarda yarışmalarını sağlar.

ALLAH'IN CENNET EHLİ İÇİN HAZIRLADIĞI NİMETLER

İnsanlar var olmasını istedikleri, fakat dünya şartlarında mümkün olmayan şeyleri kimi zaman filmlere, romanlara konu yaparlar. Bu tür fikirleri fantastik, ütopik gibi sıfatlarla nitelendirerek gerçekdışı olduklarını vurgularlar. Çoğu insan bu hayal ürünü mükemmelliklerin gerçek olmasını ister, bunlara özenir. Ancak dünya şartlarında bunların gerçekleşmesinin olanaksız olduğunu bilmek ve bu güzellikleri sadece hayal etmek onların ruhunda derin bir zevk oluşturmaz. Aksine yaşadıkları ortamdaki eksikliklerin biraz daha farkına vararak dünyanın gerçek yüzünü görmelerine, bu da kendi deyimleriyle "keyiflerinin kaçmasına" sebep olur. Elbette ki tarif ettiğimiz bu ruh hali iman etmeyen kişiler için söz konusudur.

Ahiretin varlığına kesin bir bilgiyle iman eden müminler ise, hayal gücünün sınırlarını zorlayan tüm ihtimallerin Allah'ın "ol" demesiyle gerçekleşebileceğini, ahirette cennet nimeti olarak karşılarına çıkabileceğini bilirler. O halde insan, dünyada "olsa ne güzel olur" diye düşündüğü her güzellik ve nimete cennette kavuşabilmeyi umabilir. Bu umut içindeki insan, istediği herşeye kavuşabileceği cenneti hak edebilmek için ciddi bir çaba göstermeye başlar.

Bir hadiste Peygamberimiz (sav), Allah'ın salih kulları için ahirette *"hiçbir gözün görmediği, hiçbir kulağın duymadığı ve hiçbir beşerin kalbine gelmeyen birtakım nimetler"* olacağından bahsetmiştir. [Ölüm-Kıyamet-Ahiret ve Ahirzaman Alametleri, s. 306/497]

Allah cenneti tarif edip tanıttığı ayetlerle insanlara dünyadakilerle kıyaslanmayacak bir nimet ufku açmaktadır. **"Orada diledikleri herşey onlarındır; Katımız'da daha fazlası da var."** (Kaf Suresi, 35) ayetiyle cennetteki bu nimet genişliği haber verilmektedir. Peygamber Efendimiz (sav) bir hadisinde müminlere, kendilerini bekleyen cennet nimetleri hakkında şu ayeti hatırlatmıştır:

Artık hiçbir nefis, yaptıklarına karşılık olmak üzere kendileri için gözler aydınlığı olarak nelerin (sayısız nimetlerin) saklandığını bilmez. (Secde Suresi, 17) [Tezkireti'l Kurtubi, s. 306/498]

Allah'ın cennette sunacağı nimetler düşünülürken unutulmaması gereken önemli bir nokta da insan aklının çok sınırlı olduğudur. Bundan dolayı kişi, kendisine vaat edilen nimetlerin bolluğunu, çeşitliliğini, benzersiz güzelliklerini zihninde tam olarak canlandıramayabilir. Kuran'da ve hadislerde bildirilen nimetler, yapılan tasvirler insanlara açıklayıcı olması bakımından, dünyadaki güzelliklerin yer aldığı benzetmelerle tarif edilmektedir. Ancak bunlar cennette çok daha mükemmel halleriyle olacaklardır. Çünkü Allah, sonsuz aklının bir tecellisi olarak cenneti tüm kusurlardan arındırılmış mükemmel bir mekan olarak yaratmıştır.

İnsanın sınırlı düşünme ufkunu şöyle bir örnekle anlatabiliriz. İnsan, görme duyusuna sahip olmasa sadece tat alma, koklama, işitme ve dokunma duyularıyla yaratılmış olsa; göze hitap eden nimetler kendisine ne kadar tarif edilip anlatılsa da bunları kavraması mümkün olmazdı. Renkten, aydınlıktan, estetikten, simetriden, ihtişamdan bahsedildiğinde bu kişi tüm bunları anlayamayabilirdi. Aynı şekilde şu anda bizim bilmediğimiz ama Allah'ın cennette var edeceği ve bize yepyeni ufuklar kazandıracak başka duyular olabilir. Dolayısıyla sadece beş duyumuzla sınırlı olduğumuz bu dünyada ne tür nimetlerden habersiz olduğumuzu tam olarak kavramamız da mümkün olmayabilir.

Görüş, düşünce ve hayal ufkumuzdaki sınırlılığı, penceresiz bir evin içinden hiç dışarı çıkmadığını varsaydığımız bir kimsenin durumuna da benzetebiliriz. Evin dışındaki güzelliklerden -dağların, nehirlerin, ağaçların görünümünden, birbirinden estetik çiçeklerden, sevimli hayvanlardan, berrak bir gökyüzünden, gün ışığının aydınlığından...- habersiz olan bu kişi, nasıl bir nimet eksikliği içerisinde olduğunun da farkında olmaz. Kaldı ki bu kıyas dünyadaki güzellikler üzerinden yaptığımız bir kıyastır. Dünyanın nimet ve güzellikleri ise cennet nimetlerinin yanında son derece eksik ve kusurludur. Bu bakımdan iman eden bir kişi cenneti de sahip olduğu sınırlı bilgiler dahilinde, dar bir görüşle değerlendirmekten kaçınmalı, bu yanılgıya düşmemelidir. Çünkü insan, Rabbimiz'in bildirdikleri dışında cennetle ilgili ayrıntıların, cennet ehli için hazırlanmış sürprizlerin neler olabileceği hakkında yorum sahibi bile değildir. Kuran'da bu duruma dikkat çekilen ayetlerden birinde Allah **"Orada diledikleri herşey onlarındır; Katımız'da daha fazlası da var."** (Kaf Suresi, 35) buyurmaktadır.

Bir rivayete göre ise Peygamberimiz (sav) cennet nimetlerini şöyle tarif etmiştir:

Cennete koşan yok mu? Çünkü cennette akla hayale gelmeyen nimet vardır. [Tezkireti'l Kurtubi, s. 306-307/499]

CENNETTEKİ ZENGİNLİK VE BOLLUK

Din ahlakından uzak yaşayan toplumlarda zenginlik her devirde güç ve itibarın simgesi olmuş ve insanların yaşamları boyunca genellikle birinci dereceden hedefleri arasında yer almıştır. Bunun sebeplerinden biri, iman etmeyen insanların çoğu zaman

ancak zengin oldukları takdirde gerçek anlamda mutlu olabileceklerini düşünmeleridir. Bu kişiler sahip olduklarını ancak bu yolla güvence altına alabileceklerini, rahatlığı, huzuru ve hoşlarına giden güzellikleri de bu şekilde elde edebileceklerini zannederler. Dolayısıyla tüm ömürlerini mal-mülk edinme, para biriktirme ve isabetli yatırımlar yapma gayreti içinde geçirirler. Öte yandan, bir gün biteceği, tükeneceği endişesi ile sahip oldukları bu malları, eşyaları kullanmaktan, paraları harcamaktan olabildiğince kaçınır, servetlerinin kalıcı olması için her yöntemi uygularlar.

Ancak dünya şartlarında ne kadar uğraşılırsa uğraşılsın sahip olunan zenginlik insanın ruhunda beklendiği gibi bir zevk oluşturmaz. Bazı alanlarda kişiye konfor sağlasa da, kusurlarla, eksiklerle dolu dünya şartlarında yaşanan zenginlik de ancak buna uygun bir çizgidedir. Nitekim "dünya" kelimesi Arapça'daki "deniy" kelimesinden türemiştir. Bu kelime ise alçak, düşük, basit, değersiz gibi anlamlara gelmektedir.

Allah'ın dünyayı bu şekilde eksik, kusurlu ve geçici gibi sıfatlarla yaratmasının bir hikmeti de, insanların cennetteki güzelliklerin değerini daha iyi takdir edebilmelerini sağlamak olabilir. Bunu şöyle bir örnek üzerinde düşünebiliriz: Çocukluğundan itibaren yoksulluk içinde yaşayan bir kişi, son derece görkemli eşyaların olduğu, paha biçilmez güzellikte sanat eserlerinin yer aldığı, nadide yiyeceklerden oluşan ikramların sunulduğu, değerli taşlarla bezenerek süslenmiş bir mekana davet edilse, karşılaştığı bu ortamın güzelliğinden çok etkilenecek, büyük bir coşku duyacaktır. Kuşkusuz kişinin aldığı bu zevk ve duyduğu heyecan çocukluğundan itibaren bu ortamda yaşayan bir kişiye nazaran çok daha fazla olacaktır. Bizim dünyadaki konumumuz da bir anlamda bu yokluk ve yoksulluk içindeki kişinin durumuna benzetilebilir. Ancak burada belirtmek gerekir ki, dünyadaki en zengin kişi dahi, cennet koşulları göz önünde bulundurulduğunda fakir bir kişidir. Kaldı ki insan dünya şartlarında bu zenginliğe de gerçek anlamda hiçbir zaman sahip olamaz. Çünkü dünyanın en zengin kişisi de olsa sonunda birkaç metre beze sarılarak toprağa gömülecek, böylece sahip olduğu herşeyi, tüm servetini geride bırakacaktır. Allah bir ayette dünyadaki nimetlerin geçiciliğini şöyle bildirmektedir:

Dünya hayatının örneği, ancak gökten indirdiğimiz, onunla insanların ve hayvanların yediği yeryüzünün bitkisi karışmış olan bir su gibidir. Öyle ki yer, güzelliğini takınıp süslendiği ve ahalisi gerçekten ona güç yetirdiklerini sanmışlarken (işte tam bu sırada) gece veya gündüz ona emrimiz gelmiştir de, dün sanki hiçbir zenginliği yokmuş gibi, onu kökünden biçilip atılmış bir durumda kılmışız. Düşünen bir topluluk için Biz ayetleri böyle birer birer açıklarız. (Yunus Suresi, 24)

Cennet ortamında sunulan zenginlik dünya şartlarının aksine insanların gönüllerince yaşayacakları, hiçbir zaman bitme, tükenme endişesi duymayacakları ebedi bir zenginliktir. Nitekim Kuran'da bildirilen **"Her nereye baksan, bir nimet ve büyük**

bir mülk görürsün" (İnsan Suresi, 20) ayetiyle cennetteki bu zenginliğe dikkat çekilmiştir.

İncil'de de cennet özelliği olarak bolluk tarif edilmektedir:

Sizde olanı verin, size verilecektir. İyice bastırılmış, silkelenmiş ve taşmış, dolu bir ölçekle kucağınıza boşaltılacak. Hangi ölçekle verirseniz, aynı ölçekle alacaksınız. (Luka, 6. bölüm, 38)

Cennetteki zenginlik, Allah'ın sonsuz güzellikteki sanatının tecellilerini ve göz kamaştıran büyük bir ihtişamı kapsayan, en üst estetik özellikleri ve uyumu sunan bir zenginliktir. Ve tüm bu güzellikler müminlerin istek ve tutkularına en çok hitap eden şekliyle sunulmaktadır. Çünkü zenginlik ancak bu şekilde güzelliklere dönüştüğü takdirde insanın ruhuna zevk veren bir anlam kazanır.

İlerleyen sayfalarda "Cennet Mekanlarının Güzelliği" başlığı altında yer alan pek çok hadis, aynı zamanda cennetteki zenginliği de vurgulamaktadır. Çünkü bu mekanların güzelliği, estetik olmalarının yanı sıra süslemeler için kullanılan malzemelerin çok değerli olmalarından da kaynaklanmaktadır. Bir hadiste Peygamberimiz (sav), cennetin nelerden inşa edildiğini soran bir kişiye şöyle cevap vermiştir:

Gümüş tuğladan ve altın tuğladan! Harcı da kokulu misk. Cennetin çakılları inci ve yakuttan, toprağı da zâferandır... [(Tirmizi), Kütüb-i Sitte-14, s. 451/6]

Hatırda tutulması gereken bir diğer nokta ise; cennet ehli için vaat edilen zenginliğin sınırı olmayan, bitme, tükenme endişesinin yaşanmadığı bollukta olmasıdır.

Cennet Hazineleri:

Hadislerde bahsi geçen hazineler de cennetteki muhteşem zenginliği vurgular. Bu zenginliği düşünürken bunun çok kudretli, mülkünün sonu olmayan Allah'ın bir eseri ve tecellisi olduğu, Rabbimiz'in kullarından dilediğine bu nimetleri verdiği unutulmamalıdır. Peygamber Efendimiz (sav) bu gerçeği şu sözleriyle hatırlatmıştır:

Sana, arşın altından, cennet hazinelerinden bir söze delalet edeyim mi? Şöyle dersin: "La havle vela kuvvete İlla Billah" (Allah'tan başka ne men edecek ve ne de yapacak bir kuvvet vardır.) O zaman Allah buyurur ki: "Kulum teslim oldu ve selamet buldu." [Ramuz el-Ehadis-1, s. 166/3]

Dünyadaki zenginlik tıpkı insanın sahip olduğu diğer herşey gibi geçici ve sonludur. Bir insan ne kadar zengin olursa olsun bu varlığı birkaç on yılla sınırlıdır. Bundan daha fazlasına herşeyden önce insanın kendi ömrü yetmez. Bu yüzden de iman etmeyen kimselerin dünyada en büyük hedeflerinden birini oluşturan, onların hırslı bir karaktere bürünmelerine neden olan zenginlik tutkusu çok kısa sürer. İncil'de de dünya servetinin geçici olduğu, asıl kalıcı olanın ise cennetteki hazineler olduğu ve bu nedenle iman edenlerin ahiret için çaba göstermeleri gerektiği yazılıdır:

Yeryüzünde kendinize hazineler biriktirmeyin. Burada güve ve pas onları yiyip bitirir, hırsızlar da girip çalarlar. Bunun yerine kendinize gökte hazineler biriktirin. Orada ne güve ne pas onları yiyip bitirir, ne de hırsızlar girip çalar. Hazineniz neredeyse, yüreğiniz de orada olacak. (Matta, 6. bölüm, 19-21)

Öte yandan söz konusu olan ne kadar büyük bir zenginlik olsa da gerektiğinde buna bir değer biçebilmek, sonucu rakamlarla ifade edebilmek mümkündür. Oysa cennet nimetleri paha biçilemez güzelliğe ve niteliklere sahiptir. Ve Allah'ın razı olduğu kullarına hesapsız olarak sunulurlar. Allah Kuran'da, "**Şüphesiz bu, Bizim rızkımızdır, bitip tükenmesi de yok."** (Sad Suresi, 54) ayetiyle cennet nimetlerinin bu özelliklerini bildirmiştir. Başka bir ayette ise Allah, "**Kesilip-eksilmeyen ve yasaklanmayan (meyveler)**." (Vakıa Suresi, 33) buyurarak cennetteki yiyeceklerin de aynı özelliğe sahip olduklarını bildirir. Allah'ın bildirdiği gibi cennet nimetleri için tükenme, eksilme, kaybolma söz konusu olmaz. Bu nimetler cennet ehline sürekli olarak verilir. Cennet hazineleri kuşkusuz, Allah'ın iman eden kullarına cennette sunacağı nimetlerdendir. Tüm mülkün sahibi Allah, cenneti için seçtiği kullarına bu hazineleri hesapsızca, sonsuza kadar verecektir.

Cennetteki Mülkün Genişliği:

Mülkün, zenginliğin hesapsızca bol olması cennete has bir özelliktir. Peygamberimiz (sav) hadislerinde, cennetteki mülkün çokluğu ile ilgili olarak şöyle buyurmuşlardır:

Ehli cennetin en aşağı dereceli olanının cennetteki mülkünü temaşası (seyretmesi, gezmesi) iki bin sene sürer ve bu mülkün en uzak kısmını en yakını gibi görür... [Ramuz el-Ehadis-1, s. 113/8]

Eğer cennette olan şeylerden bir tırnaklık miktar görünseydi yer ile gök arasını süse boğardı. Eğer cennet ehlinden bir adam görünüp bileziklerini gösterseydi, Güneş'in yıldızların ışıklarını bastırdığı gibi Güneş'in ışığını bastırırdı. [(Tirmizi), Büyük Hadis Külliyatı-5, s. 409/10096]

Hadiste de dikkat çekildiği gibi cennetteki nimetlerin çok az bir kısmı bile dünya ölçüleriyle kıyaslandığında çok muazzam büyüklükleri ifade etmektedir. Yukarıdaki hadislerden birinde bileziklerin yıldızlardan daha parlak ışıklı oldukları belirtilerek göz kamaştırıcılığına dikkat çekilirken bir başka hadiste ise cennet ehlinin takılarının dirseklere kadar olmasına dikkat çekilerek, yine buradaki bolluk vurgulanmaktadır:

Ehli cennetin ziynetleri, abdest suyunun eriştiği abdest yerlerini bulur. [Ramuz el-Ehadis-1, s. 247/7]

Kıymetli Taşların ve Madenlerin Bolluğu:

Allah, Kuran'da bildirdiği **"Özenle işlenmiş mücevher tahtlar üzerindedirler."** (Vakıa Suresi, 15) ve "**Adn Cennetleri (onlarındır); oraya girerler, orada altından bileziklerle ve incilerle süslenirler..."** (Fatır Suresi, 33) ayetleriyle cennette çeşitli mücevherler ve kıymetli taşların varlığına dikkat çeker. Cennetle ilgili olarak Kuran'da ve hadislerde bahsi geçen mücevherler, insanlık tarihinde hep zenginlik ve ihtişamın sembolü olmuştur. Çok kıymetli olan bu mücevherler nadir rastlanan güzelliğe sahiptirler. Elmas, inci, yakut, altın, gümüş gibi ziynetler tüm insanların ittifakla beğendikleri, bunlarla süslenmiş eşyaları görmekten zevk aldıkları güzelliklerdir.

Cennet nimeti olarak inciden bahsedilen hadislerden birkaçı şöyledir:

Cennetliklerin başlarında taçlar vardır. Taçtaki tek inci, meşrık (Doğu) ile mağrib (Batı) arasını aydınlatır. [(Tirmizi), Kütüb-i Sitte-14, s. 451/6]

... Kadının boynundaki incilerin bir tanesi garble (Batı) şark(Doğu) arasını aydınlatır... Başında bulunan taçların en küçük incisi de yine şarkla garb arasını aydınlatır. [Ramuz el-Ehadis-1, s. 99/8]

İnci cennetteki nimetlerin nadide değerlerini vurgulamak açısından önemli bir örnektir. İncinin çıkarılabilmesi için, tehlikeli denizlerde derinlere çok sayıda dalış yapılması gerekir. Üstelik çok sayıda toplanan istiridyenin az bir kısmında bu değerli ziynete rastlanır. Bu küçük taşın güzelliğinin yanında ona değer katan başka bir özellik de yukarıda anlattığımız gibi büyük zahmetler sonucunda elde edilmesidir.

Dünyada elde etmek için çok fazla zaman, emek ve harcama gerektiren bu değerli taş ahirette bol miktarlarda bulunacaktır. Oldukça değerli, ender bulunan bir güzelliğin bol olması, kuşkusuz insanın ruhunda farklı bir heyecan oluşturacaktır. Ayrıca ayetlerde bildirilen cennet nimetleri bizim hayalimizin çok ötesinde güzelliklere sahip olabilirler. Hadislerde de "doğu ile batı arasını aydınlatacak parlaklıkta bir inci"den bahsedilirken biz böyle bir bir incinin parlaklığını, çarpıcılığını tam olarak hayalimizde canlandıramayabiliriz.

CENNET MEKANLARININ GÜZELLİĞİ

Dünyanın en güzel mekanları arasında saraylar, köşkler hep ilk sıralarda yer alır. Bu mekanların gösterişli güzellikleri tarif edilirken de hep güzel bir manzaraya sahip olmalarından, eşyalarının çok değerli olmasından, dekorasyonlarının güzelliğinden, sütunların, altın yaldızlı tahtların, mobilyaların ihtişamından bahsedilir.

Allah'ın Kuran'da bildirdiği cennetle ilgili ayetlerde de insanların hoşlarına giden mekanlardan -köşklerden, saraylardan, bahçelerden, otağlardan- sıkça bahsedilmektedir. Dünyada sınırlı sayıda bulunan bu mekanlar, cennette kusursuz ve en görkemli halleriyle Allah'ın sevdiği kullarının yaşadığı mekanlar olarak sonsuza kadar var olacaklardır.

Cennet mekanlarındaki zenginlik ve bolluğun tarif edildiği hadislerden birkaçı şöyledir:

Bir kerpici gümüş, bir kerpici altın, harcı keskin kokulu misk, döşemesi inci ve yakut, toprağı ise za'feran olup, oraya giren mutlu olur, umutsuz olmaz, ebedi olur, ölmez... [Büyük Hadis Külliyatı-5, s. 408/10088]

... Cennetin çakılları inci ve yakuttan, toprağı da zâferan (safran)dır ...

[(Tirmizi); Kütüb-i Sitte-14, s. 451/6]

Hadislerde cennet mekanlarının her malzemesinin çok değerli olduğuna dikkat çekilmiş ve çakıl gibi bolca bulunan taş parçalarının yerine de inci ve yakut olacağı bildirilmiştir.

Cennet Köşkleri:

Dünyadaki güzellikler dünya şartlarında ne kadar mükemmel olurlarsa olsunlar, yine de kaçınılmaz olarak pek çok kusurları bulunur. Dolayısıyla dünyadaki en güzel köşk bile cennet köşklerinin yanında son derece gösterişsiz kalır. Herşeyden evvel zamanın, dünyada sahip olunan pek çok güzellik üzerinde bozucu ve yıpratıcı etkisi vardır. Örneğin herhangi bir köşk hiç kullanılmasa bile, kendi haline bırakıldığında zaman içinde yıpranır. İçindeki eşyalar eskir, nem ve rutubetin etkisiyle küflenir, çürümeye yüz tutar. Döşemelerdeki dayanıklılık zamanla azalmaya, kumaşların renkleri solmaya başlar. Ayrıca eşyaların üzerlerini yoğun bir toz tabakası kaplar ve etrafı örümcek ağları sarar. Böylece bu gösterişli mekan zaman içinde yaşanamayacak hale gelir. Cennet mekanları ise tüm bu eksikliklerden, zamanın yıpratıcı etkilerinden uzaktırlar. Kuran'da cennet köşklerinden bahsedilirken bu köşklerin altlarından ırmaklar aktığı, yüksek ve güvenli yerler oldukları bildirilir:

İman edip salih amellerde bulunanlar; onları, içinde ebedi kalıcılar olarak, altından ırmaklar akan cennetin yüksek köşklerine muhakkak yerleştireceğiz. (Salih) Amellerde bulunanların ecri ne güzeldir. (Ankebut Suresi, 58)

Bizim Katımız'da sizi (Bize) yaklaştıracak olan ne mallarınız, ne de evlatlarınızdır; ancak iman edip salih amellerde bulunanlar başka. İşte onlar; onlar için yaptıklarına karşılık olmak üzere kat kat mükafaat vardır ve onlar yüksek köşklerinde güven içindedirler. (Sebe Suresi, 37)

Peygamberimiz (sav)'in bir hadisinde ise cennet köşkleri şöyle tarif edilir:

Gurfeler (cennet köşkleri) kırmızı yakut, yeşil zebercet (zümrüt) ve beyaz incidendir. Onlarda hiçbir kusur ve ayıp yoktur. Cennet ehli bunlara, sizin gökte, doğu ve batıdaki parlak yıldızlara baktığınız gibi bakarlar... [Ramuz el-Ehadis-1, s. 225/6]

İncil'de de Allah'ın ahiret yurdunda hazırladığı mekanlardan şöyle söz edilir:

Biliyoruz ki, içinde yaşadığımız bu dünyasal çadır yıkılırsa, göklerde Allah'ın bize sağladığı bir konut, elle yapılmamış ve sonsuza dek kalacak evimiz vardır. (Korintlilere İkinci Mektubu, 5. bölüm, 1)

Cennet tasvirlerindeki zenginliğe dair tüm detaylar, her döneme hitap eden, herkesin ittifakla beğeneceği güzelliklerdir. Zenginlik ve ihtişamın simgesi sayılan yakut, zümrüt, inci gibi mücevherler herkesin sahip olmak isteyeceği çok değerli ve nadide taşlardır. Bu yüzden cennet köşklerinin bu taşlardan yapılmış olması, onların paha biçilmez değerlerini vurgulamak açısından son derece önemlidir.

Bunlardan kırmızı tonlarında saydam bir taş olan yakut, yeryüzündeki dört değerli taştan en nadir rastlananıdır. İnci ise parlak, sedefli rengi, pürüzsüzlüğü ve yuvarlak şekli ile fevkalade bir estetiğe sahiptir. Büyük zahmetler sonucunda elde edilen bu küçük parçanın oluşumu da son derece özeldir. İstiridye içindeki küçük bir kum tanesinin etrafının zaman içinde kalsiyum karbonatla kaplanması sonucunda böylesine göz alıcı bir güzellik ortaya çıkmaktadır. Kuşkusuz cennetle ilgili yapılan bu gibi benzetmeler, tarifler yine dünya koşullarına göre verilen örneklerdir. Bu, insanların ufkunun genişlemesine, cenneti düşünmelerine vesile olması açısından gereklidir. Ancak cennette bu güzellikler çok daha mükemmel olacaktır.

Cennetteki her detay en hoşa gidecek güzelliklerle yaratılmıştır. Cennet köşkleri ile ilgili olarak Peygamber Efendimiz (sav) bir başka hadisinde şöyle buyurmaktadır:

Cennette bir köşk vardır. Etrafı burçlar (hisar, kule), otluk, sulak yerlerle çevrilidir. Beş bin de kapısı vardır... [Ramuz el-Ehadis-1, s. 125/5]

Söz konusu köşklerin güzelliğine güzellik katan bir diğer özellik ise bu köşklerin son derece görkemli mekanlar içinde olmalarıdır. Örneğin yukarıdaki hadiste de tarif edildiği gibi bazı köşklerin yeşilliklerle çevrili olması ve su kenarında yer almaları ayrı bir güzelliktir. Bu köşkler deniz sahillerinde, okyanus kumsallarında, göl kıyılarında, nehir yanlarında, çağlayan bir şelaleye karşı ve bunlar gibi hayranlık uyandıran yerlerde kurulmuş olabilirler.

Ayrıca hadislerde cennet köşkleri ile ilgili şöyle bir özelliğe daha dikkat çekilmektedir:

Cennette öyle köşkler vardır ki, içindeki dışındakini, dışındaki içindekini görür... [Ramuz el-Ehadis-1, s. 125/9]

Cennette gurfeler vardır. Dışları içlerinden, içleri dışlarından görünür. [Kütüb-i Sitte-14, s. 447/2]

Yukarıdaki hadislerden anladığımıza göre cennetteki bazı köşkler, kişilerin hem içeriyi hem dışarıyı görebilmelerini mümkün kılan cam veya başka bir saydam malzemeden yaratılmış olabilirler. Zemin, duvarlar ve tavanın bu şekilde şeffaf olması ise içinde oturan kişilere ferahlık ve zevk vermesi açısından çok güzel bir özelliktir.

Bu hadisle işaret edilen, cennette kişilerin hem içeriyi hem de dışarıyı aynı anda görebilmelerini mümkün kılan ayrı bir görüş ufkunun varlığı da olabilir. Yani cennette

dünyada yaşadığımızdan farklı boyutlarda bir görüşe sahip olmak da mümkün olabilir. Çünkü insan kimi zaman bulunduğu yerden başka bir yerde olanları görmek isteyebilir.

Örneğin gökyüzüne baktığımızda istediğimiz zaman gezegenleri, yıldızları hiçbir teknolojik alete ihtiyaç duymadan tüm detaylarıyla görebilmeyi isteriz. Ancak görüntümüz parlak noktalarla sınırlı kalır. Bir eşyaya baktığımızda bunun atom seviyesindeki görünümünü de çıplak gözle görmemiz mümkün değildir. Dolayısıyla görüş alanımız, içinde bulunduğumuz mekanla ve gözümüzün görüş ufku ile sınırlıdır. İşte cennette gözün görüş keskinliği, isteğe göre bir bölgeye odaklanıp detayları görebilmesi, duvar benzeri hiçbir şeyin görüşe engel teşkil etmemesi de söz konusu olabilir. Çünkü cennette herşey kişinin isteğine göre yaratılmaktadır ve cennet ehlinin görmek istediği hiçbir şey gözlerinden gizli kalmayacaktır. Allah bu gerçeği Kuran'da,."**... orada nefislerin arzu ettiği ve gözlerin lezzet (zevk) aldığı herşey var..."** (Zuhruf Suresi, 71) ayetiyle müjdelemektedir.

Yine Peygamberimiz (sav)'in hadislerinden birinde de cennet köşklerinin hiçbir destek ve dayanak olmaksızın durduklarından bahsedilmektedir. Kuşkusuz bu durum da benzersiz ve heyecan verici bir güzelliğe işaret etmektedir:

Bir gün Resulullah, "Cennette öyle köşkler vardır ki, ne kendisini yukarıya bağlayacak çengelleri ve ne de altında direkleri vardır" buyurdu. Bunu dinleyen Ashab, "Ey Allah'ın Resulü, o köşklerin ehli oraya nasıl girecek?" diye sordu. Resulullah (a.s.m.), "Onlar kuşlar misali uçarak girecekler" buyurdu. [Dünya Ötesi Yolculuk, s. 294]

Cennetteki Şehirler:

Cennette "Reyyan" denilen bir nehir vardır. Üzerinde mercandan bir şehir kurulmuştur. Onun altın ve gümüşten yetmiş bin kapısı bulunur. İşte bu, hamil'i Kur'an'a mahsustur. [Ramuz el-Ehadis-2, s. 326/4]

Yukarıdaki hadiste Peygamberimiz (sav)'in dikkat çektiği altın ve gümüş, ihtişam, zenginlik ve sanatın simgesi olmuş madenlerdir. Her ikisi de parlak, dayanıklı, kolay şekil alan ve zor elde edilen metaller olarak tarih boyunca çok önemli bir yere sahip olmuşlardır. Altın yeryüzünde ton başına 0.004 gram kadar bulunur. Altın madeni ocaklarında ise altın oranı ton başına 6-12 gram arasında değişir. Dolayısıyla altından bir kap elde etmek için tonlarca ağırlıktaki kayanın işlemden geçirilmesi gerekir. Altının gerek zor elde edilmesi gerekse yeryüzünde diğer madenlere göre daha az oranda bulunması değerini kat kat artırmaktadır. Parlak, dayanıklı, kolay şekil alan bu değerli maden insanların zevklerine hitap etmede çok önemli bir yere sahiptir.

Bu da altının estetik ve sanat değeri son derece yüksek eserlerin meydana getirilmesinde tercih edilmesini sağlar. Bize güzel gelen, zengin ve gösterişli olan pek çok şey ya altındandır ya da altınla süslenmiştir. Ayrıca altın, eşyaların süslemesinde, ciltçilik, hat, minyatür, tezhip gibi pek çok sanat alanında da vazgeçilmez bir malzemedir. Bu bakımdan hadislerde dikkat çekilen mekanlarda bol miktardaki altın

kullanımı da insanların hoşuna giden, değerli bir nimetin işaretidir. Dünya şartlarında insanlar altını, en fazla külçeler halinde görürler. Nadiren de birtakım eşya ve aksesuarlara, belki bir sarayda altınla kaplanmış sütunlara rastlarlar. Tüm bu saydıklarımız, altını yalnızca küçük birtakım ziynet eşyalarında görmeye alışmış olan insanlarda büyük bir hayranlık oluşturur. Durum böyle olunca som altından inşa edilmiş bir gökdelenin veya bir köşkün, villanın, yalının hayalini bile kurmakta zorlanırlar. Bunun gerçek olduğunu düşünmek bile insanın ruhuna büyük bir heyecan ve zevk verir. Aşağıdaki hadiste ise cennetteki binaların tuğlalarının altından ve gümüşten olduğu bildirilmektedir. Bu, zaten çok güzel olan cennet evlerinin ihtişamını daha da artırmakta, onları daha görkemli hale getirmektedir:

Cennet binalarının bir tuğlası altın, bir tuğlası gümüş, harcı misk, çakılı inci ve yakut ve toprağı da safrandır... [Ramuz el-Ehadis-1, s. 200/6]

Nitekim aşağıdaki hadiste de altın bir direkten bahsedilerek cennetteki zenginlik ve ihtişam bir başka yönden daha vurgulanmaktadır:

Cennette altından bir direk ve üzerinde zebercedden (zümrüt cinsinden parlak, yeşil, kıymetli bir taş) şehirler vardır ki, onlar cennete yıldızlar gibi ışık verirler... [Ramuz el-Ehadis-1, s. 125/6]

Yukarıdaki hadiste dikkat çekilen bir diğer yön de şehirlerin yüksekliği olabilir. Kuşkusuz dünya şartlarında yüksek bir şehir, manzarası ve vereceği ferahlık açısından tercih edilir. Bu şehirlerin cennetteki mükemmel manzaralar içinde olduğu düşünülürse, bu mekanların insanın ruhuna ne kadar çok zevk vereceği daha iyi anlaşılabilir. Hadislerdeki bu mekanlar –direkler üzerindeki şehirler- Kuran'da bildirilen yüksek köşklerle ilgili ayetlerle paralellik içindedir:

Ancak Rablerinden korkup-sakınanlar ise; onlara yüksek köşkler vardır, onların üstünde de yüksek köşkler bina edilmiştir. Onların altında ırmaklar akmaktadır. (Bu,) Allah'ın va'didir. Allah, va'dinden dönmez. (Zümer Suresi, 20)

Şehir hayatını düşündüğümüzde aklımıza öncelikle pek çok konuda yaşanan sorunlar gelir. Trafik, sağlık, ulaşım, hava kirliliği, alt yapı, su, elektrik, telefon, güvenlik gibi daha pek çok konu insanların ömürleri boyunca uğraştıkları sorunlara dönüşmüştür. Hatta insanların daha rahat, daha düzenli bir hayat sürmelerini sağlamak ve bu sorunları gidermek için birçok meslek dalı ortaya çıkmıştır.

Halbuki cennet şehirlerinde böyle bir durum asla söz konusu olmadığı gibi bu sorunlara sebep olan etkenler de ortadan kalkmış olacaktır. Ayrıca Allah'ın **"... Orada ne (yakıcı) bir güneş ve ne de dondurucu bir soğuk görürler."** (İnsan Suresi, 13) ayetinde bildirdiği gibi, cennette hava insan ruhunun ve bedeninin en zevk alacağı ve en rahat edeceği ısıda olacaktır. Bu nedenle özel bir ısınma ya da serinleme sistemine de ihtiyaç duyulmayacaktır. Benzer şekilde ilerleyen bölümlerde yer vereceğimiz gibi cennette ulaşım zorluğu da olmayacaktır. En doğrusunu Allah bilir.

Hadiste cennetteki binalardan bahsedilirken bunların harcının misk, yani çok güzel kokulu bir madde olacağı tarif edilmektedir. Görüldüğü gibi Allah'ın cennette yarattığı nimetler tüm duyularımıza da hitap edecek şekilde yaratılmaktadır. Güzel koku insanlar için çok büyük bir nimettir. Gülün, karanfilin, zambağın, sümbülün, leylağın, akasya ve çam ağaçlarının kokuları insanlar için çok büyük birer lütuftur. Bunların yanı sıra birbirinden farklı kokular da insan ruhunda çok hoşa giden bir etki yaratır. Cennetteki güzel kokular dünyadakilerle kıyaslanamayacak güzellikte oldukları gibi insanların hiç ummadıkları ayrıntılarda karşılarına çıkacaktır. Peygamberimiz (sav)'in hadisinde bildirdiği gibi binaların harcının misk olması bunun en güzel örneklerinden biridir. Kuşkusuz harcı misk olan güzel kokulu bir bina, Allah'ın cennette müminler için hazırladığı güzelliklerinden sadece bir tanesidir.

Cennet İçindeki Saraylar:

Bir hadiste cennetteki saraylardan şöyle söz edilmektedir:

Cennetin içinde inciden bir saray vardır. O sarayın içinde kırmızı yakuttan yetmiş konak vardır. Her konağın içinde yeşil zebercedden (zümrüt cinsinden parlak, yeşil, kıymetli bir taş) yetmiş ev vardır. Her evin içinde yetmiş taht, her taht üzerinde de her renkten yetmiş yatak vardır. Her evin içinde yetmiş sofra, her sofranın üzerinde de yetmiş çeşit yemek vardır. Keza her evin içinde yetmiş adet hizmetçi vardır... [Tezkireti'l Kurtubi, s. 323/554]

Bu konuyla ilgili bir başka hadis ise şöyledir:

Muhakkak ki cennet saraylarından bir sarayın içinde yetmiş menzil (yer, dünya, ev) bulunur. Her menzilde, içerisine girilmek üzere yetmiş kapı, her kapının da diğerinden girmekte olan kokudan başka cennet kokularından koku girer... [Tezkireti'l Kurtubi, s. 323-324/555]

Hadislerde cennet saraylarının en değerli taşlardan yapıldığına, en güzel ve en rahat edilecek şekilde dekore edildiklerine, içlerinde nimet bolluğu olduğuna dikkat çekilmektedir. Dünya hayatına razı olmayan ve bu hayatın geçici süslerine aldanmayan müminler, ahirette her nimetin aslı, en mükemmeli ve kalıcı olanı ile nimetlendirilirler. Ahiret yurdunu isteyerek ciddi bir çaba göstermelerinden dolayı, gerçek zevk ve neşeyi birbirinden güzel bu cennet mekanlarında sonsuza kadar yaşarlar. Buradaki ortam her türlü lüksü, ihtişamı, zenginliği içermekle beraber, cennet ehlinin sürekli Allah'ı andıkları ve O'na gönülden şükrettikleri asil ve temiz bir ortamdır. Allah bir ayette cennet ehlinin şükür ve mutluluk içinde olduklarını şöyle bildirmektedir:

(Onlar da) Dediler ki: "Bize olan va'dinde sadık kalan ve bizi bu yere mirasçı kılan Allah'a hamd olsun ki, cennetten dilediğimiz yerde konaklayabiliriz. (Salih) Amellerde bulunanların ecri ne güzeldir. (Zümer Suresi, 74)

Cennetteki Otağlar:

Cennet mekanlarıyla ilgili olarak çadırlar da pek çok hadiste tasvir edilmiştir. Bu hadislerden birkaçı şöyledir:

Muhakkak ki cennette (mümin için) içi boşaltılmış bir tek inciden bir çadır vardır. Bu çadırın eni altmış mil (yaklaşık 100 km) mesafe genişliğindedir. Bunun her köşesinde (mümine mahsus) birtakım ev halkı vardır ki onlar başkalarını (yani birbirlerini) göremezler. (Ancak) Mümin onları dolaşıp ziyaret eder. [Tezkireti'l Kurtubi, s. 325/560]

Cennette mü'minin yüksekliği altmış mil (yaklaşık 100 km) olan bir inci çadırı vardır. [Büyük Hadis Külliyatı-5, s. 408/10091]

Genişliği de öyle (yani altmış mildir). Orada mü'minin aileleri bulunacak. Mü'min onları bir bir dolaşacak... [(Buhari, Müslim ve Tirmizi); Büyük Hadis Külliyatı-5, s. 408/10092]

Cennet ehlinden derecesi en düşük olanın seksen bin hizmetçisi vardır. Onun için inciden, zebercedden (zümrüt benzeri kıymetli bir taş) ve yakuttan bir çadır kurulur. Bu çadır, Câbiye'den San'a'ya kadar uzanan bir büyüklüktedir. [(Tirmizi), Büyük Hadis Külliyatı- 5, s. 412/10114]

Herşeyin en mükemmel haliyle yaratıldığı cennette çadırlar da olabilecek en üst konforla müminlerin zevkine, rahatına, keyfine uygun şekilde var olacaklardır. Peygamberimiz (sav)'in bildirdiği gibi değerli cevherlerden yapılan bu çadırlar olağanüstü bir genişliğe sahiptirler. Hadislerde cennet ehlinden kişilerin, çok geniş ve yüksek olan inci tanelerinin içinde, aileleri ve yakınları ile mükemmel bir hayat sürdükleri haber verilmektedir. Kuşkusuz bu Rabbimiz'in benzersiz yaratma gücünün ve sanatının bir tecellisidir. Dünya hayatında sayısız eksik, kusur ve acz içinde yaşayan insanın böylesi bir güzelliği zihninde canlandırması bile heyecan vericidir. Güzelliğinin ve ihtişamının yanı sıra zümrüt ve yakuttan yapılmış olan cennet çadırlarının içinde bir kişiye hizmet edenlerin sayısı da dünyada Allah'ın rızasını, rahmetini ve cennetini umarak çalışıp yorulan herkes için büyük bir müjdedir.

Cennetteki Çarşılar:

Çarşılar, pazarlar, insanların ihtiyaçlarını karşılamaları için önlerine birçok seçenek sunan alışveriş mekanlarıdır. Bu alışveriş merkezlerinde her yiyecek ve eşya farklı çeşitleriyle, farklı ambalajlarda yer alır. İnsanlar iyi beslenme, farklı tatları deneme, şık ve güzel giyinme, işlerini kolaylaştıracağını düşündükleri araçları satın alma, beğendikleri ve rahat edeceklerini düşündükleri eşyaları edinme hevesiyle bu yerlere giderler. İşte insanların dünya şartlarında hoşlarına giden bu nimeti Allah cennette de en güzeliyle yaratacaktır. Cennetteki çarşılar sayısız çeşitlilikte nimetle, bolluk sevinci uyandıran görüntüleriyle cennet ehlinin içlerindeki bu arzuya hitap edecektir. Üstelik cennette, dünyada bu nimetin beraberinde olan pek çok imkansızlık da ortadan kalkmış olacaktır. Örneğin dünyada insanlar alış veriş yerlerini dolaşmaktan zevk almalarına

rağmen bundan yorulurlar. Çoğu insanın buraları rahat rahat dolaşabilecek kadar geniş bir vakti de yoktur. Bunun dışında alışveriş yapma imkanına sahip insanların yanı sıra bundan zevk almasına rağmen dilediğini satın alma imkanına sahip olmayan insanlar da vardır. İnsanlar fiyatını ödedikleri sürece bu çeşit bolluğu içinden istedikleri ürünü seçebilirler. Ama eğer bu imkana sahip değillerse sadece bu mekanları gezmekle yetinmek durumundadırlar. Oysa Peygamberimiz (sav)'in hadislerde haber verdiğine göre cennet çarşılarında insanlar istedikleri herşeyden diledikleri kadar alabileceklerdir. Orada alış veriş söz konusu olmayacak, herkes her beğendiğine sahip olabilecektir. Bu mekanlardaki nimet çeşitleri ise insanların daha önce hiç görmedikleri ve hayalini bile kurmadıkları türden nimetler olacaktır. Allah bol ihsanıyla herkese tüm beğenip arzuladıklarını verecek kimsenin hiçbirşeyi eksik olmayacaktır.

Hadislerde bu durumdan şöyle bahsedilir:

Muhakkak cennette bir çarşı vardır ki melekler orayı ziyaret ederler. Orada gözlerin mislini görmediği, kulakların duymadığı ve kalplere gelmeyen nimetler vardır. Canımızın istediği herşey bize getirilir. Fakat orada satılan ve satın alınan hiçbir şey yoktur. O çarşıda cennet halkının bazısı diğer bazısı ile karşılaşır. Yüksek menzil ve mevki sahibi döner de mevki bakımından kendinden aşağı derece olan kimse ile karşılaşır. Onların içinde herhangi bir şeyi eksik olan kimse yok ki karşılaştığının üzerine gördüğü süs elbiselerinden dolayı rahatsız olsun. Sözünün sonu gelmeden üzerinde daha güzel bir kıyafet bürünür. Şu muhakkak ki cennette hiçbir kimsenin üzülmesi, kederlenmesi yoktur. [Tezkireti'l Kurtubi, s. 325-326/563]

Şüphesiz ki cennette bir çarşı vardır. Fakat orada hiçbir şeyi satın almak ve hiçbir şeyi satmak yoktur. Ancak erkekler ve kadınlar suret ve şekilleri vardır. Binaenaleyh orada hangi kılığı istediğinde ona girecektir. [Tezkireti'l Kurtubi, s. 326/564]

Hadiste ayrı bir nimet olarak erkek ve kadın suretlerinin varlığından da bahsedilmektedir. Dilediği zaman dilediği surette olabilmek, böylece birbirinden çok farklı güzel görünümlere sahip olabilmek pek çok kimsenin dünyada hayalini kurduğu bir fikirdir. Her insanın sağlıklı ve kusursuz bir yüz ve fizik güzelliğine sahip olma özlemi vardır. Saç rengi, göz rengi, yüz hatları, cilt rengi, boyu, yapısı gibi daha pek çok fiziksel özellik insanlara doğuştan verilmiştir. Dünyada tek çeşit güzellikten duyulan monotonluk hissinin cennette olmaması, güzelliğin kişinin istediği kadar, istediği şekilde değişebilmesi de insan ruhuna zevk verecek ayrı bir nimettir.

Bir başka hadiste ise cennetteki çarşılarda müminlerin oturacakları güzel kokulu, rahat yerler bulunduğu, cennet ehlinin buralarda tanışıp sohbet ettikleri, kısaca insanın hoşuna gidecek bir sosyal yaşamın varlığına dikkat çekilir:

Muhakkak cennette öyle çarşılar var ki orada alışveriş yoktur. Fakat cennet ahalisi oraya vardığı zaman taze ve parlak inci ve misk toprak üzerine yaslanarak otururlar. Dünyada oldukları gibi o cennetlerde tanışırlar. Dünyada

nasıl olduklarını ve Rablerine ibadetlerinin nasıl olduğunu, geceleri nasıl ihya ettiklerini, gündüzleri nasıl oruç tuttuklarını, dünyanın zenginliği ile fakirliğinin nasıl olduğunu, ölümün nasıl olduğunu ve ... nasıl cennet ahalisinden olduklarını konuşup müzakere (ve sohbet) ederler. [Tezkireti'l Kurtubi, s. 326/565]

CENNETTEKİ YİYECEKLER

Cennette insanların nefislerinin hoşuna gidecek, canlarının istediği ve arzuladıkları son derece lezzetli pek çok yiyecek olduğu Kuran'da ve Peygamberimiz (sav)'in hadislerinde bildirilir. Özellikle dünyada da makbul yiyecekler arasında olan et ve meyvenin her çeşidi cennet ehline bol bol sunulacaktır. Allah ayetlerinde cennet ehline yapılan bu ikramların güzelliğini şöyle haber verir:

Arzulayıp-seçecekleri meyveler, Canlarının çektiği kuş eti. (Vakıa Suresi, 20-21)

Yaptıklarına bir karşılık olmak üzere (onlara sunulur); (Vakıa Suresi, 24)

Hem Kuran ayetlerinde hem de hadislerde cennet ehline sunulan bazı nimetlerin dünyadakilerle benzer olduğuna dikkat çekilmektedir. Allah bu gerçeği bir ayette şöyle bildirmektedir:

(Ey Muhammed) iman edip salih amellerde bulunanları müjdele. Gerçekten onlar için altlarından ırmaklar akan cennetler vardır. Kendilerine rızık olarak bu ürünlerden her yedirildiğinde: "Bu daha önce de rızıklandığımızdır" derler. Bu, onlara, (dünyadakine) benzer olarak sunulmuştur. Orada, onlar için tertemiz eşler vardır ve onlar orada süresiz kalacaklardır. (Bakara Suresi, 25)

Cennet nimeti olarak sunulan yiyeceklerin her biri hem estetik güzelliğe sahiptirler hem de son derece lezzetli yiyeceklerdir. Bunlardan özellikle meyveler görünüşleri, renkleri, kokuları ve kendilerine has tatları ile birbirlerinden güzeldirler.

Örneğin çilek pek çok kişinin severek yediği, kokusundan ve lezzetinden çok hoşlandığı bir meyvedir. Fakat tüm güzelliğine rağmen çilek çok yendiği takdirde kimi bünyelerde alerjik tepkilere yol açabilir. Bu, dünya hayatına has bir eksikliktir. Dünyada tüm nimetler gibi meyvelerin de pek çok açıdan kusurlu yanları vardır. Yetiştirilmelerinden başlayarak, satın alınmalarına, yıkanmalarına, ayıklanmalarına kadar pek çok zahmetli aşamadan geçerler. Verilen tüm emeklere rağmen kimi zaman çürür, kimi zaman da tatları eksik olur. Kısacası insanlar bir şeyler yerken aslında pek

çok eksikliğin, zorluğun da üstesinden gelmeye çalışırlar. Dünya hayatına mahsus olarak yiyeceklerin hepsi belli bir kusur ile yaratılarak insanların bu nimetlerin asıllarına özlem duymalarına sebep olurlar. Üstelik ne kadar sevilen bir yiyecek olursa olsun sürekli yendiği takdirde bu yiyecekten alınan zevk ilk baştaki kadar yoğun olmaz.

Cennetteki yiyecek ve meyveler ise cennet ehlinin önüne kusursuz ve zahmetsiz olarak gelirler. Allah Kuran'da **"(Meyvelerin) Gölgeleri onlara pek yakın ve devşirilmeleri kolaylaştırıldıkça kolaylaştırılmış."** (İnsan Suresi, 14) ayetiyle bu meyvelere ulaşmanın son derece kolay olduğunu bildirmiştir. Cennette dalından koparılan bu meyveler toz, kir olmaksızın tertemizdir ve lezzetleri de mükemmeldir. Başka ayetlerde de Allah cennet meyveleri ile ilgili olarak şöyle buyurur:

İşte, yaptıklarınız dolayısıyla mirasçı kılındığınız cennet budur. Orda sizin için birçok meyveler vardır; onlardan yiyeceksiniz. (Zuhruf Suresi, 72-73)

Peygamberimiz (sav) ise bir hadiste cennete girecek müminlere ***"Onu meyveleri aşağıya sarkan yüksek cennete koyun!"*** denildiğinden bahsetmektedir. [Büyük Hadis Külliyatı-5, s. 413/10120]

Cennette yemek ihtiyaçtan değil, Allah'tan bir nimet ve ikram olarak zevk için yenmektedir. Orada iman edenler acıkma, susama gibi dünyaya dair acizliklerden arındırılmışlardır. Muharref İncil'de de cennete layık olan kişilerden bahsedilirken, *"Artık acıkmayacak, artık susamayacaklar..."* ifadesi yer almaktadır. (Yuhanna'ya Gelen Esinleme, 7. bölüm, 16)

Cennet nimetlerinin ayet ve hadislerde vurgulanan bir diğer özelliği de çok bereketli olmalarıdır. Allah ahiret yurdu için, orada rızkın hesapsızca olduğunu ve tükenmenin söz konusu olmadığını Sad Suresi'ndeki ayetlerde şöyle bildirmektedir:

İşte hesap günü size va'dedilen budur. Şüphesiz bu, Bizim rızkımızdır, bitip tükenmesi de yok. (Sad Suresi, 53-54)

İncil'de de yiyeceklerin tükenmeyeceğine işaret eden bir bilgi şöyle yer alır:

Geçici olan yiyecek için değil, sonsuz yaşam boyunca kalan yiyecek için çalışın... (Yuhanna, 6. bölüm, 27)

Meyvelerin Bolluğu:

Meyveler vücudu zehirli etkilerden temizleyen, hastalıklara karşı vücuda direnç veren, vitamin ve mineral bakımından çok zengin, insana ferahlık veren, sağlık ve güzellik kazandıran tertemiz yiyeceklerdir. Bu cennet nimeti ile ilgili olarak bir hadisinde Peygamberimiz (sav) şöyle buyurur:

Sidretü'l-Münteha ağacının meyvesinden her bir meyve yarılınca içinden yetmiş iki renk ve çeşit yemek çıkar ki orada öbürüne benzeyen hiçbir renk ve çeşit yoktur. [Tezkireti'l Kurtubi, s. 312/517]

Peygamberimiz (sav) bu hadisinde cennetteki meyvelerin renklerine ve çeşitliliklerine dikkat çekmiştir. Nimetlerin bu şekilde birbirlerinden farklı olmaları insanların çok hoşlarına gidecek bir güzelliktir. Bir şeyin hep aynı şekilde, aynı kokuda, lezzette ya da renkte olmasındansa her seferinde ilk defa görülüyormuş gibi heyecan uyandıracak şekilde değişikliklerle yaratılması çok büyük bir sürprizdir. Aynı zamanda bu, Allah'ın sonsuz yaratma gücünün ve sanatının delillerinden sadece bir tanesidir. Bu çeşitlilik cennette sınırsız olabilir. Cennetteki meyvelerin çeşitliliğine dikkat çekilen bir başka hadis ise şöyledir:

Cennet ehlinin en aşağı derecede olanının baş ucunda 10.000 hizmetçi, her hizmetçinin elinde farklı renkte altın ve gümüşten iki sahan ve içlerinde ayrı ayrı meyveler vardır. En son yediğini de ilk iştiha (açlıktan gelen istek, haz) ile yer... [Ramuz el-Ehadis-1, s. 71/5]

Hadisten anlaşıldığı gibi cennetteki nimetler cennet ehlinin en zevk alacakları şekilde kendilerine sunulacaktır. Kendilerine hizmet amacıyla yaratılmış ve bu hizmeti zevkle ve özenle yapan hizmetkarların altın ve gümüş kaplarda sundukları çeşit çeşit meyveler cennet ehline Allah'tan bir ağırlamadır. Allah bir ayette:

... Orada nefislerinizin arzuladığı herşey sizindir ve istediğiniz herşey de sizindir. Çok bağışlayan, çok esirgeyen (Allah)tan bir ağırlanma olarak. (Fussilet Suresi, 31-32)

Bunun yanı sıra Peygamberimiz (sav) cennette bir meyve dalından koparıldığında bu meyvenin yerinde bir eksilme olmadığını, yerine yenisinin geldiğini haber vermiştir:

... Cennetin meyvesindan koparınca, yerine yenisi biter. [Ramuz el-Ehadis-1, s. 98/9]

Başka bir rivayette Peygamberimiz (sav)'in şu sözlerine yer verilmektedir:

Bir köylü Arap, "Ey Allah'ın Resulü cennetin içinde meyve var mıdır?" diye sordu. Resulullah:

"Evet Tuba denilen bir ağaç vardır" buyurdu. O zat:

"Ya Resulullah bizim arazimizdeki hangi ağaç ona benzer?" dedi.

Resulullah:

"Senin arazindeki ağaçlardan hiçbir şey ona benzemez. Fakat sen hiç Şam'a geldin mi? Çünkü orada ceviz denilen bir ağaç var ki bir gövde üzerine biterek yukarısı -yani dalları- yayılır. İşte bu ağaç Tuba ağacına benzer" buyurdu. O zat:

"Ya Resulullah, o ağacın dip gövdesinin kalınlığı ne kadardır?" dedi. Allah'ın Resulü:

"Senin ev halkının develerinden beş yaşına basan genç bir deve yola çıksa dibini dolaşıp kuşatamaz da nihayet ihtiyarlığından boynu kırılır" buyurdu. Köylü Arap:

"Cennette üzüm var mı?" diye tekrar sordu. Resulullah:

"Evet vardır" buyurdu. O zat:

"O üzümün salkımının büyüklüğü ne kadardır?" dedi. Resul-i Ekrem:

"Alaca karganın hiç durmadan bir aylık uçup gideceği mesafe kadar" buyurdu. O zat:

"O üzümün taneleri(nin büyüklüğü) ne kadardır?" dedi. Allah'ın Resulü:

"Büyük kova gibidir" buyurdu. O zat:

"Ey Allah'ın Resulu, o üzüm tanesi beni ve ev halkımı muhakkak doyurur" dedi. Resulullah:

"Evet seni ve ev halkını ve akrabanın ekserisini doyurur... Cennetin hurması ağacın dibinden dallarına doğru intizamlı bir şekilde yığılıp istif edilmiştir. Meyveleri büyük testiler misalidir. Ne zaman bir meyve koparılsa yerine başkası gelir. Cennetin suyu çukur olmayan yerlerden akar. Cennet üzümünün her bir salkımı on iki arşındır."

[Tezkireti'l Kurtubi, s. 312-313/518]

Cennet meyveleri düşünülürken, dünyadakilerle sınırlı düşünülmemelidir. Peygamber Efendimiz (sav)'in yukarıdaki hadisinde yalnız birkaç meyvenin farklı yaratılışı örnek olarak verilmiştir. Ancak cennet istenen herşeyin en güzel şekliyle var olacağı, aklımıza gelmeyen fakat çok hoşumuza gidecek daha pek çok nimeti içinde barındıran bir mekandır.

Kuran'da cennet meyvelerinden bahsedilen ayetlerden birkaçı şöyledir:

Yüklü dalları bükülmüş kiraz (ağaçları), üst üste dizili meyveleri sarkmış muz ağaçları, (Vakıa Suresi, 28-29)

İçlerinde (her türden) meyve, eşsiz-hurma ve eşsiz-nar vardır. (Rahman Suresi, 68)

Ve (daha) birçok meyveler arasında, kesilip-eksilmeyen ve yasaklanmayan (meyveler). (Vakıa Suresi, 32-33)

İşte onlar; onlar için bilinen bir rızık vardır. Çeşitli-meyveler. Onlar ikram görenlerdir. Nimetlerle donatılmış (naim) cennetlerde. (Saffat Suresi, 41-43)

Cennetteki Yiyeceklerden Örnekler:

Hurma:

Bir hadiste hurma ile ilgili olarak şöyle rivayet edilmiştir:

Bir kişi, "Ya Resulullah cennetin içinde hurma var mıdır? Çünkü ben hurmayı seviyorum" diye sordu. Resulullah:

"Evet vardır. ... cennet hurmalarının altından dalları vardır. Budaklarının başları altındandır. Altından budakları vardır. Alemlerden herhangi bir kimsenin görmekte olduğu elbiselerin en güzeli gibi yaprakları vardır. Altından hurma salkımları vardır. Hurma salkımlarının çöpü de altındandır. Altından hurma tanesinin dibinde yapışık pul gibi şeyler vardır. Büyük küpler gibi meyveler var ki (onlar) köpükten yumuşak, baldan tatlıdır." [Tezkireti'l Kurtubi, s. 315/522]

Hurmanın tarif edildiği bir başka hadis de şöyledir:

Cennetteki hurma ağacının dalları kırmızı altındır. Sapları yeşil zümrüttür. Yaprakları ipek gibidir. Meyvesi kule gibi iri taneli, kaymaktan yumuşak ve çekirdeksizdir. [Ramuz el-Ehadis-2, s. 451/4]

Dikkat edilecek olursa cennetteki her detay bizim tanıdığımız, bildiğimiz en gözalıcı ve kıymetli şeylerle kıyas edilerek görünümleri ve lezzetleri ile ne kadar değerli birer nimet oldukları vurgulanmaktadır. Örneğin cennetteki hurma ağacının dalları altına, yaprakları çok güzel ve değerli bir kumaş olan ipeğe benzetilmiştir.

Cennetteki hurma tanelerinin büyüklüğüne dikkat çekilen bir başka hadis ise şöyledir:

Cennette hurma ağaçlarının dalları yeşil zümrüttür. Budakları kırmızı altındır. Yaprakları cennet ahalisi için giyecek kıyafetleridir. Onun bir kısmı kısa (iç) elbiseleri, bir kısmı da içi astarlı dış elbiseleridir. Cennet hurmasının meyvesi büyük testiler ve kovalar gibidir. Sütten daha beyaz, baldan tatlı, köpükten yumuşaktır. İçinde de çekirdek yoktur. [Tezkireti'l Kurtubi, s. 314]

Yukarıdaki hadiste mücevherlerle tarif edilen hurmanın, görünümün yanı sıra lezzetinin de Allah'ın dilemesiyle çok mükemmel olacağı vurgulanmaktadır.

İncir:

Bir rivayete göre Peygamber Efendimiz (sav) incirle ilgili şunları bildirmiştir:

Peygamber Efendimiz (sav) bir tabak incir hediye edilip ondan yedi ve sahabelerine: "Bundan yeyiniz. Eğer ben bir meyvenin cennetten indiğini söylersem işte cennetten inen meyve bu incirdir." buyurdu. (Ölüm-Kıyamet-Ahiret ve Ahirzaman Alametleri, s. 313)

İncir Kuran'da ismi geçen ve dikkat çekilen meyvelerden biridir. (Tin Suresi, 1) Meyveler arasında en yüksek mineral kaynaklarından biri olan incir, enerji veren bir yiyecek olması bakımından da özel bir yere sahiptir.

Karpuz:

Peygamberimiz (sav)'in bir hadisinde karpuz hakkında şöyle söylediği rivayet edilmiştir:

Karpuzdan faydalanınız ve ona ta'zim (saygı) ediniz. Çünkü onun suyu cennetten, tadı da cennet tadındandır... karpuz cennet (meyvelerin)dendir. (Ölüm-Kıyamet-Ahiret ve Ahirzaman Alametleri, s. 313)

Muz:

Hadislerde geçen bir cennet meyvesi de muzdur:

Dünyada cennet meyvesine benzeyen şey ancak muzdur. Çünkü Allah Teala (cennetin yemişi hakkında), "Onun yemişleri devamlıdır", buyurmuştur. Sen ise muzu, yaz ve kış senenin her mevsiminde bulabilmektesin. (Ölüm-Kıyamet-Ahiret ve Ahirzaman Alametleri, s. 312-313)

Nitekim cennet tasvirlerinin yapıldığı ayetlerde, Allah bu meyveden şöyle bahsetmektedir:

Yüklü dalları bükülmüş kiraz (ağaçları). Üst üste dizili meyveleri sarkmış muz ağaçları. Yayılıp-uzanmış gölgeler. Durmaksızın akan su(lar). Ve (daha) birçok meyveler arasında. Kesilip-eksilmeyen ve yasaklanmayan (meyveler). (Vakıa Suresi, 28-33)

Muz kendine has aromasıyla, benzersiz lezzeti ve sayısız faydasıyla pek çok kişinin sevdiği bir nimettir. Fakat kuşkusuz cennetteki muz da diğer tüm nimetler gibi, dünyadakinden çok daha kusursuz, çok daha lezzetli ve güzel kokulu olacaktır. En doğrusunu Allah bilir.

Et:

Ayet ve hadislerde meyve dışında bahsi geçen nimetlerden biri de ettir. Allah bir ayetinde "**Onlara, istek duyup-arzuladıkları meyvelerden ve etten bol bol verdik."** (Tur Suresi, 22) buyurarak etin bir cennet nimeti olduğunu haber vermektedir.

Peygamberimiz (sav) de bir hadiste et hakkında şöyle buyurmuştur:

Cennet halkının ekmek katığının en faziletlisi, en nefisi ettir. Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamd olsun. [Tezkireti'l Kurtubi, s. 363/654]

Kuran'da ve hadislerde özellikle dikkat çekilen et çeşidi ise kuş etidir. Kuran'da **"canlarının çektiği kuş eti"** ayetiyle haber verilen (Vakıa Suresi, 21) kuş eti bir hadiste şöyle vurgulanmıştır:

Cennette senin canın kuş isteyecek. Hemen kızartılmış olarak önüne getirilip konacaktır. [Büyük Hadis Külliyatı-5, s. 414/10123]

Et türleri arasında Kuran'da bahsi geçenlerden özellikle "bıldırcın eti" makbul bir yiyecektir. Bu nimet cennette bolca bulunacak, Müslümanlara en güzel şekilde sunulacaktır. (En doğrusunu Allah bilir.)

CENNETTE İNSAN GÜZELLİĞİ

Dünyadaki en büyük nimetlerden biri de insan güzelliğidir. İnsan en güzel evlere sahip olsa, en güzel yiyecekleri yese ve mükemmel yerlerde gezse de yapayalnız olduğu sürece bunlardan aldığı zevk sınırlı olacaktır. Çünkü tüm bu nimetler kişinin çevresindeki yakınları ve dostları ile birlikte olduğu takdirde bir anlam kazanır. Allah'ın ruhundan üflediği bir varlık olan insan, kişiliği, takvası ve güzel ahlakı ile çok değerlidir. Bir de bu özelliklerinin kusursuz bir fiziksel güzellikle biraraya gelmesi kuşkusuz herkesin sahip olmak isteyeceği büyük bir nimettir.

Cennetteki insan güzelliğinin tarif edildiği hadislerden biri şöyledir:

Cennetteki huriler yakut ve mercan gibidirler. Adam onlardan birinin yüzüne bakar da, kendini onun yanağında, aynada gördüğünden daha berrak görür. Onların incilerinin en ednası (en küçük, en önemsiz) şark ile garbi ışıklandırır. [Ramuz el-Ehadis-2, s. 337/7]

Cennetteki hurilerin güzelliği yakut gibi nadide bir mücevhere, mercan gibi özel bir görünüme sahip doğal bir güzelliğe benzetilmiştir. Ayrıca bakan kişinin kendisini aynadan daha net gördüğü benzetmesiyle ciltlerinin pürüzsüz güzellikte olmasına ve yüzlerindeki berraklığa, aydınlığa dikkat çekilmiştir.

Dünya şartlarında cildin gerginliği, duruluğu çok kısa bir dönem sürer. Küçük yaşlardaki cilt pürüzsüzlüğü ve güzelliği yaş ilerledikçe birtakım cilt problemleri, yıpranma ve kırışma ile bozulmaya uğrar. Dolayısıyla bu güzellik dünya şartlarında kalıcı değildir. Ancak Allah razı olduğu kullarına cennette bu güzelliklerin kusursuzunu ve sonsuz olanını vaat eder. Peygamberimiz (sav) de bir hadiste cennetteki güzelliğin ve gençliğin sürekliliğinden şöyle söz eder:

Cennet ehlinin vücudu kılsız, yüzü sakalsız, gözleri sürmelidir, gençlikleri zail olmaz (tükenmez), elbiseleri eskimez. [(Tirmizi), Kütüb-i Sitte-14, s. 451/6]

Cennet ehli cennete, otuz ya da otuz üç yaşında sakalsız, kılsız ve gözleri sürmeli olarak girecekler. [Büyük Hadis Külliyatı-5, s. 411/10109]

... Ona giren nimete mazhar olur, eziyet görmez, ebediyet kazanır, ölümle karşılaşmaz. Elbisesi eskimez, gençliği kaybolmaz. [(Tirmizi), Kütüb-i Sitte-14, s. 451/6]

Hadislerde cennet ehlinin gözlerinin yaratılıştan sürmeli olduğundan da bahsedilmektedir. Sürme, göz rengini ve şeklini ön plana çıkaran bir süstür. Dünya şartlarında yapay olarak elde edilmeye çalışılan, fakat yine de mükemmel olmayan bu güzellik, ahirette müminlerin doğal hallerinde mevcut olacaktır.

Peygamber Efendimiz (sav)'in, cennetteki insan güzelliği ile ilgili kendisine sorulan sorulara şöyle cevap verdiği rivayet olunmuştur:

"Ya Resulullah! Allah Teala'nın: 'İri gözlü hurilerdir' (Vakıa Suresi, 22) sözünü bana anlat" dedim.

"Onlar beyaz tenli, iri gözlü, kara kuşun kanatları gibi sürmelidir" dedi.

"Ya Resulullah! Allah'ın: 'sanki o kadınlar birer yakut ve mercandır' (Rahman Suresi, 58) ayetini anlat" dedim.

"Onlar el değmemiş sedefteki inci gibi güzeldirler" dedi.

"Ya Resulullah! Allah'ın: 'O cennetlerde iyi ahlaklı güzel kadınlar vardır' (Rahman Suresi, 70) ayetini anlat" dedim.

"Onlar çok güzel huylu ve güzel yüzlüdürler" buyurdu.

"Ya Resulullah! Allah'ın: 'Onlar, toz konmamış yumurta gibidirler' (Saffat Suresi, 49) ayetini anlat" dedim.

"Onlar yumurtanın zarı gibi beyaz ve naziktirler" dedi.

"Ya Resulullah! Allah'ın: 'Kocalarına sevimli ve birbirlerinin akranıdırlar' (Vakıa Suresi, 37) ayetini söyle" dedim.

"Onlar dünyada ihtiyar, gözleri çapaklı, saçları ağarmış ve zayıf olarak ölmüşken, Allah onları cennette bakire, kocalarına sevimli, aşık ve bağlı, birbirlerinin akranı kılacak" buyurdu.

"Ya Resulullah! Dünya kadınları mı üstündür, yoksa iri gözlü huriler mi?" dedim.

"Elbisenin yüzü astarından kıymetli olduğu gibi, dünya kadınları da hurilerden üstündürler" dedi.

"Neden ya Resulullah?" dedim, şöyle açıkladı:

"Namazları, oruçları ve Allah'a ibadetleri sebebiyle Allah onların yüzlerini nurlandırır, kendilerine ipek elbiseler giydirir. Onların tenleri beyaz, elbiseleri yeşil, ziynetleri sarı, buhurdanlıkları (tütsülükleri) inci ve tarakları altındır. Onlar şöyle söylerler:

"Biz burada ebedi kalacağız. Biz sevimli ve mutluyuz. Asla üzülüp sıkılmayız. Başka aleme göçmeden hep burada kalacağız. Biz bu halimizden memnunuz ve herşeye razıyız. Hiç kimseye kızmaz ve öfkelenmeyiz. Ne mutlu kendilerine eş olduğumuz ve bize eş olan kimselere." [Gençlik ve Ölüm, s. 422-423]

Dikkat edilecek olursa Kuran'da (Rahman Suresi, 70) ve hadislerde cennet kadınlarının güzel huylu olmalarına da dikkat çekilmiştir. Bir başka hadiste ise cennetteki insanların ve bulundukları ortamın güzelliği şöyle tarif edilmiştir:

Orada huyları güzel, yüzleri güzel kadınlar vardır. (Rahman Suresi, 70)

Bir başka hadiste ise cennetteki insan güzelliği şöyle tarif edilmiştir:

... Hurilerden her kadının üzerinde yetmiş kat elbise vardır ki birinin rengi diğerinde yoktur. Keza kendisine diğerinde bulunmayan yetmiş çeşit renkli koku verilir. Hurilerden her kadın için, inci ile süslenmiş kırmızı yakuttan yetmiş taht, her taht üstünde yetmiş döşek, her döşek üzerinde koltuk vardır. Hurilerden her kadın için ihtiyacı ve hizmeti için yetmiş bin hizmetçi kız ve

yetmiş bin hizmetçi erkek vardır. Her hizmetçinin beraberinde, içinde çeşitli yemek bulunan altından tepsiler vardır ki müminlerden biri öbüründe önceki kapta bulamadığı tadı, lezzeti bulur... [Tezkireti'l Kurtubi, s. 333/591]

Pek çok hadiste ise cennet ehlinin özellikle yüz güzelliğine dikkat çekilmiş, hatta bu güzelliklerinin sürekli arttığı haber verilmiştir:

Cennet ehlinin bir çarşısı vardır. Her Cuma oraya gelirler. Derken kuzey rüzgarı eser, elbiselerini ve yüzünü okşar. Bunun tesiriyle hüsün (güzellik) ve cemalleri (yüz güzelliği) artar. Böylece ailelerine, daha da güzelleşmiş olarak dönerler. Hanımları:

"Vallahi, bizden ayrıldıktan sonra sizin cemal ve güzelliğiniz artmış!" derler. Erkekler de:

"Sizler de Allah'a kasem (yemin) olsun, bizden sonra çok daha güzelleşmişsiniz." derler. [(Müslim), Kütüb-i Sitte-14, s. 433/16]

Cennet ehli kadınlarının nurlu güzelliklerinden bir başka hadiste de şöyle bahsedilir:

... Eğer cennet ehli kadınlarından bir kadın yer ehline görünseydi, dünyayı ve içindekileri aydınlığa boğar ve ikisinin arasını da güzel koku ile doldururdu... [(Tirmizi), Büyük Hadis Külliyatı-5, s. 409/10095]

Ünlü İslam alimi Bediüzzaman Hazretleri ise kendisine hadislerde tarif edilen bu güzelliğin nasıl olduğu sorulduğunda şöyle cevap vermiştir:

Manası pek güzeldir ve güzelliği pek şirindir. Şöyle ki: Şu çirkin, ölü, camid (donuk, cansız) ve çoğu kışır (kabuk, dış görünüş) olan dünyada; hüsün (güzellik) ve cemal (yüz güzelliği), yalnız göze güzel görünüp ülfete (alışkanlık) mani olmazsa yeter. Halbuki güzel, hayattar (canlı), revnakdar (göz alıcı güzellik), bütün kışırsız (kabuksuz), lüb (öz) ve kabuksuz iç olan cennette; göz gibi bütün insanın duyguları, latifeleri (hoş sözleri) cins-i latif (yumuşak, hoş) olan hurilerden ve huriler gibi ve daha güzel, dünyadan gelme cennetteki nisa-ı dünyeviyeden (dünya kadınlarından), ayrı ayrı hissi-i zevklerini, çeşit çeşit lezzetlerini almak isterler... Demek huriler cennetin aksamı (bölümleri) ziynetinden yetmiş tarzını, bir tek cinsten olmadığından birbirini setretmeyecek (örtmeyecek, kapatmayacak) surette giydikleri gibi; kendi vücutlarından ve nefis ve cisimlerinden, belki yetmiş mertebeden ziyade ayrı ayrı hüsün (güzellik) ve cemalin (yüz güzelliği) aksamını (bölümlerini) gösteriyorlar. [Sözler, s. 469-470]

Giyeceklerin Güzelliği ve Çeşitliliği:

Kaliteli kumaşlardan yapılmış rahat ve güzel kıyafetler giymek herkesin hoşuna gider. Cennetteki çeşitli renk ve güzellikteki kıyafetler de insanın bu yöndeki zevkine hitap edecektir. Dünya şartlarında kıyafetler ne kadar güzel olurlarsa olsunlar hep bir eksiklik söz konusudur. Tüm giysiler zaman içinde eskir, renkleri solar, kişide ilk giydiği

zamanlardaki beğeniyi uyandırmamaya başlar. Bir kişinin dünyada çok sayıda giysiye sahip olması da bir önem taşımaz, çünkü bu giyimlerden alınan zevk kişinin ömrü ile sınırlıdır. Ölümle birlikte diğer tüm eşyalar gibi bunlar da geride bırakılır. Oysa cennet giysileri hem kusursuz güzellik ve çeşitlilikte hem de sonsuza kadar kalıcıdırlar. Peygamber Efendimiz (sav)'in cennet giysilerinin bu özelliklerine dikkat çektiği bir hadisleri şöyledir:

... Orada muazzam köşkler, geniş nehirler, bol ve olgun meyveler, güzel ve dilber zevceler (kadın, eş), ebedi pek çok ve renkli güzel elbiseler vardır. Orası yüksek, güzel ve selim yurtlardan parlak hayat sürülen bir yerdir... [Ramuz el-Ehadis-1, s. 170/1]

Ayrıca bu kıyafetler öylesine boldur ki, kimse bir eksiklik ve ihtiyaç hissetmeyecektir. Bir hadiste bu duruma şöyle dikkat çekilmiştir:

... Onların içinde herhangi bir şeyi eksik olan kimse yok ki karşılaştığının üzerinde gördüğü süs elbiselerinden dolayı rahatsız olsun. Sözünün sonu gelmeden üzerinde daha güzel bir kıyafet bürünür... [Tezkireti'l Kurtubi, s. 325-326/563]

Cennet ehlinin giyecekleri de en rahat edecekleri şekilde yaratılmıştır. Giyilen kıyafetler, cennetteki kusursuzluk ve güzellik içinde hiçbir rahatsızlığa sebep olmaz. Dünyaya ait eksiklikler -kıyafetin solması, kırışması, kirlenmesi, eskimesi vs.- de cennette yoktur. Ayrıca cennette kıyafetlerin kumaşlarının dokunması, dikilmesi gibi hazırlık aşamaları da söz konusu değildir. Cennette Allah'tan bir nimet olarak herşey her zaman en mükemmel şekliyle hazırdır. Cennetteki müminlerin kıyafetleri ile ilgili haber verilen diğer detaylar şöyledir

... Cennetin giyecekleri dokunmaz. Cennetin meyveleri yarılır da ondan elbise çıkar... [Tezkire-i Kurtubi-1, s. 21]

Cennette hurma ağaçlarının dalları yeşil zümrüttür. Budakları kırmızı altındır. Yaprakları cennet ahalisi için giyecek kıyafetleridir. Onun bir kısmı kısa (iç) elbiseleri, bir kısmı da içi astarlı dış elbiseleridir... [Tezkireti'l Kurtubi, s. 314]

... Üzerinde yetmiş kat elbisesi olur. En aşağısı Tuba ağacından yapılmış, gelincik çiçeği gibi... [Ramuz el-Ehadis-1, s. 99/8]

Ayetlerde de cennetteki elbiselerin ipekten ve süslemeli oldukları şöyle haber verilmiştir:

Onların üzerinde hafif ipek ve ağır işlenmiş atlastan yeşil elbiseler vardır... (İnsan Suresi, 21)

Hiç şüphesiz Allah, iman edenleri ve salih amellerde bulunanları altından ırmaklar akan cennetlere sokar, orada altından bileziklerle ve incilerle süslenirler; oradaki elbiseleri ipek(ten)dir. (Hac Suresi, 23)

CENNETTEKİ DOĞA GÜZELLİĞİ

İnsanın ruhu estetikten, simetriden, güzellikten, temizlikten, düzenden, renk uyumundan kısacası mükemmellikten zevk alacak şekilde yaratılmıştır. Nitekim doğadaki tüm renkler, görüntüler de insanın ruhundaki bu zevke hitap eden en yakın uyum ve güzelliği yansıtırlar.

İnsanların dinlenmek, rahat etmek için tercih ettikleri mekanlar da hep doğal güzelliklerle iç içedirler. Yeşillik, ormanlık, deniz kenarı ya da nehir kıyısı gibi yerlerde temiz hava, toprak ve su ile yakın olmak insanlara huzur ve mutluluk verir.

Güneş ışınlarının, temiz havanın doğrudan girmediği, doğal güzelliklerden uzak ortamlar ise genellikle insanların hoşuna gitmez.

İnsanın doğal güzellik arayışı içinde olmasının sebeplerinden biri, Allah'ın insanı cennet güzelliklerinden zevk alacak şekilde yaratmış olmasıdır. İnsan farkında olsa da olmasa da aslında cennet nimetlerinin beklentisi içindedir. Ayetlerde cennetin doğal güzelliklerle iç içe olacağı şöyle haber verilmektedir:

Şüphesiz iman edip salih amellerde bulunanlara gelince; onlar için altından ırmaklar akan cennetler vardır. İşte büyük 'kurtuluş ve mutluluk' budur. (Büruc Suresi, 11)

Çeşit çeşit 'inceliklere ve güzelliklere' (veya her türden sık ağaçlara) sahiptirler. (Rahman Suresi, 48)

Cennet Ağaçları:

Ağaçlık mekanlar insanların, içinde bulunmaktan ruhen zevk aldıkları yerlerdendir. İnsanlar her ne kadar binaların yoğunlukta olduğu şehir merkezlerinde yaşasalar da, genellikle ağaçlık, yeşillik mekanlarda bulunmak isterler. Ağaçlık bir yere ait bir görüntü izlemek ya da böyle bir fotoğrafa hatta tabloya bakmak dahi insanlar için bir zevktir. Dünyada pek çok faydasıyla yaratılmış olan ağaçlar, Rabbimiz'in insanlara sunduğu nimetlerdendir. Görkemli görünümleri, benzersiz türleri, çeşitli renkleri, serinletici gölgelikleri ile ağaçlar, insanlara zevk verecek şekilde yaratılmışlardır. Allah'ın **"Boyları birbiriyle yarışan ve içiçe girmiş ağaçlı bahçeler"** (Abese Suresi, 30) ayetiyle bildirdiği ağaçlar, ahirette cennete has üstün özellikleriyle yaratılmıştır. Solmadan, kurumadan, yaprakları dökülmeden, ihtişamlı görünümleri ile, ağaçlar da cennetteki kusursuzluk içinde yaratılmışlardır. Aşağıdaki hadislerde ise ağaçların özellikle gölgesinden bir cennet nimeti olarak sıkça bahsedilir:

Cennette öyle bir ağaç var ki bir süvari gölgesinde yetmiş yahut da yüz sene gider (de bitiremez). O huld -ebedilik- ağacıdır... Cennette bir ağaç var ki, bir kimse dört yaşına girmiş bir dişi deve yavrusuna yahut da beş yaşına girmiş olan bir dişi deveye binmiş olsa da sonra ağacın dip tarafındaki gövdesini

dönmeye başlasa hareket ettiği yere ulaşmadan deve ihtiyarlayarak düşer... Onun taze dalları cennet surlarının ötesindekilere ulaşmaktadır. Cennetteki her ırmak muhakkak o ağacın dibinden çıkmaktadır... [Tezkireti'l Kurtubi, s. 311/513]

Cennette bir ağaç vardır ki, binekli bir kimse yüzyıl gölgesinde yürüse onu katedemez. İsterseniz şu ayeti okuyun: "Daimi gölgededirler, çağlayıp duran su başlarındadırlar." [(Tirmizi), Kütüb-i Sitte-14, s. 427/9]

Kuran'da "gölge içinde olmak"tan bir cennet nimeti olarak şöyle bahsedilir:

İman edip salih amellerde bulunanları, altından ırmaklar akan, içinde ebedi kalacakları cennetlere sokacağız. Onda onlar için tertemiz kılınmış eşler vardır. Ve onları, 'ne sıcak-ne soğuk, tam kararında gölgeliğe' sokacağız. (Nisa Suresi, 57)

Takva sahiplerine vaat edilen cennet; onun altından ırmaklar akar, yemişleri ve gölgelikleri süreklidir. Bu korkup-sakınanların (mutlu) sonudur, inkar edenlerin sonu ise ateştir. (Rad Suresi, 35)

Kendileri ve eşleri, gölgeliklerde, tahtlar üzerinde yaslanmışlardır. (Yasin Suresi, 56)

Şüphesiz muttaki olanlar, gölgeliklerde ve pınar-başlarındadır; (Mürselat Suresi, 41)

Orada tahtlar üzerinde yaslanıp-dayanmışlardır. Orada ne (yakıcı) bir güneş ve ne de dondurucu bir soğuk görürler. (İnsan Suresi, 13)

Muharref İncil'de de cennetten bahsedilirken, Kuran'daki tariflerle mutabık *"... Ne güneş ne de kavurucu bir sıcaklık onları çarpacak."* ifadesi yer almaktadır. (Yuhanna'ya Gelen Esinleme, 7. bölüm, 16)

Cennetteki doğal güzelliklerin tarif edildiği pek çok hadiste Tuba ağacından ve onun özelliklerinden bahsedilir. Bu ağaç hakkında Peygamberimiz (sav)'in tarifleri şöyledir:

... Tuba cennette bir ağaçtır. Büyüklüğü yüz yıllık yer tutar. Ve cennet elbiseleri de onun tomurcuklarından yapılır. [Ramuz el-Ehadis-2, s. 313/7]

Tuba ağacı benzersiz özelliklere ve görülmemiş bir genişliğe sahiptir. Bunun yanı sıra dünyadaki sebeplerin geçerli olmadığı cennet ortamında cennet elbiselerinin de bu ağaçtan yapıldığı ifade edilmektedir. Başka hadislerde de Peygamberimiz (sav)'in cennetteki ağaçlarla ilgili tarifleri ise şöyledir:

... Cennet ağaçlarının dip gövdesi inci ve altın, yukarısı da meyvedir. [Tezkireti'l Kurtubi, s. 315/523]

Cennette hiçbir ağaç yoktur ki gövdesi, altından olmasın. [(Tirmizi), Kütüb-i Sitte-14, s. 427/10]

Cennette Allah'ın benzersiz, sonsuz yaratmasına şahit olacağımız için herşey mümkün olabilir. Örneğin cennet ağaçlarının meyveleri yakut, elmas, safir gibi değerli taşlar şeklinde görünüp, ele alındığında yenecek hale geliyor olabilir.

Cennetteki ağaçların mahiyetini soran bir sahabeye Peygamberimiz (sav)'in şöyle söylediği rivayet edilmiştir:

Bu ağaçların dalları kurumaz, yaprakları dökülmez, suyu kaybolmaz, meyvesi tükenmez. [İlahi Dinlerde Cennet İnancı, s. 54]

Cennetteki Irmaklar ve Denizler:

Su kaynakları bulundukları bölgeye bereket verir, orayı canlandırıp temizlerler. Ayrıca suya yakın mekanlarda iklim de hem yaşamaya daha elverişlidir, hem de insanların hoşlarına gidecek ılımanlıktadır. İşte bu nedenle insanların dinlenmek üzere seçtikleri mekanlar da deniz, göl ya da nehir kenarlarına yakın yerler olur. Nitekim Kuran'da takva sahibi olanların Allah'tan bir nimet olarak **"cennetlerde ve pınar başlarında"** (Hicr Suresi, 45) oldukları bildirilmiştir.

Peygamberimiz (sav)'in hadislerinde cennetteki nehirlerden sıkça bahsedilmektedir:

Cennet ırmakları, misk dağlarının yahut da misk tepelerinin altından çıkar. [Tezkireti'l Kurtubi, s. 307/501]

Cennette, bal denizi, şarap denizi, süt denizi ve su denizi bulunmaktadır. Diğer nehirler bunlardan çıkacaktır. [(Tirmizi), Büyük Hadis Külliyatı-5, s.409/10097]

Hadiste cennette baldan, sütten, şaraptan denizlerin olacağından bahsedilmektedir. Ancak burada bahsedilen süt, bal ve şarap dünyadakinden çok farklı, cennete has özellikleriyle yaratılmıştır. Cennette bunların her biri tertemiz, lezzet ve rahatlık veren içkilerdir. Örneğin cennette sunulan şarap, dünyadakilere benzememektedir. Cennet ehlini sarhoş etmeyecek, içenlerin şuurunu bulandırmayacaktır. Allah'ın cennet için hazırladığı içki, **"Bembeyaz; içenlere lezzet (veren bir içki). Onda ne bir gaile vardır, ne de kendilerinden geçip, akılları çelinir"** (Saffat Suresi, 46-47) ayetleriyle Kuran'da tarif edilmektedir.

Ayrıca bu örnekler -süt, bal ve şaraptan ırmaklar- cennette Allah'ın kendilerinden razı olduğu kullarını bekleyen çok farklı güzelliklerin olabileceğine işaret etmektedir. Süt çabuk bozulan bir besin olmasına rağmen, cennette sütten deniz ve ırmakların olması oradaki nimetlerin kusursuzluğuna çarpıcı bir örnektir. Cennet ehli dilediği takdirde böyle görüntülerin yaratılması Allah için çok kolaydır.

Bu nimetler tarif edilirken ırmak ve deniz ifadelerinin kullanılması da özellikle cennetteki bolluğu vurgulamaktadır. İnsanlar dünyada bu nimetleri hep sınırlı miktarlarda görürler. Kavanozlarda, cam şişelerde veya farklı ambalajlarda satın aldıkları bu ürünlerin cennette bir kaynak şeklinde karşılarına çıkması, bozulmadan, kirlenmeden, olabilecek en mükemmel lezzette kendilerine bol bol ikram edilmesi, heyecan verici bir nimet ve güzelliktir.

Kuran'da da bu ırmakların özelliklerinden detaylı olarak bahsedilmektedir:

Takva sahiplerine va'dedilen cennetin misali (şudur): İçinde bozulmayan sudan ırmaklar, tadı değişmeyen sütten ırmaklar, içenler için lezzet veren şaraptan ırmaklar ve süzme baldan ırmaklar vardır ve orda onlar için meyvelerin her türlüsünden ve Rablerinden bir mağfiret vardır... (Muhammed Suresi, 15)

Ayette süt, bal, şarap gibi birkaç nimet örnek olarak verilmiştir. Ancak insanın hoşuna giden herhangi bir nimetin ırmak şeklinde akması, su gibi bol, temiz olması, bozulmadan kalması da mümkün olabilir. Ayrıca Allah cennette içkilerin kadehlerle sunulduğunu ve bu içkilerden cennet ehlinin başların ağrımayacağını, kendilerinden geçip akıllarının çelinmeyeceğini bildirir. Allah bir başka ayette **"kaynaktan (doldurulmuş) kadehlerle çevrelerinde dolaşılır"** (Saffat Suresi, 45) şeklinde buyurmaktadır. Müminler için cennette **"sonu misk olan, karışımı tesnimden, mühürlü, katıksız bir şarap**" (Mutaffifin Suresi, 25-27) hazırlanmıştır. (Tesnim: **Cennetteki çeşmelerden birinin adıdır.)**

Ayetlerde de belirtildiği gibi bu içecekler aynı zamanda güzel kokular da içermektedir. Öte yandan cennette denizlerin altında, nehirlerin dibinde bizim hayal edemediğimiz olağanüstü güzellikler olabilir. Allah dileyenin nefes alma sorunu olmadan dalmasını, çıplak gözle berrak bir görüntüyle deniz altındaki güzellikleri görmesini mümkün kılabilir. Dünyada ancak belgeseller sayesinde haberdar olunan denizaltı güzellikleri, cennette müminlerin kolaylıkla görebileceği ve çok zevk alacakları şekilde olabilir.

Cennet Toprağının Güzelliği:

Cennetteki toprağın güzelliği Peygamberimiz (sav)'in hadislerinde şöyle ifade edilmiştir:

Cennetin dikilecek ağaçlarını çok ekin. Zira onun suyu tatlı, toprağı güzeldir... [Ramuz el-Ehadis-1, s. 72/14]

Cennet binalarının bir tuğlası altın, bir tuğlası gümüş, harcı misk, çakılı inci ve yakut ve toprağı da safrandır... [Ramuz el-Ehadis-1, s. 200/6]

Hadiste cennetteki toprak safran isimli, kıymetli bir bitkiden elde edilen bir baharata benzetilmiştir. Bu bitki vanilya benzeri aroması, canlı, parlak altın sarısı rengi

ile baharatlar arasında son derece özel bir yere sahiptir. 1 kg safran elde etmek için 70.000 ile 250.000 arası çiçek toplamak gerekmektedir. Günümüzde safran üretimi her geçen gün azalmaktadır. Bunu etkileyen en önemli faktör ise bitkinin yetiştirilmesindeki zorluktur. Çünkü safrandan 3-4 yıl gibi sürede ürün alınmaktadır. Dünya şartlarında yetiştirilmesi çok zor ve zahmetli olan bu değerli bitkinin, cennette toprağı oluşturacak kadar bol miktarda olması orada nimetin hesapsızca olacağına işaret etmektedir. (En doğrusunu Allah bilir.)

Cennetteki Genişlik:

Allah Teala cennet ehlini cennette iskan ettiğinde, geriye geniş bir mekan kalır. Allah Teala oraya, her biri, yaratıldığından sona ereceği güne kadarki dünyadan daha büyük olan, üç yüz altmış alemi iskan eder. [Ramuz el-Ehadis-1, s. 30/5]

Peygamber Efendimiz (sav)'in bu hadisinde dikkat çektiği gibi cennette genişlik, ferahlık vardır. Kuran'da cehennem için tarif edilen dar yerlerin, sıkışıklığın tam tersine cennet geniş mekanlardan oluşur. Çünkü insanın ruhu, ufkunun açık olmasından, ferah mekanlardan hoşlanacak şekilde yaratılmıştır. Kuran'da cennetin genişliğinden şöyle bahsedilmektedir:

Rabbiniz'den olan mağfiret ve eni göklerle yer kadar olan cennete (kavuşmak için) yarışın; o, muttakiler için hazırlanmıştır. (Al-i İmran Suresi, 133)

CENNETTEKİ GÜZEL KOKULAR

Güzel koku Allah'ın insanlara sunduğu çok büyük bir nimettir. Fakat dünyada en güzel kokunun bile etkisi çok kısa süre devam eder. Koku moleküllerinin havada dağılması ve burnun da bir süre sonra bu kokuya alışması bu nimetten alınan zevki sınırlı hale getirir. Dolayısıyla kokunun güzelliği kadar etkisinin kalıcılığı da önem taşır. Peygamber Efendimiz (sav) hadislerinde cennetteki kokuların güzelliğine ve etkisine şöyle işaret etmiştir:

Ehli cennet kadınlarından bir kadın yeryüzüne baksa, misk kokusundan yeryüzü dolar ve yüzünün nuru Güneş ve Ay'ın ziyasını bastırırdı. [Ramuz el-Ehadis-2, s. 355/5]

Eğer bir huri parmaklarından birini dünyaya gösterse (yer-gök ehli) her can sahibi, onun kokusunu duyardı. [Ramuz el-Ehadis-2, s. 355/4]

Cennetin kokusu beş yüz yıllık yerden duyulur. Cennetin bu kokusunu ahiret ameli ile dünyayı talep eden kimse duyamaz. [Ramuz el-Ehadis-1, s. 292/3]

Peygamberimiz (sav) ***"... gıdalardan kokuların en hoşu, en güzeli hasıl olur."*** hadisiyle de cennet yiyeceklerinin kokularındaki güzelliği haber verir. [Kütüb-i Sitte-14, s. 448/3]

Yiyeceklerin lezzetini almamızda kokunun çok büyük payı vardır. Örneğin pişen bir kakaolu kekin cazip bulunmasının sebebi, etrafa yayılan kakao ve vanilya kokusudur. Aynı şekilde ızgarada pişen etten, portakaldan, domatesten, kahveden ya da bir başka yiyecek ve içecekten zevk almamızdaki sebeplerden biri bu yiyecek ve içeceklerdeki kokudur. Koku duyumuz olmasaydı yediklerimizi birbirinden ayırt etmemiz, her birinden ayrı ayrı lezzet almamız da mümkün olmazdı. Bu bakımdan kokunun, lezzete yönelik nimetlerden alınan zevki tamamlayıcı bir yönü vardır.

Cennetteki kokuların güzelliğinden bahsedilen diğer bir hadis ise şöyledir:

... Derken şimal (kuzey) rüzgarı eser de onları yüzlerine ve elbiselerine en güzel koku nevilerini serper. [Tezkireti'l Kurtubi, s. 325/562]

Bir hadiste de kokusu ile dikkat çekilen bitkilerden şöyle söz edilmektedir:

Muhakkak ki kına (boyası ve kokusu) cennet kokularının reisidir... Allah Teala cenneti yarattığı zaman onu (güzel) fesleğen kokusu ile kuşattı, fesleğeni de kına (kokusu) ile çepeçevre kuşattı... [Tezkireti'l Kurtubi, s. 342/619]

Hadislerde bahsedilen fesleğen güzel kokusu ile bilinen bir bitkidir. Ancak bizim bildiğimiz, tanıdığımız kokular da cennette çok daha farklı, çok hoşumuza gidecek şekildedir. (En doğrusunu Allah bilir.)

Ayrıca cennet ortamındaki kokular insanlara zevk veren birer nimet olmaları amacıyla yaratıldıklarından dünyada sıkça muhatap olduğumuz rahatsız edici kokuların hiçbiri orada olmayacaktır. Bu tür kokular insanlara dünyanın eksikliklerini hatırlatan, onların cennet ortamına özlem duymalarına vesile olan dünyaya has kusurlardır. Cennette bu tür eksiklikler ortadan kaldırıldığı gibi insan ruhunun zevk alacağı hoş kokular her yanı kuşatacaktır. Nitekim Peygamberimiz (sav) bir hadis-i şeriflerinde cennet için; ***"... Her tarafından güzel kokular dalgalanmaktadır..."*** şeklinde bildirmişlerdir. [Ramuz el-Ehadis-1, s.170/1]

CENNETTEKİ SES
VE KOKULARDAKİ GÜZELLİK

Künyada Kuran ahlakından uzak yaşayan insanların üzüntü, endişe sebeplerinin başında kalp kırıcı, aşağılayıcı, vesvese veren, ümitsizliğe sevk eden, dürüst olmayan, olumsuz konuşmalarla her an karşı karşıya olmaları yer alır. Nitekim konuşmalardaki en ufak bir olumsuzluk dahi en güzel ortamı rahatsız edici hale getirebilir. Öte yandan yapılan içten bir iltifat, söylenen onore edici, şevklendirici, cesaret ve ümit verici bir söz, yapılan samimi ve dürüst bir konuşma kimi zaman kişinin çevresindeki maddi

nimetlerden çok daha önem taşır. Dünyada insanlar rahatsızlık duyacakları konuşmalara sıklıkla rastlarlar. Oysa Allah cennette bunun olmadığını, müminlerin son derece rahat ortamlarda karşılıklı sohbet ettiklerini bizlere haber verir. Allah'ın sevdiği ve cennetine kabul ettiği samimi kullarıyla sohbetin yanı sıra her türlü yalandan, boş ve olumsuz konuşmadan uzak olmak müminler için çok büyük bir nimet olacaktır. Allah bir ayette bunun kulları için çok büyük bir bağış olduğunu bildirir:

İçinde, ne 'boş ve saçma bir söz' işitirler, ne bir yalan. Rabbinden bir karşılık olmak üzere yeterli bir bağış(tır bu). (Nebe Suresi, 35-36)

Peygamber Efendimiz (sav) de cennetteki konuşmaların güzelliğine şöyle dikkat çekmiştir:

Ehli cennet öyle bir kimsedir ki: Allah onun iki kulağını insanların kendisini hayırlı senası ile doldurur. Ve o da onu duyar. Ehli cehennem ise öyle bir kimsedir ki, Allah onun iki kulağını insanların kendisini şerli olarak zikirleri ile doldurur ve o da bunu duyar. [Ramuz el-Ehadis-1, s. 155/2]

Ayrıca hadislerde müminlerin dünyadaki samimi sohbetlerinin ahirette de devam ettiği bildirilir. Cennette müminlerin kendi aralarında sohbet ederlerken dünya hayatlarında yaptıklarını anımsadıklarından bir hadiste şöyle bahsedilmektedir:

Ehli cennet, cennette karar kıldıklarında kardeşlerden bazıları bazılarını görmek isterler. Birinin sediri diğerinin sedirine, berinin de ötekinin sedirinin yanına gider. Onlar buluşunca her ikisi de yaslanır ve dünyada aralarında olan şeyleri karşılıklı konuşmaya başlarlar. Birisi şöyle der: "Ey kardeşim, hatırlar mısın biz dünyada falan mescitte iken Allah'a dua etmiştik, İşte Allah da bizi bağışladı." [Ramuz el-Ehadis-1, s. 29/12]

Cennetteki Ses Güzelliği:

Cennette ses güzelliği de müminlere ayrı bir nimet olarak verilmektedir. Aşırı tiz bir ses, parazitli çalan bir müzik, gürültülü bir ortam, çok yüksek sesle çalışan bir motorun sesi ya da bir siren sesi kısa süre devam etse bile içinde bulunduğumuz ortamı rahatsız edici hale getirir. Nitekim çığlık, haykırış, şiddetli ağrı veya acının etkisiyle çıkan sesler de insanlara cehennemi düşündüren seslerdir. Peygamberimiz (sav)'in hadislerde bildirdiğine göre cennette ise hem herkesin kendi sesi çok güzel olacak, hem de kulaklarına gelen her ses hoşlarına gidecek şekilde olacaktır. En doğrusunu Allah bilir. Hadis-i şeriflerde cennetteki ses güzelliğine şöyle dikkat çekilmiştir:

Cennette hurilerin toplanma yerleri vardır. Seslerini yükseltecekler, yaratıklar onların sesi kadar güzel bir sesi o ana kadar hiç duymamış olacaklar... [(Tirmizi), Büyük Hadis Külliyatı, s. 409/10099]

Cennete giren her bir kimsenin baş ve ayak ucunda iki huri durur ve ins ve cinnin işittiği en güzel sesle neşide (şiir) okurlar... [Ramuz el-Ehadis-2, s. 384/7]

CENNETTEKİ SONSUZ YAŞAM VE GENÇLİK

İnsan ömrü dünyada ortalama olarak 6-7 tane 10 seneden oluşur. Bu son derece kısa bir süredir. Nitekim Kuran'da ahiret günü dünya hayatları hakkında yorum yapan kişilerin ifadeleri de bu doğrultudadır.

Dedi ki: "Yıl sayısı olarak yeryüzünde ne kadar kaldınız?" Dediler ki: "Bir gün ya da bir günün birazı kadar kaldık, sayanlara sor." (Müminun Suresi, 112-113)

Oysa cennette insan ömrü süresizdir. Allah'ın "**Orada, ilk ölümün dışında başka ölüm tatmazlar..."** (Duhan Suresi, 56) ayetinde bildirdiği gibi kişi hem ölümsüz olacak, hem de içinde bulunduğu nimetler sonsuza dek devam edecektir. Sonsuz kelimesiyle kolayca ifade ettiğimiz bu kavram üzerinde iyi düşünülmesi gerekir. Çünkü kastedilen yüz, bin ya da milyon sene değil, sonu olmayan bir süredir. Dolayısıyla cennette kimsenin dünyada olduğu gibi zamanla ilgili bir hesabı, düşüncesi olmayacaktır. Biten veya azalan bir ömür de olmayacaktır. Allah bu gerçeği bir ayette şöyle bildirmektedir:

Mutlu olanlar da, artık onlar cennettedirler. Rabbinin dilemesi dışında gökler ve yer sürüp gittikçe, orada süresiz kalacaklardır. (Bu) kesintisi olmayan bir ihsandır. (Hud Suresi, 108)

Bir başka ayette ise Allah cennet ehli için "**Çevrelerinde ölümsüzlüğe ulaşmış gençler dönüp dolaşır;"** (Vakıa Suresi, 17) buyurarak gençliğin ve ölümsüzlüğün cennette bir nimet olarak yaşandığına dikkat çeker.

Cennetteki sonsuz yaşam hadislerde şöyle haber verilir:

Ehli cehenneme deneydi ki: "Dünyadaki taşlar adedince cehennemde kalacaksınız" buna ferahlanırlardı. Cennet ehline de denseydi ki, "Taşlar adedince kalacaksınız." hüzünlenirlerdi. Lakin onlara ebediyet mukadder (miktarı tayin ve takdir edilmiş olan) kılındı. [Ramuz el-Ehadis-2, s.358/6]

... Oraya giren kimseye nimetler ihtiyaç olmaksızın gelir. Orada ebedi olarak yaşar. Ölmez, elbisesi eskimez ve gençliği de gitmez. [Ramuz el-Ehadis-1, s. 200/6]

... oraya giren mutlu olur, umutsuz olmaz, ebedi olur, ölmez. Ne giydikleri eskir, ne de gençlikleri tükenir. [Büyük Hadis Külliyatı-5, s.408/10088]

İncil'de ise sonsuz yaşam ile ilgili olarak şöyle yazılıdır:

Canını seven, onu yitirir. Ama bu dünyada canını gözden çıkaran, onu sonsuz yaşam için koruyacaktır. (Yuhanna, 12. bölüm, 25)

... kendinizi son derece kutsal olan imanınızın temeli üzerinde geliştirin... sizi sonsuz yaşama kavuşturacak olan merhametini beklerken kendinizi Allah'ın sevgisinde koruyun. Kararsız olan bazılarına merhamet edin. Bazılarını ateşten çekip kurtarın... Kurtarıcımız tek Allah, sizi düşmekten alıkoyacak, Kendi yüce huzuruna büyük sevinç içinde lekesiz olarak çıkaracak güçtedir... (Yahuda'nın Mektubu, 20-24)

... aranızda giysilerini lekelememiş olan birkaç kişi var ki, onlar beyazlar içinde benimle birlikte yürüyecekler. Çünkü buna layıktırlar. Galip gelen, böylece beyaz giysiler giyecek. Böylesinin adını yaşam kitabından hiç silmeyeceğim... (Yuhanna'ya Gelen Esinleme, 3. bölüm, 4-5)

... Dünya kurulduğundan beri sizin için hazırlanmış olan egemenliği miras alın... Bunlar sonsuz azaba uğrayacak, doğrular ise sonsuz yaşama kavuşacaklar. (Matta, 25. bölüm, 34-46)

Dünyada bir kimse ne kadar güzel, ne kadar zengin, ne kadar sağlıklı olursa olsun ölüm kaçınılmazdır. Dolayısıyla insan dünya şartlarında herkesten çok varlık içinde de olsa bu varlıkların son bulacak olması onları eksik hale getirir. Dünyada nimetlerin geçici olmasının bir hikmeti de bu nimetlerin cennetteki asıllarını istememiz içindir. Dünyada gördüğümüz tüm güzellikler, tattığımız tüm zevkler hem kusurlu hem de geçicidir. Oysa cennette bu nimetler zamana ve sebeplere bağlı olmadan yaratılmışlardır. Dolayısıyla cennette nimetler kesintisiz olarak var olacaklardır. Ayetlerde Allah cennette yaşanan bu sürekliliği şöyle müjdelemektedir:

Rableri onlara Katından bir rahmeti, bir hoşnutluğu ve onlar için, kendisine sürekli bir nimet bulunan cennetleri müjdeler. Onda ebedi kalıcıdırlar. Şüphesiz Allah, büyük mükafaat Katında olandır. (Tevbe Suresi, 21-22)

Onda ebedi olarak kalıcıdırlar, ondan ayrılmak istemezler. (Kehf Suresi, 108)

Cennetteki Ebedi Gençlik:

Kuran ahlakından uzak yaşayan kimseler, daha gençlik yıllarından itibaren yaşlılık korkusu içinde yaşarlar. Bir yandan yaşlılığın getirdiği hastalıkları, acizlikleri düşünür, diğer yandan da bu durumda kendilerine bakacak birinin olup olmayacağı konusunda endişeye kapılırlar. Bu ve benzeri endişeler taşıyan çok sayıda insan yaşlılık konusuna çok karamsar bakar.

İnsan vücudunda 20'li yaşlardan itibaren hücrelerin yenilenme hızı azalmaya, cilt eski esnekliğini kaybetmeye başlar. İlerleyen senelerde de bu yıpranma gözle görülür hale gelir. Bu durum insanlarda ciddi bir kaygı meydana getirir. Gençliklerinin ellerinden gitmesine seyirci kalmaktan dolayı üzüntü duyarlar. Elbette ki bu durum iman etmeyen kimseler için geçerlidir. Çünkü müminler geçici dünya hayatında karşılaşabilecekleri tüm eksiklikler, hastalıklar ve acizlikler için Allah'a tevekkül ederler. Bir ibadet olarak mümkün olan her sebebe sarılır, din ahlakından uzak yaşayan insanların aksine her türlü korku ve endişeden uzak bir hayat yaşarlar. Ayrıca dünyadaki güzelliklerin özel olarak eksik ve kusurlu yaratıldıklarını, asıl hayatın ahiretteki sonsuz yaşam olduğunu bilerek cennete kavuşma çabası ve umudu içinde yaşarlar.

Dünya hayatı gelip geçici bir yurttur. Allah tüm nimetlerin asıllarını ahirette yaratacak ve samimi kullarına sunacaktır. Cennette insanlar hep genç, güzel, sağlıklı ve dinç olacaklardır.

Kaldı ki dünya şartları içinde bir kimse ne kadar uzun yaşarsa yaşasın, yaşlanma belirtileri ne kadar gecikirse geciksin veya ne kadar sağlıklı olursa olsun ömrü bir gün mutlaka sona erecektir. Oysa hem Kuran ayetlerinde hem de Peygamberimiz (sav)'in hadislerinde, cennet nimeti olarak gençliğin sonsuza kadar süreceği vurgulanmıştır:

Cennete sürmeli ve sakalsız olarak Yusuf (a.s.) güzelliğinde, Eyüp (a.s.) muhabbetinde ve otuz yaşlarında gençler olarak girersiniz. [Ramuz el-Ehadis-1, s. 249/15]

İnsanlar, düşük çocuktan şeyhi faniye (yaşlıya) kadar, otuz üç yaşındaki oğullar olarak, Adem (a.s.) yaratılışında ve Yusuf (r.a.) güzelliğinde, Eyüp (a.s.) ahlakında sürmeli ve süslü olarak haşrolur. (Ve öyle cennete girerler.) [Ramuz el-Ehadis-2, s. 507/6]

Otuzlu yaşlar olgun bir kişiliğin oturduğu, yüz ifadesi, konuşma, hal ve tavır olarak gençliğin olabilecek en güzel dönemidir. Ancak unutmamak gerekir ki, cennetteki dinçlik ve gençlik de dünyadakinden çok farklıdır. Çünkü dünya şartlarında genç bir kişi de pek çok acizlik içinde yaşar. Allah cennet ehlini ahirette her türlü eksiklikten, kusurdan uzak yeni bir yaratılışla yaratmıştır. Allah bu cennet nimetini bir ayette şöyle bildirmiştir:

Çevrelerinde (gençlikleri ve dinçlikleri) ebedi kılınmış civanlar dolaşır-durur; sen onları gördüğün zaman saçılmış birer inci sanırsın. (İnsan Suresi, 19)

Cennet Ehlinin Yaşıt Olması:

Cennet ehlinin yaşıt olması Allah'tan büyük bir nimettir. Yaş farkı din ahlakından uzak yaşayan insanlar arasında çoğu zaman bir uyumsuzluğa ve iletişimsizliğe sebep olur. Çoğu zaman birbirleriyle aynı yaşta olan insanlar kendi aralarında daha rahat

ettikleri için gruplaşma yoluna giderler. Elbette ki bu durum Müslümanlar için geçerli değildir. Müslümanlar hangi yaşta olurlarsa olsunlar birbirleriyle son derece iyi anlaşır, kendilerinden küçük veya büyük her yaştan insanla rahatça dostluk kurabilirler. Cennette Müslümanların birbirlerine yaşıt olarak yaratılmaları ise Allah'tan sunulan ayrı bir nimet ve güzelliktir. Peygamberimiz (sav) bir hadisinde cennet ehlinin yaşlarının ebediyen değişmeyeceğini haber verir:

Bir kimse cennetlik olarak ölünce, büyük veya küçük, yaşı ne olursa olsun, otuz yaşında bir kimse olarak cennete girer ve artık bu yaş ebediyen değişmez. Cehennemlikler için de durum böyledir. [(Tirmizi), Kütüb-i Sitte-14, s. 450/5]

Kuran'da cennettekilerin yaşıt olduklarına dikkat çekilen diğer ayetler ise şöyledir:

Onları hep bakireler olarak kıldık, eşlerine sevgiyle tutkun (ve) hep yaşıt, (Vakıa Suresi, 36-37)

CENNETTE İSTENEN HERŞEYİN OLMASI

Evrende var olan herşey Allah'ın sonsuz gücünü ve sonsuz aklını yansıtır. Allah dünyada imtihanın bir gereği olarak herşeyi bir kanun ile yaratmakta ve tüm olup bitenleri insan aklının kavrayabileceği makul sebep-sonuç ilişkileri içinde göstermektedir. Bundan dolayı insanlar bir meyve gördüklerinde bunun bir tohumdan gelişen ağacın zaman içinde verdiği meyve olduğundan şüphe duymazlar. Elbette ki Allah'ın kanununa göre dünyada meyvenin sebebi budur, fakat unutmamak gerekir ki Allah dilediği takdirde tüm evreni sebeplerden bağımsız da yaratabilir. Allah dilediğini dilediği şekilde ve zamanda, örneksiz olarak yaratan, hiçbirşeye ihtiyaç duymayandır. Dolayısıyla Allah'ın yaratması için de hiçbir sebebe, araca, aşamaya ihtiyaç yoktur. Dünyada herşeyin belli sebeplere, doğa kanunlarına bağlı olması insanları yanıltmamalıdır. Allah tüm bu sebeplerin Yaratıcısı olarak bunlardan tamamen münezzehtir. Nitekim cennette sebeplere bağlı yaratılış kalkacağı için ağaçtan kopan meyvenin yerine yenisi hemen geri gelecek, hiçbir eksilme olmayacaktır. Sebepleri de sonuçları da yaratan Allah'tır. Örneğin bir ağacın gölgesine baktığımızda bu gölgenin sebebinin Güneş ışınlarının yansıma açısı olduğu bilgisine sahibizdir. Gölge Güneş'in bir sonucudur, fakat Güneş'i gölgeye sebep kılan Allah'tır. Bu durum bir ayette şöyle bildirilmektedir:

Rabbini görmedin mi, gölgeyi nasıl uzatıvermiştir? Eğer dilemiş olsaydı onu durgun kılardı. Sonra Biz Güneş'i ona bir delil kılmışızdır. Sonra da onu tutup Kendimize ağır ağır çekmişizdir. (Furkan Suresi, 45-46)

Dünyada bu şekilde herşeyi sebep sonuç ilişkisi içinde yaratması Allah'ın bir sanatıdır ve Rabbimiz'in bu tecellileri sonsuzdur. Allah herşeyi istediği anda, istediği şekilde yaratabilir veya dilediği her şekle çevirebilir. Evreni yoktan var eden Allah, dilediği zaman da dünyada kavramaya çalıştığımız kanunları ve sebepleri kaldıracaktır. Salih Müslümanlar cennette akıllarına gelen, hoşlarına giden herşeyi isteyebilecek, istemeleriyle birlikte Allah'ın izniyle bunlara anında sahip olacaklardır. Gerek kendileri, gerekse çevreleri istedikleri şekil ve surette olacak, her istediklerini yapıp, en zevk alacakları nimetler içinde yaşayacaklardır. Üstelik bunların hiçbiri bir ihtiyacı karşılamak, bir eksikliği gidermek, bir kusuru örtmek amacıyla da olmayacak, sadece Allah'tan bir nimet ve güzellik olarak cennet ehlinin zevk almaları için olacaktır. (En doğrusunu Allah bilir.)

Bu konuda hadislerde verilen örneklerden bir kısmı şöyledir:

Bir adam Resulullah aleyhissalatu vesselam'a: "Cennette at var mı?" diye sordu. Aleyhissalatu vesselam da:

"Allah Teala Hazretleri seni cennete koyduğu takdirde, kızıl yakuttan bir at üzerinde orada dolaşmak isteyecek olsan, o seni istediğin her yere uçuracaktır." buyurdular. Bunun üzerine diğer biri de:

"Cennette deve var mı?" diye sordu. Ama buna Aleyhissalatu vesselam öncekine söylediği gibi söylemedi. Şöyle buyurdular:

"Eğer Allah seni cennete koyarsa, orada canının her çektiği, gözünün her hoşlandığı şey bulunacaktır." [(Tirmizi), Kütüb-i Sitte-14, s. 431/14]

Hadiste bildirilen "canının her çektiği, gözünün her hoşlandığı şey" bizim dünyadaki ufkumuzla, hayal gücümüzle sınırlı değildir. Kuran'da Allah **"... orada nefislerin arzu ettiği ve gözlerin lezzet (zevk) aldığı herşey var. Ve siz orada süresiz kalacaksınız"** (Zuhruf Suresi, 71) ayetiyle bu nimetlerin zenginliğine dikkat çekmiştir. Bu konuyla ilgili diğer ayetler ise şöyledir:

... Orada nefislerinizin arzuladığı herşey sizindir ve istediğiniz herşey de sizindir. (Fussilet Suresi, 31)

... Onlar nefislerinin arzuladığı (sayısız nimet) içinde ebedi kalıcıdırlar. (Enbiya Suresi, 102)

Hepimizin dünyada isteyip de kimi zaman vakit ayıramamaktan, kimi zaman da risk taşımasından ötürü yapamadığımız pek çok şey vardır. Örneğin çok hızlı araba ya da motorsiklet kullanmak kimileri için heyecan verici bir zevk olabilir; kimileri ise uzun saatler derin sulara dalmak ya da yüksek dağlarda kayak yapmak, paraşütle yüzlerce metre yüksekten atlamak gibi tehlikeli sporlar yapmak isteyebilir. Ancak bunların hepsi kişinin hayatını risk altına sokan spor dallarıdır.

Pek çok kişi de profesyonel olarak müzik aleti çalabilmek, resim yapabilmek gibi özel yeteneklere sahip olmak isteyebilir. Bu gibi şeyler yeteneğin yanı sıra kimi durumlarda teknik bilgi ve uzun süren bir eğitim gerektirir. Cennette ise bir kimse dilediği herşeye sahip olabileceği için istediği anda hiçbir çaba sarf etmeden, yetenek gibi bir sebebe bağımlı olmaksızın böyle bir imkana sahip olabilir. (En doğrusunu Allah bilir.)

Bir hadiste cennetteki isteklerin sınırsızlığı şöyle vurgulanmıştır:

Rableri de şöyle buyuracak: "...Burası, size bolca vereceğim bir yerdir. İsteyin Benden ne isterseniz!"

Ondan hoşnutluk isteyecekler. O da şöyle buyuracak: "Zaten sizi buraya yerleştiren Benim hoşnutluğumdur. Size daha bolca vereceğim, isteyin!"

Arzuları bitinceye dek durmadan isteyecekler.

Kuran ayetlerinde ve hadislerde, cennette Allah'ın dilemesi ile nefsin arzuladığı herşeyin mümkün olacağı bildirilmektedir. Dolayısıyla insanların ancak hayal edebilecekleri ama dünyada mümkün olmayan şeyleri yaşamaları da mümkün olabilir. Örneğin at üzerinde uçmak dünya şartlarında imkan dahilinde değildir, ancak hadislerde dikkat çekildiği gibi bu da Allah'ın dilemesiyle cennette mümkündür. Bir hadiste isteyen kişinin uçabileceğinden şu şekilde bahsedilmektedir:

Eğer nasip olur da cennete girersen, "Kızıl yakuttan bir beygire bineyim" dersen binersin. "Uçayım dersen uçarsın." [Ramuz el-Ehadis-1, s. 149/5]

Bir başka hadiste ise cennetteki nimet genişliği hakkında Peygamberimiz (sav) şöyle buyurur:

"Allah Teâla Hazretleri ferman etti ki: "Ben Azimu'ş-Şân, salih kullarım için gözlerin görmediği, kulakların işitmediği ve insanın hayal ve hatırından hiç geçmeyen nimetler hazırladım." [(Buhari, Müslim, Tirmizi), Kütüb-i Sitte-14, s. 4419/1]

Cennette İstenen Şeylerin Anında Olması:

Dünyada güzel bir yemek isteyen bir kimsenin, bunun için emek ve zaman harcaması gerekecektir. Hiçbir girişimde bulunmadan, daha aklından geçirdiği anda bu yiyecekleri önünde hazır olarak bulması ihtimali ise nefsinin çok hoşuna gidecek bir durumdur. Ne var ki bu, dünya şartlarında mümkün değildir. Ancak vaat edilen cennet ortamında satın alma, emek ve zaman harcama gibi pek çok sebep ve aşama ortadan kalkarak nimetler insanın en çok hoşuna gidecek şekilde sunulur. Bir hadiste bu durum şöyle bir örnekle aktarılmıştır:

Cennette senin canın kuş isteyecek. Hemen kızartılmış olarak önüne getirilip konacaktır. [Büyük Hadis Külliyatı-5, s. 414/10123]

Bir rivayette Peygamberimiz (sav)'in şöyle bir hadisi haber verilir:

... kuşun etinden yemek o kimsenin hatırına gelir ve bunun üzerine hemen çeşitli et yemekleri halinde onun önüne varır. Cennet ehli ondan istediği kadar

yer. Doyduğu zaman, kuşun kemikleri toplanır. Sonra uçar, dilediği gibi cennette otlamaya başlar. [Tezkire-i Kurtubi-1, s. 58]

Öte yandan cennet ortamında bir kimse ne isterse yapabileceği için hadiste de bahsedildiği gibi dilediği takdirde çalışmaya ihtiyacı olmadığı halde zevk için tarımla bile uğraşması mümkündür:

Peygamberimiz (sav)'in çöl halkından olan bir adamla konuşurken, sorularına şöyle cevap verdiği rivayet olunur:

Bir adam (cennette) ziraat yapmak için Rabbinden izin isteyecek. Rabbi ona diyecek ki: "Sen arzuladığın hal üzerine değil misin? O da şöyle diyecek: "Evet. Fakat ben ziraati seviyorum." diyecek. Ona izin verilecek, hemen tohum ekecek bir anda ekin verecek, büyüyecek, harmanı yapılıp, dağlar gibi mahsul yığılacak... [(Buhari), Büyük Hadis Külliyatı-5, s. 413/10119]

İstendiği Gibi Suret Değiştirebilme:

İnsanlara yüzleri ve fizikleri ile ilgili tercih imkanı sunulsa kuşkusuz herkes kusursuz bir görünüşe sahip olmayı ister. Çünkü insanın ruhu güzellikten zevk alacak şekilde yaratılmıştır ve her zaman en kusursuz olanı, en mükemmeli arar. En ufak bir detaydaki kusur bile gözüne çarpar, dikkatini çeker. Ne var ki insan aradığı kusursuz güzelliği dünyada tam olarak hiçbir zaman bulamaz. Bir kişi dünyanın en güzel insanı da olsa kaçınılmaz olarak yaşadığı acizlikler, hastalıklar ve en önemlisi ölümlü olması onun bu güzelliğine gölge düşürür. Çünkü imtihanın bir gereği olarak dünyada hemen herşey eksik ve kusurlarla birlikte yaratılmıştır. Bu eksik ve kusurların insanların ahirete yönelmeleri ve cennet hayatını özlemeleri açısından çok büyük hayır ve hikmetleri vardır. İnsanın hoşuna giden kusursuzluğun ve güzelliğin gerçek yeri ise cennettir. Allah cennette kişiyi kusursuz güzellikte ve onun en hoşuna gidecek surette yaratacaktır. Üstelik bu güzellik tek bir suretle sınırlı değildir. Allah cennetteki kullarına istedikleri zaman istedikleri sureti seçebilecekleri bir imkan verecek, bu şekilde cennet ehli her istediğinde farklı bir güzelliğe sahip olabilecektir.

Peygamber Efendimiz (sav) müminlerin cennetteki çarşılardan beğendikleri surete gireceklerini bir hadisinde şöyle haber verir:

Cennette bir çarşı vardır. Ancak orada ne alış, ne de satış vardır. Sadece erkek ve kadın suretleri vardır. Erkek bunlardan bir suret arzu ederse o surete girer. [(Tirmizi), Kütüb-i Sitte-14, s. 434/17]

Dileyen Kişinin Çocuk Sahibi Olması:

Bir kimse çocuk sahibi olmayı isterse, bu da yine cennete uygun bir kolaylık ve mükemmellik içinde gerçekleşir:

Mümin cennette çocuk arzu ettiği zaman; onun hamli, doğması, yaşı bir anda olur. [Tezkire-i Kurtubi-1, s. 55]

Bundan başka cennette çocukların durumu ile ilgili hadislerde şunlar bildirilmektedir:

Müminlerin çocukları cennette bir tepededir. Onlar, kıyamete kadar İbrahim (a.s.) ile zevcesi Sara'nın terbiyesi altındadırlar. [Ramuz el-Ehadis-1, s. 73/2]

Gece Olmaması:

Gece, dünya hayatında insanlar için bir dinlenme vakti olarak yaratılmıştır. Cennette uykuya ve dinlenmeye ihtiyaç kalmayacağı için, gecenin karanlığına da ihtiyaç olmayacaktır. Cennette gecenin olmadığı hadislerde şöyle bildirilir:

Cennette gece yoktur. O, ışık ve nurdan ibarettir... [Ramuz el-Ehadis-2, s. 366/4]

Uyku Olmaması:

Uyku insanın dünyada yaşadığı acizliklerden biridir. Tüm insanlar uykuya ihtiyaç duyacak şekilde yaratılmışlardır ve ne kadar isteseler de buna karşı direnemezler. Dahası vücut uykusuz kaldığında hastalıklara karşı direnci düşer, kişi yorgun bir görünüm alır. Öte yandan uykuya harcanan vakit de azımsanamayacak kadar uzundur. İnsan, yaklaşık olarak ömrünün üçte birini uykuda geçirir. Bu aynı zamanda dünyada zaten kısa olan ömrünün çok büyük bir bölümünü bir nevi ölü gibi geçirdiği anlamına gelir. Nitekim Kuran'da "**Allah, ölecekleri zaman canlarını alır; ölmeyeni de uykusunda (bir tür ölüme sokar). Böylece, kendisi hakkında ölüm kararı verilmiş olanı(n ruhunu) tutar, öbürüsünü ise adı konulmuş bir ecele kadar salıverir..."** (Zümer Suresi, 42) ayetiyle uykunun bir tür ölüm olduğu haber verilmiştir. Fakat cennette uyku, yorgunluk gibi acizlikler yoktur. Allah **"Onlara orada onlara hiçbir yorgunluk dokunmaz..."** (Hicr Suresi, 48) ayetiyle bu gerçeği kullarına bildirmiştir. Bir hadiste ise cennette uykunun olmadığı şöyle açıklanmıştır:

Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'e: "Cennet ehli uyur mu?" diye sordular. Şöyle buyurdu: "Uyku, ölümün kardeşidir. Cennet ehli uyumazlar." [Büyük Hadis Külliyatı-5, s.414/10125]

Anlaşmazlık Olmaması:

Cennet ehlinin en önemli özelliklerinden biri de ahlaklarının çok güzel olmasıdır. Bir hadiste cennetteki müminlerin huylarının güzelliğine şöyle dikkat çekilmiştir:

Ben, cennet bahçelerinde, cennetin üstünde ve cennetin alt tarafında birer köşke şu kimse için kefilim ki, o haklı olduğu halde mücadeleyi terk eder, şaka için de olsa, yalanı söylemez ve insanlar(a örnek olması) için ahlakını güzelleştirir. [Ramuz el-Ehadis-1, s. 152/6]

Vicdanını kullanan, Allah'tan korkup sakınan kişilerin bulunduğu bir ortamda herkes rahat eder. Güzel ahlakın yaşanmadığı bir yerde ise çekişme, kıskançlık, kavga, kızgınlık, kin, alay, alınganlık vardır. Kuran ahlakından uzak yaşayan kimseler, bu kötü ahlak özelliklerinden ötürü, kendi elleriyle cehennemi hatırlatan bir ortam oluştururlar.

Huzurlu, mutlu, güven dolu bir ortam içinde dostça, kardeşçe, hoşgörü ile yaşayabilecekken, dünyevi hırsların peşinde, kendi istek ve tutkularına kapılarak çok büyük bir nimet kaybına uğramış olurlar. Müslümanlar için ise dünyada sabırlı, itidalli, akıllı, makul, dengeli, affedici, şefkatli, sevgi dolu, güzel ahlaklı olmanın derin bir imani zevki vardır. Bir mümin bu güzel özellikleri kendinde gördüğünde ayrı bir haz alır, başka müminlerde gördüğünde bunlardan da ayrı bir zevk alır. Sonsuza kadar sürecek olan bu hoşnutluk, zevk ve güzellikler cennette de artarak sürer. Peygamber Efendimiz (sav)'in hadislerinden birinde cennetteki bu ortam şöyle tarif edilir:

... Kalpleri, tek bir kimsenin kalbi gibidir. Aralarında ihtilaf, husumet yoktur... [Kütüb-i Sitte-14, s. 449/3]

Benzer başka bir hadiste de cennet ehlinin ahlakından şöyle bahsedilmektedir:

Onların ahlakı bir tek kişinin ahlakı üzeredir. [Tezkireti'l Kurtubi, s. 329/579]

Nitekim Allah Kuran'da cennetine layık gördüğü mümin kulları için **"Onların göğüslerinde kinden (ne varsa tümünü) sıyırıp-çektik, kardeşler olarak tahtlar üzerinde karşı karşıyadırlar."** (Hicr Suresi, 47) buyurarak, onların yaşadıkları candan ve samimi dostluğa dikkat çeker.

Üzüntü, Sıkıntı Gibi Olumsuzlukların Olmaması:

Üzüntü, sıkıntı gibi insanlara azap veren ruh halleri, din ahlakından uzak yaşayan kimselerde sıkça görülür. Allah'ın herşeyi bir kader üzerine, hayırla yarattığını göz ardı eden bu kimseler aksilik, zorluk gibi görünen olaylar karşısında korku ve paniğe kapılırlar. Allah'a tevekkül etmedikleri için sıkıntıya düşer, hayıflanır, hatta sağlıklarına zarar verecek derecede büyük bir üzüntü yaşarlar. Oysa insan kendisi için neyin hayır neyin şer olacağını bilemez, ancak Allah bilir. Bir ayette bu gerçek şöyle bildirilir:

... Olur ki hoşunuza gitmeyen bir şey, sizin için hayırlıdır ve olur ki, sevdiğiniz şey de sizin için bir şerdir. Allah bilir de siz bilmezsiniz. (Bakara Suresi, 216)

Dünyada zorluk, sıkıntı gibi görünen bir durum ahirette kişinin cennetine vesile olacak bir güzelliğe dönüşebilir. Bunun bilincinde olan müminler, dünyada karşılaştıkları sıkıntı ve zorluk gibi görünen olumsuzlukları imanlarının gücü ile kendilerinden uzaklaştırırlar. Allah'a teslim olmanın, yarattığı herşeyden razı olmanın rahatlığı ve huzuru içinde, karşılaştıkları her olayı Allah'ın yarattığı bir güzellik olarak değerlendirirler. Bu yüzden cennet umudu taşıyan müminler dünyevi hiçbir şeyi olumsuzluk olarak değerlendirmezler. Cennette ise Allah'ın rahmetiyle, sonsuza kadar üzüntü, sıkıntı, endişe gibi duygulardan uzak yaşayacaklardır. Hadislerde cennetteki bu nimet şöyle haber verilir:

... Her kaygının da arkası kesilecektir. Cehennem ehlinin kaygısı müstesna... [Ramuz el-Ehadis-2, s. 342/15]

... onlar şöyle diyecekler: "Biz ebedileriz, asla helak olmayız, biz mutlu kişileriz, asla kederlenmeyiz... [(Tirmizi), Büyük Hadis Külliyatı-5, s. 409/10099]

... Orada hiçbir dert ve tehlike yoktur... [Ramuz el-Ehadis-1, s. 170/1]

İncil'de ise bu konu şöyle yer alır:

... "Beyaz kaftan giyinmiş olan bu kişiler kimlerdir, nereden geldiler?"... Bana dedi ki, "Bunlar, o büyük sıkıntıdan geçip gelenlerdir... Bunun için, Allah'ın tahtının önünde duruyorlar... Taht üzerinde oturan, çadırını onların üzerine gerecektir... Allah onların gözlerinden bütün yaşları silecektir." (Yuhanna'ya Gelen Esinleme, 7. bölüm, 13-17)

Allah Kuran'da müminlerin bu huzurlu ruh hallerini şöyle bildirmektedir:

Allah'ın Kendi fazlından onlara verdikleriyle sevinç içindedirler. Onlara arkalarından henüz ulaşmayanlara müjdelemeyi isterler ki onlara hiçbir korku yoktur, mahzun da olacak değillerdir. (Al-i İmran Suresi, 170)

Derler ki: "Bizden hüznü giderip yok eden Allah'a hamdolsun; şüphesiz Rabbimiz, gerçekten bağışlayandır, şükrü kabul edendir." (Fatır Suresi, 34)

Artık Allah, onları böyle bir günün şerrinden korumuş ve onlara parıltılı bir aydınlık ve bir sevinç vermiştir. (İnsan Suresi, 11)

Nimetin parıltılı-sevincini sen onların yüzlerinde tanırsın. (Mutaffifin Suresi, 24)

Daha önce de belirttiğimiz gibi dünyada var olan hemen herşey imtihanın bir gereği olarak özellikle eksik ve kusurlu yaratılmıştır. Müminler dünyada karşılaştıkları tüm zorluk ve sıkıntılara güzel bir sabır gösterir, Allah'a tevekkül ederler. Peygamberimiz (sav) hadislerinde kişinin ancak cennete girdiğinde gerçek anlamda rahata kavuştuğunu haber vermiştir:

Ancak cennete giren rahata kavuşur. [Ramuz el-Ehadis-1, s. 138/13]

Bir başka hadisinde ise Peygamberimiz (sav) cennetteki bu huzurlu ortamı şöyle tarif eder:

Cennet ebedi bir ikamet halinde parıldayan bir nur, yaygın bir koku, çok iyi inşa edilmiş bir köşk, akan bir ırmak, olgun bir meyve, yeşillik, neşe, serinlik, tazelik mahallidir. [Ölümden Sonra Diriliş, s.47]

CENNET EHLİ'NİN ALLAH'A YAKINLIĞI

Cennettekilerin Allah'ın Yüce Zatı'nın Tecellisini Görebilmeleri

Şimdiye kadar değindiğimiz tüm bu nimetlerin yanı sıra, Allah'a olan yakınlıkları, cennet ehlinin sahip oldukları en büyük ve en önemli nimet olacaktır. Peygamber Efendimiz (sav)'in pek çok hadisinde, cennetteki müminlerin Allah'tan bir lütuf olarak O'nun Zatı'nın bir tecellisini görebileceklerinden bahsedilir:

Cennet ehli cennete girdiği zaman, Allah Tebareke ve Teala şöyle buyuracak: "Size ilave olarak yapmamı istediğiniz başka bir şey var mıdır?"

"Sen bizim yüzlerimizi bembeyaz yapmadın mı? Cehennemden kurtarıp bizi cennete sokmadın mı; (Bundan daha iyi ve fazla ne olabilir ki?)" diyecekler.

Bunun üzerine perde kaldırılacak, kendilerine Rableri Tealayı görmekten daha sevimli bir şey verilmediğini anlayacaklar. [Büyük Hadis Külliyatı-5, s. 415/10130]

"Ey Allah'ın Resulü! Rabbimiz'i görecek miyiz?"

"Bulutsuz berrak bir mehtap gecesinde Ay'ı görmek için itişip kakışır mısınız?"

"Hayır."

"Bulutsuz bir günde Güneş'i görmek için birbirinizi itip kakarak birbirinize zahmet verir misiniz?"

"Hayır."

"İşte Rabbinizi de öyle zahmetsiz ve sıkıntısız, apaçık göreceksiniz."... [(Buhari, Müslim, Tirmizi), Büyük Hadis Külliyatı-5, s. 416/10133]

Bir rivayete göre ise Peygamberimiz (sav)'in bu konu ile ilgili sözleri şöyledir:

Cennet ehli cennete girdiklerinde amellerinin derecelerine göre oraya yerleşecekler. Sonra onlara dünya günlerinden Cuma günü kadar bir süre Rablerini ziyaret etmelerine izin verilecek. Onlara Allah'ın Arş'ı gösterilecek. Onlara cennet bahçelerinden bir bahçede gözükecektir. Onlara, nur minberleri, inci minberleri, yakut minberleri, zeberced (zümrüt cinsinden parlak, yeşil,

kıymetli bir taş) minberleri, altın minberleri ve gümüş minberleri kurulacak. En aşağı dereceli kişileri bile -ki içlerinde aşağı dereceli kimse yoktur- misk yığını üzerinde oturacak. Kürsi sahiplerinin onlardan daha üstün meclisleri bulunduğunu görmezler... O mecliste Allah'ın yanında bulunup, O'na muhatap olmayacak hiç kimse olmayacaktır… [(Tirmizi), Büyük Hadis Külliyatı-5, s. 409-410/10100]

… Adn Cenneti'nde, cennetliklerle Rablerini görmeleri arasında Allah'ın vechindeki (yüzündeki) rıdâu'l-kibriyadan (büyüklük perdesinden) başka bir şey yoktur. [(Buhari, Müslim, Tirmizi), Cennet 3, 2530]

Cennet ehlinin Allah'ın huzurunda olmaktan ötürü duydukları mutluluk ise bir hadiste şu sözlerle vurgulanmıştır:

Cennet ehli Allah'ın huzuruna iki defa girer... Onlardan her biri o mecliste, amellerine göre, inci, yakut, zümrüt, altın ve gümüşten minberler üzerinde otururlar. Gözleri hiçbir zaman bu kadar aydın olmamıştır... Bunun tekrarına kavuşmak ümidi ile ertesi günü bekler halde yerlerine dönerler. [Ramuz el-Ehadis-1, s. 120/3]

Allah'ın Hoşnutluğunu Kazanmış Olmaları:

Allah cennette kendisinden razı olduğu kulları için sınırsız nimet sunmaktadır. Ancak iman eden müminler için herşeyin üzerinde olan, Allah'ın hoşnutluğunu kazanabilmiş olmalarıdır. Müminler dünyada mallarını, canlarını, sahip oldukları tüm imkanları Allah'a yakınlaşabilmek ve O'nun rızasını kazanabilmek için ortaya koymuş, tüm hayatlarını O'na adamışlardır. Cennette ise hayatlarının bu amacına ulaşmanın tarifsiz mutluluğunu yaşarlar. Bir ayette Allah'ın hoşnutluğunu kazanmanın ne kadar büyük bir nimet olduğundan şöyle bahsedilir:

Allah, mü'min erkeklere ve mü'min kadınlara içinde ebedi kalmak üzere, altından ırmaklar akan cennetler ve Adn Cennetlerinde güzel meskenler vaadetmiştir. Allah'tan olan hoşnutluk ise en büyüktür. İşte büyük kurtuluş ve mutluluk budur. (Tevbe Suresi, 72)

Kuran'da müminlerin cennette her yönden hoşnut olacakları ise şu ayetlerle bildirilir:

Ey mutmain (tatmin bulmuş) nefis, Rabbine, hoşnut edici ve hoşnut edilmiş olarak dön. Artık kullarımın arasına gir. Cennetime gir. (Fecr Suresi, 27-30)

Rableri Katında onların ödülleri, içinde ebedi kalıcılar olmak üzere altından ırmaklar akan Adn Cennetleridir. Allah, onlardan razı olmuştur,

kendileri de O'ndan razı (hoşnut, memnun) kalmışlardır. İşte bu, Rabbinden 'içi titreyerek korku duyan kimse' içindir. (Beyyine Suresi, 8)

Bir hadiste cennet ehlinin Allah'tan razı olduklarından şöyle bahsedilir:

"Ey Rabbimiz, buyur! Emrine âmâdeyiz! Hayır Senin elindedir!" derler. Rab Teâla:

"Razı oldunuz mu?" diye sorar. Onlar:

"Ey Rabbimiz! Razı olmamak ne haddimize! Sen bize mahlûkatından bir başkasına vermediğin nimetler verdin!" derler. [(Buhari, Müslim, Tirmizi), Kütüb-i Sitte-14, s. 456-457/13]

Cehennemden Kurtulmuş Olmanın Sevinci:

Kuşkusuz cennet nimetlerinin her biri ayrı ayrı çok mübarek ve değerlidir. Özellikle cehennemin varlığı, cennet ehlinin bu nimetlerden aldıkları zevki kat kat artırır. Çünkü ahirette cennet ve cehennem dışında insanların gideceği başka bir yer yoktur. Dolayısıyla Allah'ın cennetine kabul etmediği bir kişinin gideceği yer cehennemdir.

Allah dünyada insanlara iyi ile kötüyü, güzel ve çirkini, olumlu ile olumsuzu aynı anda göstermektedir. Bu da iman edenlerin kıyas yapmalarına ve güzellikten aldıkları zevkin artmasına vesile olmaktadır. Cennette de Allah, istedikleri takdirde cennet ehline, cehennemdekilerin durumunu göstererek, onların cennetten aldıkları zevki artırabilir. (En doğrusunu Allah bilir.) Nitekim cennet ehlinin cehennem azabından Allah'ın rahmetiyle kurtulmuş olmalarından duydukları sevinç bir hadiste şöyle haber verilir:

Cennet ehlinden herkes cehennemdeki yerini görür de "Ya Allah bana hidayet vermeseydi?" der ve bu ona şükür olur... [Ramuz el-Ehadis-2, s. 342/1]

Müminlerin içinde bulundukları bu büyük rahmeti ve nimeti haber veren bir diğer hadis şöyledir:

... Cennete girip, cehennemden kurtulmak, nimetin tamamındandır. [Ramuz el-Ehadis-2, s. 449/6]

Cennet ehlinin bu sevinçleri Kuran'da şöyle haber verilir:

... Derler ki: "Bizi buna ulaştıran Allah'a hamd olsun. Eğer Allah bize hidayet vermeseydi biz doğruya ermeyecektik. Andolsun, Rabbimiz'in elçileri hak ile geldiler." Onlara: "İşte bu, yaptıklarınıza karşılık olarak mirasçı kılındığınız cennettir" diye seslenilecek. (A'raf Suresi, 43)

Ayrıca müminlerin istediklerinde cehennem ehlinin ibretlik durumunu, dünyada yaptıklarına nasıl bir karşılık aldıklarını görmeleri de mümkündür. Allah Kuran'da cennet ehlinin cehennem ehli ile konuşmalarını şöyle bildirir:

Onlar cennetlerdedirler; birbirlerine sorarlar. Suçlu-günahkarları; "Sizi şu cehenneme sürükleyip-iten nedir?" Onlar: "Biz namaz kılanlardan değildik" dediler. "Yoksula yedirmezdik. (Batıla ve tutkulara) Dalıp gidenlerle biz de dalar giderdik. Din (hesap ve ceza) gününü yalan sayıyorduk. Sonunda yakîn (kesin bir gerçek olan ölüm) gelip bize çattı." (Müddessir Suresi, 40-47)

CENNET ALLAH'IN ADALETİNİN BİR TECELLİSİDİR

Herkesin Dünyada Yaptıklarının Karşılığını Alması:

Bir ayetinde, Allah "**O, amel (davranış ve eylem) bakımından hanginizin daha iyi (ve güzel) olacağını denemek için ölümü ve hayatı yarattı**..." (Mülk Suresi, 2) buyurarak insanın yaratılışındaki amacı bildirmektedir. Başka bir ayetinde de bu amacın bilincinde olmayan, boş ve amaçsız bir hayat yaşama gayesinde olan insanları **"Bizim, sizi boş bir amaç uğruna yarattığımızı ve gerçekten Bize döndürülüp getirilmeyeceğinizi mi sanmıştınız?"** (Müminun Suresi, 115) şeklinde sorguladığını bildirir. İnsan dünyada bulunduğu süre boyunca Kuran'a uymakla, her düşüncesinde ve tavrında Allah'ın rızasını aramakla, vicdanını kullanmakla, güzel ahlakı yaşamakla, salih amellerde bulunmakla sorumludur. Bu açık gerçeğe rağmen yaratılış amacından uzak yaşayan insanlar kendilerine bambaşka amaçlar edinirler. Oysa insanın yaptığı herşey, söylediği her söz, hatta aklından geçen tüm düşünceler, ahirette karşısına çıkmak üzere amel defterine yazılmaktadır. Allah'ın Kuran'da **"... yaptıklarınızdan muhakkak sorumlu tutulacaksınız"** (Nahl Suresi, 93) ve **"Yapmakta oldukları dolayısıyla her biri için dereceler vardır..."** (Enam Suresi, 132) ayetleriyle bildirdiği gibi insanlar her yaptıklarının karşılığını mutlaka ahirette alacaklardır. Bu gerçek bir hadiste şöyle haber verilmektedir:

Pişman olan kimse, Allah'ın rahmetini gözler. Kendini beğenen de Allah'ın gazabını bekler. Herkes Allah'ın huzuruna, ölümünden önce yaptığı amel ile gelir. Ve muhakkak ki amellerin sahipleri hatimelerine göre hüküm giyerler... Kim zerre kadar hayır yaparsa onu görür. Kim de zerre kadar şer yaparsa onu görür. [Ramuz el-Ehadis-1, s. 237/15]

Kuran'da bu konunun haber verildiği ayetlerden birkaçı şöyledir:

Ki melekler, güzellikle canlarını aldıklarında: "Selam size" derler. "Yaptıklarınıza karşılık olmak üzere cennete girin." (Nahl Suresi, 32)

Her bir nefsin hayırdan yaptıklarını hazır bulduğu ve her ne kötülük işlediyse onunla kendisi arasında uzak bir mesafe olmasını istediği o günü (düşünün)... (Al-i İmran Suresi, 30)

Sizin yanınızda olan tükenir, Allah'ın Katında olan ise kalıcıdır. Sabredenlerin karşılığını yaptıklarının en güzeliyle Biz muhakkak vereceğiz. Erkek olsun, kadın olsun, bir mü'min olarak kim salih bir amelde bulunursa, hiç şüphesiz Biz onu güzel bir hayatla yaşatırız ve onların karşılığını, yaptıklarının en güzeliyle muhakkak veririz. (Nahl Suresi, 96-97)

İncil'de de herkesin yaptığının karşılığını alacağı yazılıdır:

Allah, "herkese, yaptıklarının karşılığını verecektir." Durmadan iyilik ederek yücelik, saygınlık ve ölümsüzlüğü arayanlara sonsuz yaşamı verecek. Ama bencil olanların, gerçeğe uymayıp haksızlığın peşinden gidenlerin üzerine gazap ve öfke yağdıracak. (Pavlus'un Romalılara Mektubu, 2. bölüm, 6-8)

Allah yerde ve gökte olup biten herşeyi görür, her konuşmayı, fısıltıyı duyar ve bütün insanların yaptıklarından haberdardır. Hiçbir şey O'ndan gizli kalmaz. Allah'ın bize şah damarımızdan daha yakın olduğunu, her konuşmamızı, içimizden geçen herşeyi bildiğini, baktığımız gördüğümüz herşeyi Allah'ın her an her açıdan gördüğünü iyi kavramak gerekir. Çünkü Allah ahiret günü insanların **"hiç hesaba katmadıkları şeyler"**i (Zümer Suresi, 47) de açığa çıkaracaktır. İnsanların kalabalıkta ya da yalnızken yaptıkları herşeyin, ağızlarından çıkan her sözün, zihinlerinden geçen her düşüncenin, belki de içlerinde gizli kalacağını sandıkları herşeyin ahirette bir karşılığı vardır. Bu, Allah'ın sonsuz adaletinin bir tecellisidir. Bu gerçeği bildiren ayetlerden biri şöyledir:

Her biri için yaptıklarınızdan dolayı dereceler vardır; öyle ki amelleri kendilerine eksiksizce ödensin ve onlar zulme de uğratılmazlar. (Ahkaf Suresi, 19)

Cennetin Derece Derece Olması:

Kuran'da bildirilen **"Allah Katında onlar derece derecedir..."** (Al-i İmran Suresi, 163) ayetinden de anlaşılacağı gibi cennete girecek kimseler de yine takvalarının derecesine göre karşılık görürler. Bu durumdan bir hadiste şöyle bahsedilmektedir:

... Cenneti de amellere göre taksim ederler. (Çok ameli olan çok pay alır.) [Ramuz el-Ehadis-1, s. 198/17]

Elbette ki bir kimse cennetin hangi derecesinde olursa olsun bundan kesinlikle razı olacaktır, çünkü Allah cennetteki tüm kullarına hoşnutluk vaat etmiştir. Rabbimiz samimi kullarının Kendisi'nden razı olarak cennete gireceklerini bildirir. (Beyyine Suresi, 8) Fakat nasıl ki dünyada aynı nimetten herkes farklı zevk ve lezzet alıyorsa benzer şekilde ahirette de nimetlerden alınan zevkin derecesi farklı olabilir. En

doğrusunu Allah bilir. Örneğin herkes güzel bir manzaraya baktığında gördüklerinden zevk alır, fakat içlerinde Allah'a en yakın olan, Allah'ın kadrini daha iyi takdir edebilen kişiler, bu güzellikten daha çok zevk alabilirler. Allah yüksek derecelere layık olacak kullarının özelliklerini bir ayetinde şöyle bildirmektedir:

İman edenler, hicret edenler ve Allah yolunda mallarıyla ve canlarıyla cehd edenlerin (çaba sarfedenlerin) Allah Katında büyük dereceleri vardır. İşte 'kurtuluşa ve mutluluğa' erenler bunlardır. (Tevbe Suresi, 20)

Hadislerde ise cennetteki derecelere şöyle dikkat çekilmiştir:

Cennette yüz derece vardır. Bir tanesi bütün alemleri içine alır. [Ramuz el-Ehadis-1, s. 125/8]

Cennet yüz derecedir. Doksan dokuzu akıl ehline mahsustur. Geriye kalan biri ise diğer ahaliye. [Ramuz el-Ehadis-1, s. 200/11]

Cennet ehli gurfelerde (cennet köşkü) kalanları (ehl-i guraf) görürler. Tıpkı, ufukta doğudan batıya giden inci gibi parlak yıldızları gördüğünüz gibi. Aralarındaki fazilet farkı, (gurfe ehlini) böyle yukarıda gösterir. [Buhari, Müslim, Cennet 11, 2831]

Yine hadislerde bildirildiğine göre bu derecelerden en yüksek mertebeyi Firdevs Cenneti oluşturur:

Cennet yüz derecedir. Müteakip iki derecenin arası, yer ile gök arası gibidir. Firdevs en yükseği olup, cennetin orta yerine düşer. Ve onun üstü Arşı Rahmandır. Cennetin ırmakları buradan kaynar. Allah'tan istediğinizde Firdevs Cenneti'ni dileyin. [Ramuz el-Ehadis-1, s. 200/4]

Ayrıca hadislerde Adn Cenneti'nden de bahsedilmektedir. Peygamber Efendimiz (sav) bir hadisinde Adn Cenneti ile ilgili olarak şunları bildirmektedir:

Firdevs Cennetleri dörttür: İkisinin ziynetleri, kap-kacakları ve içindekiler altındandır. İkisinin ise ziynetleri, kapkacakları ve içindekiler gümüştendir. (Adn) Cenneti'ndekilerle Allah'ın vechi (yüzü) arasında ancak bir Ridayı-Kibriya (büyüklük perdesi) vardır. Ve bu nehirler (süt, bal, şarap ve su nehirleri) Adn Cennetinden kaynar sonra diğerlerine dağılır. [Ramuz el-Ehadis-1, s. 272/4]

Peygamberimiz (sav) bir başka hadisinde ise Adn Cenneti'nin ihtişamını şöyle tarif eder:

... Bir kerpici beyaz inciden, bir kerpici kırmızı yakuttan, bir kerpici de yeşil zeberceddendir (zümrüt cinsinden parlak, kıymetli bir taştandır). Çamuru halis misk, çakılları lü'lü (parlak, kıymetli), otları zaferandır. [Dünya Ötesi Yolculuk, s. 295]

Cennetin her derecesindeki kişi kendine göre zevk alacaktır. Ancak cennet ehlinden bir kişi, bir üst derecedeki kişinin aldığı zevkten dolayı kendinde bir eksiklik hissetmeyecektir. Kuran'da Allah müminlerin cennette **"hoşnut edilmiş"** (Fecr Suresi,

28) olduklarını, Allah'tan **"razı"** (Beyyine Suresi, 8) olduklarını ve orada **"mahzun"** olmayacaklarını (Al-i İmran Suresi, 170) bildirmektedir. Nitekim cennet ehlinin her derecesinin ne kadar fazla nimetle dolu olduğu bir hadiste şöyle tarif edilmektedir:

Cennet ehlinin en aşağı derecesinde bulunan kişinin seksen bin hizmetçisi, yetmiş iki eşi olacaktır. Ayrıca onun için inci, zeberced (zümrüt cinsinden parlak, yeşil, kıymetli bir taş) ve yakuttan yapılmış bir çadır dikilecek ve bunun uzunluğu Cabiye (Şam topraklarında bir şehir adı) ile San'a (Yemen'de bir şehir adı) arası kadar olacaktır. [(Tirmizi), Büyük Hadis Külliyatı-5, s. 412/10114]

Aşağıdaki hadiste cennet mertebeleri ile ilgili olarak şöyle bildirilmiştir:

Cennet ehlinin en aşağı derecesinde olan kişi cennetlerine, hanımlarına, nimetlerine, hizmetçilerine ve yataklarına bakar. Bin senelik yoldan görüp bunları seyredebilecek. Allah Katında olanların en kıymetlileri ise, sabah akşam Allah'ın cemalini görebilendir. [(Tirmizi), Büyük Hadis Külliyatı-5, s. 412/10115]

İslam alimlerinden Bediüzzaman Said-i Nursi ise cennetle ilgili tefekkürlerinden birinde, insanın ancak 'imanı' sayesinde cennetteki yüksek dereceleri umabileceğine dikkat çekmiştir:

... İnsan, nur-u iman ile (iman nuruyla) ala-yı illiyyine (Cennetteki en yüksek dereceye) çıkar; cennete layık bir kıymet alır. [Gençlik ve Ölüm, s. 435]

Samimi bir Müslümanın çabası daima Allah Katında cennetin en üst mertebesine layık olabilmek olmalıdır. Kamil iman sahibi olmak ve Allah'a yakınlıkta daima en fazlasını istemek Allah'ın rızasına uygun olanıdır.

CENNET EHLİNİN ÖZELLİKLERİ

Pek çok ayet, namaz, oruç, zekat gibi belli başlı ibadetlerin yanı sıra güzel ahlaka ilişkindir. Allah insanlara hem kendilerinin güzel ahlaklı yaşamalarını, hem de diğer insanlara bunu tavsiye etmelerini emreder. Allah'ın emir ve tavsiyelerine uyulduğu ve herkesin güzel ahlak sahibi olduğu topluluklarda cennet hayatındakine benzer bir ruh hali yaşanır.

Müslümanlar Allah'ın muhlis kullarıdır. Her düşüncelerinde, tavırlarında ve konuşmalarında Allah'ın rızasını gözetir ve O'ndan korkup sakınarak hareket ederler. Şeytanın telkin ettiği gizli açık hiçbir olumsuzluğa asla izin vermeyen, aklı ve vicdanı temiz kişilerdir. Ahirete de bu temiz vicdanla giderler.

Allah, "**Hani o, Rabbine arınmış (selim) bir kalp ile gelmişti."** (Saffat Suresi, 84) ayetiyle Müslümanların ruhlarındaki bu temizliği bildirirken, **"İçlerinde ebedi kalacakları altından ırmaklar akan Adn Cennetleri de (onlarındır). Ve işte bu, arınmış olanın karşılığıdır."** (Taha Suresi, 76) ayetiyle cennetini bu kullarına vaat etmiştir.

Samimi Müslümanlar hırs, kin, kıskançlık gibi kötü ahlak özelliklerinden arınmış, kalplerini Allah'a bağlamış şekilde yaşarlar. Allah'ın "**Bunlar, iman edenler ve kalpleri Allah'ın zikriyle mutmain olanlardır**..." (Rad Suresi, 28) ayetiyle bildirdiği kişilerdir ve "**İman edip salih amellerde bulunanlar ve 'Rablerine kalbleri tatmin bulmuş olarak bağlananlar', işte bunlar da cennetin halkıdırlar. Onda süresiz kalacaklardır."** (Hud Suresi, 23) ayetinde bildirdiği gibi cennetle müjdelenmektedirler. Başka ayetlerde de Allah, "**Ey mutmain (tatmin bulmuş) nefis, Rabbine, hoşnut edici ve hoşnut edilmiş olarak dön. Artık kullarımın arasına gir. Cennetime gir."** (Fecr Suresi, 27-30) buyurmakta ve dünyada arınarak nefsi mutmain bulmuş kullarını cennetine çağırmaktadır.

Allah'ın razı olduğu bu özelliklere sahip olan iman sahiplerinin düşünceleri ve fiilleri imanlarının derinliğini yansıtır. Allah sevgisi ve korkusuyla hareket ettikleri için her halleri güzeldir. Sahip oldukları bu güzellik Allah'a samimi olarak kulluk etmelerinden kaynaklanan bir nurdur. Bu kişiler Allah'ın "**... Onları, rüku edenler, secde edenler olarak görürsün; onlar, Allah'tan bir fazl (lütuf ve ihsan) ve hoşnutluk arayıp-isterler. Belirtileri, secde izinden yüzlerindedir. İşte onların Tevrat'taki vasıfları budur: İncil'deki vasıfları ise: Sanki bir ekin; filizini çıkarmış, derken onu kuvvetlendirmiş, derken kalınlaşmış, sonra sapları üzerinde doğrulup-boy atmış (ki bu,) ekicilerin hoşuna gider..."** (Fetih Suresi, 29) ayetinde bildirdiği gibi yüzlerindeki secde izinden tanınırlar.

Bakışları, Allah'ın lütfuyla son derece güzel ve anlamlıdır. Konuşmaları Allah'ın rızasına uygundur ve sözleri daima güzeldir. Allah'ın, "**Görmedin mi ki, Allah nasıl bir örnek vermiştir: Güzel bir söz, güzel bir ağaç gibidir ki, onun kökü sabit, dalı ise göktedir. Rabbinin izniyle her zaman yemişini verir..."** (İbrahim Suresi, 24-25) ayetlerinde bildirdiği gibi sarf ettikleri sözler hep güzel sonuçlar doğurur. İtaatli, yumuşak başlı, uyumlu, candan, samimi ve sıcak bir tavır içindedirler. Bu nedenle de güzel bir hayat içinde, dostluğu, sevgiyi en fazlasıyla yaşayan insanlardır. Onlara dünyada bu nimet ve güzellikleri yaşatan Allah'tır. Ahirette ise Allah bu nimetlerin sonsuzunu verecektir.

Peygamberimiz (sav) de pek çok hadisinde cennete giren kişilerin güzel ahlaklarına dikkat çekmiştir. Bunlardan biri şöyledir:

... Cennete girmelerini en çok sağlayan şeyler nelerdir? Allah korkusu ve güzel ahlaktır... [Ramuz el-Ehadis-1, s.12/8]

Peygamberimiz (sav) bir hadiste cennete layık olabilmek için hatırda tutulması gereken konuları da şöyle bildirmiştir:

... Allah'tan haya, kabirlerde çürümeyi unutmamak, içinizi ve ondakileri unutmamak, başı ve baştakileri unutmamanızdır. Kim ahiret ikramını isterse, dünya ziynetini terk etsin. İşte o vakit kul "Allah'tan hakkıyla haya etmiş" olur. O vakit Allah'ın dostluğuna nail olmuş olur. [Ramuz el-Ehadis-2, s. 343/2]

Güzel ahlak özellikleri olarak Peygamberimiz (sav) "adaletli"; "merhametli", "sabırlı"; "cömert"; "nazif" (temiz); "iffetli, namuslu" ve "dilde doğru" olmayı hadislerinde sıkça hatırlatmıştır.

Ayrıca Peygamberimiz (sav) cenneti kazanabilmek için "gizli ve aşikarede (açık) hayırhahlık"ta bulunmayı; "sözü hoş söyleme"yi; "genişlikte de darlıkta da Allah'a hamd" etmeyi; "sadaka ver"meyi; " Allah'a bir şeyi ortak koşmama"yı; "ilim peşinde olma"yı; "Allah'tan kork"mayı; elçiye "itaat" etmeyi; "kibir"den sakınmayı; "fakir olduğu halde iffetini muhafaza edip dilencilik ve yüzsüzlüğe düşme"meyi; "dosdoğru tacir" olmayı; Allah'tan "mutmain ol"mayı ve "Allah için, dini için hayırhahlıkta bulun"mayı hatırlatmıştır.

Peygamberimiz (sav)'in dikkat çektiği tüm bu konular Kuran'da Allah'ın hoşnutluğunu, sevgisini kazanmak için sahip olunması gereken mümin özellikleri olarak bildirilir.

İncil'de ise cennete layık olanların özelliklerinden şöyle bahsedilir:

... Göklerin egemenliği onlarındır... Onlar teselli edilecekler. Ne mutlu yumuşak huylu olanlara! Onlar yeryüzünü miras alacaklar. Ne mutlu doğruluğa acıkıp susayanlara! Onlar doyurulacaklar. Ne mutlu merhametli olanlara! Onlar merhamet bulacaklar. Ne mutlu yüreği temiz olanlara! Onlar Allah'ı görecekler. Ne mutlu barışı sağlayanlara!... Ne mutlu doğruluk uğruna zulüm görenlere! Göklerin egemenliği onlarındır. Sevinin, sevinçle coşun! Çünkü göklerdeki ödülünüz büyüktür... (Matta, 5. bölüm, 2-12)

Başka İncil pasajlarında ise cennete girecek olanların özellikleri şöyle ifade edilir:

İsa yola çıkarken, biri koşarak yanına geldi. Önünde diz çöküp ona, "İyi öğretmenim, sonsuz yaşama kavuşmak için ne yapmalıyım?" diye sordu. İsa ona, "Bana neden iyi diyorsun?" dedi. "İyi olan tek biri var, O da Allah'tır. O'nun buyruklarını biliyorsun: `Adam öldürme, zina etme, hırsızlık yapma, yalan yere tanıklık etme, kimsenin hakkını yeme, annene babana saygı göster.'" Adam, "Öğretmenim, bunların hepsini gençliğimden beri yerine getiriyorum" dedi. Ona sevgiyle bakan İsa, "Bir tek eksiğin var" dedi. "Git neyin varsa sat, parasını yoksullara ver; böylece gökte hazinen olur. Sonra gel, beni izle." (Markos, 10. bölüm, 17-21)

... Birbirinizi kardeşçe sevin. Şefkatli ve alçakgönüllü olun. Kötülüğe kötülükle, sövgüye sövgüyle değil, tersine kutsamayla karşılık verin. Çünkü kutsanmayı miras almak üzere çağrıldınız. Şöyle ki, "Yaşamı sevmek ve iyi günler görmek isteyen, dilini kötülükten, dudaklarını da hileli sözlerden uzak tutsun. Kötülükten sakınsın ve iyilik etsin. Esenliği arayıp onun ardınca gitsin. (Petrus'un Birinci Mektubu, 3. bölüm, 8-11)

... Doğruluğun, Allah yolunun, imanın, sevginin, sabrın ve uysallığın ardından koş. İman uğrunda yüce mücadeleyi sürdür. Sonsuz yaşama sımsıkı sarıl. Bunun için çağrıldın ve birçok tanık önünde yüce inancı açıkça benimsedin. Şimdiki çağda zengin olanlara gururlanmamalarını, gelip geçici zenginliğe ümit bağlamamalarını buyur. Zevk almamız için bize herşeyi bol bol veren Allah'a ümit bağlasınlar. Onlara, iyilik

yapmalarını, iyilikten yana zengin olmalarını, cömert ve paylaşmaya istekli olmalarını buyur. Böylelikle gerçek yaşama kavuşmak üzere gelecek için kendilerine sağlam temel olacak bir hazine biriktirmiş olurlar. (Pavlus'un Timoteyus'a Birinci Mektubu, 6. bölüm, 11-19)

CENNET NEŞESİNİ YAŞAMAK

Müslümanlar için dünyada en önemli nimetlerden biri ahirette cenneti kazanmayı umabilmeleridir. Allah dünyayı Müslümanların cennete özlem duyacakları şekilde yaratmıştır. Allah'ın ve ahiretin varlığına iman eden herkes, dünyada var olan nimet ve güzellikler karşısında hep cenneti hatırlayacak, bu nimetlerin geçici olduğunu bilerek cennetteki asıllarını isteyecektir. Nitekim böyle bir kimsenin cennete kavuşma isteği ve bundan duyduğu heyecan, tavırlarından, konuşmalarından, din ahlakını yaşama konusundaki samimi çabasından hissedilecektir.

Müminler cennete kavuşma umudu taşımalarından dolayı sürekli bir heyecan içindedirler. Heyecan ve şevklerinin yanı sıra Rabbimiz'in benzersiz nimetlerine mirasçı kılacağı kişilere vaat edilen cennetle sevinç ve neşe içindedirler.

İncil'de cennet sevincinden şöyle bahsedilir:

O gün sevinin, coşkuyla zıplayın! Çünkü gökteki ödülünüz büyüktür... (Luka, 6. bölüm, 23)

İncil'in bir başka yerinde ise çok az kişinin cennete layık olacağından söz edilir:

Biri ona... "Kurtulanların sayısı az mı olacak?" İsa oradakilere şöyle dedi: "Dar kapıdan girmeye gayret edin. Size şunu söyleyeyim, çok kişi içeri girmek isteyecek, ama giremeyecek. (Luka, 13. bölüm, 23-24)

İmanın kazandırdığı akıl ve vicdanla, cenneti gereği gibi düşünebilen bir kimse, manevi derinliği ölçüsünde de bu nimetin farkında olarak yaşayacaktır. Cennetin önemine, hiçbir şeyle kıyas olmayacak değerine dikkat çekilen hadislerden bir kısmı şöyledir:

Cennetten bir kamçılık yer dünya ve içindekilerden hayırlıdır. [Ramuz el-Ehadis-1, s. 132/9]

Cennette, yay kadar bir yer, Güneş'in üzerine doğduğu veya battığı şeyden (dünyadan) daha hayırlıdır. [(Buhari, Müslim, Tirmizi), Kütüb-i Sitte-14, s. 429/2]

Bölüm boyunca Kuran ayetlerinden ve hadislerden tariflerle değindiğimiz gibi, cennete ait herşey dünyadakilerle kıyas olmayacak kadar mükemmeldir. Cennetteki bu üstünlük, kusursuzluk insanın dünya hayatı boyunca arayışı içinde olup, yaşayamadığı bir güzelliktir. Dolayısıyla cennete özlem duymak ve ona layık olabilme umudunu hissedebilmek ve Rabbimiz'in cennet vaadinin neşesini yaşamak ayrıca çok büyük bir nimettir.

SONUÇ

Kitap boyunca anlattığımız tüm bu güzellikler hepimize bir an sonrası kadar yakındır. Ölümle her an son bulabilecek olan dünya hayatı, ahiretteki sonsuz hayatın başlangıcıdır. Dolayısıyla her an her saniye ahirete geçilebileceğini unutmamak, cehenneme gitme ihtimalinden korkmak ve bu nedenle cennetteki sonsuz nimete kavuşmak için hazırlık içinde olmak herkes için çok önemlidir.

Fakat şeytan, insana, Allah'ın cennette vaat ettiği güzellikleri, sonsuz yaşamı unutturmak, düşündürmemek ister. Aksine kusur ve eksikliklerle dolu olan dünya nimetlerine razı olmayı, bunlarla birkaç on sene yaşamayı yakın bir yarar olarak gösterir. Halbuki şeytana karşı tam aksi bir tavırla cennetin çok yakın olduğu gerçeğini hatırda tutarak samimi bir gayret içinde olmak gerekir.

Bütün samimi Müslümanlar sonsuz merhamet, sonsuz rahmet, sonsuz akıl ve güç sahibi olan, kullarını seven, onları koruyup kollayan, dünyada ve ahirette onların iyiliğini isteyen, onlara dünyada güzel ve şerefli bir hayat, ahirette de cenneti isteyen Allah'ın güvencesindedirler. Dolayısıyla bu sevinç dolu nimeti Müslümanlar hiçbir zaman unutmamalı ve birbirlerine bu yakın nimetin müjdecisi olmalıdırlar. Nitekim Allah Kuran'da müminlerin bu konuda müjdeleşmelerini buyurmaktadır:

...(Bu,) Tevrat'ta, İncil'de ve Kur'an'da O'nun üzerine gerçek olan bir vaaddir. Allah'tan daha çok ahdine vefa gösterecek olan kimdir? Şu halde yaptığınız bu alışverişten dolayı sevinip-müjdeleşiniz. İşte 'büyük kurtuluş ve mutluluk' budur. (Tevbe Suresi, 111)

İkinci Bölüm:

GÖZARDI EDİLEN KURAN HÜKÜMLERİ

GİRİŞ

Bir kısım insanlar dine inandıkları ve neredeyse hemen her gün Kuran'ı okudukları halde Kuran'da yer alan ayetlerin bazılarını rahatlıkla gözardı edebilmektedirler. Kimileri bu hataya bilinçsizce düşerken, kimileri de bu hükümleri, kendi ürettikleri Kuran dışı bir mantığın etkisiyle bile bile önemsememektedirler. Tüm bunları yaparken Kuran hükümlerini bile bile gözardı etmenin Allah Katında kendilerine nasıl bir sorumluluk yükleyeceğini ve kendilerini Allah'ın rızasından nasıl uzaklaştıracağını ise hiç düşünmemektedirler. Oysaki Kuran ayetlerinde Allah'ın hükümlerini dikkate almayan kimselerin ahirette azapla karşılaşabilecekleri önemle hatırlatılan bir konudur.

Bu zihniyete sahip olan kimseler Kuran dışı bir mantığa dayanarak Allah'ın hükümleri arasında bir önem ve öncelik sıralaması yapmışlardır. Hatta kimi hükümleri de tamamen hayatlarından çıkararak bir kenara bırakmışlardır. Bu çarpık din anlayışı, yüzyılların birikimi olan bir gelenekler dizisi şeklinde, nesilden nesile aktarılarak günümüze dek ulaşmıştır. Bu yaygın dine göre, öncelikli görülen hükümler ihmal edilince vicdani bir rahatsızlık duyulabilir. Ancak Kuran'da yer almasına rağmen, aynı derecede önem verilmeyen emir ve yasaklar ihmal edilince kişi hiçbir rahatsızlık hissetmez. Kuran'da farz olduğu açıkça bildirilen birçok konu, "yaparsan sevaptır, yapmazsan da bir şey olmaz" mantığıyla değerlendirilir. Sakınılması gereken yasaklar ise, "Allah affeder" mantığıyla rahatlıkla çiğnenir.

Oysa Kuran'ın hiçbir ayetinde böyle bir ölçüden bahsedilmemektedir. Namaz, oruç gibi ibadetler nasıl Allah'ın kesin emirleriyse, Kuran'da bildirilen diğer emir ve yasaklar da aynı şekilde tüm müminlerin uymaları gereken kesin hükümlerdir.

Bu konuyu şöyle bir örnekle açıklayabiliriz. Bir kimse toplumun ahlaki baskısının da etkisiyle zina veya hırsızlık gibi Kuran'da yasaklanan tavırlardan sakınıyor olabilir. Ancak bu kişi vicdanı rahat bir şekilde, başkaları hakkında dedikodu yapabiliyor, müminlere iftira atabiliyor, yapmayacağı bir şeyi söylüyor, Allah'ın ayetlerini inkar eden insanlarla dostluk kurabiliyorsa ya da ihtiyacından arta kalanı infak etmiyor, Kuran'da bildirilen vakitlerde Allah'ı tesbih edip hamd etmiyor, bu ve benzeri emirlere uyup, Kuran'da tarif edilen yasaklardan tavırlardan sakınmayı kendince önemsiz görüyorsa, bu kimsenin Kuran'da anlatılan İslam dinini ve mümin karakterini tam olarak yaşadığı söylenemez. Bu kişi her ne kadar Müslüman olduğunu söylese de, aslında toplumun çeşitli örf ve adetlerinden derlenmiş, arasına biraz da İslami motifler katılmış bir "gelenekler dinine" tabidir. Bu kimselerin düştükleri en büyük hata ise Kuran'da bildirilen hükümlerden birkaçını yerine getiriyor olmalarından dolayı kendilerini yeterli görmeleridir. Yanlış bir zihniyete sahip olabileceklerine ihtimal dahi vermedikleri için gerçek Müslümanlardan oldukları konusunda kendilerinden son derece emindirler. Elbette ki Allah Katında Rabbimiz'in rızası hedeflenerek yapılan her bir ibadetin karşılığı vardır. Ancak gözardı edilerek bir kenara bırakılanların da büyük sorumluluğu

vardır. Namazını kılan, orucunu tutan bir kimse eğer tüm bunları samimiyetle yapıyor ise Allah'ın izni ile ahirette yaptıklarının karşılığını alacaktır. Ama bilgisizlik ya da cahillik söz konusu olmadığı halde Kuran'daki diğer hükümleri bile bile önemsemiyor ve yerine getirmiyorsa, bu durumda yaptığı ibadetlerinin de boşa gitme ihtimali olabilir. İşte bu nedenledir ki tüm müminler Kuran ayetleri ile bu tehlikeye karşı uyarılmış ve atalarından kalan, geleneklerle şekillenen ve cahilce yorumlara dayanan bu çarpık anlayışı terk etmeye davet edilmişlerdir.

Ancak Kuran'da, **"Ne zaman onlara: "Allah'ın indirdiklerine uyun" denilse, onlar: "Hayır, biz, atalarımızı üzerinde bulduğumuz şeye (geleneğe) uyarız" derler. (Peki) Ya atalarının aklı bir şeye ermez ve doğru yolu da bulamamış idiyseler?"** (Bakara Suresi, 170) ayetiyle de bildirildiği gibi kimi insanlar bu konuda uyarıldıkları ve doğru kendilerine gösterildiği halde yine de yaşadıkları bu geleneksel din anlayışında ısrarcı davranabilmektedirler. İşte bizim bu kitap ile "gözardı edilen Kuran hükümleri" konusuna değinmekteki amacımız da, içerisinde bulunduğu bu durumu fark etmemiş, ahiretteki karşılığını düşünmemiş, bilinçli ya da bilinçsizce bu zihniyete sahip olan tüm insanlara Kuran'ın tüm hükümlerini bir kez daha hatırlatarak, onları gerçek İslam dinini eksiksizce yaşamaya davet etmektir. Çünkü insanların Kuran'dan bir bütün olarak sorumlu oldukları ayetlerde bildirilmiştir. Kendini gündelik hayatın akışına kaptırarak Kuran'ın yüzlerce ayetini terk eden, İslam'ı yalnızca namaz kılmak ve oruç tutmaktan ibaret gören bir kişi ahirette, "benim bu ayetlerden haberim yoktu" diyemez. Yaşamı boyunca Kuran'da emredilen konuları öğrenmemiş olmasına ya da bunları bildiği halde gözardı etmesine hiçbir mazeret gösteremez. Böyle bir kişinin durumu ayette, **"Yoksa siz, Kitabın bir bölümüne inanıp da bir bölümünü inkâr mı ediyorsunuz? Artık sizden böyle yapanların dünya hayatındaki cezası aşağılık olmaktan başka değildir; kıyamet gününde de azabın en şiddetli olanına uğratılacaklardır. Allah, yaptıklarınızdan gafil değildir"** (Bakara Suresi, 85) ifadesinde hitap edilen kişilerin durumundan farklı olmayabilir.

İşte bu nedenle ilerleyen sayfalarda, toplumun genelinde sıkça gözardı edilen Kuran hükümlerinden bir bölümünü ele alacak ve böylece inananları Kuran'ı tüm ayetleriyle yaşamaya ve ayetlerde bahsedilen bu zorlu azaptan sakınmaya çağıracağız.

ALLAH'I ANMADA GEVŞEKLİK GÖSTERMEMEK

Kendileri Allah'ı unutmuş, böylece O da onlara kendi nefislerini unutturmuş olanlar gibi olmayın. İşte onlar, fasık olanların ta kendileridir. (Haşr Suresi, 19)

İnsanın, Allah'ı anmada gösterdiği gevşeklik O'na olan yakınlığını azaltır. Din ahlakını yaşamayan insanlar Allah'ı hiç anmadıkları, günlerce akıllarına bile getirmedikleri için helal-haram demeden günahın her türlüsünü işlemeyi, Allah'ın emirlerine riayet etmemeyi bir yaşam biçimi haline getirmişlerdir.

Müminler ise gerek sözleriyle gerekse zihinlerinden geçirdikleri düşünceleriyle hayatlarının her anında Allah'ı anıp zikretmelidirler. İnsanın kimi zaman gafletle Allah'ı aklından çıkarması, imanlı bir kişinin dahi bilerek ya da bilmeyerek çeşitli hata ve günahları işlemesine sebep olabilir. Çünkü Allah'tan gafil olarak geçirilen bir süre içinde, insanın olayları doğru algılayıp değerlendirmesinde, iyiyi kötüden ayırt etmesinde, hareket, davranış ve konuşmalarında Kuran'ın sınırlarını gözetecek bir bilinci korumasında önemli aksaklıklar meydana gelir.

Kuran dışı her türlü tavır bozukluğunun altında yatan neden Allah'ı anmada gösterilen gevşekliktir. Allah'ın hükümlerine karşı duyarlılığını yitiren kişi bazen öyle olmayacak hatalar yapar ki, sonradan durumunu düzeltince, bunları nasıl yaptığına kendisi de şaşırır. Bu tür olmadık hatalar, Allah'ı unutmanın önemini hatırlatan uyarı ve işaretlerdir. Gafletin süresi ve derecesi arttıkça yapılan yanlışların sayısı ve büyüklüğü de artar. Allah'ı anma konusunda gösterilen gafletin sıklığı ve sürekliliği ise kişinin imanı için büyük bir tehdittir.

Oysa, Allah'ı her an akılda tutmak, O'nun ayetlerini tefekkür etmek insanın aklının ve şuurunun sürekli açık olmasını sağlar. Böyle olunca da, kişi Kuran'ın emirlerine ve yasaklarına uymada büyük titizlik gösterir. Allah'ı sürekli zikreden bir insan kendi aczini daha iyi idrak eder, hiçbir konuda kendine ait bir güce ve iradeye sahip olmadığını daha iyi fark eder. Bunun sonucu olarak, Allah'a sürekli dua eder ve talep içerisinde olur. Yalnızca Allah'tan ister, her konuda Allah'a başvurur, kendini tamamen Allah'a teslim eder. Hiçbir konuda kendine müstakil ve bağımsız bir kişilik verip, büyüklenmez. Hareketleri, davranışları, konuşmaları Allah'ın koruması altında olur. Böylece Allah ona her an nasıl, ne şekilde davranması gerektiğini, en doğru hareketi, en güzel sözü ilham eder. Ona, "insanlar arasında yürüyeceği bir nur verir." (Hadid Suresi, 28) Güzel bir ahlaka kavuşmasını sağlar.

Bunun tersine insan Allah'ı anmaktan uzaklaştıkça, kendi başına, yapayalnız ve yardımcısız kalır. Doğru düşünebilme, doğru karar verebilme yeteneğini kaybeder. Yaptığı işler başarısız olmaya, ters gitmeye başlar. Çünkü Allah'ın yardımı, desteği olmadan hiç kimse hiçbir sorunun üstesinden gelemez. Hiçbir sorunu Allah'tan bağımsız olarak kendi gücü ve iradesi ile çözemez. Kuran'da övülen, takva sahibi bir mümin haline gelemez. Çünkü o daha başta Allah'ı unutarak en büyük hatayı yapmış ve gafillerden olmuş olur.

Bir mümin için Allah'ı anmak önemli bir ibadettir. İman eden bir insan günlük hayatın karmaşası içinde Allah'ı geçici de olsa aklından çıkarmaz, Allah ile olan manevi bağlantısını bir an bile koparmaz. Aksi takdirde yukarıda saydığımız sıkıntılarla karşı karşıya kalacağının bilincindedir.

Kuran'da bu konuya, Allah'ın Hz. Musa'ya olan hatırlatmasında da dikkat çekilmiştir:

Sen ve kardeşin ayetlerimle gidin ve Beni zikretmede gevşek davranmayın. (Taha Suresi, 42)

Allah, Firavun'a giderek onu hak dine davet edecek olan Hz. Musa ve kardeşi Hz. Harun'a Kendisi'ni zikretmede gevşek davranmamalarını hatırlatmıştır. Zira yukarıda da anlatıldığı gibi onları Firavun'un karşısında asıl başarılı kılacak olan Allah'tır.

Bunun yanında Allah'ı az anmak münafıkların bir özelliğidir. Bu duruma Kuran'da şöyle dikkat çekilir:

Gerçek şu ki, münafıklar (sözde), Allah'ı aldatmaktadırlar. Oysa O, onları aldatandır. Namaza kalktıkları zaman, isteksizce kalkarlar. İnsanlara gösteriş yaparlar ve Allah'ı ancak çok az anarlar. (Nisa Suresi,142)

Allah'ı anmanın üstünlüğü bazı ayetlerde şöyle bildirilir:

... Allah'ı zikretmek ise muhakkak en büyük (ibadet)tür. Allah, yaptıklarınızı bilir. (Ankebut Suresi, 45)

Öyleyse (yalnızca) Beni anın, Ben de sizi anayım; ve (yalnızca) Bana şükredin ve (sakın) nankörlük etmeyin. (Bakara Suresi, 152)

ELÇİYE İÇTEN BİR SAYGI BESLEMEK

Allah'ın seçmiş olduğu elçilere içten bir saygı beslemenin ve onlara kayıtsız şartsız itaat etmenin farz olduğunu Kuran'dan öğrenmekteyiz. Bu devirde elçiye itaat ise ancak onun sünnetine tam manasıyla uyularak yerine getirilebilir. Sünnete tam ve bilinçli bir tabiyet ise, ayetlerde elçiye verilen önem ve değeri anlayıp kalbe yerleştirmekle gerçekleşebilir. İşte bu nedenle, elçiyle ilgili hükümleri her devirde yaşayan müminlerin bilip öğrenmeleri gerekmektedir. Aşağıda, müminlerin elçiye karşı göstermeleri gereken tavır ve davranışları belirleyen Kuran hükümlerini ele alacağız.

- Elçinin nefsini kendi nefsine tercih etmek, onu savunup desteklemek

Kuran'a baktığımızda, Allah'ın seçtiği elçilerin diğer müminlere göre çok özel ve ayrıcalıklı bir konuma sahip olduklarını görürüz. Elçiler, Allah'ın yeryüzündeki halifesi, İslam ahlakının en büyük temsilcisi, müminlerin de lideri konumundadırlar. Elçiler Allah'ın, kulları arasında kendisinden en çok razı olduğu, O'ndan en çok sakınıp-korkan, O'na itaat ve teslimiyette en önde giden, her konuda müminlere örnek olan, en üstün ahlaklı insanlardır. Allah elçilerine özel bir önem vermekte ve onları pek çok ayetle koruma altına almaktadır.

Allah elçilerini makamca herkesten üstün kılmıştır. Bu nedenle elçiler mümin toplulukları arasında en öncelikli ve en merkezi konuma sahiptirler. Bu yüzden, mümin her zaman ve her konuda elçinin nefsini kendi nefsine tercih etmelidir. Bu konu Kuran'da şöyle haber verilmektedir:

Medine halkına ve çevresindeki bedevilere, Allah'ın elçisinden geri kalmaları, kendi nefislerini onun nefsine tercih etmeleri yakışmaz... (Tevbe Suresi, 120)

Peygamber, müminler için kendi nefislerinden daha evladır... (Ahzab Suresi, 6)

Elçilerin sahip oldukları bu özel konumdan dolayı, Kuran'ın pek çok ayetinde müminlere elçileri savunup desteklemeleri emredilmiştir:

... Ona (elçiye) inananlar, destek olup savunanlar, yardım edenler ve onunla birlikte indirilen nuru izleyenler; işte kurtuluşa erenler bunlardır. (Araf Suresi, 157)

Şüphesiz, Biz seni bir şahit, bir müjde verici ve bir uyarıcı olarak gönderdik ki Allah'a ve Resûlü'ne iman etmeniz, O'nu savunup-desteklemeniz,

O'nu en içten bir saygıyla-yüceltmeniz ve sabah akşam O'nu (Allah'ı) tesbih etmeniz için. (Fetih Suresi, 8-9)

Şüphesiz, Allah ve melekleri peygambere salat ederler. Ey iman edenler, siz de ona salat edin ve tam bir teslimiyetle ona selam verin. (Ahzap Suresi, 56)

- Elçinin önüne geçmemek

Kuran'da haber verildiği üzere elçiler akıl, zeka, anlayış, kavrayış ve diğer birçok özellikleri bakımından diğer müminlerden daha üstün bir yaratılışa sahiptirler. Allah'ın birçok sıfatı elçilerin üzerinde daha yoğun tecelli eder, mümin alametlerini üzerinde en çok taşıyan kişiler Allah'ın seçtiği elçilerdir. Bu durumda müminin de kendi konumunu bilmesi ve elçinin bu apaçık üstünlüğü karşısında saygılı, itidalli, teslimiyetli ve destekleyici bir ahlak içinde olması gerekir. Ayette bu durum, 'müminlerin elçinin huzurunda öne geçmekten sakınmaları' şeklinde ifade edilir:

Ey iman edenler, Allah'ın Resûlü'nün huzurunda öne geçmeyin ve Allah'tan sakının. Şüphesiz Allah, işitendir, bilendir. (Hucurat Suresi, 1)

Allah'ın Resulünün huzurunda öne geçmek, onun karşısında kendi aklını ön plana çıkaran bir üslup kullanmak, bilmişlik yapmak, sözünü kesmek gibi çok çeşitli şekillerde olabilir. Bir müminin bu tür hareketleri kasıtlı yapması zaten düşünülemez. Ancak bir an gaflete dalıp, boş bulunup Allah'ın belirlediği sınırları aşmaktan da şiddetle kaçınması gerekir.

- Elçinin yanında sesini yükseltmek

Elçilerin, müminler arasında, Kuran ayetleriyle belirlenmiş özel ve ayrıcalıklı bir konumlarının olduğuna önceki satırlarda da değinmiştik. Gerçekten de ayetlerde, müminlerin birbirlerine karşı göstermeleri gereken davranışların yanı sıra, elçilere yönelik tutum ve davranışları konusunda konuşurken kullanacakları ses tonuna varıncaya dek her ayrıntı özel olarak tarif edilmiştir. Ayetlerde tanımlanan bu tutum ve davranışlarda, içli ve üstün bir saygı anlayışının esas alındığını görürüz:

Ey iman edenler, seslerinizi peygamberin sesi üstünde yükseltmeyin ve birbirinize bağırdığınız gibi, ona sözle bağırıp-söylemeyin; yoksa siz şuurunda değilken, amelleriniz boşa gider. (Hucurat Suresi, 2)

Allah müminlerin Allah'ın elçisiyle konuşurken seslerini birbirlerine olduğu gibi yükseltmemelerini hatırlatmıştır. Burada dikkat edilmesi gereken nokta ise bu tavrın, bir edep veya görgü kuralı olmanın çok ötesinde, Allah'ın kesin bir emri olmasıdır. Zira, aksine bir davranışın amelleri boşa götürecek bir tavır olması konunun önemini açıkça ortaya koymaktadır. Bunu Kuran'ın açık bir hükmü olarak değil de, herhangi bir ahlak kuralı olarak görmek, "yapılırsa güzel olur, yapılmazsa da biraz ayıp olur" şeklinde bir anlayışı sürdürmek, Allah'ın ayetlerini gözardı etmek anlamına gelir. Oysa elçiye gösterilen saygı Allah'a gösterilmiş demektir. Aynı şekilde eğer tam tersi bir ahlak gösterilirse bu da Allah'a karşı gösterilmiş bir tavır olur. Elçiye karşı kasıtlı olarak saygıda kusur etmek ise Allah'ın razı olmayacağı bir tavırdır. Ancak, saygısızlık kastı

olmadan, cahillik, düşüncesizlik, hatalı bir samimiyet anlayışı sonucu elçinin huzurunda sesini yükselten bir kişinin, mümin de olsa, diğer müminlere kıyasla daha düşük bir akıl ve şuur seviyesine ve daha duyarsız bir karaktere sahip olduğu ise açıktır. Allah'ın konuya verdiği önem, buna riayet edenlerin övüldüğü ve müjdelendiği bir sonraki ayetle de gayet iyi anlaşılır:

Şüphesiz, Allah'ın resulünün yanında seslerini alçak tutanlar; işte onlar, Allah kalplerini takva için imtihan etmiştir. Onlar için bir mağfiret ve büyük bir ecir vardır. (Hucurat Suresi, 3)

Benzer şekilde, elçiye, herhangi bir kişiye olduğu gibi dışardan seslenilmesinin akılsızlık alameti olduğuna da ayette şöyle dikkat çekilmiştir:

Şüphesiz, hücrelerin ardından sana seslenenler de, onların çoğu aklını kullanmıyor. (Hucurat Suresi, 4)

- Çağırılmadan ve izinsiz elçinin evine girmek

Allah insanları, elçiye maddi-manevi sıkıntı ve eziyet verebilecek her türlü davranıştan menetmiştir. Kasıtlı olmamakla birlikte, diğer müminler arasında doğal karşılanan davranışları elçinin huzurunda yapmak kimi zaman sıkıntı verebilecek düşüncesizce bir hareket olabilir. Ayette bildirilen, çağrılmadan ya da habersiz bir şekilde elçiyi ziyaret etmek, teklif edilmediği halde orada iken yemek vaktini beklemek, yemekten sonra uzun söze dalmak gibi düşüncesiz hareketler de Allah'ın Kuran'da men ettiği tavırlardır:

Ey iman edenler (rastgele) peygamberin evlerine girmeyin, (Bir başka iş için girmişseniz ille de) yemek vaktini beklemeyin. (Ama yemeğe) çağrıldığınız zaman girin, yemeği yiyince dağılın ve (uzun) söze dalmayın. Gerçekten bu, peygambere eziyet vermekte ve o da sizden utanmaktadır; oysa Allah, hak(kı açıklamak)tan utanmaz... (Ahzab Suresi, 53)

Elçiye bu ve benzeri konularda eziyet vermek ya da yük olmak şöyle dursun, müminin her zaman elçiye elinden gelen en büyük desteği ve kolaylığı sağlaması, onun yükünü hafifletmesi gerekir. Bu, müminin, Kuran'da belirtilen en önemli görevleri arasındadır.

- Müslüman olmakla veya yapılan hizmetlerle elçiyi minnet altında bırakmaya çalışmak

Allah, dinin menfaatleri doğrultusunda birçok kimseyi dine hizmet ettirebilir, görevlendirebilir. Ancak bu kişiler mümin olabileceği gibi, inkar eden kişiler de

olabilirler. Nitekim Hz. Süleyman'a şeytanların hizmetçi kılındığı Kuran'da bildirilen bir gerçektir. Mümin olsun, inkarcı olsun herkes birer vesiledir. Yegane güç ve irade sahibi olan yalnızca Allah'tır. Ve Allah dünyadaki imtihan ortamının bir gereği olarak İslam'ı, bu tür sebepler yaratarak güçlendirecek ve hakim kılacaktır.

Allah ayetinde, bu gerçeklerden habersiz olup da Müslüman olduklarından ötürü kendilerini bulunmaz birer nimet olarak gören, Müslüman olmalarını İslam için, elçi için büyük bir kazanç, bir lütuf gibi gösterenlerden bahseder:

Müslüman oldular diye sana minnet etmektedirler. De ki: "Müslümanlığınızı bana karşı minnet (konusu) etmeyin. Tam tersine, sizi imana yönelttiği için Allah size minnet etmektedir. Eğer doğru sözlüler iseniz (bunu böyle kabullenmeniz gerekir." (Hucurat Suresi, 17)

Ayette de belirtildiği gibi, işin aslı bu kimselerin düşündüklerinin tam tersinedir; İslam'a giren bir kişi İslam'ı şereflendirmez, tersine İslam ona şeref verir.

Allah Kuran'ın çeşitli ayetlerinde, beğendiği ahlakı yaşamaya yanaşmadıkları takdirde İslam'ın hizmetinde olan insanları, kendilerinden çok daha hayırlı kişilerle değiştirebileceğinden bahseder. Bu tür zihniyete sahip kimselerin bu ayetlerin hükmüne girmekten korkmaları, bu uyarıyı herkesten fazla üzerlerine almaları gereklidir. Samimi bir iman ve halis bir niyetle, Allah'ın rızasından başka bir şey gözetmeden İslam'a hizmet eden kişinin ecrini ise Allah muhakkak verecektir.

- Elçinin sözlerine kalpte burkuntu duymadan itaat etmek

Mümin, Allah'ın ve elçisinin emirlerini gönülden boyun eğerek uygular; onun sözlerine itaat ederken kalbinde en küçük bir sıkıntı ya da burkuntu duymaz. Allah'ın ve elçisinin hükmettiği herşeyin en doğru, en güzel ve en hayırlı olduğunu bilir. Kimi zaman şeytan elçinin söylediğinden daha farklı birşey yapmasını emretse de, mümin en hayırlı yolun elçinin gösterdiği yol olduğunu bilerek hareket eder. Bu içten ve teslimiyetli yaklaşım ise tamamen müminin imanından kaynaklanır.

Aksi bir durum, yani görünüşte bir itaat olup da, kalpte tam bir teslimiyetin bulunmaması ise, ayetlerde belirtildiğine göre o kişinin gerçekte iman etmemiş olduğunun bir kanıtıdır:

Hayır öyle değil; Rabbine andolsun, aralarında çekiştikleri şeylerde seni hakem kılıp sonra senin verdiğin hükme, içlerinde hiçbir sıkıntı duymaksızın, tam bir teslimiyetle teslim olmadıkça, iman etmiş olmazlar. (Nisa Suresi, 65)

Bir kişi İslam'ın ve müminlerin gücünden çekindiği için görünürde itaatli bir tavır gösterebilir, söylenen şeyleri eksiksiz olarak yerine getirebilir. Ancak o kişi, kalbi tam

anlamıyla tatmin bulmuş olarak itaat etmediği sürece gerçekten iman etmiş sayılmaz. Çünkü böyle bir davranış, o kişinin kalbinde Allah ve elçisi hakkında hala birtakım şüphe ve kuruntular bulunduğunu gösterir. İçten ya da diğer bir deyimle "batıni" bir itaate sahip olmaması, yalnızca fiziksel bir teslimiyet gösteriyor olması, kişinin yaptığı işlerin de boşa gitmesine sebep olabilir. Görünüşte itaat etmiştir ama ahirette bunlardan dolayı karşılık görmeyebilir. Bu yüzden mümin, kendi dünyevi çıkarlarına ters düşse bile, Allah'ın elçisinden gelen bir hükmü içten bir sevinç ve neşe ile karşılamalı, imanının ve teslimiyetinin lezzetini kalbinde hissetmelidir. Hak olan bir şey karşısında üzülüp sıkıntıya düşmek, burkuntu duymak imanla bağdaşan tavırlar değildir.

DİNİN BİR HÜKMÜNÜ YERİNE GETİRMEYİ TİCARET VEYA EĞLENCEYE TERCİH ETMEMEK

Oysa onlar (kendilerini tümüyle Allah'a ve İslam'a teslim etmeyenler) bir ticaret ya da bir eğlence gördükleri zaman, (hemen) ona sökün ettiler ve seni ayakta bıraktılar. De ki: "Allah'ın Katında bulunan, eğlenceden ve ticaretten daha hayırlıdır. Allah, rızık verenlerin en hayırlısıdır." (Cuma Suresi, 11)

Bu ayette din ile, kendi dünyevi menfaatleri arasında tercih yapan insanlardan bahsedilmektedir. Genelde cahiliye toplumlarının din ahlakını yaşamaktan kaçınmasının ortak birkaç sebebi vardır. Ayette bu sebeplerin en önemli iki tanesine dikkat çekilmektedir. Ticaret ve eğlence.

Ticarete dikkat çekilmesinin sebebi, maddi menfaatin insanların en büyük zaaflarından biri olmasıdır. Nitekim insanların bir kısmı, maddi menfaatleri uğruna çoğu zaman dinin birçok hükmünü gözardı ederler. Bu kimi zaman namaz gibi şekli bir ibadette, kimi zaman ahlaki bir davranışta kimi zaman da dinin başka bir hükmünde kendini gösterir. İnsanların servet artırımı konusunda bu derece hırslı olmalarının sebebi, zenginliğin var olan bütün problemleri çözme gibi büyülü bir gücü olduğu inancıdır. İnsanlar elde edemedikleri ve özlemini duydukları her türlü imkana, zenginlik sayesinde kavuşacaklarına inanırlar. Bunlar arasında mutluluk, iç huzuru, güvenlik hatta ölümsüzlük vardır. Zengin olmalarının ölümlerini bile geciktireceğini ve dünyada onları daha kalıcı yapacağını zannederler. Bu nedenle cahiliye insanları büyük bir hırs ve tutkuyla, bütün vakit ve imkanlarıyla ticarete yönelirler. Ancak hiçbir zaman bu hedeflerine zenginlikle ulaşamazlar. Nitekim bu güne kadar hiçbir insanın mülkü onun ölümünü veya yaşlanmasını engelleyememiştir. Çünkü bir insana fayda veya yarar verme gücüne sahip olan tek güç, mülkün gerçek sahibi olan Allah'tır. Ayrıca zenginlikle elde edilmek istenen iç huzurunun, güvenliğin ve mutluluğun tek şartı vicdanlı bir hayat sürmektir. Vicdana uygun olan tek hayat modeli ise Kuran'da tarif edilen modeldir.

Ayette dinin gereklerinin gözardı edilme sebebi olarak dikkat çekilen ikinci nokta ise eğlencedir. Eğlenmek de insanlar için büyük bir tutkudur. Eğlencenin bu derece büyük bir tutku olmasının sebebi de, insanların bunu bir kurtuluş ve bazı gerçeklerden bir kaçış olarak görmeleridir. Vicdan azabının ruhlarına verdiği sıkıntı ve azabı ülke ülke gezerek veya bol bol insanla tanışarak üzerlerinden atabileceklerine inanırlar.

Halbuki insanların dinin gereklerini gözardı ederek, ticaret ve eğlenceyle ulaşmak istedikleri hedefler, ancak din ahlakını yaşadıkları zaman elde edebilecekleri hedeflerdir. Kalpler Allah'ın elindedir ve Allah kalplere mutluluğu ancak Kendi dinine uyulduğunda vereceğini vadetmiştir. (Rad Suresi, 28)

Aynı zamanda ayette hatırlatılan çok önemli bir konu daha vardır: Allah Katında kazanılacak olan, eğlenceden de ticaretten de daha hayırlıdır. Dünyanın en güzel evleri, arabaları, manzaraları, kıyafetleri, sanat eserleri veya mücevherleri cennetteki zenginliğin yanında son derece köhne ve basit kalacaktır. Dünyanın eğlencesi ise her zaman eksik, yarım ve kusurludur. Ancak eğlencenin, coşkunun ve mutluluğun gerçek yeri Allah'ın bir şölen yeri olarak tarif ettiği cennettir.

Bu nedenle Müslümanlar hiçbir zaman dinin herhangi bir hükmünü ticaret veya eğlence için gözardı etmez ve ertelemezler. Allah Kuran'da müminlerin bu özelliklerini şöyle bildirmiştir:

(Öyle) Adamlar ki, ne ticaret, ne alış-veriş onları Allah'ı zikretmekten, dosdoğru namazı kılmaktan ve zekatı vermekten 'tutkuya kaptırıp alıkoymaz'; onlar, kalplerin ve gözlerin inkılaba uğrayacağı (dehşetten allak bullak olacağı) günden korkarlar. (Nur Suresi, 37)

YAPMAYACAĞI ŞEYİ SÖYLEMEMEK

Yapmayacakları şeyleri söylemeleri, Kuran'ı yaşamayan, Kuran ahlakından habersiz olan insanların ortak karakter özelliklerindendir.

Bu kimseler kendilerini olduklarından üstün ve önemli göstermek, hava atmak gibi gayelerle yapmayacakları şeyleri söyler, altından kalkamayacakları işlerden bahsederler. Geçici çıkar ve menfaatler elde etmek için aslında yapmaya hiç niyetlerinin olmadığı şeyleri vaat ederler. Bu samimiyetsiz davranış, toplum içinde fazla yadırganmayan ve önemsenmeyen, alışılmış bir tutumdur. Oysaki insanların yapmayacakları şeyleri söylemeleri Allah Katında sevilmeyen ve suç olarak nitelendirilen bir davranıştır:

Ey iman edenler, yapmayacağınız şeyi neden söylersiniz? Yapmayacağınız şeyi söylemeniz, Allah Katında bir gazab (konusu olması) bakımından büyüdü (büyük bir suç teşkil etti). (Saff Suresi, 2-3)

Bu davranış, yalancılık, ikiyüzlülük ve samimiyetsizlik gibi, ayetlerde kınanmış birçok kötü özelliği de içinde barındırmaktadır. Kuran'da bildirilen güzel ahlakı en mükemmel şekilde yaşamayı kendilerine ilke edinen müminler, Allah Katında beğenilmeyen bu tavırdan titizlikle kaçınırlar.

KAYBEDİLENLERE ÜZÜLMEMEK VE KAZANILANLARLA ŞIMARMAMAK

Müslümanların Allah'a ve O'nun dinine olan bağlılıkları, hiçbir şart gözetmeksizin tam bir sadakat içerir. Bu nedenle Müslümanın din ahlakını yaşamaktaki şevki, morali, gücü, kararlılığı, koşulların değişmesiyle birlikte değişiklik göstermez. Bu önemli bir Kuran ahlakıdır. Bu konuyu açıklarken Kuran'da, Müslümanın iki temel özelliği üzerinde durulmaktadır. Birincisi Müslümanın hiçbir güç koşulda sarsılmaması ve zorluklardan dolayı moralinin bozulmamasıdır. İkincisi ise sahip olduğu imkanlardan dolayı kibir ve büyüklüğe kapılmamasıdır. Allah Müslümanların bu özelliğini bir ayette şöyle bildirir:

Öyle ki, elinizden çıkana karşı üzüntü duymayasınız ve size (Allah'ın) verdikleri dolayısıyla sevinip-şımarmayasınız. Allah, büyüklük taslayıp böbürleneni sevmez. (Hadid Suresi, 23)

İnsan, yaşamında nelerle karşılaşacağını hiç bilemez. Kimi zaman en genç döneminde hiç beklemediği bir hastalığa yakalanabilir ya da bir kaza geçirerek ömür boyu yatağa bağlı kalacağı bir durum oluşabilir. Bütün mülkünü kaybedebilir veya

olaylar hiç tahmin etmediği bir şekilde gelişebilir. Bu tip bir durumda Allah'a imanı zayıf olan insanlar ümitsizliğe düşer ve durumlarına isyan ederler. Allah'ın kendilerine verdiği bütün nimetleri bir anda unutur ve Allah'a olan sevgilerini ve güvenlerini bir anda yitirebilirler.

İşte gerçek Müslümanların farkı bu noktada ortaya çıkar. Çünkü Müslümanlar Allah'a şartsız olarak iman ederler. Allah'a olan sevgi ve güvenleri başlarına gelen olaylara göre değişmez. Allah'ın herşeyde bir güzellik ve hayır yarattığını bilir ve başlarına gelen, beklenmeyen olaylar karşısında sadece sabrederek, tevekkül ederler. Allah'ın aklına, merhametine, adaletine güvenleri tam ve kesindir. Bu nedenle ellerinden giden her ne olursa olsun, bunu bir kayıp olarak görmez ve bunun üzüntüsünü yaşamazlar.

Ayrıca Kuran'da, gerçek Müslümanların oldukça hareketli ve dönem dönem de zorluklarla dolu bir hayatlarının olacağı bildirilmektedir. Bir Müslüman hakkı söylerken ve savunurken, muhakkak hakkın ortaya çıkmasından rahatsızlık duyan insanların engelleriyle ve baskılarıyla karşılaşacaktır. Müslümanların insanları davet ettiği güzel ahlakı, menfaatlerine uygun görmeyen ve din ahlakının yaşanmasını istemeyen kişiler elbette ki olacaktır. İşte bu insanlar kimi zaman sözlü kimi zaman da fiili olarak Müslümanların din ahlakını yaşamalarını ve insanları Kuran ahlakına davet etmelerini engellemek isteyeceklerdir. Bu engellemeler sırasında Müslümanlar kimi zaman da maddi kayıp içerisinde olabilir, kimi zaman canları tehlike altına girebilir veya yaşadıkları yerleri terk etmek durumunda kalabilirler. Ancak kayıp gibi görünen bütün bu olaylar, Müslümanlara ahirette büyük bir mülk, güzellik ve ihtişam olarak geri dönecektir. Bu nedenle Müslümanlar başlarına gelen her olayı sevinç ve şevkle karşılarlar.

İnsanların hayatında beklenmedik kayıplar olabileceği gibi beklenmedik büyük kazançlar da olabilir. Allah dilediği insana mülkünün kapılarını ardına kadar açabilir. Başarı, yönetim, yetki verebilir. Böyle bir durumda Allah Müslümanların sevinerek bir şımarıklık içine girmemeleri gerektiğine dikkat çekmektedir. Çünkü insan mülkte, yetkide veya herhangi bir kazançta sadece emanetçi konumundadır. Kendisine verilen herşeyin esas ve tek sahibi Allah'tır. Bu nedenle kişi kendisine ait herhangi bir özellikten dolayı değil, Allah'ın lütfundan ve dilemesinden dolayı bir rahatlık ve kazanç içerisindedir. İşte bunu bilen Müslümanlar çok büyük nimetlerin ve zenginliklerin içinde de olsalar da acizliklerini asla unutmaz ve bir büyüklük duygusuna kapılmazlar. Sadece Allah'a şükreder ve kendilerine verilen nimetlerin hakkını vermeye gayret ederler.

GETİRDİKLERİYLE SEVİNİP, YAPMADIKLARIYLA ÖVÜNMEMEK

Yaptığı işlerle böbürlenmek ya da gerçekte kendi yapmadığı şeylerle övünmek toplumdaki pek çok insan için son derece olağan bir davranıştır. Oysa Al-i İmran Suresi'nin 188. ayetinde bu davranışın Allah Katında beğenilmeyen bir ahlak olduğu bildirilir. Ayette şöyle buyrulmaktadır:

Getirdikleriyle sevinen ve yapmadıkları şeyler nedeniyle övülmekten hoşlananları (kazançlı) sayma; onları azaptan kurtulmuş olarak sayma. Onlar için acı bir azap vardır. (Al-i İmran Suresi, 188)

Bu tür davranışların altında, insanın kendisinin yaptığını sandığı, gerçekte ise yalnızca Allah'ın dilemesi ve yaratmasıyla gerçekleşen işlerden kendi nefsine pay çıkarmak ve bunlarla nefsini yüceltmek gibi sapkın arayışlar yatar. Oysaki insan bir işi kendisi yapsın ya da yapmasın, gerçekte o işi yaratan, sonsuz güç ve ilim sahibi olan Allah'tır.

Hiçbir insanın kendisine ait müstakil bir gücü yoktur. Herşey ve her olay Allah'ın izni ve dilemesi ile gerçekleşir. Dolayısıyla kişinin müstakil olarak yapmaya güç yetiremeyeceği birşeyden dolayı böbürlenmesi ve övünmesi gerçekte o şeyi yaratan Allah'ı gereği gibi takdir edemediğini gösterir. Bu da insanın nefsine ilahlık vermesi ve nefsini Allah'a ortak koşması anlamına gelir. Allah ayetlerinde Kendisi'ne şirk koşulmasının en büyük günah olduğunu ve vazgeçilmediği takdirde bu ahlakı gösteren kimseleri bağışlamayacağını bildirmiştir. İşte bu nedenledir ki Kuran'da, Rabbimiz'in sınırsız gücünü takdir etmek yerine kendisini övüp yüceltmeye kalkışan kimseler acı bir azap ile müjdelenmiştir.

ALAY ETMEMEK, KÜÇÜK DÜŞÜRÜCÜ LAKAPLAR TAKMAMAK

İnkarcılar, kendi nefislerini yüceltmek ve diğer insanlardan daha üstün bir konuma geçmek arzusuyla her fırsatta alaycılık, aşağılama, lakap takma gibi çirkin yöntemlere başvururlar.

Allah müminlerin birbirlerine karşı cahiliye ahlakına ait olan bu davranışlarda bulunmalarını yasaklamıştır. Kuran'da Allah'ın bu hükmü şöyle bildirilmektedir:

Ey iman edenler, bir kavim (bir başka) kavimle alay etmesin, belki kendilerinden daha hayırlıdırlar; kadınlar da kadınlarla (alay etmesin), belki kendilerinden daha hayırlıdırlar. Kendi nefislerinizi (kendi kendinizi) yadırgayıp-küçük düşürmeyin ve birbirinizi 'olmadık-kötü lakablarla'

çağırmayın. İmandan sonra fasıklık ne kötü bir isimdir. Kim tevbe etmezse, işte onlar, zalim olanların ta kendileridir. (Hucurat Suresi, 11)

Müminler Kuran'ın bu hükmü gereğince, birbirlerine karşı son derece içli bir saygı ile yaklaşırlar. Çünkü mümin, Allah'ın ruhunu taşıyan, Allah'ın pek çok sıfatının üzerinde tecelli ettiği, Kuran'ın birçok yerinde övülmüş, sonsuz mükafaatla müjdelenmiş bir varlıktır. Müminler birbirlerine Kuran'da dikkat çekilen bu gözle bakmalı ve birbirlerine karşı üstün bir ahlak ile yaklaşmalıdırlar. Zira aksi takdirde, Allah'ın bu hükmünü gözardı eden bir kimse aynı ayetin devamında bildirilen, "imandan sonra fasıklık" tehlikesiyle karşılaşır. Tevbe edip bu davranışını düzeltmezse, yine ayetin ifadesiyle, zalimlerden olur. Zalimlik ise Kuran'da, iman etmeyenler için kullanılan terimlerden biridir. Alaycılık sözle, lakap takmayla olabileceği gibi çeşitli mimik ve hareketlerle de yapılabilir. Hümeze Suresi'nde yer alan, Allah'ın kaş göz işaretleriyle alay edenlere yönelik uyarısı düşünüldüğünde, alaycılığın Allah Katında ne kadar büyük bir suç olduğu daha iyi anlaşılır:

Arkadan çekiştirip duran, kaş göz hareketleriyle alay eden her kişinin vay haline. (Hümeze Suresi, 1)

Ayetin devamında bildirilen, bu yapıdaki bir kişinin akıbeti, alaycılığın müminler için son derece sakınılması gereken bir hareket olduğunu daha iyi ortaya koyar:

Hayır; andolsun o, 'hutame'ye atılacaktır. "Hutame"nin ne olduğunu sana bildiren nedir? Allah'ın tutuşturulmuş ateşidir. Ki o, yüreklerin üstüne tırmanıp çıkar. O, onların üzerine kilitlenecektir. (Kendileri de) Dikilip-yükseltilmiş sütunlarda (bağlanacaklardır). (Hümeze Suresi, 4-9)

Mümin, bir başka müminin hatasını teşhis edip, onu uyarırken de alaycı bir üslup kullanmamaya ve bu şekilde onu incitmemeye çok titizlik göstermelidir. Böyle bir durumda karşı tarafın hatasını teşhis etmekle ve onu uyarmakla, kişinin kendisini akılca karşısındakinden üstün olduğunu sanması, kendini hatasız görmeye başlaması yanlış olur. Halbuki kişinin bir başkasının hata, kusur ya da eksikliklerini yakalayarak onunla alay etmesi bunları teşhis eden kişinin daha akıllı, daha üstün olduğunu göstermez. Hatta ayetin işaretiyle alay edilen kişi belki de Allah Katında, kendisinden daha hayırlı, dolayısıyla daha üstündür. Ayetin hükmünü çiğneyerek alay eden kişinin ise akıllı olmadığı tam tersine aklının kapandığı ortadadır. Söz konusu kişi bu tutumundan vazgeçmez ve müstağni tavırlarını sürdürürse, bir diğer ayetin işaretiyle de "azgın" bir insan haline dönüşür.

MÜSLÜMANLARA DESTEK OLMAK, ÇEKİŞMEMEK

Allah ayetlerinde müminlerin birlik ve dayanışma içinde hareket etmelerini, her konuda birbirlerine destek ve yardımcı olmalarını hatırlatmıştır.

Kuran'a baktığımızda Müslümanların yeryüzündeki konumunun ve Allah Katındaki değerlerinin diğer insanlardan çok farklı olduğunu görürüz. Müslümanlar vicdanlı, ahlaklı ve şerefli bir hayat yaşadıkları için Allah'ın sevdiği, değerli gördüğü kimselerdir. Ancak Kuran'da, Allah Katında değerli ve saygın olan bu kulların sayısının azlığına da dikkat çekilir. Allah ayetinde insanların çoğunun iman etmeyeceğini ve iman eden insanların birçoğunun da şirk koşmadan iman etmeyeceğini bildirir. Bu ise gerçek Müslümanların yeryüzünde azınlık konumunda olacakları anlamına gelir. Dolayısıyla tek bir Müslümanın bile iman edenler açısından önemi çok fazladır. Nitekim Kuran'da Müslümanların birbirleri için değerleri, koruyucu, himaye edici, yardımcı anlamına gelen "veli" kelimesi kullanılarak açıklanmıştır.

İşte bu nedenle Allah her asırda sayıları oldukça az olan iman sahibi insanların birbirlerine kenetlenmişçesine bağlanmalarını emretmiştir. Müslümanların birbirlerinin değerini iyi bilmeleri, bir zorluk karşısında birbirlerine tam destek vermeleri ve birlik olmaları Kuran'da Müslümanlara yüklenilen sorumluluklardan biridir. Allah'ın emri gereği Müslümanlar birbirlerini her olay ve koşul karşısında koruyup kollar ve desteklerler. Sözlü yazılı, maddi veya manevi olarak bütün imkanlarıyla Müslümanların güçlenmesi, gelişmesi ve ilerlemesi için gayret sarfederler. Allah Müslümanların birbirlerine nasıl bağlanmaları gerektiğini bir ayette şu benzetmeyle tarif etmektedir:

Şüphesiz Allah, Kendi yolunda, sanki birbirlerine kenetlenmiş bir bina gibi saf bağlayarak çarpışanları sever. (Saf Suresi, 4)

Ayette dikkat çekilen en önemli nokta, Müslümanlar arasında sökülmesi mümkün olmayan bir kenetlenmenin olması gerektiğidir. Bu, Müslümanlar arasında manevi olduğu kadar dıştan açıkça görünen güçlü bir bağlılığın da oluşması gerektiğine işaret eder. Yani Kuran'da Müslümanları uzaktan seyretme ve uzaktan destek verme mantığı yoktur. İnanan bir insanın yeri, Müslümanların yanıdır. Bu nedenle inançlı bir insan ibadetlerini, hizmetlerini ve fikri mücadelesini Müslümanların arasında yerine getirerek, onlara destek verir.

Allah'ın şanının yüceltilmesi, İslam'ın menfaatlerinin ve müminlerin haklarının korunması, cahiliye ahlakına karşı fikri mücadele verilmesi çok kuvvetli bir birlik ve dayanışma içinde gerçekleştirilebilir. Aynı zamanda müminler Kuran'ı yaşamada, Allah'ın emirlerini uygulamada ancak bu şekilde başarılı olabilir ve Allah'ın hoşnutluğunu kazanabilirler. Bu nedenle, müminler arasındaki bağlılığın, tesanüt ve

kardeşlik ruhunun zedelenmesine ya da zayıflamasına yol açabilecek her türlü tavır ve davranıştan şiddetle kaçınılmalıdır. İşte bu amaçla kaçınılması gereken davranışların başında da "çekişmek" gelir. Şeytanın da her yönden desteklediği bu davranışı Allah Kuran'da kesin olarak yasaklamıştır:

Allah'a ve resulüne itaat edin ve çekişip birbirinize düşmeyin, çözülüp yılgınlaşırsınız, gücünüz gider. Sabredin. Şüphesiz Allah, sabredenlerle beraberdir. (Enfal Suresi, 46)

Müminler arasındaki dayanışma ve birlik, onların inkar edenler karşısındaki güçlerini de etkileyen hayati bir unsurdur. Çekişme ise ayette belirtildiği gibi bu gücü kıran, hiçbir konuda çözüm getirmeyen, fayda sağlamayan, şeytanın kışkırtmasıyla içine düşülen nefsani bir tavırdır. Bu nedenle bir anlık gaflet sonucu çekişme ortamına giren mümin hemen dikkatini toplayıp, ayetin hükmünü hatırlamalı, yaptığı işin Allah'ın beğenmediği bir davranış olduğunu idrak edip, bu tavrını terk etmeli, tevbe ederek bir daha tekrarlamamalıdır.

Müminler bu tür şeytani ortamlara ya da bunlara zemin oluşturabilecek konuşma ve davranışlara karşı uyanık olmalı, bu tür bir davranışa anında müdahale ederek engellemelidirler. Zira Allah müminlerin hedefini Kuran'da belirtmiştir. İnkarcılar, müşrikler ve münafıklar birlik olup inananlara karşı mücadele ederken, onları bırakıp, müminlerle uğraşmak, onların şevkini kırmak, gücünü azaltmak Kuran'a uygun bir tavır değildir.

Müminlere her konuda en doğru yolu Allah ve elçisi göstermiştir. Hangi konuda olursa olsun, Allah Katında makbul olan tek bir doğru vardır. Müminlerden hiçbirinin bir konuda diğerlerinden farklı bir anlayışı, değişik bir zihniyeti olamaz. Dolayısıyla Kuran'da tarif edilen müminler arasında hiçbir konuda ihtilaf veya tartışma söz konusu olmaz. Zira, Kuran'da dikkat çekildiği gibi, ayrılık ve ihtilaf ancak inkarcılara has bir özelliktir. Kuran'da, müminlerin anlaşmazlığa düştükleri sorunları Allah'a ve resulüne döndürmeleri emredilir. Böylelikle her konu en doğru şekilde çözüme ulaşır. Yoksa müminlerin aralarında tartışarak, çekişerek sorunları halletmeye çalışarak, sonuca ulaşmaları gibi bir yöntem Kuran'a tamamen aykırıdır. Bir diğer ayetin hükmüyle de müminlerin çekişmelerine, aralarının bozulmasına karşı, şeytana kapıları kapatacak en güzel yöntemin 'sözün en güzelini söylemek' olduğu bildirilmiştir:

Kullarıma, sözün en güzel olanını söylemelerini söyle. Çünkü şeytan aralarını açıp bozmaktadır. Şüphesiz şeytan insanın açıkça bir düşmanıdır. (İsra Suresi, 53)

ZANDA BULUNMAMAK,

GIYBET ETMEMEK, TECESSÜS ETMEMEK

Ey iman edenler, zandan çok kaçının; çünkü zannın bir kısmı günahtır. Tecessüs etmeyin (birbirinizin gizli yönlerini araştırmayın). Kiminiz kiminizin gıybetini yapmasın (arkasından çekiştirmesin.) Sizden biriniz, ölü kardeşinin etini yemeyi sever mi? İşte, bundan tiksindiniz. Allah'tan korkup-sakının. Şüphesiz Allah, tevbeleri kabul edendir, çok esirgeyendir. (Hucurat Suresi, 12)

Ayette, müminin sakınması gereken üç önemli tavırdan söz edilmektedir; zanda bulunmamak, gıybet etmemek, tecessüs etmemek... Bunlar aynı zamanda birbirleriyle bağlantılı davranışlardır. Çünkü gıybet eden, yani bir mümini arkasından çekiştiren kişi, zaten onun hakkında birtakım kötü zanlar da besliyor demektir. Aynı şekilde tecessüs eden bir kişi de çeşitli zanlar üzerine böyle bir davranışta bulunmaktadır.

Her üçünün de ortak noktası, müminleri inciten, müminler arasındaki tesanüt ve dayanışmayı zedeleyen, sevgi, şefkat ve merhameti azaltan davranışlar olmasıdır. Tümü de küfür toplumunun gündelik yaşamında vazgeçilmez hale gelmiş çirkin alışkanlıklardır. Cahiliyenin gayet doğal karşıladığı bu alışkanlıkların aslında ne kadar rahatsızlık veren hareketler olduğu ayetteki gıybetle ilgili benzetmeden de anlaşılabilir. Ayrıca bir başka ayette de 'arkadan çekiştirenler' hakkında Allah'ın büyük bir uyarısı yer almaktadır. Ayette şöyle hükmedilir:

Arkadan çekiştirip duran, kaş göz hareketleriyle alay eden her kişinin vay haline... (Hümeze Suresi, 1)

Hayır; andolsun o, 'hutame'ye atılacaktır. "Hutame"nin ne olduğunu sana bildiren nedir? Allah'ın tutuşturulmuş ateşidir. (Hümeze Suresi, 4-6)

Görüldüğü gibi ayetin devamında, bu davranış biçimini benimseyenlere yönelik kesin bir cehennem tehdidi vardır. Bu tehdit dikkate alındığında bu ahlakın müminlerin çok dikkatli olmaları gereken Kuran dışı bir davranış olduğu görülür.

İnkarcıların birbirlerine olan kin, haset ve çekememezliğinden kaynaklanan tecessüs, gıybet gibi davranışları şeytan müminlere makul gösterebilmek için din adına yaptırmaya çalışabilir. Örneğin hata ve eksiklikleri olan bir müminin, arkasından çekiştirmeyi onun iyiliği ya da dinin menfaati için yapılması gereken bir hareketmiş gibi göstermeye çalışabilir. Oysa Allah Kuran'da müminleri bu davranıştan kesin olarak menetmiştir.

Ayette geçen kusurlar içinde dikkat edilmesi gereken bir diğer tavır da "zanda bulunmamak"tır. Gıybet ve tecessüs zanna göre daha somut hatalardır. Bu nedenle bu

hataları yapanları gören diğer müminler onları uyarıp bu davranıştan menetme imkanına sahip olabilirler. Ancak zan, kalpte beliren ve açığa vurulmadıkça müminin yalnız kendisinin tespit edip önlem alabileceği bir olaydır. Bunu yapmaz da gaflete dalarsa, kendi kendine düşünürken ayette günah sayılan birçok kötü zanda bulunabilir. Buradan müminin yalnızca yaptıklarından değil, niyetinden, duygu ve düşüncelerinden de sorumlu olduğunu anlamaktayız. Kitap boyunca inceleyeceğimiz, kin, haset, korku, sevgi ve buna benzer birçok kavram da sorumlu olunan bu duygulardandır. Bu nedenle, müminin aklından geçirdikleri ve hissettikleri Allah'ın sınırlarını aşmamalıdır. Kuran'ın rehberliğinde duygu ve düşüncelerini terbiye eden insan ise şüphesiz en doğru yola ulaşır.

ÖFKEYİ YENMEK

Müminin öfkesini yenmesi, öfkenin sebep olabileceği çeşitli hatalardan ve zararlardan korunmasına vesile olur. Kuran'da öfkeyi yenme ile ilgili olarak şöyle buyrulmaktadır:

Onlar, bollukta da, darlıkta da infak edenler, öfkelerini yenenler ve insanlar(daki hakların)dan bağışlama ile (vaz) geçenlerdir. Allah, iyilik yapanları sever. (Al-i İmran Suresi, 134)

Belli durumlarda insanın öfkelenmesi yaratılışından kaynaklanan bir davranış olsa bile ayetin işaretiyle müminin bu öfkesini sürdürmemesi, yenmesi gerekmektedir. Çünkü öfke, insanın akli fonksiyonlarını perdeleyen, olayları sağlıklı değerlendirip doğru karar verebilmesini engelleyen bir etkendir. Böyle olunca da insanın Allah'ın sınırlarını gereği gibi koruyabilmesi tehlikeye girmektedir. Kuran'da öfkenin en önemli zararlarından biri olarak da adaletten sapma gösterilir. Zira öfkenin aklı örtmesiyle, yapılan teşhisler, verilen kararlar duygusal olmakta, bu da Kuran'a uygun adil bir sonuç vermemektedir.

İnsanlara, özellikle de müminlere karşı şahsi birtakım meselelerden duyulan öfkenin derhal giderilmesi, şefkat ve merhametin esas alınması gerekir. Öfkelenen kimse haksızsa, zaten öfkelenmeye hiçbir hakkı olmadığı gibi, haksızlığını kabul edip telafi etmesi gerekmektedir. Eğer haklıysa da yine öfkesini yenmeli ve ayetin belirttiği gibi bağışlayıcı olmayı seçmelidir.

Buraya kadar bahsettiğimiz, gündelik hayatta müminlerin başına gelebilecek belli başlı durumlardandır. Bunlar dışında, ortada elle tutulur bir şey yokken, yerli yersiz herşeye sinirlenen bir insan grubu da vardır ki bunlar; tevekkül, insanların, olayların tamamen Allah'ın kontrolünde olması gibi temel imani konuları gerektiği gibi kavrayamamışlardır. Bu imani eksiklik de ruh hallerine asabiyet şeklinde yansımıştır.

Sürekli bir asabiyet hali içinde bulunduklarından öfkelerini yenmek konusunda başarısızdırlar. Bu yüzden en başta imani sorunlarını halletmeleri gerekmektedir.

Bu arada, müminin hamiyeti İslamiyesinden kaynaklanan öfkeyi de diğerleriyle karıştırmamak lazımdır. Müminlere karşı bir haksızlık ve zulüm yapıldığında, Allah'a, dine, Müslümanlara karşı bir hakaret ya da saldırı olduğunda müminin bunlara öfkelenmesi onun imanından kaynaklanan haklı ve doğru bir davranıştır. Bu öfke müminlerin mücadele şevkini ve heyecanını arttıran, onları motive eden rahmani bir duygudur.

FASIKTAN GELEN HABERE GÖRE HAREKET ETMEMEK

Fasık, doğru yoldan sapmış, Allah'a isyan üzerine kurulu bir hayatı benimsemiş kişidir. Dolayısıyla, ondan Kuran'ın sınırlarını gözetmesi, adalet, doğruluk, dürüstlük, güvenilirlik gibi mümin sıfatlarını üzerinde taşıması beklenemez. Ayrıca fasık, Allah korkusu olmayan, müminlerin imanını kıskanan, elinden gelse müminleri de saptırmak isteyen, onlara zarar vermekten, onları üzmekten zevk alan kimsedir. Bu yüzden fasıktan müminlere ulaşan bir haber kesin bir bilgi niteliği taşımayan, doğruluğu araştırılması gereken bir konudur. Bu konudaki ayet şöyledir:

Ey iman edenler, eğer bir fasık, size bir haber getirirse, onu 'etraflıca araştırın'. Yoksa cehalet sonucu, bir kavme kötülükte bulunursunuz da, sonra işlediklerinize pişman olursunuz. (Hucurat Suresi, 6)

Doğruluğunu araştırmadan, fasıktan gelen bir haber nedeniyle -Kuran'ın ölçülerine göre- güvenilir bir bilgi bulunmadan hüküm vermek, Allah'ın ayette belirttiği gibi "cahilce" bir hareket olur. Yine bir başka ayetle de iman edenlerin, "hakkında bilgileri olmayan bir şeyin peşine düşmeleri" (İsra Suresi, 36) yasaklanmıştır.

ALLAH'IN AYETLERİNE KARŞI MÜCADELE YÜRÜTEN İNSANLARA SEVGİ BESLEMEMEK

Müminin bütün değer yargıları Kuran üzerine kuruludur. Sevgi de bunlardan biridir. Mümin ancak Allah'ı ve Allah'ın sevdiklerini sever. Allah'ın ve müminlerin düşmanlarına karşı ise büyük bir kin ve nefret duyar. Bu, Kuran'da Allah'ın belirlediği net ve kesin bir ölçü olmakla birlikte, samimi bir mümin zaten imanının doğal bir

sonucu olarak başka türlü hissedip davranamaz. Bunu içinden gelerek samimi bir şekilde yapar. İmanının şiddeti ölçüsünde, Allah'a ve müminlere duyduğu sevginin şiddeti de artar. Bu yüzden, isterse en yakınları için olsun, müminin bu ölçünün dışında bir bakış açısına sahip olması mümkün değildir. Ayette bu durum şöyle açıklanır:

Allah'a ve ahiret gününe iman eden hiçbir kavim (topluluk) bulamazsın ki, Allah'a ve elçisine başkaldıran kimselerle bir sevgi (ve dostluk) bağı kurmuş olsunlar; bunlar, ister babaları, ister çocukları, ister kardeşleri, isterse kendi aşiretleri (soyları) olsun. Onlar, öyle kimselerdir ki, (Allah) kalplerine imanı yazmış ve onları Kendi'nden bir ruh ile desteklemiştir... (Mücadele Suresi, 22)

Ancak herşeye rağmen, zaman zaman, Kuran'ın hükümlerini yeni öğrenen, imanla, İslam'la yeni tanışmış kişilerde geçmişlerindeki hatalı sevgi ve dostluk anlayışını sürdürme eğilimi olabilir. Genelde bilgi eksikliğinden ve imani bakış açısının henüz tam olarak kalbe yerleşmemiş olmasından kaynaklanan bu tutumun ne derece yanlış olduğu Kuran'da şöyle bildirilir:

Ey iman edenler, benim de düşmanım, sizin de düşmanınız olanları veliler edinmeyin. Siz onlara karşı sevgi yöneltiyorsunuz; oysa onlar haktan size geleni inkâr etmişler, Rabbiniz olan Allah'a inanmanızdan dolayı elçiyi de, sizi de (yurtlarınızdan) sürüp-çıkarmışlardır. Eğer siz, Benim yolumda cehd etmek (çaba harcamak) ve Benim rızamı aramak amacıyla çıkmışsanız (nasıl) onlara karşı hâlâ sevgi gizliyorsunuz? Ben, sizin gizlediklerinizi ve açığa vurduklarınızı bilirim. Kim sizden bunu yaparsa, artık o, elbette yolun ortasından şaşırıp-sapmış olur. (Mümtehine Suresi, 1)

Ayetteki bu açık ve net uyarıdan sonra hala eski sevgi anlayışını sürdüren, Kuran'a uygun değer yargılarını benimsemeyen bir kimsenin, yolun ortasından şaşırıp-sapacağı bildirilmiştir. Eğer kişi bu sapkın ruh halini gizleyip de birtakım çıkarlar doğrultusunda müminlerin arasında tutunmaya çalışırsa da, Allah bunu er ya da geç ortaya çıkaracaktır. Bir ayette şu şekilde bildirilmektedir:

Yoksa siz, içinizden cehd edenleri (çaba harcayanları) ve Allah'tan ve resulünde ve müminlerden başka sır-dostu edinmeyenleri Allah 'bilip (ortaya) çıkarmadan' bırakılıvereceğinizi mi sandınız? Allah yaptıklarınızdan haberdardır. (Tevbe Suresi, 16)

KINAYANIN KINAMASINDAN KORKMAMAK

Müminler her devirde, Allah'a kulluk etmeleri, O'nun emirlerini yerine getirmeleri, insanların değil de yalnızca Allah'ın rızasını gözetmeleri nedeniyle içinde yaşadıkları toplumlar tarafından yadırganmışlardır. İnkar edenlerin kendi içinde oluşturduğu çarpık yaşam biçimini ve felsefesini reddetmeleri, Kuran'da tarif edilen ideal modeli benimsemeleri nedeniyle çeşitli tepkilerle karşılaşmışlardır. İnkarcı toplumunun bu tepkisi, kavmin önde gelenleriyle idarecileri tarafından daha çok fiziksel saldırı ve eziyet şeklinde gerçekleşmiştir.

Müminlerin yakın çevresinden ise bu tepki, karşı tavır alma, manevi baskı ve kınama şeklinde kendini göstermiştir. Ancak, Allah'a karşı tam bir güvene ve sarsılmaz bir imana sahip olan müminler, bu baskı ve kınamalar karşısında dinlerinden en ufak bir taviz vermemişlerdir. Bu durumlarından dolayı da Allah'ın yardım ve desteğini kazanarak, inkarcılara karşı zafer elde etmişlerdir.

Ancak mümin, İslam'ı yaşarken her zaman böyle fiziksel bir saldırıyla karşılaşmayabilir. Fakat Allah'ın emirlerini yerine getirmedeki titizliği ve inkarcıların batıl fikir sistemini ezmedeki kararlılığı yüzünden etrafını saran kişiler tarafından çeşitli eleştiri ve kınamalara maruz kalabilir. Ancak bu kişiler kısa zamanda bu tür kınamalara taviz vermeyen, güçlü şahsiyete sahip, Allah'a ve kendine güveni tam olan müminleri yolundan saptıramayacağını anlarlar. Müminler yalnızca Allah'tan korkarlar ve kendilerini kınayanlardan korkmazlar. Tam tersine kınayıcılar üzerine büyük korku salarlar. Bu tür kınamalar müminleri daha da motive eder.

Kınayanın kınamasından korkmak aynı zamanda da Allah'a karşı şirk koşmak demektir. Çünkü Allah ayetlerinde 'yalnızca Kendisi'nden korkulması gerektiğini' bildirmektedir. Böyle bir kişi ise İslam'a değil yalnızca kendine zarar verir. Allah onun yerine kınayanın kınamasından korkmayan ve aşağıdaki ayette sıralanan üstün vasıflarla donatılmış müminleri getirir:

Ey iman edenler, içinizden kim dininden geri döner (irtidat eder)se, Allah (yerine) Kendisi'nin onları sevdiği, onların da Kendisi'ni sevdiği, mü'minlere karşı alçak gönüllü, kafirlere karşı ise 'güçlü ve onurlu,' Allah yolunda cehd eden (çaba harcayan) ve kınayıcının kınamasından korkmayan bir topluluk getirir. Bu, Allah'ın bir fazlıdır, onu dilediğine verir. Allah (rahmetiyle) geniş olandır, bilendir. (Maide Suresi, 54)

NEFSİ TEMİZE ÇIKARMAMAK

Hatasız olmak bir ilahlık vasfıdır ve yalnızca Allah'a mahsustur. Kuran'da en üstün imana ve ahlaka sahip olan peygamberlerin dahi çeşitli hatalarından bahsedilmektedir. Müminlerin de bu tür hatalardan ve günahlardan sakınmaları öğütlenir. Peygamberlere ve tüm müminlere Kuran'ın birçok yerinde bağışlanma dilemeleri emredilir. İman edenlerin bilerek ya da bilmeden günah işleyebilecekleri de Kuran'da haber verilmiştir. Bu durum insanın Allah karşısındaki aczinin, her konuda, günah işlememe, Allah'ın emir ve yasaklarını yerine getirebilme konusunda bile yine Allah'a muhtaç olduğunun bir göstergesidir.

Mümine düşen hata ve günahını fark ettiğinde hemen pişmanlık duyup vazgeçmek, tevbe ve istiğfar ederek aynı günahı tekrar işlememeye çok özen göstermektir. Yoksa kendini hatasız, günahsız göstermek, temize çıkarmak değil... Zira böyle yapmak zaten Allah'ın beğenmediği bir tavırdır:

Ki onlar, ufak tefek günahlar dışında, günahın büyük olanından ve çirkin utanmazlıklardan kaçınırlar. Şüphesiz senin Rabbin, mağfireti geniş olandır. O, sizi daha iyi bilendir; hem sizi topraktan inşa ettiği (yarattığı) ve siz daha annelerinizin karnında cenin halinde bulunduğunuz zaman da. Öyleyse kendinizi temize çıkarıp-durmayın. O, sakınanı daha iyi bilendir. (Necm Suresi, 32)

Kendini temize çıkarma endişesinin altında yatan neden, insanın diğer insanlar arasında kendini hatasız ve kusursuz göstererek yüceltmek istemesinden kaynaklanır. Halbuki bunu yapan, değil üstün bir konuma gelmek, tam tersine hem Allah Katında hem de müminlerin gözünde alçalır, küçük düşer. Açıkça olmasa da bir anlamda ilahlık iddiasında bulunduğu için halis müminlerin kalbine sıkıntı ve rahatsızlık verir. Müminleri kandırıp onların gözünde değer ve üstünlük kazandığını sanırken, acınan ve idare edilen bir kimse olduğunu fark edemez. Bir süre sonra kusursuz olduğuna gerçekten kendisi de inanmaya başlar ve günden güne daha küçük düşürücü bir tavır içerisine girer.

Nefsini temize çıkaran kimse kendini günahsız gördüğünden Allah'tan bağışlanma dilemeye, Allah'a yalvarıp af dilemeye gerek duymaz. Büyüklenen, müstağniyetten azıp adeta kendini ilahlaştırmış bir kimse haline gelir. Kendi felaketini hazırlar.

Samimi bir mümin ise aczinin, kusurunun bilincindedir, bu yüzden sürekli olarak Allah'tan bağışlanma diler. Allah'ın rahmetini ve rızasını umar. Bu durumda Allah da onun kusurlarını örter, günahlarını bağışlar, gerçek manada temizleyip arındırır, üstün bir konuma getirir.

Kendilerini (övgüyle) temize çıkaranları görmedin mi? Hayır; Allah, dilediğini temizleyip yüceltir. Onlar, 'bir hurma çekirdeğindeki iplikçik kadar' bile haksızlığa uğratılmazlar. (Nisa Suresi, 49)

SEVİLEN ŞEYLERDEN İNFAK ETMEK

Samimi ve ihlaslı bir şekilde, Allah'ın rızası dışında hiçbir amaç ya da karşılık gözetmeden infak etmek imanın göstergesidir. İnfak eden müminler pek çok ayette övülmüş ve müjdelenmişlerdir. Ancak Al-i İmran Suresi'nin 92. ayetinde infak etme konusunda çok ince ve önemli bir ölçü verilmiştir: "İyiliğe erebilmek için sevdiği şeylerden infak etmek". Ayette şöyle buyrulmaktadır:

Sevdiğiniz şeylerden infak edinceye kadar asla iyiliğe eremezsiniz. Her ne infak ederseniz, şüphesiz Allah onu bilir. (Al-i İmran Suresi, 92)

İnsanın bir kişiye ya da bir şeye verdiği değer, onu elde etmek için feda ettiği şeyin büyüklüğüyle orantılıdır. Eğer bazı şeyleri feda edemiyorsa, o şeyler onun için daha kıymetli demektir. Hiçbir şey Allah'ın rızası ve rahmetinden daha değerli olamayacağı için gerçek bir mümin bunları elde etmek için sahip olduğu herşeyi bir anda gözden çıkarabilir. Böyle davranmadığı takdirde sevgi ve bağlılık duyduğu dünyevi birtakım şeyleri Allah'ın hoşnutluğunun üzerinde tuttuğu ortaya çıkar. Bu durumda da ayetin belirttiği gibi asla iyiliğe erişemez.

Bir insan çok fazla infakta bulunuyor, büyük hizmetler yapıyor, sürekli ibadet ediyor olabilir. Dini bilgisi de çok fazla olabilir. Ancak durum gerektirdiği zaman sevdiği bir şeyden kopamıyor, Allah yolunda onu infak edemiyorsa, bu imani bir zaaf ve çok büyük bir eksikliktir. Çünkü o şeyi Allah'ın rızasına tercih etmiş olur. Ameli ne olursa olsun bu kişi, işin özünü kavrayamamış, önceden iyi şeyler yaptığını sanırken yaptıkları boşa gitmiştir.

Sevginin yalnızca Allah'a yöneltilmesi, sevilen diğer şeylerin, diğer insanların ise ancak Allah'ın tecellisi olarak, Allah da onları sevdiği için, Allah'ın rızasını kazanmak için sevilmeleri gerektiğini önceki bölümlerde belirtmiştik. Allah Katında tek makbul olan sevgi şekli budur. Böyle olunca insan zaten sevdiği ve sahip olduğu şeyleri her zaman ve hiç tereddüt etmeden, seve seve feda eder. Sevgisi Allah için olduğundan kaybettiği bir şey yoktur. Zira Allah her tarafı sarıp kuşatmıştır. Ona şah damarından daha yakındır. Bir şey kaybetmediği gibi, Allah'ın dilediği şekilde davrandığından Allah'ın daha büyük sevgi ve ikramına kavuşur. Elinden çıkana üzülmez, tersine daha çok sevinir. Gerçek mümin tavrı da budur.

Oysa kişi sevdiği şeyi ya da kimseyi Allah'tan bağımsız müstakil bir varlık olarak seviyorsa, onu Allah'a ortak koşmuş, put edinmiş olur. Bu şeyi infak etmesi gerekince, eğer herşeye rağmen Allah'ın emirlerine uyar, samimi olarak onu infak ederse Allah'ın dilemesiyle, cahilliği ve hevası nedeniyle içine düştüğü bu şirkten arınıp temizlenmiş olur. Sonuçta da iyiliğe erer, Allah'ın rahmetine kavuşur.

BEĞENİLMEYEN BİR ŞEYİ İNFAK ETMEMEK

Tüm ibadetlerde olduğu gibi, infak ederken de, bu ibadetin hikmetinin akılda tutulması çok önemlidir. İnfak müminler için manevi bir arınma ve temizlenme vesilesidir. İnsan sevdiği, değer verdiği şeyleri yalnızca Allah dilediği için, O'nun hoşnutluğunu kazanmak için seve seve gözden çıkarıyor, feda ediyorsa ancak o zaman yaptığı infak Allah Katında bir anlam ve değer kazanır. Mümin bu şekilde Allah'ın rahmet ve hoşnutluğunu dünyadaki hiçbir şeye değişmeyeceğini, bu uğurda herşeyi feda edebileceğini kanıtlamış olur. Mümin bu şekilde davranarak Allah'ın rızasını ve rahmetini kazanmaya mecburdur ve muhtaçtır. Allah herşeyden münezzehtir. Bu konuyla ilgili bir ayette şöyle buyrulur:

Ey iman edenler, kazandıklarınızın iyi olanından ve sizin için yerden bitirdiklerimizden infak edin. Kendinizin göz yummadan alamayacağınız bayağı şeyleri vermeye kalkışmayın ve bilin ki, şüphesiz Allah, hiçbir şeye ihtiyacı olmayandır, övülmeye layık olandır. (Bakara Suresi, 267)

İnfak olarak, hoşlanmadığı, zaten başından savmak istediği hatta hakir gördüğü şeyleri vermeye kalkışmak görüldüğü gibi ayette de menedilmiştir. Görünürde infak etmiş olmak maksadıyla böyle bir hareket yapmak kişiye Allah Katında bir şey kazandırmaz. Bu yüzden mümin yukarıdaki ayette bildirilen ve Kuran'ın genel ruhuna aykırı olan bu hatadan titizlikle sakınmalıdır.

CİMRİLİK YAPMAMAK, MALI YIĞIP BİRİKTİRMEMEK

Kuran ahlakından uzak toplumlarda yaygın olan yanlış bir infak anlayışı vardır. Bu anlayışa göre vicdan rahatlatmak için kişi malından az bir şey verir. Böylece de büyük bir dini vecibeyi yerine getirmenin huzuru içinde malının geri kalan büyük bölümünü elinde tutar. Halbuki, Kuran'da bu tavrın yanlışlığına açıkça dikkat çekilmektedir. Ayetlerde şöyle buyrulur:

Şimdi, o yüz çevireni gördün mü? Azıcık verdi ve gerisini kaya gibi sımsıkı elinde tuttu. (Necm Suresi, 33-34)

Allah'ın Kuran'da belirttiği infak ibadeti ise tamamen farklıdır. Kuran'a göre infak etmedeki ölçü, "... ihtiyaçtan arta kalan"dır. (Bakara Suresi, 219) Bu, Allah'ın herkese farz kıldığı bir hükümdür. Ayet şöyledir:

... Ve sana neyi infak edeceklerini sorarlar. De ki: "İhtiyaçtan artakalanı." Böylece Allah, size ayetlerini açıklar; umulur ki düşünürsünüz. (Bakara Suresi, 219)

Bu hükme riayet etmeyenin kaybı sadece az ecir almak değildir; bu kişi aynı zamanda da Allah'ın beğenmediği bir davranışı yapmakla ahireti açısından büyük bir sorumluluk altına girmektedir. Zira ihtiyaçtan fazlasını elinde tutan bir kimse Allah'ın kesin bir hükmünü ısrarla yerine getirmemektedir. Cimrilik yapmakta ve gerçekte tümü Allah'a ait olan ve Allah'ın kendisini denemek için verdiği ve infak etmesini bildirdiği mala haksız olarak sahip çıkıp kendisine saklamaktadır. Allah gerçekte inkarcılara özgü olan bu davranışı gösteren insanları Kuran'da şöyle tarif etmektedir:

Onlar, cimrilikte bulunurlar, insanlara da cimriliği emreder (önerir)ler. Allah'ın fazlından kendilerine verdiğini gizli tutarlar. Biz o kafirlere aşağılatıcı bir azab hazırlamışızdır. (Nisa Suresi, 37)

Kendisinden isterler korkusuyla Allah'ın verdiği malı ve nimetleri gizleyen kimselerin ahiretteki acı akıbetleri Kuran ayetlerinde şöyle anlatılmıştır:

Ey iman edenler, gerçek şu ki, (Yahudi) bilginlerinden ve (Hristiyan) rahiplerinden çoğu, insanların mallarını haksızlıkla yerler ve Allah'ın yolundan alıkoyarlar. Altını ve gümüşü biriktirip de Allah yolunda harcamayanlar... Onlara acı bir azabı müjdele. Bunların üzerlerinin cehennem ateşinde kızdırılacağı gün, onların alınları, böğürleri ve sırtları bunlarla dağlanacak (ve:) "İşte bu, kendiniz için yığıp-sakladıklarınızdır; yığıp-sakladıklarınızı tadın" (denilecek). (Tevbe Suresi, 34-35)

Ki o, mal yığıp biriktiren ve onu saydıkça sayandır. Gerçekten malının kendisini ebedi kılacağını sanıyor. Hayır; andolsun o, 'hutame'ye atılacaktır. "Hutame"nin ne olduğunu sana bildiren nedir? Allah'ın tutuşturulmuş ateşidir. (Hümeze Suresi, 2-6)

Müminin elbette bu ayetlerde tarif edilen ölçüde bir cimrilik yapması ya da mal yığıp biriktirmesi söz konusu olamaz. Ancak dikkat etmesi gereken, çok az bir miktarda da olsa ayetlerde kınanan tutuma meyletmektir. Bir kişi malının çok büyük bir kısmını infak etmiş olabilir. Fakat ihtiyacından fazla olan çok az bir kısmını kendine ayırmakta

ya da ilerisi için saklamakta bir sakınca görmüyorsa, yukarıdaki ayetlerde tarif edilen zihniyete meyletmiş olur. Çünkü cimrilik ve malı yığıp biriktirmenin ardında yatan temel sebepler, gelecek endişesi, fakirlik korkusu, dünyayı ahiretten ön planda tutma gibi endişelerdir. Bu endişelerin sebebi de Allah'a karşı duyulan güvendeki eksiklik, tevekkülsüzlüktür. Tevekkülsüzlük de imani zayıflıktan kaynaklanan önemli bir sorundur. Görüldüğü gibi çok küçük, önemsiz görünen bir zaafın altında çok önemli eksiklikler yatabilmektedir. Allah'ın diğer sınırlarını korumadaki zaaflar gibi, infak konusundaki bu zaaf da kişinin gerçek imani durumunu, ihlas ve samimiyet derecesini gözler önüne sermektedir. Halis bir müminin küçük çıkarlara tamah ederek dünyada ve ahirette büyük bir kayba uğramaktan çekinip korkarak, Allah'ın bu hükmünü titizlikle yerine getirmesi gerekmektedir.

İSRAF ETMEMEK

Allah'ın verdiği nimetin değerini takdir edememek, verilen nimetleri kullanırken veya sarf ederken bilinçsizce hareket etmek israfa neden olur. Allah insanları bu konuda şöyle uyarmaktadır:

... İsraf ederek saçıp-savurma. Çünkü saçıp-savuranlar, şeytanın kardeşleri olmuşlardır; şeytan ise Rabbine karşı nankördür. (İsra Suresi, 26-27)

Nimetin değerini bilmemek, hakkını vermemek, Allah'ın lütuf ve ikramına karşı nankörlük etmek olur. Ayette belirtildiği gibi nankörlük, şeytanın temel vasfı olduğundan, israf ederek nankörlük yapanlar da şeytana uymuş olur, onun kardeşinden farksız olurlar. Nimetin, insanın şükrünü daha da arttırması gerekirken, onu olur olmaz yerlere ziyan etmek, nimeti veren Allah'ı takdir edememek demektir. Bunun ahiretteki karşılığı da Allah'ın cennetinden, rahmetinden ve nimetlerinden uzak kalmak demektir.

Cennet Allah'ın sonsuz nimetleriyle donatılmış ihtişam dolu bir yerdir. Ancak, daha bu dünyadaki nimetlere duyarsız kalan, kıymetini bilmeyen, Allah'a gereği gibi şükredemeyen bir kimsenin cennet nimetlerini hakkıyla takdir edip Allah'ı yüceltmesi de mümkün değildir. Cenneti hak edebilmek için öncelikle dünya hayatında bu üstün ahlakı kazanabilmek gerekmektedir. Açıkça görülen bir sefahat ortamı olmasa bile, ufak tefek şeylerde israf yapmak, nimeti hor kullanmak, ziyan olmasına, zarar görmesine sebep olmak, bildiği halde baştan zararı engelleyici tedbirleri almamak gibi hareketler de yine nimete nankörlük kapsamına girer. Müminin en çok, bu tür dikkatten kaçabilecek israflara karşı titiz olması ve Allah'a nankörlük, saygısızlık yapmaktan çok korkması gerekir.

Allah sınırsız nimetinden müminlerin en güzel şekilde istifade etmelerini ister; ancak israf etmemek kaydıyla...

Ey Ademoğulları, her mescid yanında ziynetlerinizi takının. Yiyin, için ve israf etmeyin. Çünkü O, israf edenleri sevmez. (Araf Suresi, 31)

GÖSTERİŞ İÇİN İNFAK ETMEMEK

İnfak etme konusunda Allah'ın hoşnut olmayacağı bir tavır da bu ibadete gösterişin karışmasıdır. Gösteriş amacıyla infak etmek inkar edenlere özgü bir davranıştır:

Ve onlar, mallarını insanlara gösteriş olsun diye infak ederler, Allah'a ve ahiret gününe de inanmazlar. Şeytan, kime arkadaş olursa, artık ne kötü bir arkadaştır o. (Nisa Suresi, 38)

Ancak yine mümin de kendini böyle bir hatadan müstağni görmemeli, infak ederken bilinçaltında da olsa, niyetine, saf Allah rızası dışında amaçların, beklentilerin karışmamasına dikkat etmelidir. "İnfak etmedi, az verdi demesinler", "kınamasınlar","canını malını satmış, takva sahibi desinler", "en çok infak eden desinler", "çok üstün bir imana sahip desinler", "daha çok itibar etsinler, sevgi ve saygı göstersinler", "makam, mevki, imkan versinler" gibi şeytani telkinlerin, fark etmeden niyetine karışıp amelini şirke dönüştürmesine, ahiretini tehlikeye sokmasına asla fırsat vermemelidir.

BOŞ KONUŞMAMAK

Boş konuşma, içinde Allah'ın anılmadığı, Allah'ın rızasının gözetilmediği, insanın ahiretine bir fayda sağlamayan konuşmalara denir. Hiçbir faydası olmadığı ve ruha da sıkıntı verdiği halde cahiliye insanı, vaktinin büyük bir kısmını boş konuşmalar ile geçirir. İnsanları biraraya geldiklerinde boş konuşmalarla oyalamak, şeytanın en büyük hilelerinden biridir. Bu yöntemle şeytan, insanları Allah'ı anmaktan alıkoymak, Allah'ın etrafta Kendi varlığının delilleri olarak yarattığı sayısız ayet ve mucizeyi görmelerini, tefekkür etmelerini, yaratılış amaçlarını düşünmelerini engellemek ve ahiret için kullanmaları gereken değerli zamanlarını boşa harcatmak ister.

Şeytan insanları, sosyal sınıflarına, kültür ve zeka seviyelerine göre, onlara nefs ve hevalarına en çok hitap eden konuları telkin ederek, sürekli boş konuşmalara sevk eder. Örneğin oldukça alt bir kültür seviyesine sahip olan insanlar arasında daha çok, kendi terimleriyle, "maç muhabbeti", "delikanlılık muhabbeti", "çocuk, yemek, ev muhabbeti" adını verdikleri konular rağbet görür. İş dünyasını kapsayan diğer bir kesimde de gerekli gereksiz her türlü ticari, ekonomik konu, borsa, faiz gibi konular insanların günlük hayatlarının tamamını meşgul eder. Kendini aydın, entelektüel, kültürlü olarak göstermek isteyen bir grup da kendi aralarında, çeşitli siyasi ve sosyal konularda, bugüne kadar hiçbir somut faydası görülmemiş tartışma ve konuşmalarla zamanlarını boşa harcarlar. Çok önemli sorunları çözdüklerini sanırlar. Çoğu zaman

televizyonlardaki açık oturumlarda saatlerce, hiçbir zaman çözüme varamayacaklarını, bunların bir işe yaramadığını bildikleri halde, sırf kendilerini göstermek, toplumu ve çevresini düşünen, problem çözücü kişi imajı vermek çabasıyla tartışırlar. Üste çıkmaya, öne geçmeye çalışarak çeşitli komplekslerini tatmin etmeye uğraşırlar. Kimi zaman konu din olduğunda da, bazıları, bu boş ve amaçsız konuşma ortamını dine saldırma, kin ve nefretlerini ortaya koymak için fırsat bilirler. Allah ayetinde bu insanların tavırlarından şöyle bahseder:

İnsanlardan öyleleri vardır ki, bilgisizce Allah'ın yolundan saptırmak ve onu bir eğlence konusu edinmek için sözün 'boş ve amaçsız olanını' satın alırlar. İşte onlar için aşağılatıcı bir azab vardır. (Lokman Suresi, 6)

Boş konuşma nasıl inkarcıların belirleyici özelliğiyse, boş konuşmalara itibar etmemek, bundan rahatsız olmak da müminlerin özelliğidir.

Ki onlar, yalan şahitlikte bulunmayanlar, boş ve yararsız sözle karşılaştıkları zaman onurlu olarak geçenlerdir. (Furkan Suresi, 72)

'Boş ve yararsız olan sözü' işittikleri zaman ondan yüz çevirirler ve: "Bizim yapıp-ettiklerimiz bizim, sizin yapıp-ettikleriniz sizindir; size selam olsun, biz cahilleri benimsemeyiz" derler. (Kasas Suresi, 55)

Şeytan, her türlü sapkın konuda olduğu gibi, bu Kuran dışı cahiliye alışkanlığını da meşru kılıflar altında müminlerin yaşamına sokmak için çalışacak, müminlerin boş bulundukları anı kollayacaktır. Bu yüzden mümin her zaman uyanık olmalı, bu tür ortamlarla karşılaştığında kendini kaptırmadığı gibi, derhal müdahale ederek Allah'ın anıldığı bir ortam sağlamalıdır. Mümin, inkarcıların, cahillik, akılsızlık, boş konuşma gibi, küçük ve basit olmanın göstergesi olan alışkanlıklarını ve ahlak özelliklerini hiçbir zaman kendine yakıştırmamalıdır.

Cennette, müminin ruhunu sıkan her türlü azap gibi, boş konuşmanın da olmaması çok büyük bir nimettir:

Adn cennetleri (onlarındır) ki, Rahman (olan Allah, onu) Kendi kullarına gaybtan vadetmiştir. Şüphesiz O'nun vaadi yerine gelecektir. Onda 'boş bir söz' işitmezler; sadece selam(ı işitirler). Sabah akşam, onların rızıkları orda (bulunmakta)dır. (Meryem Suresi, 61-62)

BOŞ ŞEYLERDEN YÜZ ÇEVİRMEK

Müminler boş ve amaçsız konuşmalara itibar etmedikleri gibi, ahiretleri için bir yarar sağlamayacak, hatta onlara zarar verecek boş işlerle de vakit kaybetmezler. Müminlerin bu vasfı ayette şöyle tanımlanmıştır:

Onlar, 'tümüyle boş' şeylerden yüz çevirenlerdir. (Müminun Suresi, 3)

Allah'ın rızasına yönelik olmayan her iş Kuran'da belirtilen bu boş şeylerin kapsamına girer. İnsan Kuran'da emredilen çok önemli bir ibadeti bile, Allah'ın rızası dışında, alışkanlık olduğu için veya o anda kolayına geldiği için veya öncelikli fakat nefsine ağır gelen başka bir işten kaçmak için veya herkes yapıyor diye yaparsa yaptığı iş boşa gidebilir. (En doğrusunu Allah bilir)

Müminlerin Kuran'da belirlenmiş ve günlük hayatlarında yapmaları farz olan çeşitli ibadetler vardır. Bunların dışında mümin zamanını İslam'a en faydalı olacağı, Allah'ın rızasını en fazla kazanacağı işlerle geçirmeli, bu işlerden en yüksek verimi alacak şekilde kendini geliştirmelidir.

Yapılan işlerdeki öncelik ve aciliyet sırası da çok önemlidir. Belli zamanlarda yapılması gerekli olan işleri başka zamanda yapmaya kalkışmak emek ve zaman kaybına yol açabilir. Çünkü o anda yapılması çok daha zaruri ve öncelikli işler olabilir. Tüm bu nedenlerle, mümin, cahiliyenin hayatı boyunca kendini kaptırdığı boş işlerle ilgilenmemeyi yeterli görmemeli, yaptığı salih amellere nefsinin karışmamasına, her zaman Allah rızasının daha çok olduğu bir işi daha az olan birine tercih etmeye özen göstermelidir. (Bkz. "Bir işten boşaldığında başka bir işle uğraşmak" bölümü)

NAMAZDA HUŞU İÇİNDE OLMAK

Hergün düzenli olarak yapılması farz olan, vakitleri belli ibadetler vardır. Ancak bu ibadetleri sürekli olarak yerine getiriyor olmak müminlerde hiçbir zaman için düşünülmeden sadece alışkanlıkla yerine getirilen uygulamalara dönüşmez. Tam tersine bu ibadeti Allah için yaptığını bilmek mümine her seferinde yeni bir heyecan ve yeni bir şevk vermelidir. 5 vakit namaz da bu şekilde sürekli olarak uygulanan ibadetlerdendir. Kuran'da, müminlerin namazlarında huşu içinde oldukları bildirilmiştir:

Müminler gerçekten felah bulmuştur. Onlar namazlarında hûşû içinde olanlardır. (Müminun Suresi, 1-2)

Huşu, Allah'a karşı duyulan "saygı dolu bir korku" anlamına gelir. İnsanın namazda içerisinde bulunması gereken ruh hali de budur. Bilinçsizce, düşünmeden, samimiyetle Allah'a yönelmeden yapılan ibadetlerin, süresi ve zorluğu ne olursa olsun, Allah Katında herhangi bir değeri olmayabilir. İnsanın yaptığı ibadet onun Allah'a olan yakınlığını,

takvasını artırıyor, tefekkür ve maneviyatını geliştiriyor, ahlakını güzelleştiriyor ve bu kişiyi kötülüklerden alıkoyuyorsa o zaman bu ibadetten Allah'ın hoşnut olması umulabilir.

Yalnızca ahiret yurdunu arayan, dünyanın gerçek mahiyetini kavramış akıllı bir mümin, sonsuz azaptan kurtulmak ve cennette daha üstün derecelere ulaşabilmek için yaptığı her işi sonsuz hayatına etki edecek birer vesile olarak görür. Eline geçen, karşısına çıkan ecir fırsatlarını kaçırmaz. Bu fırsatları en bilinçli şekilde değerlendirir. Bunun sonucu olarak da ayette belirtilen felaha kavuşur.

KURAN OKUNDUĞU ZAMAN SUSUP DİNLEMEK

Kuran okunduğu zaman, hemen onu dinleyin ve susun. Umulur ki esirgenmiş olursunuz. (Araf Suresi, 204)

Ayetteki kesin ifadeden de anlaşılacağı gibi Kuran okunurken susup dinlemek, yalnızca güzel bir davranış şekli değil, aynı zamanda da Allah'ın farz kıldığı bir tavırdır. Ayetin devamındaki ifadeden de bu emre titizlik göstermenin müminlerin esirgenmesine vesile olacağı anlaşılmaktadır.

Kuran Allah'ın sözüdür. Bu nedenle, Allah'ın Zatına gösterilmesi gereken haşyet dolu saygının aynı şekilde Allah'ın sözüne karşı da gösterilmesi gerekir. Bu saygının ilk aşaması ise Allah'ın sözünü işittiğinde, susup o söze kulak vermektir. Kuran'a, Arapça olsun, Türkçe meali olsun ya da farklı bir dilde okunduğunda aynı saygının gösterilmesi şarttır.

Herkesin farklı işlerle uğraştığı bir ortamda haber vermeden Allah'ın ayetlerini okumak, insanların dalgınlıkla istemeden bu ayetin hükmüne girmesine sebep olabilir. Bu nedenle, gerekli saygı ortamını sağlamadan Allah'ın kelamını okumak uygun bir tavır olmaz.

Bazı cahil ve mutaassıp çevrelerde, herkes başka işlerle uğraşırken ve kimse dinlemediği halde arka planda, kasetten ya da radyodan sürekli Kuran okunması önemli bir ibadet ve takva alameti olarak görülür. Oysaki Kuran saygıyla, her kelimesi can kulağıyla dinlenilmesi, akılda tutulması, üzerinde düşünülüp öğüt alınması ve uyulması gereken "üstün ve şerefli" bir sözdür.

KURAN OKURKEN ŞEYTANDAN ALLAH'A SIĞINMAK

Allah, bir deneme vasıtası olması için şeytanı, insanların zihinlerine gizlice telkin verebilecek özellikte yaratmıştır. Bu telkinin etkisi de insanların iman derecelerine göre değişir. Şeytanın inkar edenlere karşı her istediğini yaptırabilecek bir gücü varken, ihlaslı müminlerin imanına zarar verebilecek hiçbir gücü ve etkisi yoktur. (Hicr Suresi, 39-40) Ancak, her ne kadar Allah'ın halis kullarını saptırma gücü olmasa da onların dikkatlerini dağıtma, unutkanlık verme, konsantrasyonlarını bozma gibi rahatsızlıklar vermeye çalışabilir. Hiç şüphesiz şeytanın etkisiyle hareket eden kişiler sözleri, konuşmaları, tavır ve hareketleriyle müminleri rahatsız ederler. Bunun gibi, şeytan da aynı rahatsızlığı kendi görünmez boyutundan vermeye çalışır. Bu şekilde zihinleri meşgul edip, dikkatleri dağıtarak müminlerin yaptığı hayırlı işleri engellemeyi amaçlar.

Şeytanın bahsettiğimiz bu yöntemle ulaşmayı istediği konulardan birisi, müminin Allah'ın sözlerini içeren Kuran'ı okuyup anlaması ve ondan en güzel şekilde istifade etmesini engellemeye çalışmaktır. Çünkü müminler Kuran'la en doğru yola iletilirler, şeytanın yegane amacı ise müminlerin doğru yoldan şaşırıp sapmalarıdır. Bu nedenle, onların Kuran'ı anlayamamalarını, yanlış anlamalarını, hatta mümkünse Kuran'dan uzaklaşıp onu terk etmelerini arzu eder.

Allah şeytanın bu çabasına karşılık olarak müminin Kendisine sığınmasını bildirmiş ve bunu bir hüküm olarak müminlere farz kılmıştır:

Öyleyse Kuran okuduğun zaman, kovulmuş şeytandan Allah'a sığın. (Nahl Suresi, 98)

Allah'a inanıp, O'na güvenerek, böyle davrananlara şeytanın hiçbir zarar veremeyeceği bir sonraki ayette şöyle haber verilmektedir:

Gerçek şu ki, iman edenler ve Rablerine tevekkül edenler üzerinde onun (şeytanın) hiçbir zorlayıcı-gücü yoktur. (Nahl Suresi, 99)

KISKANÇLIK VE HASETTEN KAÇINMAK

İnsan iman etmekle diğer insanlardan çok daha üstün bir tavır içerisine girer. Fakat bu, onun imtihanının sona erdiği anlamına gelmez. Mümin de tüm insanlar gibi bir nefse sahiptir.

Allah, imtihan ortamının bir gereği olarak, nefse fücurunu (kötü huylarını) ve ondan sakınmayı ilham ettiğini Kuran'da belirtmiştir. (Şems Suresi, 8) Kıskançlık, haset gibi negatif ahlak özellikleri de bu "fücurlar" arasında yer alır ve bütün insanların nefslerinde vardır:

... Nefisler ise 'kıskançlığa ve bencil tutkulara' hazır (elverişli) kılınmıştır. Eğer iyilik yapar ve sakınırsanız, şüphesiz, Allah, yaptıklarınızdan haberi olandır. (Nisa Suresi, 128)

Kıskançlık, başkasında olan bir şeyin kendisinde olmamasından, başkasının başardığı bir işi kendisinin başaramamasından, başkasının aldığı takdir ve övgüyü kendisinin almamasından ve buna benzer durumlardan kaynaklanan olumsuz bir duygudur. Mal, mülk, güzellik, zenginlik, dünyevi ya da uhrevi makamlar ve bunlara benzer Allah'ın kulları arasında dağıtmakta olduğu her türlü maddi ve manevi nimet kıskançlık nedeni olabilir.

Yoksa onlar, Allah'ın Kendi fazlından insanlara verdiklerini mi kıskanıyorlar? Doğrusu Biz, İbrahim ailesine Kitabı ve hikmeti verdik; onlara büyük bir mülk de verdik. (Nisa Suresi, 54)

Müminler, nefislerine imtihan maksadıyla ilham olunan bu tür kötü huylardan sakınmak için sürekli mücadele eder, nefislerini arındırıp temizlerler. Mümin, kıskançlık hissine sebep olacak her türlü olay karşısında Kuran'a uygun bir tutum ve davranış sergiler. Yani, herşeyin Allah'a ait olduğunu, herşeyin Allah'ın dilemesi ile gerçekleştiğini, Allah'ın dilediğini seçtiğini, dilediğine dilediği nimeti verdiğini, seçimin ve kararın yalnızca O'na ait olduğunu bilir. Rabbimiz'in herşeyi en güzel ve en hayırlı şekilde yarattığını, dünyada verilen her türlü nimetin insanlar için bir deneme vesilesi olduğunu, varılacak gerçek yurdun ahiret olduğunu, Allah Katında değer ölçüsünün takva ile olduğunu kalbine yerleştirmiş bir biçimde hareket eder.

Kıskançlık, kibir ve enaniyet, nefse ilahlık vermenin doğal bir sonucudur. Bu yüzden şeytanın en karakteristik özelliğidir. İblis'in, Allah'a isyan edip inkarcılardan olmasının altında yatan sebep de, enaniyeti yüzünden Hz. Adem'in üstünlüğünü kıskanmasıdır.

Şeytanın bu vasfı, onun izinden giden müşrikler ve münafıklar üzerinde de çok yoğun bir şekilde tecelli eder. Kıskançlık müşriklerde günden güne artarak daha ileri bir safha olan hasete dönüşür. Bütün hareket ve davranışlarına nüfuz eder. Şeytanın insanlar arasındaki temsilcisi haline gelir. Bu yüzden Allah hasetçilerin kötülüklerinden korunmaları için müminlerin Kendisi'ne sığınmalarını bildirmiştir:

De ki: "Sabahın Rabbine sığınırım..." (Felak Suresi, 1)

Hased ettiği zaman, hasetçinin şerrinden. (Felak Suresi, 5)

SELAM VERİLDİĞİNDE AYNISIYLA VEYA DAHA FAZLASIYLA KARŞILIK VERMEK

Selam vermek müminlerin birbirlerine en güzel dilek ve temennilerini sunma şekillerinden biridir. Cennete girerken müminler selamla karşılanırlar, cennette de birbirleriyle selamlaşırlar. Selam verilen bir kişinin o selama daha güzeliyle veya en azından aynısıyla karşılık vermesi farzdır:

Bir selamla selamlandığınızda, siz ondan daha güzeliyle selam verin ya da aynıyla karşılık verin. Şüphesiz, Allah herşeyin hesabını tam olarak yapandır. (Nisa Suresi, 86)

Cahiliyenin kötü ahlak modelinde, verilen bir selamı almamak, duymazdan gelmek gibi tavırlar karşı tarafa bir üstünlük gösterisi olarak yapılır. Sosyal statü olarak kendinden daha küçük gördüğü kimseleri ezmek, haddini bildirmek gibi çirkin niyetlerle bu tarz davranışlara sık sık başvurulur. İslam'da ise müminler arasında bu tarz bir üstünlük anlayışı, değerlendirme modeli kesinlikle yoktur. Konumu ne olursa olsun, kendisine verilen bir selamı almak her mümin için Kuran'da bildirilen bir emirdir.

EVLERE GİRİLDİĞİNDE SELAM VERMEK

Kuran'da, hayatın her anında, en küçüğünden en büyüğüne kadar her olayda Allah ile kesintisiz bir bağlantı içerisinde olmaya ve sürekli olarak ahireti anmaya yönelik bir iman anlayışı tarif edilir. Yine Kuran'da, peygamberlerden örnek verilirken birçok yerde onların her durumda Allah'a yönelip dönen ve ahiret yurdunu anan önder kimseler olduklarından bahsedilir. Önemli, olağandışı olaylarda Allah'ı ve ahireti hatırlayıp da, günlük hayatta her gün karşılaşılan olaylarda gaflet içinde bulunmak gibi bir anlayış Kuran'ın ruhuna tamamen aykırıdır. Müminin her anı, içinde bulunduğu her durum, yaptığı her iş, yaşadığı her olay, onun Allah'a yakınlaşması, ahlakını güzelleştirmesi, ecrini arttırması için verilmiş bir fırsattır. Kuran'da müminin hayatının her anında bunu nasıl gerçekleştirebileceğine dair pek çok örnek verilmiştir. İşte bunlardan biri de müminlerin evlere girerken selam vererek güzel ahlak göstermesidir:

... Evlere girdiğiniz vakit, Allah tarafından kutlu, güzel bir yaşama dileği olarak birbirinize selam verin. İşte Allah, size ayetleri böyle açıklar, umulur ki aklınızı kullanırsınız. (Nur Suresi, 61)

Ayetin ifadesiyle akıl kullanılır ve bu sözün anlamı tefekkür edilirse verilen selamla şunlar gerçekleşmiş olur: En önemlisi Allah'ın ayetle farz kıldığı bir hüküm yerine getirilmiş olur. Bununla birlikte Allah'ın barış ve esenlik veren anlamındaki "Selam" ismi anılır. Müminler böyle bir vesileyle sık sık birbirlerine en güzel dilekte bulunup karşılıklı sevgi ve bağlılıklarını pekiştirirler. Birlikte Allah'ı anmış olurlar ve bir cennet tavrı olan selamlaşmayla ahirete duydukları özlemi ifade ederler. Selam sözü, aralarındaki güvenilirlik ve esenliğin de bir ifadesi olur.

YABANCI EVLERE İZİNSİZ GİRMEMEK

Kuran'da müminlerin haklarını koruyacak, maddi ve manevi rahatlarını, huzurlarını sağlayacak, onların taciz ve tedirgin olmalarını önleyecek her türlü tedbir alınmıştır. Örneğin tanımadığı birinin evine, ne niyetle olursa olsun izinsiz ve habersiz girmek Kuran'da kesinlikle yasaklanan bir tavırdır:

Ey iman edenler, evlerinizden başka evlere, yakınlık kurup (izin almadan) ve (ev halkına) selam vermeden girmeyin. Bu sizin için daha hayırlıdır; umulur ki öğüt alıp düşünürsünüz. (Nur Suresi, 27)

Kötü bir niyetle olmasa dahi ayette belirtilenin aksine davranmak, şaibeye ve güvensizliğe neden olabilecek, ev sahibinin can, mal, namus gibi değerlerine karşı tehlike oluşturulabilecek bir hareket tarzı olur.

ŞÜKRETMEK

Şükretmek, verilen her türlü nimetten ötürü, dille ve kalple Allah'a olan minnet ve teşekkürünü ifade etmek, bu nimetleri Kuran'da belirtildiği şekilde kullanarak hakkını vermek demektir.

Kalben ve dille olmasının yanı sıra şükrün fiilen yapılması da çok önemlidir. Bu da, verilen nimeti Allah yolunda, Allah'ın rızasının en fazla olduğu yönde değerlendirmekle olur. İnsan mal, mülk, zenginlik, makam, mevki, itibar, zeka, sağlık, kuvvet gibi nimetleri Allah yolunda, Allah'ın emrettiği biçimde kullanmazsa verilen nimetin şükrünü hakkıyla yapamamış olur.

Bu yüzden, şükretmek Kuran'ın pek çok ayetinde tekrarlanan ve müminlerin çok titizlikle korumaları gereken bir ibadettir. Bu ayetlerden bazıları şöyledir:

Hayır, artık (yalnızca) Allah'a kulluk et ve şükredenlerden ol. (Zümer Suresi, 66)

Öyleyse Allah'ın sizi rızıklandırdığı şeylerden helal (ve) temiz olanlarını yiyin; eğer O'na kulluk ediyorsanız Allah'ın nimetine şükredin. (Nahl Suresi, 114)

Şükretmekle mümin, Allah'ın sevgisini ve hoşnutluğunu kazanır, O'na daha fazla yakınlaşır. Sebeplere, vasıtalara takılmaz, sahip olduğu herşeyi yalnızca Allah'tan bilir ve şirkten uzaklaşır. Bu şekilde, verilen nimetin maddi lezzetinden kat kat daha fazla olan manevi bir lezzeti tadar. Verilen bu nimetler vesilesiyle Allah'ı yüceltir.

Bu dünyada verilen tüm nimetler şükrü veya nankörlüğü ortaya çıkarmak için yaratılmış birer imtihan aracıdır. Bu önemli gerçek Hz. Süleyman'ın dilinden Kuran'da şöyle haber verilmektedir:

Kendi yanında kitaptan ilmi olan biri dedi ki: "Ben, (gözünü açıp kapamadan) onu sana getirebilirim." Derken (Süleyman) onu kendi yanında durur vaziyette görünce dedi ki: "Bu Rabbimin fazlındandır, O'na şükredecek miyim, yoksa nankörlük edecek miyim diye beni denemekte olduğu için (bu olağanüstü olay gerçekleşti). Kim şükrederse, artık o kendisi için şükretmiştir, kim nankörlük ederse, gerçekten benim Rabbim Gani (hiçbir şeye ve kimseye ihtiyacı olmayan)dır, Kerim olandır. (Neml Suresi, 40)

Yine Hz. Süleyman'ın Kuran'da geçen ifadelerinden şükredebilmenin bile Allah'ın çok büyük bir nimeti olduğunu ve ancak Allah'ın lütfu ve dilemesiyle insanın şükredebileceğini anlıyoruz. Çok büyük bir batıni sırrı da içeren, Hz. Süleyman'ın şükretme ile ilgili duası ayette şöyle bildirilir:

(Süleyman) Bu sözü üzerine tebessüm edip güldü ve dedi ki: "Rabbim, bana, anne ve babama verdiğin nimete şükretmemi ve hoşnut olacağın salih bir amelde bulunmamı ilham et ve beni rahmetinle salih kulların arasına kat." (Neml Suresi, 19)

Şükretmenin de, iman ve tüm salih ameller için olduğu gibi, Allah'ın ilhamıyla olduğu ayette açıkça belirtilmiştir.

Vicdanlı bir insan etrafına baktığı zaman dört bir yandan Allah'ın nimetleriyle kuşatılmış olduğunu, bunların hiçbirisine kendisinin güç yetiremeyeceğini, yalnızca Allah'ın dilemesiyle bu nimetlere kavuşabildiğini fark eder. İnsanın kendisine ait sandığı bedeni, aklı, zekası, duyguları, sağlığı ve kuvveti bile bu nimetlerin yalnızca birer parçasıdırlar.

Bu yüzden şükretmek yalnızca belli zamanlarda, büyük bir kazanç ya da fayda elde edildiğinde veya güzel bir yemek yendiğinde ya da kötü bir olay sağ salim atlatıldığında sadece dil ucuyla, "Elhamdülillah, Allah'a çok şükür" demek değildir. Şükür her an tüm kalbiyle yaşanması gereken bir ruh halidir. Çünkü Allah'ın nimetleri saymakla, hatta, ayette geçen ifadeyle, genelleme yapılarak bile bitirilemez:

Eğer Allah'ın nimetini saymaya kalkışacak olursanız, onu bir genelleme yaparak bile sayamazsınız. Gerçekten Allah, bağışlayandır, esirgeyendir. (Nahl Suresi, 18)

Allah'ın nimetlerine şükretmemek ya da az şükretmek nankörlüktür. Bu ise şeytanın insanlara karşı kurduğu çok büyük bir tuzaktır. Şeytan her zaman, insanları şükretmekten alıkoymak ister. Bu saptırması ayetlerde şeytanın kendi ağzından şöyle haber verilir:

Dedi ki: "Madem öyle, beni azdırdığından dolayı onlar(ı insanları saptırmak) için mutlaka Senin dosdoğru yolunda (pusu kurup) oturacağım. Sonra muhakkak önlerinden, arkalarından, sağlarından ve sollarından sokulacağım. Onların çoğunu şükredici bulmayacaksın." (Araf Suresi, 16-17)

Görüldüğü gibi şeytanın bütün çabaları tek bir ana hedef etrafında toplanmaktadır; insanların şükretmelerine engel olmak. Bu konuda çoğu kimseler üzerinde etkili de olmuştur:

... Şüphesiz Allah, insanlara karşı büyük ihsan (Fazl) sahibidir, ancak onların çoğu şükretmezler. (Yunus Suresi, 60)

Şeytanın, özellikle şükretme konusunda insanlara yaklaşacağını ifade etmiş olması, bu ibadetin önemini de ortaya koymaktadır. Şüphesiz bu kadar önemli bir ibadeti terk ederek nankörlük yapmanın Allah Katındaki karşılığı da ona göre olacaktır:

Rabbiniz şöyle buyurmuştu: "Andolsun, eğer şükrederseniz gerçekten size artırırım ve andolsun, eğer nankörlük ederseniz, şüphesiz, Benim azabım pek şiddetlidir." (İbrahim Suresi, 7)

BAĞIŞLANMA DİLEMEK

Bir ayette şöyle bildirilir:

Eğer Allah, insanları zulümleri nedeniyle sorguya çekecek olsaydı, onun üstünde (yeryüzünde) canlılardan hiçbir şey bırakmazdı; ancak onları adı konulmuş bir süreye kadar ertelemektedir. Onların ecelleri gelince ne bir saat ertelenebilirler, ne de öne alınabilirler. (Nahl Suresi, 61)

Ayette zulümleri nedeniyle insanların sorguya çekilmeleri halinde, yeryüzünde istisnasız tek bir canlının bile kalmayacağından bahsedilmektedir. Buna iman edenlerin de dahil olduğu çok açıktır. O halde hiçbir mümin kendini hatasız ve günahsız göremez.

İman edenler de, gün içinde bilerek ya da bilmeyerek pek çok hata yapabilirler. Aklının, imanının, şuurunun derecesine göre bu hata ve günahlar az ya da çok olabilir. Ancak hiç kimse kendini hata yapmaktan müstağni göremez. Kendini kusursuz ve mükemmel görmek başlı başına her türlü günaha kapı açan bir hata olur. Kuran'da bu tarz bir kusursuzluk iddiasının Firavunlara özgü bir anlayış olduğuna dikkat çekilmiştir.

Mümin, imanı ve buna bağlı olarak da aklı arttıkça kendini günahsız görmeye değil, tam tersine kendi hata ve günahlarını daha iyi fark etmeye başlar. İçinde bulunduğu durumu daha net kavradığı, Allah korkusu çok daha arttığı için, bir yandan hatalarını düzeltmeye, tekrarlamamaya çalışırken bir yandan da isteyerek ya da istemeyerek işlediği günahları için sürekli olarak bağışlanma diler. İşte şuurlu bir müminin göstermesi gereken davranış budur. Dahası, bağışlanma dilemek zaten tüm müminlere farz kılınmıştır:

Ve Rabbiniz'den bağışlanma dileyin; sonra O'na tevbe edin. O da sizi, adı konulmuş bir vakte kadar güzel bir meta (fayda) ile metalandırsın ve her ihsan sahibine Kendi ihsanını versin. Eğer yüz çevirirseniz gerçekten ben, sizin için büyük bir günün azabından korkarım. (Hud Suresi, 3)

Bağışlanma dilemenin nimet verilmesine vesile olacağı da bu ayetten anlaşılmaktadır.

Kuran'ın pek çok ayetinde, peygamberlerin çeşitli vesilelerle Allah'tan bağışlanma dilediklerinden bahsedilir. O anda herhangi bir günah işlememiş olsa bile, Allah'ın azabını hatırladıklarında ya da Allah'ın bir imtihanıyla karşılaştıklarında peygamberlerin hemen Allah'tan bağışlanma dilediklerini görürüz. Bir ayette de Peygamberimiz (sav)'e insanların akın akın dine girdiklerini gördüğünde, Allah'ı hamd ile tesbih edip bağışlanma dilemesi bildirilir. Bir başka ayette ise cennete giren müminlerin övülen özellikleri arasında düzenli olarak bağışlanma dilemelerinden bahsedilmektedir:

Onlar, seher vakitlerinde istiğfar ederlerdi. (Zariyat Suresi, 18)

Görüldüğü gibi bağışlanma dilemek için mutlaka o anda bir günah işlemiş olmak gerekmez. Bağışlanma dilemek, bir anlamda, müminin kulluğunu, Allah karşısındaki aczini, O'nun yardımı olmaksızın günahtan sakınmasının bile mümkün olmadığını dile getirmesidir. Bağışlanma dilemeye önem vermemenin altında aczinin, kusurunun,

günahlarının farkında olmama gibi bir gaflet ve şuursuzluk hali yatar. Bunun doğal bir sonucu olarak insanın kalbi katılaşır ve zamanla kendi nefsini ilahlaştırıp şeytani bir enaniyet ve müstağniyet haline girer. Müstağniyet ise, Kuran'da haber verildiği üzere kişiyi azgınlaştırır, şeytanın askerlerinden biri haline getirir. (Yasin Suresi, 75)

EMANETE VE AHİTLERE RİAYET ETMEK

Emanet denince bunu, yalnızca dar anlamıyla, verilen bir şeyi bir süre için saklama şeklinde anlamamalıdır. Üstlenilen her türlü görev ve sorumluluk kişinin üzerindeki bir emanettir. Bu görev gereği gibi yerine getirilmezse emanete ihanet edilmiş olur.

Kuran'da tarif edilen mümin, dürüst, emin ve sorumluluk sahibi bir insandır. Küçük hesaplar, küçük çıkarlar peşinde koşmaz. Bu nedenle, verilen bir ahdi yerine getirme veya üzerine aldığı bir emanete en güzel şekilde riayet etme konusunda kendisine tam bir güven duyulur. Müminlerin bu özelliğinden Kuran'daki birçok ayette övgüyle bahsedilir:

Onlar, emanetlerine ve ahidlerine riayet edenlerdir. (Müminun Suresi, 8)

Onlar, kendilerine verilen emanete ve verdikleri ahde (harfiyen) riayet edenlerdir. (Mearic Suresi, 32)

... Ahidleştiklerinde ahidlerine vefa gösterenler ile zorda, hastalıkta ve savaşın kızıştığı zamanlarda sabredenler(in tutum ve davranışlarıdır). İşte bunlar, doğru olanlardır ve muttaki olanlar da bunlardır. (Bakara Suresi, 177)

Ahit verme ve emanet üstlenme konusunda kişinin, kaldıramayacağını bildiği bir yükün altına girmesi doğru olmaz. Çünkü verilen ahdi tutmamak, emanete ihanet etmek, Allah Katında hesabı sorulacak olan sorumluluklardır.

... Ahde vefa gösterin. Çünkü ahid bir sorumluluktur. (İsra Suresi, 34)

Ey iman edenler, Allah'a ve resulüne ihanet etmeyin, bile bile emanetlerinize de ihanet etmeyin. (Enfal Suresi, 27)

Yalnız burada önemli olan nokta, kişinin yapabileceği konularda, başaramama korkusu, tembellik ve benzeri nedenlerle sorumluluk almaktan kaçmamasıdır. Yapamayacağı şeyi üstlenmek gibi, yapabileceği hayırlı bir işten, sorumluluktan kaçınmak da kişiyi vebal altına sokar. Sorumluluk almak her zaman kişinin kendi

seçimine bağlı değildir. Hele Allah'ın emri gibi kesin itaat gerektiren durumlarda müminin zaten kendi isteğine göre seçme hakkı yoktur.

Allah yolunda mücadele edilirken herkese kendi tecrübesi, kabiliyeti doğrultusunda çeşitli görevler verilebilir. "Yapamam, ben bu sorumluluğun altından kalkamam" gibi mazeretlerin hiçbir meşru geçerliliği olamaz. Müminin kesin bir itaat, halis bir niyet ve samimi bir dua ile kendisine verilen sorumluluğu en mükemmel şekilde yerine getirememesi için hiçbir sebep yoktur.

EMANETİ EHLİNE TESLİM ETMEK

Her insanın farklı yetenekleri, kendisini yetiştirdiği farklı yönleri vardır. Ayrıca herkesin imani derecesi, Allah korkusu ve takvası da farklıdır; bunlara bağlı olan sorumluluk duygusu, adalet anlayışı, olayları değerlendirme kabiliyeti de birbirinden farklıdır. Bu yüzden, her insanın yüklenebileceği sorumluluğun türü ve dozajı da değişik olur. Bir görevi hakkıyla, doğru ve eksiksiz olarak yerine getirebilecek bir kimse o işin "ehli" demektir. Sorumluluğun ehline teslim edilmesi ise Kuran'da bildirilen bir emirdir:

Şüphesiz Allah, size emanetleri ehline (sahiplerine) teslim etmenizi ve insanlar arasında hükmettiğinizde adaletle hükmetmenizi emrediyor. Bununla Allah, size ne güzel öğüt veriyor!.. Doğrusu Allah, işitendir, görendir. (Nisa Suresi, 58)

Emanetin ehline teslim edilmesi, İslam'ın temelindeki adalet kavramının çok önemli bir parçasıdır. Emanetlerin ehillerine verildiği, hükümlerin adaletle verildiği İslami bir toplumda kimse haksızlığa ve zulme uğramaz. Sistemin bütün çarkları kusursuz çalışır, maksimum fayda sağlanır.

Oysa cahiliyenin hükmettiği toplumlarda görev dağıtımları büyük ölçüde, eş, dost, akrabalık ve hatır ilişkilerine, karşılıklı menfaatlere göre ayarlanır. Üst düzey makam ve mevkilere bile o işten anlamayan, cahil, akılsız, kabiliyetsiz, ehliyetsiz kimseler getirilir. Adaletin, hakkaniyetin gözetilmesi gibi endişeler söz konusu bile olmaz. Sonuçta hiçbir alandaki hiçbir işten gereken verim alınamaz. Toplumun genel menfaatleri küçük çıkar çevrelerinin menfaatlerine tercih edilir ve büyük sosyal bunalımlar baş gösterir.

Kuran'ın ahlak sistemini benimseyen bir toplumda ise bu sorunlar yaşanmaz. Buna rağmen mümin her konuda adaleti gözetirken çok titiz olmalı, cahiliyenin ölçü aldığı değer yargılarını hiçbir hareketine, hiçbir kararına, hiçbir hükmüne, zerre kadar bulaştırmamaya, Kuran'a en ince noktasına kadar tabi olmaya özen göstermelidir.

Özellikle Allah yolunda fikri bir mücadele edilirken verilen bir görevi başarıyla yerine getirmenin, dinin çıkarları açısından son derece stratejik bir önemi vardır. Bu

nedenle hatalı bir görev dağıtımı, ehil olmayanlara önemli sorumlulukların verilmesi ayetin hükmüyle çelişen bir hareket olur. İslam'a ve Müslümanlara zarar verir.

İŞ HAYATINDA, GÜNDELİK YAŞAMDA FARKLI BİR KARAKTER GÖSTERMEK

Müminin dikkat etmesi gereken konulardan biri de, gündelik yaşamın karmaşası içinde kendini dünyevi olayların akışına kaptırarak gerçek amacını unutmamaktır. Müminin gerçek amacı, Allah'ın kulu olduğunun bilincinde olmak, Kuran'da bildirilen emir ve tavsiyeleri harfiyen yerine getirmektir. İnsan, ulaştığı imani yakınlığı sürekli tazelemek ve geliştirmek yönünde gayret göstermediği takdirde mevcut durumunu da koruyamaz. Maneviyatı hızla eksilmeye, imani duyarlılığı, aklı azalmaya başlar.

Kimileri için rahatlık ortamı, zorluk ortamına göre daha büyük bir imtihan vesilesidir. Zorluk ve çile zamanında akıl ve şuur açıldığı için Allah'la olan manevi bağlantıyı korumak bazılarına göre daha kolaydır. Ancak önemli olan bu bağlantıyı her türlü şartta korumaktır.

Allah yolunda, birçok güçlükleri aşmış, zorlu imtihanları atlatmış bir kimse bile, tefekkürünü, imandan kaynaklanan şevkini, heyecanını canlı tutmalı, gerçek amacını hatırdan çıkarmamalıdır. Aksi takdirde kişinin kalbi katılaşır, vicdanı duyarsız hale gelir, dolayısıyla içinde bulunduğu felaketin şuuruna varamaz, öğüt alamaz bir duruma gelir. Allah'ın dilemesi dışında, dönüşü olmayan bir yola girer. Körleşen kalbi artık ahireti göremediği için, bu geçici dünyaya yönelir. Dünya ve dünyanın geçici süsleri, sahte çekicilikleri ona Allah'tan, resulünden ve Allah yolunda mücadele etmekten daha sevimli gelmeye başlar. Allah böyle bir tehlikeye karşı müminleri Kuran'da şöyle uyarmıştır:

De ki: "Eğer babalarınız, çocuklarınız, kardeşleriniz, eşleriniz, aşiretiniz, kazandığınız mallar, az kâr getireceğinden korktuğunuz ticaret ve hoşunuza giden evler, sizlere Allah'tan, O'nun resulünden ve O'nun yolunda cehd etmekten (çaba harcamaktan) daha sevimli ise, artık Allah'ın emri gelinceye kadar bekleyedurun. Allah, fasıklar topluluğuna hidayet vermez." (Tevbe Suresi, 24)

Mümin, fark etmeden dünya hayatına meyletme tehlikesine karşı son derece uyanık olmalıdır. Müminin, bu kadar uç noktalara varmasa da, zaman zaman gaflete kapılarak, Allah'ın rızasının olduğu bir işi terk edip nefsinin istekleri doğrultusunda birtakım dünyevi yararlara tamah etmesi yakışık almayan bir durumdur. Bu tür hareketlerin sürekliliğinde her zaman küfre, münafıklığa açılan bir kapı vardır. Şuurları kapanarak dünyevi bir menfaati Allah'ın resulüne tercih ederek, onu ayakta bırakıp gidenlerin durumu da böyledir:

Oysa onlar (kendilerini tümüyle Allah'a ve İslam'a teslim etmeyenler) bir ticaret ya da bir eğlence gördükleri zaman, (hemen) ona sökün ettiler ve seni

ayakta bıraktılar. De ki: "Allah'ın Katında bulunan, eğlenceden ve ticaretten daha hayırlıdır. Allah, rızık verenlerin en hayırlısıdır." (Cuma Suresi, 11)

İçinde sürekli Allah korkusu, kıyamet ve cehennem korkusu bulunan ihlaslı müminler ise dünyanın aldatıcılığına kendilerini kaptırmazlar.

(Öyle) Adamlar ki, ne ticaret, ne alış-veriş onları Allah'ı zikretmekten, dosdoğru namazı kılmaktan ve zekatı vermekten 'tutkuya kaptırıp alıkoymaz'; onlar, kalplerin ve gözlerin inkılaba uğrayacağı (dehşetten allak bullak olacağı) günden korkarlar. (Nur Suresi, 37)

BAŞKALARINI UYARIP KENDİNİ UNUTMAMAK

Siz, insanlara iyiliği emrederken, kendinizi unutuyor musunuz? Oysa siz kitabı okuyorsunuz. Yine de akıllanmayacak mısınız? (Bakara Suresi, 44)

Kuran'ı iyi bilen, zeki ve tecrübeli bir kişi başkalarının dini konulardaki hatalarını ve eksikliklerini en ince ayrıntılarıyla teşhis edebilir. Onları bu konularda uyarabilir. Bu makbul bir özelliktir, ancak bunu yapmak kişinin aynı hata ve günahları kendisinin işlemesini meşru hale getirmez. Tam tersine başkalarına yaptığı uyarıdan kendisinin de öğüt alması ve aynı hataları yapmaktan önemle kaçınması gerekir. Aksi takdirde başkalarına yaptığı uyarılar bir ecir değil, ahirette kendi aleyhinde bir delil olarak karşısına çıkar.

Bir hatayı, başkasını uyaracak kadar iyi teşhis edebilen bir kişinin, aynı hatayı kendi nefsinde teşhis edememesi gibi bir durum mümkün değildir. Elbette ki kendi hata ve günahının da farkındadır. Bu ise onun çok büyük bir samimiyetsizlik içinde olduğunu gösterir. Örneğin yalancı birinin insanları doğruluğa; riyakar birinin insanları samimiyete, namaz kılmayan birinin insanları namaza davet etmesi büyük bir samimiyetsizlik ve ikiyüzlülük örneğidir. Üstteki ayetin sonunda bu tür kişilerin "yine de akıllanmayacak mısınız" sözleriyle uyarılmaları da, söyledikleri şeyleri önce kendilerinin uygulamaları gerektiğinin açık bir göstergesidir.

Bu tür ikiyüzlü hareketlerin temelinde, insanlar üzerinde manevi bir otorite kurmak, hürmet edilen, çekinilen, sözü dinlenen bir kimse olmak gibi Kuran dışı sapkın düşünceler yatar. Bu şekilde davranan bir kimsenin asıl amacı Allah'ın sınırlarının, dinin menfaatlerinin korunması, batılın yok olması, müminlerin hata ve günahlarının düzelmesi değildir elbette. Yaptığı uyarıları, o hataların işlenmesine karşı olan hassasiyetinden ve Allah korkusundan yapıyor olsa kuşkusuz aynı günahları işlemekten en fazla kendisi sakınır. Bu tür kişiler müminlerin işledikleri hata ve günahları kendi makam, mevki ve itibar arayışları için büyük fırsat sayarlar. Oysa, dini konuları,

Kuran'da bildirilen hükümlerini, bu tür nefsani saygı ve itibar arayışlarına alet etmek kişiyi ahirette büyük bir hüsrana sürükleyebilir.

Kendinde olan bir hatayı başka bir mümin kardeşinde de gördüğünde yapılabilecek en güzel ve samimi hareket, ona önce kendisinde de aynı hatanın olduğunu söylemek ve bu konuda sürekli birbirlerine hatırlatma yaparak, ortak hatalarını düzeltmede birbirlerini takip ve teşvik etmektir.

VERİLEN BORCU YAZMAK

Ey iman edenler, belirli bir süre için borçlandığınız zaman onu yazınız. Aranızdan bir katip doğru olarak yazsın, katip Allah'ın kendisine öğrettiği gibi yazmaktan kaçınmasın, yazsın. Üzerinde hak olan (borçlu) da yazdırsın ve Rabbi olan Allah'tan sakınsın, ondan hiçbir şeyi eksiltmesin. Eğer üzerinde hak olan (borçlu), düşük akıllı ya da za'f sahibi veya kendisi yazmaya güç yetiremeyecekse, velisi dosdoğru yazdırsın. Erkeklerinizden de iki şahit tutun; eğer iki erkek yoksa, şahitlerden rıza göstereceğiniz bir erkek ve biri şaşırdığında öbürü ona hatırlatacak iki kadın (da olur). Şahidler çağırıldıkları zaman kaçınmasınlar. Onu (borcu) az olsun, çok olsun, süresiyle birlikte yazmaya üşenmeyin. Bu, Allah Katında en adil, şahitlik için en sağlam, şüphelenmemeniz için de en yakın olandır. Ancak aranızda devredip durduğunuz ve peşin olarak yaptığınız ticaret başka, bunu yazmamanızda sizin için bir sakınca yoktur. Alış-veriş ettiğinizde de şahit tutun. Yazana da, şahide de zarar verilmesin. (Aksini) Yaparsanız, o, kendiniz için fısk (zulüm ve günah)tır. Allah'tan sakının. Allah size öğretiyor. Allah herşeyi bilendir. (Bakara Suresi, 282)

Bu ayette son derece açık ve ayrıntılı bir biçimde borç verildiğinde yazılması gerektiği açıklanmaktadır. Buradaki en önemli nokta ise yakınlık, akrabalık, samimiyet, dostluk gibi kavramları ölçü alarak ayetin emrini gözardı etmemektir. Kimler arasında olursa olsun, borcun miktarı ne olursa olsun, ayet bu hükmü uygulamama hakkında bir istisna göstermemiştir. O yüzden kişi eğer gerçekten müminse, ayetin hükmüne kayıtsız şartsız boyun eğmelidir.

Gerçekten de ayette belirtildiği gibi, adaletten şaşmamak, ileride herhangi bir şüphe, yanlış anlama ve haksızlığa yol açmamak için bu tür bir önlem en hayırlı olandır. Üşenmek, tembellik gibi nefsani durumlar da ayetin hükmünün ihmal edilmesine kesinlikle gerekçe olamaz.

ALLAH'IN VE DİNİN ALEYHİNDE KONUŞULAN ORTAMI TERK ETMEK

Müminler hiçbir şekilde inançlarından, taviz vermezler. Her mümin, bulunduğu ortamda, Allah'ın ve O'nun dininin temsilcisidir. Bu gerçeğin şuurunda olan ve bu sorumluluğu taşıyan mümine, Allah'ın ve dinin aleyhine konuşulan ortamlarda bulunmak yakışmaz. Zaten bu durum Kuran ayetlerinde kesin olarak yasaklanmıştır:

O, size Kitapta: "Allah'ın ayetlerinin inkâr edildiğini ve onlarla alay edildiğini işittiğinizde, onlar bir başka söze dalıp geçinceye kadar, onlarla oturmayın, yoksa siz de onlar gibi olursunuz" diye indirdi. Doğrusu Allah, münafıkların ve kafirlerin tümünü cehennemde toplayacak olandır. (Nisa Suresi, 140)

Ayetlerimiz konusunda 'alaylı tartışmalara dalanlar': -onlar bir başka söze geçinceye kadar- onlardan yüz çevir. Şeytan sana unutturacak olursa, bu durumda hatırlamadan sonra, artık zulmeden toplulukla beraber oturma. (Enam Suresi, 68)

Cahiliye toplumunun fertlerinin temel özelliği Allah'ın kadrini takdir edememeleri ve O'nun gücünden gaflet içinde olmalarıdır. Bu şuursuzluğun verdiği cesaretle, vicdanlarını rahatlatmak için müşrikler zaman zaman Allah'ın ve dinin aleyhinde konuşmalar yapabilirler. Bu, kimi zaman açık bir saldırı, kimi zaman imalı laf dokundurmalar, kimi zaman din hakkında cahilce ahkam kesme şeklinde olabilir. Şartlar ne olursa olsun, böyle bir ortam oluştuğunda, eğer müdahele etme imkanı yoksa, orayı terk etmek mümin için farzdır. Bu duruma kayıtsız kalmak, ortamın bir parçası olmak, Allah'ın şanını ve şerefini yüceltmekle görevli mümine yakışmadığı gibi zaten Kuran'da haram kılınmıştır.

BELİRLENMİŞ VAKİTLERDE HAMD VE TESBİH ETMEK

Hamd ve tesbih etmek müminin hayatının bir parçasıdır. Hamd, her türlü övgü, yüceltme ve iltifata layık olanın yalnızca Allah olduğunu, tesbih ise Allah'ın, akla gelebilecek ya da gelmeyecek her türlü eksiklik, kusur ve hatadan uzak ve münezzeh olduğunu hem dil hem de kalp ile tasdik etmektir.

Hamd ve tesbihin yalnızca müminlerin değil, aynı zamanda bütün kainatın bir ibadeti olduğu ayetlerde şöyle haber verilir:

Yedi gök, yer ve bunların içindekiler O'nu tesbih eder; O'nu övgü ile tesbih etmeyen hiçbir şey yoktur, ancak siz onların tesbihlerini kavramıyorsunuz. Şüphesiz O, halim olandır, bağışlayandır. (İsra Suresi, 44)

Gök gürültüsü O'nu hamd ile, melekler de O'na olan korkularından tesbih ederler... (Rad Suresi, 13)

Namaz kılmak gibi, belirlenmiş vakitlerde Allah'ı tesbih etmek ve O'na hamd etmek de Kuran'da geçen farzlardandır. Bir mümin Allah'ın farz kıldığı konular arasında kendi anlayışına göre bir önem sırası yapamaz. Yani namaz kılmayı tesbih etmekten veya oruç tutmayı zekat vermekten daha önemli ya da önemsiz göremez. Allah'ın emirlerini harfiyen yerine getirir. Allah insanı yalnızca kendisine kulluk etmesi için yaratmıştır. Allah'ı, Kuran'da belirtilen beş vakitte, Allah'ın istediği şekilde tesbih etmek müminin günlük hayatındaki en önemli görevlerinden biridir. Sabah namazı ve ikindi vakitlerinde, tesbihle birlikte ayrıca hamd edilmesi de ayetlerde özellikle belirtilmiştir.

MÜMİNLERE KARŞI TEVAZULU, İNKARCILARA KARŞI SERT VE CAYDIRICI OLMAK

Alçak gönüllü, tevazulu olmak Kuran'da Allah'ın övdüğü bir davranıştır. Tevazulu mümin diğer müminlere güven ve şevk verir. Gerçek anlamda alçak gönüllülük, insanın sahip olduğu bütün özellikleri Allah'a borçlu olduğunu bilmesi, Allah'ın dışında hiçbir güç olmadığını kabullenmesi ile olur. Bu bilince sahip insan ne kadar güzel, başarılı, zengin, akıllı veya güçlü olursa olsun, bütün bunların Allah'ın verdiği gelip geçici özellikler olduğunu, kendisi için bir imtihan vesilesi ve salih amel fırsatı olduğunu bilir. Sahip olduğu hiçbir özellik onun kibirlenmesine, büyüklenmesine sebep olmaz. Bu üstün ahlakı, Allah'ın ruhunu taşıyan, O'nun yeryüzündeki halifesi olan müminlere karşı saygı

ve tevazu şeklinde yansır. Ayetlerde, bu ahlaka sahip müminler övülmüş ve müjdelenmişlerdir:

... Sen alçak gönüllü olanlara müjde ver. (Hac Suresi, 34)

Ey iman edenler, içinizden kim dininden geri döner (irtidat eder)se, Allah (yerine) Kendisi'nin onları sevdiği, onların da Kendisi'ni sevdiği mü'minlere karşı alçak gönüllü, kafirlere karşı ise 'güçlü ve onurlu,' Allah yolunda cehd eden (çaba harcayan ve kınayıcının kınamasından korkmayan bir topluluk getirir. Bu, Allah'ın bir fazlıdır, onu dilediğine verir. Allah (rahmetiyle) geniş olandır, bilendir. (Maide Suresi, 54)

Yukarıdaki ayetten de anlaşıldığı gibi, tevazu gösterilecek kimseler ancak müminlerdir. Cahiliyeye yöneltilecek olan tavır ise bunun tam tersidir. Çünkü iman etmeyenler Allah'a başkaldırmıştır, Allah'a, elçisine ve müminlere karşı savaş açmıştır. Kuran'da yeryüzündeki varlıkların en aşağısı olarak tanımlanan ve Allah'a başkaldıran bu insanlara karşı müminlerin nasıl bir tavır içerisinde olmaları gerektiği şöyle açıklanmıştır:

Ey Peygamber, kâfirlerle ve münafıklarla cehd et (çaba harca) ve onlara karşı sert ve caydırıcı davran. Onların barınma yerleri cehennemdir, ne kötü bir yataktır o!.. (Tevbe Suresi, 73)

Onlarla çarpışınız. Allah, onları sizin ellerinizle azablandırsın, hor ve aşağılık kılsın ve onlara karşı size zafer versin, mü'minler topluluğunun göğsünü şifaya kavuştursun. Ve kalblerindeki öfkeyi gidersin. Allah dilediğinin tevbesini kabul eder. Allah bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir. (Tevbe Suresi, 14-15)

Müminlerin bu özellikleri bir başka ayette şöyle ifade edilmiştir:

Muhammed, Allah'ın elçisidir. Ve onunla birlikte olanlar da kafirlere karşı zorlu, kendi aralarında ise merhametlidirler... (Fetih Suresi, 29)

Allah Kuran'da Müslümanlara, yakın ve candan bir dost olarak Allah'a iman edenleri göstermiştir. Ve Allah Müslümanların kafirlere ve münafıklara karşı fikri bir mücadele içinde olmalarını emretmiştir. Bu nedenle bir Müslümanın bir münafığa karşı tavrı her zaman, Kuran'da tarif edilen yönde olur. Kuran dışında, inanan bir insanın tavrını belirleyen başka bir ölçü olamaz.

Bir Müslüman için diğer Müslümanlara karşı saygı ve sevgi göstermesi gibi, münafık ve dinsizlere karşı sert ve caydırıcı davranması da bir ibadettir. Allah'ın dinine karşı kalbinde kin besleyen ve elindeki imkanları gizli ve açık olarak Müslümanlar aleyhine kullanan bir münafığa karşı yakın bir sevgi ve sıcaklık göstermek, bu kişinin dine ve Allah'a karşı olan kindar tavrına bir anlamda destek vermek ve onaylamak anlamına gelir.

Ancak buradaki sert ve caydırıcı kelimelerinden yanlış bir anlam çıkarmamak gerektiğini de hatırlatmakta fayda vardır. Çünkü burada kastedilen sertlik, fizik kuvvet kullanılarak uygulanan bir sertlik değildir.

Buradaki caydırıcılığın anlamı, Müslümanların dinlerine olan kuvvetli bağlılıkları ve kararlılıklarından dolayı münafıklarda meydana gelen yılgınlaşma ve dine karşı mücadele etmekten caymadır.

Sertlik ise münafıkların ve iman etmeyenlerin Müslümanlara karşı açık veya gizli faaliyetlerini deşifre ederek engellemek, onların Allah'a, dine karşı tutumlarına açık bir tavır koymak ve onlara karşı yakın dost olmamak anlamındadır.

Münafıkların en çok korku duyduğu kimseler takva Müslümanlardır. Allah ayetlerinde münafıkların müminlere karşı Allah'tan korkar gibi hatta daha da büyük bir korkuyla korkuya kapıldıklarını belirtmektedir. Bu nedenle Allah'a ve Müslümanlara karşı düşman olanların kalbinde korku uyandıracak bir takvaya sahip olmak bir Müslüman için çok büyük bir ibadettir.

Müslüman olmayan, ancak müminlerle de din konusunda mücadele etmeyen insanlarla iyi geçinmek ya da din ahlakının yeni anlatıldığı kimseleri İslam'a ısındırmak için onlara iyi davranmak, güzel konuşmak da yine bu konunun sınırlarını belirleyen Kuran ölçüleridir.

DİN AHLAKINI YAŞAMAKTA GEVŞEKLİK GÖSTERMEMEK, AĞIR DAVRANMAMAK

Bir müminin imanının gücü, samimiyeti ve kararlılığı Allah yolundaki mücadelesinden ve hamiyeti İslamiyesinin şiddetinden anlaşılır. Kişinin din ahlakı konusunda gevşek ya da şevkli olmasını, bu mücadelede gösterdiği tutum ve davranışlar belirler.

Dinde gevşeklik göstermek, müminler arasında bulunduğu halde imani olgunluğa tam erişememiş kişilere özgü bir zayıflıktır. Gevşeklik bu kişide, zorluk anlarında geri plana çekilme, riske girmeme, nefsine bir zarar gelmesinden kaçınma, nefsinin rahat ve çıkarlarını dinin çıkarlarından önde tutma şeklinde ortaya çıkar. Rahatlık anlarında ise iman etmeyenlerin ve fitnenin varlığından rahatsız olmama, onlara tuzak kurma, onları kızdırma yönünde hiçbir düşünce ya da girişimde bulunmama, sorumluluk almaktan,

nefsini sıkıntıya sokmaktan kaçınma, gelişmeler karşısında pasif ve tepkisiz kalma, ağır davranma gibi biçimlerde kendini gösterir. Bu çarpık anlayışları, bu kimselerin mantık örgülerini ve olayları değerlendirmelerini de tersine döndürür. Öyle ki, Allah yolundaki bir zorluk ve tehlikeden kaçmayı kendileri için bir kazanç, hatta Allah'ın bir nimeti olarak görecek kadar şuurları kapanmıştır:

Şüphesiz içinizden ağır davrananlar vardır. Şayet, size bir musibet isabet edecek olsa: "Doğrusu Allah, bana nimet verdi, çünkü onlarla birlikte olmadım" der. (Nisa Suresi, 72)

Bu tür kişilerin vicdanlarını rahatlatma yöntemleri de, zaten gerekeni yapanların var olduğunu öne sürmeleridir. Ancak zorluk ve sıkıntı atlatılıp kendilerinin hiçbir payı olmayan zafer gelince de pişmanlıklarını dışa dökerler. Müminlerin şerefli konumlarından ne kadar uzak olduklarını fark ederler:

Eğer size Allah'tan bir fazl (zafer) isabet ederse, o zaman da, sanki onunla aranızda hiçbir yakınlık yokmuş gibi kuşkusuz şöyle der; "Keşke onlarla birlikte olsaydım, böylece ben de büyük 'kurtuluş ve mutluluğa' erseydim." (Nisa Suresi, 73)

Bu şekilde ahiretleri için elde edebilecekleri çok büyük ecir fırsatlarını, üstün makamları da kaçırmış olurlar.

Allah mümin topluluklarında bulunan bu zayıf ve gevşek kimselerin olumsuz yönde etkilememesi, onların şevklerini, hırs ve azimlerini kırmaması için samimi müminleri uyarır ve benzer bir yapıdan meneder:

Öyleyse sen sabret; şüphesiz Allah'ın vaadi haktır; kesin bilgiyle inanmayanlar sakın seni telaşa kaptırıp-hafifliğe (veya gevşekliğe) sürüklemesinler. (Rum Suresi, 60)

Daimi bir gevşeklik, gerçekten iman etmiş bir kimse için elbette söz konusu değildir. Ancak mümin geçici gevşekliklerden, kayıtsızlıklardan, sorumsuzluklardan, zaman zaman nefsine uyma gibi zaaflardan şiddetle kaçınmalıdır. Müminleri çeşitli konularda gevşeklikten meneden ayetlerden bazıları şunlardır:

(Düşmanınız olan) Topluluğu aramakta gevşeklik göstermeyin. Siz acı çekiyorsanız, şüphesiz onlar da, sizin acı çektiğiniz gibi acı çekiyorlar. Oysa siz, onların umut etmediklerini Allah'tan umuyorsunuz. Allah, bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir. (Nisa Suresi, 104)

Gevşemeyin, üzülmeyin; eğer (gerçekten) iman etmişseniz en üstün olan sizlersiniz. (Al-i İmran Suresi, 139)

Kuran'da tarif edilen ideal mümin modeli ise, bütün hayatı boyunca, gerek sıkıntı ve zorluk zamanlarında, gerekse refah ve rahatlık ortamlarında dinin menfaatlerinden hiçbir taviz vermeyen, her durumda Allah'ın rızasını nefsinin arzularına tercih eden bir kimsedir. Hiçbir durumda, şevk ve heyecanını, kararlılığını kaybetmez, gevşeklik göstermez ve boyun eğmez. Bu mümin modeli, Kuran'da geçmiş ümmetlerden örnek verilerek şöyle tarif edilir:

Nice peygamberle birlikte birçok Rabbani (bilgin)ler savaşa girdiler de, Allah yolunda kendilerine isabet eden (güçlük ve mihnet)den dolayı ne gevşeklik gösterdiler, ne boyun eğdiler. Allah, sabredenleri sever. (Al-i İmran Suresi, 146)

Bir başka ayette de, ahiret için ciddi çaba göstermenin değerinden bahsedilir:

Kim de ahireti ister ve bir mümin olarak ciddi bir çaba göstererek ona çalışırsa, işte böylelerinin çabası şükre şayandır. (İsra Suresi, 19)

BİR TOPLULUĞA KARŞI DUYULAN KİNİN ADALETTEN ALIKOYMAMASI

Adalet, insanlar arasındaki anlaşmazlıklara çözüm getirirken hak sahibine tarafsız bir şekilde hakkını vermek anlamına gelir. Ancak Kuran ahlakını yaşamayan insanlar genelde tam ve kesin bir adalet anlayışıyla hareket etmezler. Karar verirken birçok dış etken onların kararlarını olumlu ya da olumsuz yönde etkileyebilir. Örneğin hakkında karar vereceği insanlardan, kendisine daha yakın gördüğü kişinin lehine karar alabilir. Ya da menfaatine uygun gördüğü ve kendisine fayda sağlayacağını düşündüğü şekilde hüküm verebilir. Yani her türlü şahsi çıkar uğruna kararında adil olmayabilir.

Ancak insanların adaletsizlikleri en çok, kin duydukları kişilere olan tavırlarında ortaya çıkar. Nefsi kaplayan bir kin duygusunda kişi, karşısındaki insan hakkında olumlu bir karar almakta zorlanabilir. Geçmişten gelen içinde sakladığı bir kin, karşı tarafta haklılık payı bile olsa bu haklılığı ortaya çıkarmasına izin vermeyebilir. Ya da kin duyduğu topluluk veya kişinin hakkına tecavüz ettirebilir.

Bu nedenle Allah kinin adaleti engelleme yönüne özellikle dikkat çekmiş ve Müslümanları bu konuda uyarmıştır.

Ey iman edenler, adil şahidler olarak, Allah için, hakkı ayakta tutun. Bir topluluğa olan kininiz, sizi adaletten alıkoymasın. Adalet yapın. O, takvaya daha yakındır. Allah'tan korkup-sakının. Şüphesiz Allah, yapmakta olduklarınızdan haberi olandır. (Maide Suresi, 8)

Ayetin emri gereği Müslümanlar yakınlık, menfaat, akrabalık bağı ya da kin gibi konular sebebiyle hiçbir zaman karşılarındaki kişi ya da topluluğa karşı adaletsizlik yapmazlar. Karşılarındaki kişinin inancı, düşüncesi, felsefesi ne olursa olsun, Müslümanların kendi inançlarına aykırı da olsa, bu onların bu topluluk hakkında doğru kararı almalarına engel değildir. Hiçbir zaman duygularına kapılarak hareket etmez ve akılcılıktan uzaklaşmazlar. Verecekleri hüküm kendi aleyhlerine bile olsa, doğruyu gizlemez ya da saptırmazlar.

MÜSLÜMANLARA MÜJDE VERMEK

Şüphesiz Biz seni, hak ile bir müjde verici ve bir uyarıcı olarak gönderdik. Hiçbir ümmet yoktur ki, içinde bir uyarıcı gelip-geçmiş olmasın. (Fatır Suresi, 24)

Müslümanların uyarıcı olma özelliklerinin yanında müjde verici özellikleri de vardır. Çünkü Kuran insanlara hem bir uyarı hem de müjde olarak indirilmiştir.

Kuran'da güzel huylu insanlar için birçok müjde vardır. Bunların en önemlilerinden biri hiç kuşkusuz ki, güzel ahlak gösteren insanlar için hazırlanan cennettir. Allah insanların sabırlı, samimi, adaletli, güzel sözlü, tevazulu, güzel huylu olduklarında ahirette pek çok mükafatla karşılık göreceklerini bildirmiştir. Cennet, dünyayla kıyaslanmayacak kadar büyük bir sanata, zenginliğe ve ihtişama sahiptir. İnsanlar, evler, mekanlar, o güne kadar örneğine hiç rastlamadığımız şekilde en güzel halleriyle yaratılacaklardır. Manevi olarak da insanların dünyada hiç yaşamadığı kadar büyük bir mutluluk, sevinç ve ferahlık olacaktır. Allah cennet hakkında Kuran'da, daha birçok bilgi verir. Allah'ın cenneti Müslümanlara bu şekilde tarif etmesi ve detaylandırması Müslümanlar için büyük bir şevk ve heyecan kaynağıdır. Müslümanlar cenneti düşündükçe ahiret için çalışma ve hizmet etme istekleri daha da artar. Allah'ın yapılan hiçbir şeyi karşılıksız bırakmadığını ve en ufak bir iyiğilin karşılığının kat kat olduğunu bir kere daha düşünür ve daha büyük bir kararlılıkla Allah'a bağlanırlar.

Allah'ın Müslümanlara, bir de dünyada verdiği karşılık vardır. Bunların da müjdesi Kuran'da verilmiştir. Allah'ın verdiği kalp ferahlığı, iman etmeyenlere karşı mutlak galibiyet, mülke mirasçı kılması, güzel bir hayatla yaşatması gibi pek çok vaat, bu müjdeler arasındadır. Allah bunları Müslümanlara bir teşvik ve sevinç sebebi olması için ayetlerle bildirilmiştir.

Bu nedenle Müslümanların Kuran ile bildirilen bu konularda birbirlerine müjde vermeleri, önemli bir ibadettir. Müslümanların güçlenmesiyle, zenginleşmesiyle, başarılarıyla, ilerlemeleriyle ilgili ya da Müslümanlara Allah'ın nasıl yardım ettiği, Allah'ın nasıl koruduğu ve nasıl zaferler verdiği ile ilgili müjdeler, inananların güçlenmesine sebep olurken, münafıkların ve kafirlerin ise yılgınlığının artmasına sebep olacaktır. Bu nedenle Allah peygamberlerini "uyarıcı" olmalarının yanı sıra, "müjde vericiler" olarak da tanımlar.

GAYB HAKKINDA KESİN KONUŞMAMAK

Allah insanları zamana ve mekana bağımlı olarak yaratmıştır. Ancak Allah, zamanı ve mekanı zaten Kendisi yarattığı için bunlardan münezzehtir. Ve ikisini de dört bir yandan sarıp kuşatandır. İnsan yaratılışı gereği zamanın ve mekanın içinde yaşamak zorundadır. Hiçbir zaman, hiçbir şekilde bu durumunu değiştiremez. Ancak Allah zamanı ve mekanı hem içten hem de dıştan görür ve kontrolü altında bulundurur.

Bu şu demektir: Allah insanın yaşadığı hayatın başını, sonunu, ortasını aynı anda görür, bilir. Allah için kainatın ilk başlangıç anıyla, kainatın sonu olan kıyamet saati arasında hiçbir zaman farkı yoktur. İnsan için bu arada çok uzun bir zaman farkı vardır. Ancak bizim otuz santimlik bir cetvele baktığımızda başıyla sonunu aynı anda görmemiz gibi, Allah da kainatın başlangıcını ve sonunu aynı anda bilme ve görme gücüne sahiptir.

Bu nedenle insanların geçmişleri, o anları ve gelecekleri Allah Katında belirlenmiş bir yazgıdır. Allah bunu bize Kuran'da kader kavramı ile açıklamıştır. İnsan hiçbir şekilde bu kaderin dışına çıkamaz. Kısaca insanın geleceği ancak Allah'ın belirlediği şekilde gerçekleşir. Bu nedenle Allah insanların gayb hakkında bir tahminde ya da bir iddiada bulunurken kesin konuşmamalarını emretmiştir. Çünkü insan ne iddiada bulunursa bulunsun sonuçta Allah'ın dilediğinin dışında hiçbir şey gerçekleşmeyecektir. Bu nedenle Müslümanlar gayb içinde yalnızca Allah'ın dilediklerinin gerçekleşeceğine iman ettikleri için, bir dakika sonrası için bile olsa hiçbir şekilde kesin bir dille konuşmaz ve muhakkak sözlerini Allah'ın dilemesiyle anlamına gelen "İnşallah" diyerek bitirirler.

Hiçbir şey hakkında: "Ben bunu yarın mutlaka yapacağım" deme. Ancak: "Allah dilerse" (inşaAllah yapacağım de)... (Kehf Suresi, 23-24)

BİLGİ SAHİBİ OLUNMAYAN BİR KONUNUN SAVUNUCULUĞUNU YAPMAMAK

İnsanların savundukları, uyguladıkları ve yaygınlaştırdıkları bir fikir ve inancın vicdanen yüzde yüz doğru olduğuna kanaat getirmeleri şarttır. Bunun aksi, yani insanların doğruluğuna vicdanen kanaat getirmediği ve hakkında bilgi sahibi olmadığı herhangi bir fikrin, kişinin ya da olayın ardı sıra gitmeleri Kuran'da yasaklanmıştır. Allah Kuran'da, insanların doğruluğuna hüküm verip, peşinden gittikleri her fikir için ahirette gözleriyle, kulaklarıyla ve kalpleriyle hesap vereceklerini bildirmektedir.

Hakkında bilgin olmayan şeyin ardına düşme; çünkü kulak, göz ve kalp, bunların hepsi ondan sorumludur. (İsra Suresi, 36)

Kaynağı sağlam olan ve kesin olarak doğruluğu açık olan tek fikir sistemi ise Allah'ın doğru olduğunu bildirdiğidir. O da Kuran'da ayrıntılarıyla tarif edilmiştir. Bu nedenle Müslümanlar vicdanlarından ve Kuran'ın tasdiğinden geçmeyen hiçbir düşünceye onay vermezler. Bir Müslümanın bir kişiyi ya da bir fikri desteklemesi için, o fikrin Kuran'ın tasdiğinden geçmesi ya da o kişinin Kuran ahlakı çerçevesinde hareket ediyor olması şarttır. Bu nedenle Müslümanlar insanlara anlattıkları, tavsiye ettikleri, doğru olarak sundukları ilmi, sosyal ya da dini herhangi bir konuda büyük bir titizlikle konuşurlar. Hakkı savunmayan hiç kimseyi desteklemezler. Vicdanlarına uygun gelmeyen, ticari veya sosyal hiçbir işe ortak olmazlar. Doğruluğu şüpheli olan hiçbir fikre savunuculuk yapmazlar. Müslümanların konuştuğu, tavsiye ettiği veya savunduğu her görüşün doğruluğu, herkesin açıkça görebildiği netlikte olur.

İNKAR EDENLERİN SAHİP OLDUKLARI ZENGİNLİKLERE VE YAŞAM ŞEKİLLERİNE ÖZENMEMEK

Sakın onlardan bazılarını yararlandırdığımız şeylere gözünü dikme... (Hicr Suresi, 88)

Allah zenginliği hem Müslümanlara hem de inkar edenlere verebilir. Kuran'da bu durum açıkça bildirilmektedir. Ancak ayetlere bakıldığında zenginliğin her iki gruba da veriliş amacının farklı olduğu görülür.

Müslümanlara verilen zenginlik, güzel ahlaklarının bir karşılığı olarak Allah'ın onları iyi bir hayatla yaşatma vaadinin bir gereğidir. Allah Müslümanları yeryüzünün mülklerine mirasçı kılacağını açıklamıştır. Nitekim peygamberlerin hayatına baktığımızda hemen hepsinin hayatında ortak bir gelişim olduğunu görürüz. Bu gelişim, hayatlarının ilk dönemlerinde maddi zorluk içinde yaşamalarına rağmen, belirli bir süre sonra büyük bir zenginliğe kavuşmalarıdır.

Bir de Allah'a ve dine düşman oldukları halde yine de büyük bir bolluk içinde yaşayan insanlar vardır. Allah bu insanlara da zenginlik vermiştir. Ancak Allah'ın onlara mal vermesindeki amaç, Müslümanlarınkinden çok farklıdır. Kuran'da bu amaç şu şekilde açıklanır:

Onların malları ve evlatları seni imrendirmesin; Allah bunlarla, ancak onları dünyada azablandırmak ve canlarının onlar inkar içindeyken zorluk içinde çıkmasını istiyor. (Tevbe Suresi, 85)

Allah'ı inkar eden ve bu inkarda direnen insanlar için kendilerine verilen zenginlik, güzellik, güzel evler, kıyafetler ya da imkanlar bir denemedir. Bu verilenler, onların kendilerine bağışlanan tüm bu nimetlere rağmen nasıl bir nankörlük içinde olduklarını, her türlü olanaklarına rağmen Allah'a karşı sadakatsizliklerinin boyutlarını insanların iyice görmeleri içindir.

Allah sonsuz akıl sahibidir. Ve bu nedenle de insanları türlü şekillerde cezalandırır. İnsanın hiç akledemeyeceği ve asla anlayamayacağı birçok yöntemle bir inkarcıya karşılık verebilir. Bu karşılık çok açık şekilde görülen bir doğal felaket, yıkım olabilir ya da görülmeyen, ancak kişiyi içten içe saran bir sıkıntı hali olabilir. Azabın bir çeşidi de insanın kendisi için hayır sandığı bir durumla onun ahiretteki sorumluluğunun artması olabilir.

İşte bu nedenle bir Müslümanın inkar eden bir insana verilen herhangi bir imkana karşı içinde imrenme hissetmesi, Kuran ahlakına uygun olmaz. Özenilecek olan Müslümanların ahlakı ve takvasıdır. Bu nedenle Allah din ahlakını yaşamayan insanların zenginliğine, yaşadıkları hayata, imkanlarına ya da herhangi bir özelliklerine karşı kişinin içinde herhangi bir hayranlık oluşmamasını emretmiştir.

DİNDE ZORLAMA OLMAMASI VE DİN AHLAKINA HİKMETLE, GÜZEL ÖĞÜTLE DAVET ETMEK

Rabbinin yoluna hikmetle ve güzel öğütle çağır ve onlarla en güzel bir biçimde mücadele et. Şüphesiz senin Rabbin yolundan sapanı bilendir ve hidayete ereni de bilendir. (Nahl Suresi, 125)

İslam dininin özelliği, kişinin sadece içinden gelerek ve gönülden kabul ederek yaşamasıyla Allah Katında kabul gören bir inanç sistemi olmasıdır. Allah dinin bu özelliğini Kuran'ın birçok ayetinde açıklamıştır. Örneğin namaz kılan bir insan namazını Allah için isteyerek ve severek kılmalıdır. Ya da malından infak eden bir kişinin bu

ibadetinin Allah Katında geçerli olması, verdiği bu sadakayı isteyerek ve sevinerek vermiş olmasına bağlıdır.

Bir insanın Müslüman olabilmesi için dini ve Allah'ı aklıyla kavraması ve kalben de tasdik etmesi gerekir. Ve yaptığı hizmetleri neden yaptığının şuurunda olması gerekir. Müslümanın dine olan bağlılığı, Allah'ın varlığına olan inancından kaynaklanır. Bu nedenle de, dinin gereklerini isteyerek ve severek yerine getirir. Dolayısıyla İslam ancak kişinin kendi rızası olduğu takdirde gerçek anlamda yaşanabilecek bir sistemdir.

Bu nedenle dinde zorlama yoktur. Allah Müslümanların dine karşı isteksiz olan insanlara İslam'ı zorla kabul ettirmek için gayret sarf etmemelerini emretmiştir. Çünkü Allah dini, insan zoruyla değil, kalpten gelerek yaşanabilecek şekilde var etmiştir. Kalben kabul etmeyip insanlar baskı uyguladığı için yaşanan bir dinin Allah Katında geçerliliği olmayabilir ve dolayısıyla kişinin böyle bir ruh haliyle din ahlakını yaşaması veya yaşamaması arasında bir fark da olmayacaktır.

Müslümanların din ahlakını anlatmaları, sadece güzel sözlü bir davet niteliğindedir. İsteyenlerin ve Allah'ı sevenlerin din ahlakını yaşamasına yönelik bir davettir. Dinde zorlama olmadığı ile ilgili olarak bir ayette şöyle buyrulmaktadır:

Dinde zorlama (ve baskı) yoktur. Şüphesiz, doğruluk (rüşd) sapıklıktan apaçık ayrılmıştır. Artık kim tağutu tanımayıp Allah'a inanırsa, o, sapasağlam bir kulpa yapışmıştır; bunun kopması yoktur. Allah, işitendir, bilendir. (Bakara Suresi, 256)

Ayetin emri gereği Müslümanlar, İslam'ı anlatırken ve imanı sevdirirken sözün en güzelini kullanırlar. Karşılarındaki insanı incitmeyecek, Müslümanlara karşı kalbinde sevgi uyandıracak bir üslupla din ahlakını anlatırlar. Çünkü Müslümanlara karşı kalbinde sevgi oluşan bir insanın, onları bu derece güzel ahlaklı hale getiren inanç sistemine karşı da içinde bir merak ve sevgi oluşacaktır. Dolayısıyla güzel söz, onun kalbini İslam'a ısındıran önemli bir sebep olacaktır.

BİR ŞEY UNUTULDUĞUNDA ALLAH'I ZİKRETMEK

İnsan birçok eksiği ve kusuru olan bir varlıktır. Çünkü yaratılmıştır ve yaratılmışlara özgü bir acizlik içerisindedir. Eksiklikten ve kusurdan münezzeh olan ise sadece Allah'tır. İnsanın Allah karşısında ne kadar aciz ve çaresiz bir durumda olduğunu anlayabileceği eksikliklerinden bir tanesi de unutkanlıktır.

Unutkanlık, bunu yapan kişi dünyanın en zeki insanı bile olsa, oluşmasına kesinlikle engel olamadığı bir acizliktir. İnsanların Allah'a ne kadar muhtaç olduğunu anlayabilmesi için sadece bu acizliğini düşünmesi yeterlidir. Çünkü insan bir bakıma,

hafızasıyla birlikte bir anlam taşır. Nerede doğduğunu, kim olduğunu, nerede yetiştiğini, inançlarını, yaptıklarını, nasıl bir hayat yaşadığını, zevklerini, alışkanlıklarını tüm bilgiler hafızasında olduğu için bilir. Ancak ağzından çıkan cümlesinin sonunu bir anda insana unutturan Allah, tek bir anda geçmişiyle ilgili herşeyi de unutturabilir. İnsan, kendisine malik olabilmesi için Allah'ın her an hafızasında canlı tuttuğu bilgilere muhtaçtır. Allah onlardan tek bir tane bile eksiltme yaptığında insanın bu bilgiyi geri getirmek için yapacak hiçbir şeyi yoktur. İşte Kuran'da böyle bir acizlik durumunda, insanların Allah'a sığınmaları ve Allah'tan yardım dilemeleri emredilir:

... Unuttuğun zaman Rabbini zikret ve de ki: "Umulur ki, Rabbim beni bundan daha yakın bir başarıya yöneltip-iletir." (Kehf Suresi, 24)

İnsanın unuttuğu şeyi hatırlayabilmesi ve herhangi bir konuda başarı sahibi olabilmesi sadece Allah'ın dilemesiyle mümkündür. Bu nedenle insanın bu tip bir acizlik karşısında yapabileceği tek şey Allah'ın kendisini daha yakın bir başarıya iletmesini dilemektir.

ALLAH'IN RAHMETİNDEN UMUT KESMEMEK

(Benden onlara) De ki: "Ey kendi aleyhlerinde olmak üzere ölçüyü taşıran kullarım. Allah'ın rahmetinden umut kesmeyin. Şüphesiz Allah, bütün günahları bağışlar. Çünkü O, bağışlayandır, esirgeyendir." (Zümer Suresi, 53)

Ayette belirtildiği gibi insanlar zaman zaman bilerek veya bilmeyerek hatalar yapabilmektedirler. Bu konuyla ilgili ayetin hitabından da anlaşıldığı gibi burada, Allah'tan rahmet uman insanlara seslenilmektedir. Yani ayette geçen kendi aleyhlerine olmak üzere haddi aşan kimseler, Allah'a iman eden insanlardır. Bu nedenle böyle bir durum Müslümanlar için de geçerlidir.

Allah birçok ayette Müslümanların hatta çok takva sahibi olan Müslümanların da hata yapabileceğini vurgulamıştır. Bu açıklamalar inananların kalbine ferahlık verir. Aksi takdirde isteyerek veya istemeyerek herhangi bir hata yapan bir Müslüman, büyük bir sıkıntı ve vicdani baskı altına girebilirdi. Ancak Müslümanların Allah'a karşı bir kusur içinde olmama konusunda büyük bir hassasiyet içinde olduğunu bilen Allah, Kuran'da övgüyle bahsedilen peygamberlerden de örnekler vererek istisnasız her insanın büyük ya da küçük birçok hatası olabileceğine dikkat çekmiştir. Böylece ayetlerdeki bu şevklendirici ve kalp ferahlatıcı açıklamalar, Müslümanların herhangi bir hata sonrası ümitsizliğe kapılmalarını engellemiştir. Hatta Allah insanlarda hata

çeşitliliğini o kadar geniş tutmuştur ki, insanların yaptıktan sonra pişmanlık duyup tevbe ettikleri istisnasız her hatanın bağışlanacağını bildirmiştir.

Ancak Kuran'daki kalp ferahlatan, insanlara umut veren türlü açıklamalara rağmen, kusurlu olmayı kabullenemeyen birçok insan da bulunmaktadır. Ayetlerde bildirilen müjdelere rağmen hata yaptıktan sonra ümitsizliğe kapılmak, üzüntü ve sıkıntı içine girmek, hatasızlık iddiasında bulunan insanlara özgü bir tavırdır. Hata yapmayı kibirinden ve büyüklenmesinden dolayı bir türlü kabullenmek istemeyen bir insan, yaptıkları nedeniyle büyük bir üzüntüye kapılır. Kolaylıkla hata yapabilen, yanlış kararlar alabilen, yanlış davranabilen ya da yanlış konuşabilen bir varlık olduğunu kabullenmekte zorluk çeker. Kusursuzluğun ve hatasızlığın Allah'a özgü bir vasıf olduğunu düşünemez. Kendisi de kusursuz olmak ister. Ancak bunu bir türlü başaramaması ve istemeyerek de olsa birçok hatalı tavrının olması onu ümitsizliğe sürükler. Müslümanlar ise Allah'ın karşısındaki eksikliklerini ve acizliklerini kabullenmenin verdiği rahatlık içinde yaşar ve hiçbir zaman hatasızlık iddiasında bulunmazlar.

Şunu unutmamak gerekir ki insanların, çok imanlı da olsalar kusurlu ve kolaylıkla hata yapabilecekleri gibi yaratılmaları, Allah'ın kusursuzluk vasfını kavrayabilmeleri içindir. Çünkü insan kusursuzluğu ancak kusur ve eksik görerek anlayabilir. Bu nedenle kendi acizliğini görmesi, Allah'ın mükemmelliğini daha iyi anlayabilmesine sebep olacaktır.

YALAN SÖYLEMEMEK

İnsanlar karşılarındaki kişiyi kendi istedikleri doğrultuda yönlendirebilmek için sık sık yalana başvururlar. Yalanın ardında kimi zaman kişinin gururunu kurtarma telaşı, kimi zaman samimiyetsiz bir tavra zemin hazırlama kimi zaman da üstünlük elde etme arzusu vardır. Ancak sebebi ne olursa olsun yalan, Kuran'da haram kılınan fiillerdendir. Allah'ın yalanı insanlara haram kıldığı Kuran'da şöyle bildirilmiştir:

Allah sizi, yeminlerinizdeki 'rastgele söylemelerinizden, boş sözlerden' dolayı sorumlu tutmaz, ancak yeminlerinizle bağladığınız sözlerden dolayı sizi sorumlu tutar... (Maide Suresi, 89)

Yeminlerinizi koruyunuz. Allah, size ayetlerini böyle açıklar, umulur ki şükredersiniz. (Maide Suresi, 89)

Karşı tarafı bilerek ve isteyerek yanlış yönlendirmek için söylenen, doğru olmayan her söz, yalan hükmündedir. Nitekim Allah yalanda, kişinin kalbindeki niyetin önemli olduğunu belirtmektedir. Bir kişinin ağzından düşünmeden bir söz çıkabilir ya da o an

için boş bulunup doğru bir söz söylemeyebilir. Bunları kasti olarak karşı tarafı yanıltarak çıkar elde etmek için söylememiş olan bir kişi, bunu hemen telafi eder. Ancak yalanda bir niyet bozukluğu vardır. Kişi karşı tarafı yanlış yönlendirerek ufak ya da büyük herhangi bir çıkar elde etme peşindedir. İşte Allah, bu tip bir niyetle söylenen herhangi bir sözden kişiyi ahirette sorumlu tutacaktır. Bu nedenle Müslümanlar aşağıdaki ayetin gereği olarak her zaman sözün doğru olanını söylemelidirler:

Ey iman edenler, Allah'tan sakının ve sözü doğru söyleyin. (Ahzap Suresi, 70)

Bir Müslüman boş bulunduğu bir anda ağzından aslı olmayan bir söz çıksa bile bunu hemen telafi eder. Ancak ahirette hesabını veremeyeceği şekilde bir insanı kasti olarak yanıltmaya kesinlikle yanaşmaz. Çünkü bu, hem ahirette hem de dünyada bir kınanma konusudur.

SÖZÜNE İTİMAT EDİLMEYECEK OLAN KİŞİLER

Doğruyu bulabilmek için, kişinin kendi aklının, bilgisinin veya tecrübelerinin yetersiz kaldığı durumlarda, bir başkasının öğüdüyle hareket etmesi Kuran'da tavsiye edilen bir ahlaktır. İnsanlar çoğu zaman, hata yapacaklarını düşündükleri konularda, doğru olanı bulabilmek ve yanlış bir tavır içerisine girmemek için karşılarındaki kişilere danışırlar. Yani öğüt almada amaç doğruyu bulabilmektir.

Ancak her insan, her olay karşısında doğru olan seçeneği bulabilecek bir akla ve şuura sahip değildir. En azından doğru olanı görebilse bile kendi çıkarlarını gözardı ederek bu doğruyu karşı tarafa açıklama ahlakına sahip değildir. Bu nedenle yol göstermesi için fikir danışılacak kişilerde, belirli özelliklerin olması gerekmektedir. Bu özelliklerin başında bu insanın Allah'a iman ediyor olması gelir. Çünkü bir insanın doğruyu hemen teşhis edebilmesi ve kendi menfaatlerinin aleyhine bile olsa bunu karşı tarafa açıklaması ancak vicdanını kullanmasıyla olur. Bir insanın vicdanını hiçbir engel tanımadan kullanmasını sağlayan tek güç de Allah korkusu ve Allah sevgisidir.

Ahlakında bozukluk olan yani vicdanını kullanmayan bir insan, ne kendisi doğruyu görebilme gücüne sahip olabilir ne de karşısındaki insanı doğruya yönlendirebilme meziyetine. Dolayısıyla insanların fikir danışacağı ve verdiği fikre itimat edeceği kişileri iyi seçmesi gerekmektedir. Bu nedenle Allah Kuran'da, insanlara bu konuda yol gösterecek çok ayrıntılı açıklamalarda bulunmuştur. Ayetlerde fikrine itimat edilmemesi gereken kişilerin ahlak özellikleri bildirilmiş ve bu kişilerin gösterdiği yola tabi olmak yasaklanmıştır. Ayetlerde şöyle buyrulmaktadır:

Şunların hiçbirine itaat etme: Yemin edip duran, aşağılık,

Alabildiğine ayıplayıp kötüleyen, söz getirip götüren (gizlilik içinde söz ve haber taşıyan),

Hayrı engelleyip sürdüren, saldırgan, olabildiğince günahkar,

Zorba-saygısız, sonra da kulağı kesik;

Mal (servet) ve çocuklar sahibi oldu diye,

Kendisine ayetlerimiz okunduğu zaman: "(Bunlar) Eskilerin uydurma masallarıdır" diyen.. (Kalem Suresi, 10-15)

Ayrıca başka bir ayette de sözü dinlenmemesi gereken kişilerin özelliklerinden iki tanesine dikkat çekilmiştir.

Öyleyse, Rabbinin hükmüne sabır göster. Onlardan günahkar veya nankör olana itaat etme. (İnsan Suresi, 24)

Ayetler çok açık ve anlaşılır bir şekilde kimlerin sözlerine itimat edilmemesi yani gösterdiği yola, öğüdüne güvenilmemesi gerektiğini sıralamaktadır. Bu açıklamaya göre bir Müslüman kendisine maddi ya da manevi bir tavsiyede bulunan yalancı, dedikoducu, saldırgan, tartışmacı, Allah'ın sınırlarını rahatlıkla çiğneyebilen, sinsi veya alaycı bir insanın tavsiyeleri doğrultusunda hareket etmemelidir.

İBADETTE KARARLI OLMAK

Göklerin, yerin ve her ikisi arasındakilerin Rabbidir; şu halde O'na ibadet et ve O'na ibadette kararlı ol. Hiç O'nun adaşı olan birini biliyor musun? (Meryem Suresi, 65)

"Kararlılık", bir konuda sebat göstermek, sonuca ulaşmada hiçbir engel tanımamak ve azimle gayret ederek her ne olursa olsun yapılması gerekenleri yerine getirmek anlamına gelir. Yukarıdaki ayette geçen kararlılık kelimesi de bu anlamda kullanılmıştır. Allah Müslümanlardan sadece ibadet etmelerini değil, aynı zamanda ibadette kararlı olmalarını istemektedir.

Ancak insanlar ibadette kararlı olmayı çok kısıtlı değerlendirirler. Çünkü ibadet kelimesinin sadece namaz, oruç, hac, zekat gibi kişinin üzerine farz olan hükümler anlamına geldiğini zannederler. Halbuki ibadet, kulluk anlamına gelir. Yani insanların kul olarak Allah için yaptıkları her eylem, konuşma, hal ve tavır birer ibadettir. Namaz bir insan için nasıl önemli ve farz olan bir ibadetse, aynı şekilde öfkeyi yenmek, güzel söz söylemek, insanları uyarıp korkutmak, zanda bulunmamak ya da tartışmacı olmamak da bir ibadettir. Bu nedenle Allah'ın "ibadette kararlı ol" emri hem fiili ibadetler hem de ahlak için geçerlidir.

Ancak ayetlerde Müslümanlara dinlerinde kararlı olmaları emri verilirken, dikkat çekilen bir nokta daha olmuştur. Bu da Müslümanların kararlılığının deneneceğine dair yapılan açıklamalardır. Ayetler geçmişte yaşayan Müslümanların ve peygamberlerin hayatlarından kesitler sunarken, sık sık onların imanlarının ve kararlılıklarının denendiği olaylardan örnekler verir. Çünkü bu tip zamanlar, Müslümanların Allah'a olan bağlılıklarını ve sadakatlerini ispat edecekleri değerli fırsatlardır.

Allah Müslümanların dinlerine olan bağlılıklarının denendiği zamanlara dair en çok, inkarcıların sözlü ya da fiili saldırı anlarını örnek verir. Ya da Müslümanlara iftira atıldığı, insanların topluca yüz çevirdiği, bir hastalık dokunduğu, açlık, susuzluk, yorgunluk olduğu, zor ve tehlikeli bir durumla karşı karşıya kalındığı ve özellikle kişinin canının risk altına girdiği anlar örnek olarak verilir. Bu tip durumlar Müslümanların kendi dinlerini yaşamada ve yaşatmada sebat edeceği durumlardır.

Bir de Allah'ın büyük bir bolluk, sağlık, dinçlik, zenginlik veya iktidar verdiği durumlar vardır ki, bu zamanlar da kişinin gevşekliğe düşmeyeceği ve din ahlakını yaşamadaki kararlılığını göstereceği çok değerli zamanlardır. Yani Müslümanlar hem zorluk hem de kolaylıkla denenirler. Her iki durum da Müslümanların tavırlarında olumsuz bir değişikliğe yol açmaz.

İNSANLARI UYARMAK

Cahiliye toplumunun temel hayat felsefesi, kişinin sadece kendisine karşı sorumlu olduğu düşüncesine dayalıdır. Bu düşünceye göre insanlar kendilerini en iyi şartlarda yaşatmakla, en rahat ortamı sağlamakla yükümlüdür. Ancak diğer insanların hayatına karşı maddi manevi hiçbir sorumlulukları yoktur. Bu nedenle insanların bir çoğu dinlerini sadece kendi başlarına yaşamakla sorumlu olduklarını ve diğer insanlara din ahlakını anlatmak gibi bir sorumluluk taşımadıklarını zannederler. Halbuki Kuran'a baktığımızda bunun tam tersi bir anlayışla karşılaşırız.

Müslümanın en büyük sorumluluklarından biri etrafındaki insanlara İslam ahlakını anlatmak ve onları da Allah'a iman etmeye teşvik etmektir. Kuran'da Müslümanların insanları uyarmasıyla ilgili çok kesin ve açık hükümler yer almaktadır. Bunlardan bir tanesi Müddessir Suresi'nin 1. ve 2. ayetlerinde bildirilmiştir:

Ey bürünüp örtünen, kalk (ve) bundan böyle uyar. (Müddessir Suresi, 1-2)

Müslümanlar dinlerini kendileri yaşadıkları gibi aynı zamanda çevrelerindeki kişileri de teşvik etmekle sorumludurlar. Hatta Kuran'da Müslümanların bütün hayatlarını tebliğ yani dinlerini anlatma üzerine bina etmelerini gerektiği bildirilir. Müslümanlar işlerini, yerleşim bölgelerini, eğlencelerini, yaşam biçimlerini bu sorumluluklarına göre ayarlarlar. Bir Müslüman için, Allah'ın varlığının bütün insanlar

tarafından bilinmesi, kavranması, bütün insanların cehennemin nasıl bir yer olduğundan ve hesap günü sorguya çekileceğinden haberdar olması kendi ticaretinden, eğlencesinden ya da rahatından çok daha önemlidir. Cehennemdeki azabın şiddetini ve Allah'ın kudretini çok iyi bilen Müslümanlar, insanların din ahlakını yaşamadıkları takdirde nasıl bir sona doğru yaklaşmakta olduklarını muhakkak öğrenmeleri için ellerinden gelen çabayı gösterirler. Gerekirse işlerinden, gerekirse evlerinden ya da mülklerinden vazgeçerek insanları uyarmaya ve Allah'ın bu emrini yerine getirmeye devam ederler. Allah'ın müminlere olan bu emri bir başka ayette de şöyle ifade edilmiştir:

İş(in) hükme bağlanıp biteceği, hasret gününe karşı onları uyar; onlar bir gaflet içindedirler ve onlar inanmıyorlar. (Meryem Suresi, 39)

Üçüncü Bölüm:
KURAN MUCİZELERİ

Ateş Olmayan Yanma

Allah, göklerin ve yerin nurudur. O'nun nurunun misali, içinde çerağ bulunan bir kandil gibidir; çerağ bir sırça içerisindedir; sırça, sanki incimsi bir yıldızdır ki, doğuya da, batıya da ait olmayan kutlu bir zeytin ağacından yakılır; (bu öyle bir ağaç ki) neredeyse ateş ona dokunmasa da yağı ışık verir. (Bu,) Nur üstüne nurdur. Allah, kimi dilerse onu Kendi nuruna yöneltip-iletir. Allah insanlar için örnekler verir. Allah, herşeyi bilendir. (Nur Suresi, 35)

Nur Suresi'ndeki bu ayette ışık veren bir nesneden bahsedilmektedir. Işık veren cisim ise bir yıldıza benzetilmektedir. Ayette yıldıza benzetilen ışık veren nesnenin yakıtının doğuya veya batıya ait olmaması ise, bu cismin fiziksel boyutta bulunmadığına bir işaret olabilir. Yakıtın kaynağının enerji boyutunda olduğu düşünülürse, ayette tarif edilen yakıtın elektrik enerjisine, ışık veren cismin de elektrik ampulüne işaret ediyor olması muhtemeldir.

Ampul ayetteki tariflere son derece mutabık olan, cam içinde, yıldız gibi parlayan ve ışık saçan bir cisimdir. Ampul, kandil, gaz lambası benzeri aydınlatıcılar gibi yağla yakılmamaktadır ve ampulde ayetteki tariflere uygun olarak ateş olmadan bir yanma gerçekleşir. Ampulün içindeki ısıya dayanıklı tungsten telinin atomları arasındaki titreşim sonucu, 2.000 ^{0}C'nin üzerinde ısı oluşur. Diğer metalleri eriten bu sıcaklık o kadar yüksektir ki, gözle görülür güçlü bir ışık ortaya çıkmasına sebep olur. Ancak bu yüksek ısıya rağmen, ampulün içinde oksijen bulunmadığı için ayetteki tariflere mutabık olarak yanma gerçekleşmez. Ayrıca ampulün ortasında parlayan tel de parlak bir yıldızın uzaktan görünümüne çok benzemektedir.

Elektriğin dünya tarihinin en büyük keşiflerinden biri olduğu, dünyanın hemen hemen tümünün elektrik enerjisiyle çalışan ampuller vasıtasıyla aydınlatıldığı göz önünde bulundurulacak olursa, ayetin bu önemli keşfe işaret ettiği düşünülebilir. (En doğrusunu Allah bilir.)

Bu konuyla ilgili bir diğer izah da yıldızlardaki nükleer reaksiyonlar sonucu ortaya çıkan ışık olarak düşünülebilir. Yıldızlar, nükleer reaksiyonlardan kaynaklanan çok büyük miktarlarda ısı, ışık yayan, son derece sıcak, parlak, döner gaz kütleleridir. Yeni oluşan büyük yıldızlar çoğunlukla kendi çekim kuvvetleriyle büzülmeye başlarlar. Bunun sonucunda merkezleri daha yoğun ve daha sıcak olur. Yıldızın merkezindeki madde yeterince ısındığında -en az 10 milyon ^{o}C olduğunda- ise nükleer reaksiyonlar başlar.[59] Bir yıldızın içinde gerçekleşen olay, hidrojenin dev bir enerji ile (füzyonla) helyuma dönüşmesidir. Yıldızlarda kütlenin büyüklüğünden kaynaklanan çekim kuvveti, 4 hidrojen atomunu 1 helyum atomu oluşturmak üzere kaynaştırmaktadır. Bu esnada açığa çıkan enerji, kütlenin yüzeyinden ışık ve ısı halinde dışarı yayılır. Hidrojen tükendiğinde, yıldızda aynı şekilde daha ağır elementler oluşturmak üzere helyum

yanmaya (füzyona) devam eder. Bu reaksiyonlar yıldızın kütlesi tükenene kadar devam eder.

Ancak yıldızlardaki reaksiyonlarda oksijen kullanılmadığı için, yanan odunda olduğu gibi sıradan bir yanma gerçekleşmez. Yıldızlarda dev alevler şeklinde görünen yanma da, gerçekte ateşten kaynaklanmaz. Nitekim ayette de bu tür bir yanma şekline işaret edilmektedir. Ayrıca ayette bir yıldızdan, onun yakıtından ve ateş olmayan bir yanmadan -yani reaksiyondan- bahsedildiği düşünülürse, ayetin yıldızlardaki ışık oluşumuna ve yanma şekline işaret ettiği şeklinde de düşünülebilir. (En doğrusunu Allah bilir.)

Bulutların Ağırlığı

Bulutların ağırlığı çok şaşırtıcı rakamlara ulaşmaktadır. Örneğin, kümülonimbüs türü fırtına bulutunda, 300.000 ton ağırlığa ulaşan miktarlarda su toplanmaktadır.

Gökyüzünde 300.000 tonluk bir kütlenin durabileceği bir düzenin "kurulmuş" olması kuşkusuz hayranlık uyandıran bir durumdur. Kuran'daki diğer bazı ayetlerde de bulutların ağırlığına şu şekilde dikkat çekilmektedir:

Rahmetinin önünde rüzgarları bir müjde olarak gönderen O'dur. Bunlar ağırca bulutları kaldırıp yüklendiğinde, onları (kuraklıktan) ölmüş bir şehre sürükleyiveririz ve bununla oraya su indiririz de böylelikle bütün ürünlerden çıkarırız… (Araf Suresi, 57)

O size şimşeği korku ve umut olarak gösteren, (yağmur yüklü) ağırlaşmış bulutları (inşa edip) ortaya çıkarandır. (Rad Suresi, 12)

Elbette Kuran'ın indirildiği dönemde insanların bulutların ağırlıkları ile ilgili bu bilgiye sahip olmaları mümkün değildir. Kuran ayetlerinde dikkat çekilen ve yakın geçmişte keşfedilen bu bilgi, Kuran'ın Allah'ın sözü olduğunun delillerinden bir diğeridir.

Yağmurdaki Ölçü

Kuran'da yağmur hakkında verilen bir diğer bilgi ise, yağmurun belli bir ölçü ile indirildiğidir. Zuhruf Suresi'nde şöyle buyurulur:

Ki O, belli bir miktar ile gökten su indirdi de, onunla ölü bir memleketi 'diriltti (ve her yanına hayat) yaydı'; siz de böyle (kabirlerinizden diriltilip) çıkarılacaksınız. (Zuhruf Suresi, 11)

Yağmurdaki bu ölçü de, yine çağımızdaki araştırmalarla tespit edilmiştir. Ölçümlere göre, yeryüzünden bir saniyede 16 milyon ton su buharlaşmaktadır. Bir yılda bu miktar 505 trilyon tona ulaşır. Bu, aynı zamanda bir yılda Dünya'ya yağan yağmur miktarıdır. Yani su, sürekli bir denge içinde, "bir ölçüye göre" dönüp durmaktadır. Yeryüzündeki hayatın devamı da, bu su döngüsü sayesinde sağlanır. İnsan sahip olduğu tüm teknolojik imkanları kullansa dahi bu döngüyü asla yapay olarak gerçekleştiremez.

Eğer bu miktarda çok küçük bir değişiklik olsa bile, kısa bir zaman sonra büyük bir ekolojik dengesizlik ortaya çıkacak ve bu da hayatın sonunu getirecektir. Fakat hiçbir zaman böyle olmaz; yağmur, Kuran'da bildirildiği gibi, yeryüzüne her sene aynı miktarda inmeye devam eder.

Yağmurdaki ölçü sadece miktarında değil, aynı zamanda yağmur damlalarının düşüş hızında da söz konusudur. Yağmur damlası ne kadar büyük olursa olsun, yeryüzüne düşme hızları belli bir limitin üzerine çıkmaz.

Nobel ödüllü Alman fizikçi Philipp Lenard, çalışmaları sonucunda yağmur damlalarının çapları genişledikçe, düşme hızlarının arttığını tespit etmiştir. Ancak düşme hızındaki bu artış, yağmur damlasının çapı 4.5 mm olana kadar devam etmekteydi. Daha büyük yağmur damlalarında ise, düşme hızları saniyede 8 m'yi geçmemektedir.[60] Bunun sebebi damlaların düşerken aldıkları şekildir. Yağmur damlalarının bu özel şekli, atmosferin sürtünme etkisini artırır ve damlaların belli bir hız limitini aşmalarını önler.

Görüldüğü gibi Kuran'da, yağmurun indirilişi ile ilgili, 1400 sene önce bilinmesi mümkün olmayan hassas bir ayara dikkat çekilmektedir.

Yağmurun Oluşumu

Yağmurun nasıl oluştuğu uzun süre insanlar için bir sırdı. Ancak hava radarlarının keşfedilmesinden sonra, yağmurun hangi evrelerden geçerek oluştuğu kesinlik kazandı. Buna göre, yağmur üç evreden geçerek oluşur: Önce rüzgar yoluyla yağmurun "hammaddesi" havalanır. Ardından bulutlar meydana gelir ve en son olarak da yağmur damlacıkları ortaya çıkar.

Kuran'da yağmurun oluşumu ile ilgili aktarılanlarda ise, tam da bu süreçlerden söz edilmektedir. Bir ayette bu oluşum hakkında şöyle bir bilgi verilir:

Allah, rüzgarları gönderir, böylece bir bulut kaldırır da onu nasıl dilerse gökte yayıp-dağıtır ve onu parça parça kılar; nihayet onun arasından yağmurun akıp çıktığını görürsün. Sonunda Kendi kullarından dilediğine verince, hemen sevince kapılıverirler. (Rum Suresi, 48)

Şimdi ayette ifade edilen üç evreyi teknik olarak inceleyelim:

1. EVRE: "Allah rüzgarları gönderir..."

Okyanuslardaki köpüklenme ile oluşan sayısız hava kabarcığı sürekli ortaya çıkmakta ve su zerreleri sürekli olarak gökyüzüne fırlamaktadır. Tuzca zengin olan bu zerreler daha sonra rüzgarlarla taşınır ve atmosferde yukarılara doğru yol alırlar. Aerosol adı verilen bu küçük parçacıklar "su tuzağı" adı verilen bir mekanizmayla yine denizlerden yükselen su buharını kendi çevrelerinde minik damlalar halinde toplayarak bulut damlalarını oluştururlar.

2. EVRE: "... böylece bir bulut kaldırır da onu nasıl dilerse gökte yayıp dağıtır ve onu parça parça kılar..."

Tuz kristallerinin ya da havadaki toz zerrelerinin etrafında yoğunlaşan su buharı sayesinde bulutlar oluşur. Bunların içindeki su damlacıkları çok küçük olduklarından (0.01 ile 0.02 mm çapında) havada asılı kalırlar ve göğe yayılırlar. Böylece gökyüzü bulutlarla kaplanır.

3. EVRE: "... nihayet onun arasından yağmurun akıp çıktığını görürsün."

Tuz kristallerinin ve toz zerreciklerinin etrafında biraraya gelen su parçacıkları iyice yoğunlaşarak yağmur damlalarını oluştururlar. Böylece havadan daha ağır bir konuma gelen damlalar, buluttan ayrılarak yağmur biçiminde yere düşmeye başlarlar.

Görüldüğü gibi yağmurun oluşumundaki her aşama, Kuran ayetlerinde bildirilmektedir. Üstelik bu aşamalar doğru sıralama ile açıklanmıştır. Dünyadaki birçok doğal olayda olduğu gibi, bunda da Allah en doğru açıklamayı yapmakta, üstelik bu açıklamayı keşfedilişinden asırlar önce Kuran'la insanlara duyurmaktadır.

Yağmurun oluşumu ile ilgili olarak başka bir ayette şu bilgiler verilmektedir:

Görmedin mi ki, Allah bulutları sürmekte, sonra aralarını birleştirmekte, sonra da onları üst üste yığmaktadır; böylece, yağmurun bunların arasından akıp-çıktığını görürsün. Gökten içinde dolu bulunan dağlar (gibi bulutlar) indiriverir, onu dilediğine isabet ettirir de, dilediğinden onu çevirir; şimşeğinin parıltısı neredeyse gözleri kamaştırıp götürüverecektir. (Nur Suresi, 43)

Bulut tipleri üzerinde araştırma yapan bilim adamları yağmurun oluşumu ile ilgili şaşırtıcı sonuçlarla karşılaşmışlardır. Yağmur bulutları belirli bir sistem ve aşamalar dahilinde oluşmakta ve şekillenmektedir. Yağmur bulutlarından biri olan kümülonimbüs türü bulutların oluşum aşamaları bilimsel olarak şöyledir:

1. AŞAMA, Sürülme: Bulutlar rüzgarlar tarafından bulundukları yerden itilir yani sürülürler.

2. AŞAMA, Birleşme: Rüzgar tarafından itilen bu küçük boyuttaki bulutlar (kümülonimbüs) sürüklendikleri yerde birleşip yeni büyük bulutları oluştururlar.[61]

3. AŞAMA, Yığılma: Küçük bulutlar birleştikten sonra büyük bulutun içindeki yukarı doğru çekiş kuvveti artar. Bulutun merkezindeki yukarı çekiş kuvveti kenarlardaki çekişten daha güçlüdür. Bu yukarı çekişler bulutun gövdesinin dikey olarak büyümesine neden olur. Böylece bulutlar yukarıya doğru genişleyerek üst üste yığılmış olur. Bu, dikey olarak büyümüş bulutun gövdesinin atmosferin daha serin yerlerine doğru uzamasına sebep olur. İşte bu noktada atmosferin serin bölgelerinde bulutta su ve dolu damlaları büyümeye başlar.

Bu aşamaların sonucunda, su ve dolu damlaları -yukarı çekiş gücünün onları destekleyemeyeceği kadar- ağırlaştıkları zaman da bulutlardan yağmur, dolu vs. şeklinde düşmeye başlarlar.[62]

Unutmamak gerekir ki meteorologlar bulut oluşumu, yapısı ve fonksiyonu ile ilgili detayları gelişmiş ekipmanlar (uçak, uydu, bilgisayar vs.) kullanarak yakın zamanda öğrenmişlerdir. Görülen odur ki, Allah bu ayetlerinde de bize 1400 sene öncesinde bilinmesi mümkün olmayan bir bilgi vermiştir.

Toprağın Titreşip Kabarması

... Yeryüzünü kupkuru ölü gibi görürsün, fakat Biz onun üzerine suyu indirdiğimiz zaman titreşir, kabarır ve her güzel çiftten (ürünler) bitirir. (Hac Suresi, 5)

Yukarıdaki ayette "titreşir" olarak çevrilen kelimenin Arapçası "ihtezzet"tir ve bu kelime "harekete geçmek, canlanmak, titreşmek, kıpırdamak, kımıldamak, bitkinin harekete geçmesi ve uzaması" anlamlarına gelir. "Kabarır" olarak çevrilen "rebet" kelimesi ise "artmak, fazlalaşmak, kabarmak, büyümek, gelişmek, (bitkinin) yükselmesi, erzak sağlamak, şişmek, içi hava dolmak" anlamlarına gelir. Ayette geçen bu kelimeler yağmur esnasında, toprağın moleküler yapısındaki değişiklikleri en uygun kelimelerle tarif etmektedir.

Ayette tarif edilen hareketlilik, yerkabuğunun depremler sırasında olduğu gibi toplu hareketinden farklıdır ve toprağı oluşturan parçacıkların titreşmesi olarak ifade edilmektedir. Toprak parçacıkları birbiri üzerine geçen katmanlardan oluşur ve su bu katmanların arasına nüfuz ettiğinde, toprak parçacıklarının hacimce büyümesine, kabarmasına sebep olur. Ayette bahsedilen aşamalar bilimsel olarak şu şekildedir:

1. Toprağın titreşmesi: Toprak yağmur suyunu yeteri miktarda emdiğinde, toprak parçacıklarının yüzeyinde oluşan elektrostatik yük, dengesizliğe sebep olur, ki bu da parçacıkların titreşmesine yol açar. Bu titreşim parçacıkların elektriksel yükü dengelenene kadar devam eder. Toprak parçacıklarının hareketlenip titreşmesi su parçacıklarıyla çarpışmasından da kaynaklanır. Su parçacıklarının hareketi belli bir yönde değildir. Her yönden çarpan su, toprak parçacıklarının yerlerini değiştirmesine sebep olur. Bu hareketlilik günümüzde "Brown hareketi (Brownian movement)" olarak bilinen ve 1827'de Robert Brown adında İskoçyalı bir botanikçinin tarif ettiği mikroskobik parçacıkların hareketliliğidir.[63] Brown, yağmur damlaları toprağa düştüğünde, toprak moleküllerinde bir tür silkelenme ve titreşim meydana getirdiğini keşfetmiştir.

2. Toprağın kabarması: Yağmur yağdığında farklı yönlerden gelen su damlaları, toprak parçacıklarının titreşmesine, böylece su emerek hacimlerinin genişlemesine yol açar. Çünkü su bol miktarda olduğunda toprak parçacıklarının arasındaki mesafe artar. Bu boşluklar su parçacıklarının ve erimiş iyonların toprağın içine girişine olanak sağlar. Su ve suyun içinde erimiş şekilde yer alan diğer besleyici maddeler katmanlar arasında yayılır. Bu da toprak parçacıklarının hacminde büyümeye sebep olur. Dolayısıyla bu

parçacıklar toprağı canlandırmak için gereken su deposu olarak işlev görürler. Yerçekimine rağmen suyun sızmadan, toprak parçacıkların katmanları arasında depolanması Allah'ın insanlar üzerindeki sonsuz rahmetinin örneklerinden biridir. Eğer toprağın suyu tutma özelliği olmasaydı ve toprakta bu mineral depoları oluşmasaydı, su toprağın derinliklerine sızacak ve bitkiler kısa zamanda ölecekti. Ancak Rabbimiz toprağı çeşitli ürünler çıkmasını mümkün kılacak özelliklerle birlikte yaratmıştır.

3. Toprağın ürün vermesi: Topraktaki su yeterli miktara ulaştığında, tohumlar aktif hale gelir ve basit besleyici elementleri emmeye başlar. Gittikçe gelişen bitkiler su ihtiyaçlarını 2-3 ay boyunca bu depolardan elde ederler.

Kuru toprağa yağmur düştüğünde oluşan olaylar, yukarıdaki ayette üç aşamalı olarak anlatılmaktadır: Toprağın titreşmesi, toprağın kabarması ve toprağın ürün vermesi. Görüldüğü gibi Kuran'da günümüzden 14 yüzyıl önce bildirilen bu aşamalar, bilimsel açıklamalarla tam bir paralellik içindedir. Bir başka ayette ise ilgili olarak şöyle buyrulmaktadır:

Ölü toprak kendileri için bir ayettir; Biz onu dirilttik, ondan taneler çıkarttık, böylelikle ondan yemektedirler. (Yasin Suresi, 33)

Ölü Bir Beldeyi Canlandıran Yağmurlar

Kuran'da, yağmurun "ölü bir beldeyi diriltme" işlevine birçok ayette dikkat çekilir:

... Biz gökten tertemiz bir su indirmekteyiz. Onunla ölü bir beldeyi (toprağı) canlandırmak ve yarattığımız hayvanlardan ve insanlardan birçoğunu onunla sulamak için. (Furkan Suresi, 48-49)

Yağmurun, canlılar için kaçınılmaz bir ihtiyaç olan suyu yeryüzüne bırakmasının yanında bir de gübreleme özelliği vardır. Denizlerden buharlaşarak bulutlara ulaşan yağmur damlaları, ölü toprağı "canlandıracak" bazı maddeler içerirler. Bu "canlandırıcı" özellikli yağmur damlalarına "yüzey gerilim damlaları" adı verilir. Yüzey gerilim damlaları, biyologların deniz yüzeyinin mikro katmanı dedikleri üst kısımda oluşurlar; milimetrenin onda birinden daha ince olan bu yüzeysel zarda, mikroskobik alglerin ve zooplanktonların bozulmasından gelen pek çok organik artık vardır. Bu artıkların bazıları, deniz suyunda çok az bulunan fosfor, magnezyum, potasyum gibi elementleri ve ayrıca bakır, çinko, kobalt ve kurşun gibi ağır metalleri seçip ayırarak, kendi içlerinde toplarlar. Yeryüzündeki tohum ve bitkiler, yetişmeleri için gereksinim duydukları çok sayıdaki madensel tuzları ve elementleri işte bu yağmur damlalarında bulurlar. Kuran'da, bir başka ayette bu olay şöyle bildirilir:

Ve gökten mübarek (bereket ve rahmet yüklü) su indirdik; böylece onunla bahçeler ve biçilecek taneler bitirdik. (Kaf Suresi, 9)

Yağışlarla toprağa inen bu tuzlar, verimi artırmak için kullanılan geleneksel gübrelerin bazılarının (kalsiyum, magnezyum, potasyum vb.) küçük örnekleridir. Bu tür aerosellerde bulunan ağır metaller ise, bitkilerin gelişiminde ve üretiminde verimlilik artırıcı elementleri oluştururlar. Kısacası, **yağmur önemli bir gübredir**. Fakir bir toprak, yalnızca yağmur aracılığıyla gelen bu gübrelerle bile, yüzyıllık bir süre içinde bitkiler için gereken tüm elementleri kazanabilir. Ormanlar da, yine bu deniz kökenli aerosoller yardımıyla gelişir ve beslenirler.

Bu yolla, her yıl kara parçalarının toplam yüzeyi üzerine 150 milyon ton gübre düşmektedir. Bu doğal gübreleme işleyişi olmasaydı, Dünya üzerinde çok daha az bitki olacak, hayat dengesi bozulacaktı. Ayette verilen, yağmurun canlandırma özelliği ile ilgili bilgi, Kuran'ın sayısız mucizevi özelliğinden sadece biridir.

Dolu Yağışı, Şimşek Ve Gökgürültüsünün Oluşumu

... Gökten içinde dolu bulunan dağlar (gibi bulutlar) indiriverir, onu dilediğine isabet ettirir de, dilediğinden onu çevirir; şimşeğinin parıltısı neredeyse gözleri kamaştırıp götürüverecektir. (Nur Suresi, 43)

Yukarıdaki ayette, şimşeğin doluyla olan ilgisine dikkat çekilmektedir. Dolunun, şimşeğin oluşumundaki etkisi araştırıldığında, ayette önemli bir meteorolojik gerçeğe işaret edildiği görülecektir. *Meterology Today* (Günümüzde Meteoroloji) adlı kitapta dolu ve şimşeğin oluşumu ile ilgili şöyle bir yorum getirilmektedir:

Aşırı soğumuş damlacıklardan ve buz kristallerinden oluşan bir bulut bölgesinden dolu düştükçe bulutlar elektrik yüklenir. Sıvı halindeki damlacıklar da dolu taneleriyle çarpıştıklarında, temas anında donarlar ve potansiyel ısılarından kaybederler. Bu, dolunun yüzeyinin buz kristalinin çevresinden daha sıcak kalmasını sağlar. Dolu buz kristali ile temasa geçtiğinde ise önemli bir olay gerçekleşir. Elektronlar daha soğuk olandan daha sıcak olana doğru akarlar. Bunun sonucunda dolu negatif yüklü olur. Aynı etki çok soğumuş su damlaları bir dolu tanesi ile temasa geçtiğinde ve pozitif yüklü çok küçük buz parçaları kırıldığında da olur. Daha hafif ve pozitif yüklü parçacıklar hava akımıyla bulutların yukarı tarafına doğru taşınırlar. Negatif yükle kalan dolu bulutun aşağı kısmına doğru düşer, böylece bulutun aşağı tarafı negatif yüklenir. Bu negatif yükler yıldırım olarak yeryüzüne doğru deşarj olurlar. Bu bakımdan dolu, yıldırımın oluşumunda ana etkendir.[64]

Aşağıdaki ayette ise yağmur bulutlarının şimşeklerle olan bağlantısına ve bu oluşumların sıralamasına dikkat çekilmiştir ki, bunlar da bilimsel bulgularla tam bir paralellik içindedir:

Ya da (bunlar) karanlıklar, gök gürültüsü ve şimşek(ler)le yüklü, 'gökten şiddetli bir yağmur fırtınasına tutulmuş gibidirler ki, yıldırımların saldığı dehşetle'; ölüm korkusundan parmaklarıyla kulaklarını tıkarlar... (Bakara Suresi, 19)

Yağmur bulutları 25.6 km^2 - 256 km^2 genişliğinde, 9.000-12.000 m yüksekliğindeki çok büyük kütleler halindedir. Bu olağanüstü kalınlıktan ötürü, bu bulutların tabanı karanlıktır. Güneş ışınları, bulutu oluşturan su ve buz parçacıklarının çok fazla miktarda olmasından dolayı geçiş imkanı bulamazlar. Bu yoğunluk dolayısıyla, yeryüzüne bu bulutlar arasından çok az miktarda güneş ışığı ulaşır ve bu yüzden yeryüzünden bakan bir kişi bulutu karanlık olarak görür. Bulutun üst kısımlarında ise karanlık daha azdır ve yeryüzüne yaklaştıkça karanlık daha artar.[65]

Karanlığın ardından ayette dikkat çekilen, gök gürültüsü ve şimşeğin oluşum aşamaları ise şöyledir: Yağmur bulutlarının içinde elektrik yükü birikimi oluşur. Bulutlardaki bu elektriklenme, donma, damlacıkların bölünmesi, temas sırasındaki elektriklenme gibi süreçler sonucunda oluşur. Bu tür bir elektrik yükü birikimi, araya giren havanın onları izole edemeyecek duruma gelmesiyle, büyük bir kıvılcım, pozitif ve negatif alanlar arasında deşarj olur. Zıt yüklerle yüklü iki bölge arasındaki voltaj 1 milyar volta ulaşabilir. Kıvılcım bulut içinde de oluşabilir, pozitif yüklü bir alandan negatif yüklü bir alana doğru iki bulut arasında akabilir veya bir buluttan yeryüzüne doğru boşalabilir. Bu kıvılcımlar göz kamaştıran şimşek çakmalarını oluşturur. Şimşek hattı boyunca oluşan elektrik yükündeki bu ani artış, çok yüksek ısılara (10.000 °C) sebep olur. Bunun sonucunda havada ani bir genleşme olur ve çok büyük bir patlama sesi olarak açığa çıkan gök gürültüsü oluşur.[66]

Görüldüğü gibi bir yağmur bulutunda sırasıyla karanlık tabakalar, şimşek olarak bilinen elektrik yüklü kıvılcımlar ve gök gürültüsü olarak bilinen patlama sesi oluşur. Modern bilimin bulutların oluşumu, gök gürültüsü ve şimşeğin sebepleri ile ilgili tüm söyledikleri, Kuran ayetlerinin tüm tarifleri ile büyük bir uyum içindedir.

Aşılayıcı Rüzgarlar

Kuran'ın bir ayetinde rüzgarların "aşılama" özelliğine ve bunun sonucunda yağmurun oluştuğuna şöyle dikkat çekilir:

Ve aşılayıcılar olarak rüzgarları gönderdik, böylece gökten su indirdik de sizleri suladık... (Hicr Suresi, 22)

Ayette, yağmur oluşumundaki ilk aşamanın rüzgarlar olduğuna dikkat çekilmektedir. Oysa 20. yüzyılın başlarına kadar, rüzgarla yağmurun yağması arasındaki tek ilişki rüzgarın bulutları sürüklemesi olarak biliniyordu. Modern meteorolojik bulgular ise rüzgarların yağmurun oluşumunda "aşılayıcı" rol oynadıklarını gösterdi.

Rüzgarların bu aşılama özelliği daha önce de değindiğimiz gibi şöyle gerçekleşir: Okyanusların ve denizlerin yüzeyinde, köpüklenme nedeniyle her an sayısız hava kabarcığı oluşmaktadır. Bu kabarcıklar patladıkları anda, milimetrenin 100'de biri çapındaki binlerce parçacığı havaya fırlatırlar. "Aerosol" adı verilen bu parçacıklar, rüzgarlar sayesinde karalardan gelen tozlarla karışarak atmosferin üst katmanlarına taşınır. Rüzgarların bu şekilde yükseklere taşıdığı parçacıklar, burada su buharı ile temas eder. Su buharı da bu parçacıkların etrafına toplanarak yoğunlaşır ve su damlacıklarına dönüşür. Bu su damlacıkları önce biraraya gelerek bulutları oluşturur, bir süre sonra da yağmur olarak yeryüzüne iner. Görüldüğü gibi rüzgarlar, havada serbest halde bulunan su buharını denizlerden taşıdıkları parçacıklarla "aşılamakta" ve böylece yağmur bulutlarının oluşumunu sağlamaktadır.

Eğer rüzgarların bu özelliği olmasa, yüksek atmosferdeki su damlacıkları hiçbir zaman oluşamayacak ve yağmur diye bir şey de olmayacaktı.

Burada önemli olan nokta ise, rüzgarların yağmur oluşumundaki bu kritik görevinin asırlar önce Kuran'da bildirilmiş olmasıdır. Hem de insanların doğa olayları hakkında hemen hemen hiçbir şey bilmedikleri bir devirde...

Ayette rüzgarların aşılayıcı yönüyle ilgili haber verilen diğer bir bilgi de, rüzgarların bitkilerin döllenmesindeki rolüdür. Yeryüzündeki pek çok bitki, türünün devamını polenlerini rüzgar vasıtasıyla dağıtarak sağlar. Birçok açık tohumlu bitki, çam ağaçları, palmiye ve benzeri ağaçlar, ayrıca çiçek veren tüm tohumlu bitkiler ile çimensi otların tamamı rüzgarlarla döllenirler. Rüzgar, çiçek tozlarını bitkilerden alıp, aynı türden diğer bitkilere taşıyarak döllenmeyi gerçekleştirir.

Rüzgarın bitkiler üzerinde nasıl bir aşılama yapabileceği yakın zamanlara kadar bilinmiyordu. Ancak bitkilerin de erkek ve dişi olmak üzere cinsiyet farkı olduğunun anlaşılması üzerine, rüzgarların böyle bir aşılayıcı etkisi olduğu anlaşıldı. Bu gerçeğe Kuran'da, "**Biz gökten su indirdik, böylelikle orada <u>her güzel olan çiftten bir bitki bitirdik."</u>** (Lokman Suresi, 10) ayetiyle dikkat çekilmektedir.

Rüzgarın Oluşumundaki Düzen

... ve rüzgarları (belli bir düzen içinde) yönetmesinde aklını kullanan bir kavim için ayetler vardır." (Casiye Suresi, 5)

Rüzgar, farklı ısı merkezleri arasında oluşan hava akımıdır. Atmosferdeki farklı ısılar, farklı hava basınçları oluşturduğundan, hava sürekli olarak yüksek basınçtan alçak basınca doğru akar. Basınç merkezleri, yani atmosferdeki ısılar arasındaki fark eğer büyük olursa, hava akımı yani rüzgar şiddetli olur ki, büyük yıkımlara yol açan kasırgalar böyle oluşmaktadır.

Burada şaşırtıcı olan, ekvator ve kutuplar gibi aralarında çok büyük fark olan ısı ve basınç kuşaklarına rağmen, Allah'ın belli bir düzen içinde yaratışı sayesinde,

Dünyamızın çok sert rüzgarlara maruz kalmamasıdır. Eğer kutuplar ve ekvator arasında gerçekleşecek dev hava akımı yumuşatılmış olmasaydı, Dünya yüzeyi sürekli olarak şiddetli kasırgaların yaşandığı bir ölü gezegene dönüşürdü.

Yukarıdaki ayette "tasrifir riyah" ifadesindeki "tasrif" kelimesi "birşeyi çok çevirip döndürmek, yönlendirmek, bir işe yön vermek, idare etmek, dağıtımını yapmak" anlamlarına gelir. Görüldüğü gibi rüzgar için seçilen bu kelime rüzgarların düzen içindeki hareketlerini tam olarak tarif etmektedir. Ayrıca bu durum rüzgarın kendi kendine gelişi güzel esmediğinin de çok açık bir anlatımıdır. Rüzgarları, insanlar için yaşamı olanaklı kılacak şekilde yöneten Allah'tır.

Fotosentezin Sabah Vakti Başlaması

Kararmaya ilk başladığı zaman, geceye andolsun, ve nefes almaya başladığı zaman, sabaha... (Tekvir Suresi, 17-18)

Bilindiği gibi bitkiler fotosentez yaparken, havadaki karbondioksidi yani insanın kullanmadığı zararlı gazı alır ve onun yerine atmosfere oksijen bırakırlar. Nefes aldığımızda içimize çektiğimiz ve asıl hayat kaynağımız olan oksijen, fotosentezin ana ürünüdür. Atmosferdeki oksijenin yaklaşık %30'u karadaki bitkiler tarafından üretilirken, geri kalan %70'lik bölüm denizlerde ve okyanuslarda bulunan ve fotosentez yapabilen bitkiler ve tek hücreli canlılar tarafından üretilir.

Fotosentez, bilim adamlarının bugün bile tam olarak açıklayamadıkları eşsiz bir süreçtir. Bu işlemi çıplak gözle göremeyiz, çünkü bu mekanizma çalışmak için atomları ve molekülleri kullanır. Ancak, fotosentezin sonuçlarını nefes almamızı sağlayan oksijen ve hayatta kalmamızı sağlayan besinlerde görebiliriz. Fotosentez anlaşılması zor kimyasal formüller, günlük hayatta hiç karşılaşmadığımız küçüklükte sayı ve ağırlık birimleri içeren, çok hassas dengeler üzerine kurulmuş bir sistemdir. Etrafımızdaki bütün yeşil bitkilerde, bu işlemin gerçekleştiği kimya laboratuvarlarından trilyonlarcası kuruludur. Üstelik bitkiler milyonlarca yıldır hiç durmadan ihtiyacımız olan oksijeni, besinleri ve enerjiyi üretmektedirler.

Fotosentezin en verimli olduğu zaman, oksijenin en fazla üretildiği zamandır. Bu da güneş ışığının en yoğun olduğu sabah saatlerinde gerçekleşir. Güneş'in doğmasıyla birlikte, yaprakta terleme ve buna bağlı olarak fotosentez artmaya başlar. Öğleden sonra ise bu olay tersine döner; yani fotosentez yavaşlar, solunum artar, çünkü sıcaklığın artmasıyla birlikte terleme de hızlanmaktadır. Geceleyin ise sıcaklığın azalmasıyla birlikte terleme yavaşlar ve bitki rahatlar.

Tekvir Suresi'nde sabah vakti ile ilgili olarak dikkat çekilen "iza teneffese" yani "nefes almaya başladığı zaman" ifadesi, mecaz yoluyla teneffüs etmek, solumak, derin derin nefes almak anlamlarına gelir. Ayette vurgulanan bu ifade, sabah vakti oksijen üretiminin başlaması, solunumun ana şartı olan oksijenin en yoğun olarak bu vakitte

elde edilmesi açısından oldukça dikkat çekicidir. Ayette sabah vakti ile ilgili olarak, bu durum üzerine yemin edilmesi de konunun önemini ayrıca vurgulamaktadır. 20. yüzyılın önemli keşifleri arasında yer alan fotosentez faaliyeti, Allah'ın yukarıdaki ayetle işaret ettiği Kuran'ın bilimsel mucizelerinden biridir.

Aşağıdaki grafikte fotosentez ve ışık miktarı arasındaki bağlantı görülmektedir.

Denizlerin Birbirine Karışmaması

Denizlerin, araştırmacılar tarafından çok yakın bir geçmişte tespit edilen bir özelliği, Kuran'ın Rahman Suresi'nde şöyle bildirilir:

Birbirleriyle kavuşmak üzere iki denizi salıverdi. İkisi arasında bir engel vardır; birbirlerinin sınırını geçmezler. (Rahman Suresi, 19-20)

Birbirine açılan fakat suları kesinlikle birbiriyle karışmayan denizlerin ayette bildirilen bu özelliği, okyanus bilimciler tarafından çok yakın bir zaman önce keşfedilmiştir. "Yüzey gerilimi" adı verilen fiziksel bir kuvvet nedeniyle, komşu denizlerin sularının karışmadığı ortaya çıkmıştır. Denizlerin farklı yoğunluklarından kaynaklanan yüzey gerilimi, adeta bir duvar gibi sularının birbirine karışmasını engeller.[67]

Elbette ki insanların, fizikten, yüzey geriliminden, okyanus biliminden haberdar olmadıkları bir devirde bu gerçeğin Kuran'da bildirilmiş olması son derece dikkat çekici bir durumdur.

Denizlerdeki Karanlık İç Dalgalar

Ya da (inkar edenlerin amelleri) engin bir denizdeki karanlıklara benzer; onun üstünü bir dalga kaplar, onun üstünde bir dalga, onun da üstünde bir bulut vardır. Bir kısmı bir kısmı üzerinde olan karanlıklar; elini çıkardığında onu bile neredeyse göremeyecek. Allah kime nur vermemişse, artık onun için nur yoktur. (Nur Suresi, 40)

Derin denizlerdeki genel ortam *Oceans* (Okyanuslar) adlı kitapta şu şekilde tanımlanmaktadır:

Bugün biliyoruz ki, derin denizlerdeki ve okyanuslardaki karanlık, yaklaşık olarak 200 m ve daha derin yerlerde olur. Bu derinlikte, hemen hemen hiç ışık yoktur. 1.000 m'nin altındaki derinliklerde ise artık hiçbir şekilde ışığa rastlamak mümkün değildir.[68]

Günümüzde bir denizin genel coğrafi yapısı, içinde yaşayan canlıların özellikleri, tuzluluk oranı gibi bilgilerin yanı sıra, içerdiği su miktarı, yüz ölçümü ve derinliği gibi bilgileri de edinmek mümkündür. Günümüz teknolojisi kullanılarak üretilmiş olan

denizaltı gibi araçlar ve çeşitli özel aletler bu bilgilere ulaşmakta kullanılan en önemli aracıdırlar.

Bir insanın bu aletler olmadan 70 m'den daha derine dalması ise neredeyse imkansızdır. Bununla birlikte bir insanın yardımsız olarak okyanusların 200 m civarındaki karanlık derinliklerinde yaşaması da kesinlikle mümkün değildir. Bu nedenle bilim adamları denizler hakkındaki detaylı bilgileri çok yakın zamanlarda keşfetmişlerdir. Oysa engin denizlerin karanlık olduğu bilgisi Kuran'da bundan 1400 sene önce haber verilmiştir. Hiçbir teknolojinin, dolayısıyla insanların denizlerin derinliklerine dalacak araçlarının olmadığı bir dönemde, böyle bir bilginin verilmiş olması elbette Kuran mucizelerinden biridir.

Bununla birlikte Nur Suresi'nin 40. ayetinde belirtilen **"... engin bir denizdeki karanlıklara benzer; onun üstünü bir dalga kaplar, onun üstünde bir dalga, onun da üstünde bir bulut vardır..."** ifadesi de Kuran'daki başka bir bilimsel mucizeye işaret etmektedir:

Bilim adamları yakın zamanda "farklı yoğunluktaki katmanlar arasında yoğunluk ara yüzlerinde meydana gelen iç dalgalar"ın olduğunu bulmuşlardır. İç dalgalar deniz ve okyanusların derinliklerini kaplar; çünkü derin denizlerin, üzerlerindeki sudan daha fazla yoğunlukları vardır. İç dalgalar yüzey dalgaları gibi davranır. Yüzey dalgaları gibi onlar da kırılabilir. İç dalgalar, insan gözüyle görülemez; ancak belirli bir bölgedeki sıcaklık ve tuzluluk değişiklikleri incelendiğinde bu dalgalar fark edilebilir.[69]

Ayetteki ifadelerle yukarıdaki anlatım birbirleriyle tamamen paraleldir. Yapılan araştırmalar olmadan bir insan ancak denizin yüzeyinde bulunan dalgaların varlığını bilebilir. Bunların dışında denizin içinde meydana gelen dalgalanmalardan haberdar olması ise mümkün değildir. Ama Nur Suresi'nde Allah denizlerin derinliklerindeki ikinci bir dalga şekline dikkat çekmiştir. Elbette bilim adamlarının yakın zamanlarda keşfettikleri bu gerçek de, Kuran'ın Allah'ın sözü olduğunu bir kez daha gözler önüne sermektedir.

Hareketlerimizi Yönlendiren Bölge

Hayır; eğer o, (bu tutumuna) bir son vermeyecek olursa, andolsun, onu perçeminden tutup sürükleyeceğiz; o yalancı, günahkar olan alnından. (Alak Suresi, 15-16)

Yukarıdaki ayetlerde geçen "yalancı, günahkar olan alın" tanımlaması son derece dikkat çekicidir. Çünkü son yıllarda yapılan araştırmalar, kafatasının ön alın bölgesinde, beynin bazı faaliyetleri yöneten bölümünün bulunduğunu göstermiştir. 1400 yıl önce Kuran'da dikkat çekilen bu bölge ve görevi hakkındaki bilgilere günümüz bilim adamları, ancak son 60 yıl içinde açıklama getirilebilmişlerdir. Kafatasının içine, başın ön kısmına bakıldığında beynin ön alın bölgesi görülecektir. Bu bölgenin fonksiyonları

hakkında fizyoloji dalında yapılan araştırmalar neticesinde elde edilen bilgiler *Essentials of Anatomy and Physiology* (Anatomi ve Fizyolojinin Esasları) isimli kitapta şu şekilde geçmektedir:

Hareketlerin motivasyonu, planlama öngörüşü ve başlatılması alın loblarının ön kısmı olan ön alın bölgesinde (cerebrum) gerçekleşir. Burası çağırışım (birlik) korteksinin bir bölgesidir...[70]

Kitapta bu bölge ile ilgili ayrıca şu ifadeler yer almaktadır:

Hareketle olan ilgisiyle beraber, ön alın bölgesinin aynı zamanda saldırganlığın da fonksiyonel merkezi olduğu düşünülmektedir...[71]

Bu açıklamalardan da anlaşıldığı gibi, beynin ön alın bölgesi, planlama, motivasyon ve iyi veya kötü hareketlerin başlatılması, yalan veya doğrunun söylenmesi ile ilgili faaliyetlerin tümünü yürütmektedir.

Görüldüğü gibi Alak Suresi'nde geçen "yalancı günahkar olan alın" ifadesi ile yukarıdaki tanımlama büyük bir paralellik göstermektedir. Bilim adamlarının son altmış yıl içinde keşfettikleri bu gibi bilimsel gerçekleri Allah, Kuran ayetlerinde asırlar önce insanlara haber vermektedir.

Sütün Oluşumu

Sizin için hayvanlarda da elbette ibretler vardır, size onların karınlarındaki fers (yarı sindirilmiş gıdalar) ile kan arasından, içenlerin boğazından kolaylıkla kayan dupduru bir süt içirmekteyiz. (Nahl Suresi, 66)

Vücudun beslenmesini sağlayan temel maddeler, sindirim sistemindeki kimyasal dönüşümler sonucunda oluşur. Sindirilen bu besin maddeleri daha sonra bağırsak duvarından kan dolaşım sistemine geçerler. Kan dolaşımı sayesinde ilgili organlara sevk edilmiş olurlar.

Süt bezleri de diğer vücut dokuları gibi kan yoluyla kendilerine getirilen sindirilmiş gıdalarla beslenirler. Bu nedenle kan, besinlerden gelen gıdaların toplanıp iletilmesinde çok önemli bir rol oynar. Süt de tüm bu aşamalardan sonra süt bezleri tarafından salgılanır ve sindirilmiş besinin kan dolaşımıyla taşınması sonucunda oluştuğu için besin değeri oldukça yüksektir. İnsanlar ne hayvanın karnındaki yarı sindirilmiş besini ne de hayvanın kanını doğrudan tüketebilirler. Bunları doğrudan tüketmeleri ciddi zehirlenmelere hatta ölüme yol açabilir. Ama Allah, yarattığı son derece kompleks biyolojik sistemler sayesinde, bu sıvıların içinden temiz ve sağlıklı bir gıdayı insanların faydasına sunmaktadır. Böylece insanların doğrudan tüketemeyeceği kan ve yarı sindirilmiş besinden içilir nitelikte, besleyici süt üretilmiş olur.

Görüldüğü gibi Nahl Suresi'nin 66. ayetinde, sütün biyolojik oluşumu ile ilgili tarif edilenler, günümüz biliminin ortaya koyduğu bilgilerle büyük bir uyum içindedir. Memelilerin sindirim sistemine yönelik uzmanlık gerektiren böyle bir bilginin Kuran'ın

indirildiği dönemde insanlar tarafından bilinmesinin mümkün olmayacağı ise son derece açıktır.

Parmak İzindeki Kimlik

Kuran'da, insanları ölümden sonra diriltmenin Allah için çok kolay olduğu anlatılırken, insanların özellikle parmak uçlarına dikkat çekilir:

Evet; onun parmak uçlarını dahi derleyip-(yeniden) düzene koymaya güç yetirenleriz. (Kıyamet Suresi, 4)

Ayette parmak uçlarının vurgulanması, son derece hikmetlidir. Çünkü parmak izindeki şekiller ve detaylar, tamamen kişiye özeldir. Şu an dünya üzerinde yaşayan ve tarih boyunca yaşamış olan tüm insanların parmak izleri birbirinden farklıdır. Dahası, aynı DNA dizilimine sahip tek yumurta ikizleri dahi farklı parmak izine sahiptirler.[80]

Parmak izi doğumdan önce cenin üzerinde son şeklini alır ve kalıcı yara olması dışında ömür boyu sabit kalır. İşte bu nedenle parmak izi, herkese özel çok önemli bir "kimlik kartı" sayılmakta ve parmak izi bilimi ise insanlar tarafından yanılmaz kimlik tespit yöntemi olarak kullanılmaktadır.

Ancak önemli olan, parmak izinin özelliğinin ancak 19. yüzyılın sonlarına doğru keşfedilmiş olmasıdır. Ondan önce, insanlar parmak izini hiçbir özelliği ve anlamı olmayan çizgiler olarak görmüştür. Fakat Kuran'da, o dönemde kimsenin dikkatini dahi çekmeyen parmak izleri vurgulanmakta ve bu izlerin ancak çağımızda fark edilen önemine dikkat çekilmektedir.

Dişi Balarısı

Rabbin bal arısına vahyetti: Dağlarda, ağaçlarda ve onların kurdukları çardaklarda kendine evler edin. - Sonra meyvelerin tümünden ye, böylece Rabbinin sana kolaylaştırdığı yollarda yürü-uçuver. Onların karınlarından türlü renklerde şerbetler çıkar, onda insanlar için bir şifa vardır. Şüphesiz düşünen bir topluluk için gerçekten bunda bir ayet vardır. (Nahl Suresi, 68-69)

Her arının çok fazla görevinin olduğu arı kolonilerindeki tek istisna erkek arılardır. Erkek arılar ne kovanın savunmasına, ne temizliğine, ne besin toplamaya, ne de petek veya bal yapımına bir katkıda bulunurlar. Erkek arıların kovan içindeki tek fonksiyonları kraliçe arıyı döllemektir.[81] Çiftleşme organları dışında diğer arılarda bulunan özelliklerin hemen hemen hiçbirine sahip olmadıkları için erkek arıların kraliçe arıyı döllemekten başka bir iş yapmaları da mümkün değildir.

Koloninin tüm yükü üzerinde bulunan işçi arıların ise, kraliçe arılar gibi dişi olmalarına rağmen yumurtalıkları gelişmemiştir, yani kısırdırlar. Kovanın temizliği, arı

larvalarının ve yavrularının bakımı, kraliçe arı ve erkek arıların beslenmesi, bal yapılması, peteklerin inşası ve onarım işleri, kovanın havalandırılması, kovanın güvenliği, nektar (bal özü), polen (çiçek tozu), su, reçine gibi malzemelerin toplanması ve bunların kovanda depolanması gibi görevleri vardır.

Arapçada iki çeşit fiil kullanımı vardır ve fiillerin bu kullanımlarından, öznenin erkek mi yoksa dişi mi olduğu anlaşılmaktadır. Nitekim yukarıdaki ayetlerde arı için kullanılan fiiller (altı çizili kelimeler), fiilin dişi için olan şekliyle kullanılmıştır. Böylece Kuran'da bal yapımında çalışan arıların dişi olduğuna işaret edilmektedir.[82]

Unutulmamalıdır ki arılarla ilgili bu gerçeğin bundan 1400 sene önce bilinmesi mümkün değildir. Ama Allah bu gerçeğe dikkat çekerek Kuran'ın bir mucizesini daha bize göstermiştir.

Mikroskobik Hayatın Varlığı

Yerin bitirdiklerinden, kendi nefislerinden ve daha bilmedikleri nice şeylerden bütün çiftleri yaratan (Allah çok) Yücedir. (Yasin Suresi, 36)

... daha sizlerin bilmediğiniz neleri yaratmaktadır? (Nahl Suresi, 8)

Yukarıdaki ayetlerde, Kuran'ın indirildiği dönemde insanların bilmediği hayat formlarının olduğuna işaret edilmektedir. Nitekim mikroskobun keşfi ile birlikte insan gözünün göremediği küçüklükte yeni canlılar keşfedilmiştir. Böylece Kuran'da dikkat çekilen, bu canlıların varlığı hakkında insanlar bilgi sahibi olmaya başlamışlardır. Çıplak gözle görülemeyen ve genellikle tek bir hücreden ibaret olan mikro canlıların varlığına işaret eden diğer ayetler ise şöyledir:

... Göklerde ve yerde zerre ağırlığınca hiçbir şey O'ndan uzak (saklı) kalmaz. Bundan daha küçük olanı da, daha büyük olanı da, istisnasız, mutlaka apaçık bir kitapta (yazılı)dır. (Sebe Suresi, 3)

... Yerde ve gökte zerre ağırlığınca hiçbir şey Rabbinden uzakta (saklı) kalmaz. Bunun daha küçüğü de, daha büyüğü de yoktur ki, apaçık bir kitapta (kayıtlı) olmasın. (Yunus Suresi, 61)

Yeryüzünün her yanına yayılmış olan bu gizli dünyanın üyeleri yani mikroorganizmalar, yeryüzündeki hayvanların 20 katı kadardırlar. Gözle görülmeyecek kadar küçük bu mikroorganizmalar topluluğu, bakteriler, virüsler, mantarlar, su yosunları ve akarlardan oluşur. Bu mikrocanlılar, yeryüzündeki yaşam dengesinin önemli bir unsurudur. Örneğin Dünya üzerinde yaşamın oluşumunu sağlayan temel öğelerden bir tanesi olan azot döngüsü, bakteriler tarafından sağlanır. Bitkilerin topraktaki mineralleri alabilmelerini sağlayan en önemli unsur ise kök mantarlarıdır. Salata veya et gibi nitrat içeren besinlerden zehirlenmemizi ise dilimizde bulunan bakteriler önler. Aynı zamanda bazı bakteriler ve algler, dünyada canlılığın var olmasının temel unsuru olan fotosentez yapabilme yeteneğine sahiptirler ve bu görevi bitkilerle paylaşırlar. Bazı akar türleri organik maddeleri parçalayarak besinleri bitkilerin kullanabileceği hale dönüştürebilirler. Görüldüğü gibi ancak teknolojik aletlerle hakkında bilgi edinebildiğimiz bu küçük canlılar, insan yaşamı için vazgeçilmez öneme sahiptirler.

Kuran'da asırlar öncesinden gözle gördüğümüz alemlerin dışında da canlılar olacağına dikkat çekilmesi, kuşkusuz Kuran'ın bir başka mucizesidir. (Detaylı bilgi için bkz. Harun Yahya, *Mikrodünya Mucizesi*, Araştırma Yayıncılık)

Ek Bölüm:
Evrim Yanılgısı

Darwinizm, yani evrim teorisi, yaratılış gerçeğini reddetmek amacıyla ortaya atılmış, ancak başarılı olamamış bilim dışı bir safsatadan başka bir şey değildir. Canlılığın, cansız maddelerden tesadüfen oluştuğunu iddia eden bu teori, evrende ve canlılarda çok mucizevi bir düzen bulunduğunun bilim tarafından ispat edilmesiyle çürümüştür. Böylece Allah'ın tüm evreni ve canlıları yaratmış olduğu gerçeği, bilim tarafından da kanıtlanmıştır. Bugün evrim teorisini ayakta tutmak için dünya çapında yürütülen propaganda, sadece bilimsel gerçeklerin çarpıtılmasına, taraflı yorumlanmasına, bilim görüntüsü altında söylenen yalanlara ve yapılan sahtekarlıklara dayalıdır.

Ancak bu propaganda gerçeği gizleyememektedir. Evrim teorisinin bilim tarihindeki en büyük yanılgı olduğu, son 20-30 yıldır bilim dünyasında giderek daha yüksek sesle dile getirilmektedir. Özellikle 1980'lerden sonra yapılan araştırmalar, Darwinist iddiaların tamamen yanlış olduğunu ortaya koymuş ve bu gerçek pek çok bilim adamı tarafından dile getirilmiştir. Özellikle ABD'de, biyoloji, biyokimya, paleontoloji gibi farklı alanlardan gelen çok sayıda bilim adamı, Darwinizm'in geçersizliğini görmekte, canlıların kökenini artık yaratılış gerçeğiyle açıklamaktadırlar. Bugün bilimsel gelişmeler, evreni ve tüm canlıları Allah'ın yaratmış olduğu gerçeğini gözler önüne sermektedir.

Evrim teorisinin çöküşünü ve yaratılışın delillerini diğer pek çok çalışmamızda bütün bilimsel detaylarıyla ele aldık ve almaya devam ediyoruz. Ancak konuyu, taşıdığı büyük önem nedeniyle, burada da özetlemekte yarar vardır.

Darwin'i Yıkan Zorluklar

Evrim teorisi, tarihi eski Yunan'a kadar uzanan bir öğreti olmasına karşın, kapsamlı olarak 19. yüzyılda ortaya atıldı. Teoriyi bilim dünyasının gündemine sokan en önemli gelişme, Charles Darwin'in 1859 yılında yayınlanan *Türlerin Kökeni* adlı kitabıydı. Darwin bu kitapta dünya üzerindeki farklı canlı türlerini Allah'ın ayrı ayrı yarattığı gerçeğine karşı çıkıyordu. Darwin'e göre, tüm türler ortak bir atadan geliyorlardı ve zaman içinde küçük değişimlerle farklılaşmışlardı.

Darwin'in teorisi, hiçbir somut bilimsel bulguya dayanmıyordu; kendisinin de kabul ettiği gibi sadece bir "mantık yürütme" idi. Hatta Darwin'in kitabındaki "Teorinin Zorlukları" başlıklı uzun bölümde itiraf ettiği gibi, teori pek çok önemli soru karşısında açık veriyordu. Darwin, teorisinin önündeki zorlukların gelişen bilim tarafından aşılacağını, yeni bilimsel bulguların teorisini güçlendireceğini umuyordu. Bunu

kitabında sık sık belirtmişti. Ancak gelişen bilim, Darwin'in umutlarının tam aksine, teorinin temel iddialarını birer birer dayanaksız bırakmıştır.

Darwinizm'in bilim karşısındaki yenilgisi, üç temel başlıkta incelenebilir:

1) Teori, hayatın yeryüzünde ilk kez nasıl ortaya çıktığını asla açıklayamamaktadır.

2) Teorinin öne sürdüğü "evrim mekanizmaları"nın, gerçekte evrimleştirici bir etkiye sahip olduğunu gösteren hiçbir bilimsel bulgu yoktur.

3) Fosil kayıtları, evrim teorisinin öngörülerinin tam aksine bir tablo ortaya koymaktadır.

Bu bölümde, bu üç temel başlığı ana hatları ile inceleyeceğiz.

Aşılamayan İlk Basamak: Hayatın Kökeni

Evrim teorisi, tüm canlı türlerinin, bundan yaklaşık 3.8 milyar yıl önce ilkel dünyada ortaya çıkan tek bir canlı hücreden geldiklerini iddia etmektedir. Tek bir hücrenin nasıl olup da milyonlarca kompleks canlı türünü oluşturduğu ve eğer gerçekten bu tür bir evrim gerçekleşmişse neden bunun izlerinin fosil kayıtlarında bulunamadığı, teorinin açıklayamadığı sorulardandır. Ancak tüm bunlardan önce, iddia edilen evrim sürecinin ilk basamağı üzerinde durmak gerekir. Sözü edilen o "ilk hücre" nasıl ortaya çıkmıştır?

Evrim teorisi, yaratılışı reddettiği, hiçbir doğaüstü müdahaleyi kabul etmediği için, o "ilk hücre"nin, hiçbir plan ve düzenleme olmadan, doğa kanunları içinde rastlantısal olarak meydana geldiğini iddia eder. Yani teoriye göre, cansız madde tesadüfler sonucunda ortaya canlı bir hücre çıkarmış olmalıdır. Ancak bu, bilinen en temel biyoloji kanunlarına aykırı bir iddiadır.

"Hayat Hayattan Gelir"

Darwin, kitabında hayatın kökeni konusundan hiç söz etmemişti. Çünkü onun dönemindeki ilkel bilim anlayışı, canlıların çok basit bir yapıya sahip olduklarını varsayıyordu. Ortaçağ'dan beri inanılan "spontane jenerasyon" adlı teoriye göre, cansız maddelerin tesadüfen biraraya gelip, canlı bir varlık oluşturabileceklerine inanılıyordu. Bu dönemde böceklerin yemek artıklarından, farelerin de buğdaydan oluştuğu yaygın bir düşünceydi. Bunu ispatlamak için de ilginç deneyler yapılmıştı. Kirli bir paçavranın üzerine biraz buğday konmuş ve biraz beklendiğinde bu karışımdan farelerin oluşacağı sanılmıştı.

Etlerin kurtlanması da hayatın cansız maddelerden türeyebildiğine bir delil sayılıyordu. Oysa daha sonra anlaşılacaktı ki, etlerin üzerindeki kurtlar kendiliklerinden oluşmuyorlar, sineklerin getirip bıraktıkları gözle görülmeyen larvalardan çıkıyorlardı.

Darwin'in *Türlerin Kökeni* adlı kitabını yazdığı dönemde ise, bakterilerin cansız maddeden oluşabildikleri inancı, bilim dünyasında yaygın bir kabul görüyordu. Oysa Darwin'in kitabının yayınlanmasından beş yıl sonra, ünlü Fransız biyolog Louis Pasteur, evrime temel oluşturan bu inancı kesin olarak çürüttü. Pasteur yaptığı uzun çalışma ve

deneyler sonucunda vardığı sonucu şöyle özetlemişti: *"Cansız maddelerin hayat oluşturabileceği iddiası artık kesin olarak tarihe gömülmüştür."*[1]

Evrim teorisinin savunucuları, Pasteur'ün bulgularına karşı uzun süre direndiler. Ancak gelişen bilim, canlı hücresinin karmaşık yapısını ortaya çıkardıkça, hayatın kendiliğinden oluşabileceği iddiasının geçersizliği daha da açık hale geldi.

20. Yüzyıldaki Sonuçsuz Çabalar

20. yüzyılda hayatın kökeni konusunu ele alan ilk evrimci, ünlü Rus biyolog Alexander Oparin oldu. Oparin, 1930'lu yıllarda ortaya attığı birtakım tezlerle, canlı hücresinin tesadüfen meydana gelebileceğini ispat etmeye çalıştı. Ancak bu çalışmalar başarısızlıkla sonuçlanacak ve Oparin şu itirafı yapmak zorunda kalacaktı: *"Maalesef hücrenin kökeni, evrim teorisinin tümünü içine alan en karanlık noktayı oluşturmaktadır."*[2]

Oparin'in yolunu izleyen evrimciler, hayatın kökeni konusunu çözüme kavuşturacak deneyler yapmaya çalıştılar. Bu deneylerin en ünlüsü, Amerikalı kimyacı Stanley Miller tarafından 1953 yılında düzenlendi. Miller, ilkel dünya atmosferinde olduğunu iddia ettiği gazları bir deney düzeneğinde birleştirerek ve bu karışıma enerji ekleyerek, proteinlerin yapısında kullanılan birkaç organik molekül (aminoasit) sentezledi. O yıllarda evrim adına önemli bir aşama gibi tanıtılan bu deneyin geçerli olmadığı ve deneyde kullanılan atmosferin gerçek dünya koşullarından çok farklı olduğu, ilerleyen yıllarda ortaya çıkacaktı.[3]

Uzun süren bir sessizlikten sonra Miller'in kendisi de kullandığı atmosfer ortamının gerçekçi olmadığını itiraf etti.[4]

Hayatın kökeni sorununu açıklamak için 20. yüzyıl boyunca yürütülen tüm evrimci çabalar hep başarısızlıkla sonuçlandı. San Diego Scripps Enstitüsü'nden ünlü jeokimyacı Jeffrey Bada, evrimci Earth dergisinde 1998 yılında yayınlanan bir makalede bu gerçeği şöyle kabul eder:

Bugün, 20. yüzyılı geride bırakırken, hala, 20. yüzyıla girdiğimizde sahip olduğumuz en büyük çözülmemiş problemle karşı karşıyayız: Hayat yeryüzünde nasıl başladı?[5]

Hayatın Kompleks Yapısı

Evrim teorisinin hayatın kökeni konusunda bu denli büyük bir açmaza girmesinin başlıca nedeni, en basit sanılan canlı yapıların bile inanılmaz derecede karmaşık yapılara sahip olmasıdır. Canlı hücresi, insanoğlunun yaptığı bütün teknolojik ürünlerden daha karmaşıktır. Öyle ki bugün dünyanın en gelişmiş laboratuvarlarında bile cansız maddeler biraraya getirilerek canlı bir hücre üretilememektedir.

Bir hücrenin meydana gelmesi için gereken şartlar, asla rastlantılarla açıklanamayacak kadar fazladır. Hücrenin en temel yapı taşı olan proteinlerin rastlantısal olarak sentezlenme ihtimali; 500 aminoasitlik ortalama bir protein için,

10^{950}'de 1'dir. Ancak matematikte 10^{50}'de 1'den küçük olasılıklar pratik olarak "imkansız" sayılır. Hücrenin çekirdeğinde yer alan ve genetik bilgiyi saklayan DNA molekülü ise, inanılmaz bir bilgi bankasıdır. İnsan DNA'sının içerdiği bilginin, eğer kağıda dökülmeye kalkılsa, 500'er sayfadan oluşan 900 ciltlik bir kütüphane oluşturacağı hesaplanmaktadır.

Bu noktada çok ilginç bir ikilem daha vardır: DNA, yalnız birtakım özelleşmiş proteinlerin (enzimlerin) yardımı ile eşlenebilir. Ama bu enzimlerin sentezi de ancak DNA'daki bilgiler doğrultusunda gerçekleşir. Birbirine bağımlı olduklarından, eşlemenin meydana gelebilmesi için ikisinin de aynı anda var olmaları gerekir. Bu ise, hayatın kendiliğinden oluştuğu senaryosunu çıkmaza sokmaktadır. San Diego California Üniversitesi'nden ünlü evrimci Prof. Leslie Orgel, *Scientific American* dergisinin Ekim 1994 tarihli sayısında bu gerçeği şöyle itiraf eder:

Son derece kompleks yapılara sahip olan proteinlerin ve nükleik asitlerin (RNA ve DNA) aynı yerde ve aynı zamanda rastlantısal olarak oluşmaları aşırı derecede ihtimal dışıdır. Ama bunların birisi olmadan diğerini elde etmek de mümkün değildir. Dolayısıyla insan, yaşamın kimyasal yollarla ortaya çıkmasının asla mümkün olmadığı sonucuna varmak zorunda kalmaktadır.[6]

Kuşkusuz eğer hayatın doğal etkenlerle ortaya çıkması imkansız ise, bu durumda hayatın doğaüstü bir biçimde "yaratıldığını" kabul etmek gerekir. Bu gerçek, en temel amacı yaratılışı reddetmek olan evrim teorisini açıkça geçersiz kılmaktadır.

Evrimin Hayali Mekanizmaları

Darwin'in teorisini geçersiz kılan ikinci büyük nokta, teorinin "evrim mekanizmaları" olarak öne sürdüğü iki kavramın da gerçekte hiçbir evrimleştirici güce sahip olmadığının anlaşılmış olmasıdır.

Darwin, ortaya attığı evrim iddiasını tamamen "doğal seleksiyon" mekanizmasına bağlamıştı. Bu mekanizmaya verdiği önem, kitabının isminden de açıkça anlaşılıyordu: *Türlerin Kökeni, Doğal Seleksiyon Yoluyla...*

Doğal seleksiyon, doğal seçme demektir. Doğadaki yaşam mücadelesi içinde, doğal şartlara uygun ve güçlü canlıların hayatta kalacağı düşüncesine dayanır. Örneğin yırtıcı hayvanlar tarafından tehdit edilen bir geyik sürüsünde, daha hızlı koşabilen geyikler hayatta kalacaktır. Böylece geyik sürüsü, hızlı ve güçlü bireylerden oluşacaktır. Ama elbette bu mekanizma, geyikleri evrimleştirmez, onları başka bir canlı türüne, örneğin atlara dönüştürmez. Dolayısıyla doğal seleksiyon mekanizması hiçbir evrimleştirici güce sahip değildir. Darwin de bu gerçeğin farkındaydı ve *Türlerin Kökeni* adlı kitabında *"Faydalı değişiklikler oluşmadığı sürece doğal seleksiyon hiçbir şey yapamaz"* demek zorunda kalmıştı.[7]

Lamarck'ın Etkisi

Peki bu "faydalı değişiklikler" nasıl oluşabilirdi? Darwin, kendi döneminin ilkel bilim anlayışı içinde, bu soruyu Lamarck'a dayanarak cevaplamaya çalışmıştı. Darwin'den önce yaşamış olan Fransız biyolog Lamarck'a göre, canlılar yaşamları sırasında geçirdikleri fiziksel değişiklikleri sonraki nesle aktarıyorlar, nesilden nesile biriken bu özellikler sonucunda yeni türler ortaya çıkıyordu. Örneğin Lamarck'a göre zürafalar ceylanlardan türemişlerdi, yüksek ağaçların yapraklarını yemek için çabalarken nesilden nesile boyunları uzamıştı.

Darwin de benzeri örnekler vermiş, örneğin Türlerin Kökeni adlı kitabında, yiyecek bulmak için suya giren bazı ayıların zamanla balinalara dönüştüğünü iddia etmişti.[8]

Ama Mendel'in keşfettiği ve 20.yüzyılda gelişen genetik bilimiyle kesinleşen kalıtım kanunları, kazanılmış özelliklerin sonraki nesillere aktarılması efsanesini kesin olarak yıktı. Böylece doğal seleksiyon "tek başına" ve dolayısıyla tümüyle etkisiz bir mekanizma olarak kalmış oluyordu.

Neo-Darwinizm ve Mutasyonlar

Darwinistler ise bu duruma bir çözüm bulabilmek için 1930'ların sonlarında, "Modern Sentetik Teori"yi ya da daha yaygın ismiyle neo-Darwinizm'i ortaya attılar. Neo-Darwinizm, doğal seleksiyonun yanına "faydalı değişiklik sebebi" olarak mutasyonları, yani canlıların genlerinde radyasyon gibi dış etkiler ya da kopyalama hataları sonucunda oluşan bozulmaları ekledi.

Bugün de hala dünyada evrim adına geçerliliğini koruyan model neo-Darwinizm'dir. Teori, yeryüzünde bulunan milyonlarca canlı türünün, bu canlıların, kulak, göz, akciğer, kanat gibi sayısız kompleks organlarının "mutasyonlara", yani genetik bozukluklara dayalı bir süreç sonucunda oluştuğunu iddia etmektedir. Ama teoriyi çaresiz bırakan açık bir bilimsel gerçek vardır: Mutasyonlar canlıları geliştirmezler, aksine her zaman için canlılara zarar verirler.

Bunun nedeni çok basittir: DNA çok kompleks bir düzene sahiptir. Bu molekül üzerinde oluşan herhangi rastgele bir etki ancak zarar verir. Amerikalı genetikçi B. G. Ranganathan bunu şöyle açıklar:

Mutasyonlar küçük, rastgele ve zararlıdırlar. Çok ender olarak meydana gelirler ve en iyi ihtimalle etkisizdirler. Bu üç özellik, mutasyonların evrimsel bir gelişme meydana getiremeyeceğini gösterir. Zaten yüksek derecede özelleşmiş bir organizmada meydana gelebilecek rastlantısal bir değişim, ya etkisiz olacaktır ya da zararlı. Bir kol saatinde meydana gelecek rastgele bir değişim kol saatini geliştirmeyecektir. Ona büyük ihtimalle zarar verecek veya en iyi ihtimalle etkisiz olacaktır. Bir deprem bir şehri geliştirmez, ona yıkım getirir.[9]

Nitekim bugüne kadar hiçbir yararlı, yani genetik bilgiyi geliştiren mutasyon örneği gözlemlenmedi. Tüm mutasyonların zararlı olduğu görüldü. Anlaşıldı ki, evrim teorisinin "evrim mekanizması" olarak gösterdiği mutasyonlar, gerçekte canlıları sadece tahrip eden, sakat bırakan genetik olaylardır. (İnsanlarda mutasyonun en sık görülen

etkisi de kanserdir.) Elbette tahrip edici bir mekanizma "evrim mekanizması" olamaz. Doğal seleksiyon ise, Darwin'in de kabul ettiği gibi, "tek başına hiçbir şey yapamaz." Bu gerçek bizlere doğada hiçbir "evrim mekanizması" olmadığını göstermektedir. Evrim mekanizması olmadığına göre de, evrim denen hayali süreç yaşanmış olamaz.

Fosil Kayıtları: Ara Formlardan Eser Yok

Evrim teorisinin iddia ettiği senaryonun yaşanmamış olduğunun en açık göstergesi ise fosil kayıtlarıdır.

Evrim teorisine göre bütün canlılar birbirlerinden türemişlerdir. Önceden var olan bir canlı türü, zamanla bir diğerine dönüşmüş ve bütün türler bu şekilde ortaya çıkmışlardır. Teoriye göre bu dönüşüm yüz milyonlarca yıl süren uzun bir zaman dilimini kapsamış ve kademe kademe ilerlemiştir. Bu durumda, iddia edilen uzun dönüşüm süreci içinde sayısız "ara türler"in oluşmuş ve yaşamış olmaları gerekir. Örneğin geçmişte, balık özelliklerini taşımalarına rağmen, bir yandan da bazı sürüngen özellikleri kazanmış olan yarı balık-yarı sürüngen canlılar yaşamış olmalıdır. Ya da sürüngen özelliklerini taşırken, bir yandan da bazı kuş özellikleri kazanmış sürüngen-kuşlar ortaya çıkmış olmalıdır. Bunlar, bir geçiş sürecinde oldukları için de, sakat, eksik, kusurlu canlılar olmalıdır. Evrimciler geçmişte yaşamış olduklarına inandıkları bu teorik yaratıklara "ara geçiş formu" adını verirler.

Eğer gerçekten bu tür canlılar geçmişte yaşamışlarsa bunların sayılarının ve çeşitlerinin milyonlarca hatta milyarlarca olması gerekir. Ve bu ucube canlıların kalıntılarına mutlaka fosil kayıtlarında rastlanması gerekir. Darwin, *Türlerin Kökeni*'nde bunu şöyle açıklamıştır:

Eğer teorim doğruysa, türleri birbirine bağlayan sayısız ara-geçiş çeşitleri mutlaka yaşamış olmalıdır... Bunların yaşamış olduklarının kanıtları da sadece fosil kalıntıları arasında bulunabilir.[10]

Darwin’in Yıkılan Umutları

Ancak 19. yüzyılın ortasından bu yana dünyanın dört bir yanında hummalı fosil araştırmaları yapıldığı halde bu ara geçiş formlarına rastlanamamıştır. Yapılan kazılarda ve araştırmalarda elde edilen bütün bulgular, evrimcilerin beklediklerinin aksine, canlıların yeryüzünde birdenbire, eksiksiz ve kusursuz bir biçimde ortaya çıktıklarını göstermiştir. Ünlü İngiliz paleontolog (fosil bilimci) Derek W. Ager, bir evrimci olmasına karşın bu gerçeği şöyle itiraf eder:

Sorunumuz şudur: Fosil kayıtlarını detaylı olarak incelediğimizde, türler ya da sınıflar seviyesinde olsun, sürekli olarak aynı gerçekle karşılaşırız; kademeli evrimle gelişen değil, aniden yeryüzünde oluşan gruplar görürüz.[11]

Yani fosil kayıtlarında, tüm canlı türleri, aralarında hiçbir geçiş formu olmadan eksiksiz biçimleriyle aniden ortaya çıkmaktadırlar. Bu, Darwin'in öngörülerinin tam aksidir. Dahası, bu canlı türlerinin yaratıldıklarını gösteren çok güçlü bir delildir. Çünkü

bir canlı türünün, kendisinden evrimleştiği hiçbir atası olmadan, bir anda ve kusursuz olarak ortaya çıkmasının tek açıklaması, o türün yaratılmış olmasıdır. Bu gerçek, ünlü evrimci biyolog Douglas Futuyma tarafından da kabul edilir:

Yaratılış ve evrim, yaşayan canlıların kökeni hakkında yapılabilecek yegane iki açıklamadır. Canlılar dünya üzerinde ya tamamen mükemmel ve eksiksiz bir biçimde ortaya çıkmışlardır ya da böyle olmamıştır. Eğer böyle olmadıysa, bir değişim süreci sayesinde kendilerinden önce var olan bazı canlı türlerinden evrimleşerek meydana gelmiş olmalıdırlar. Ama eğer eksiksiz ve mükemmel bir biçimde ortaya çıkmışlarsa, o halde sonsuz güç sahibi bir akıl tarafından yaratılmış olmaları gerekir.[12]

Fosiller ise, canlıların yeryüzünde eksiksiz ve mükemmel bir biçimde ortaya çıktıklarını göstermektedir. Yani "türlerin kökeni", Darwin'in sandığının aksine, evrim değil yaratılıştır.

İnsanın Evrimi Masalı

Evrim teorisini savunanların en çok gündeme getirdikleri konu, insanın kökeni konusudur. Bu konudaki Darwinist iddia, bugün yaşayan modern insanın maymunsu birtakım yaratıklardan geldiğini varsayar. 4-5 milyon yıl önce başladığı varsayılan bu süreçte, modern insan ile ataları arasında bazı "ara form"ların yaşadığı iddia edilir. Gerçekte tümüyle hayali olan bu senaryoda dört temel "kategori" sayılır:

1) Australopithecus
2) Homo habilis
3) Homo erectus
4) Homo sapiens

Evrimciler, insanların sözde ilk maymunsu atalarına "güney maymunu" anlamına gelen "Australopithecus" ismini verirler. Bu canlılar gerçekte soyu tükenmiş bir maymun türünden başka bir şey değildir. Lord Solly Zuckerman ve Prof. Charles Oxnard gibi İngiltere ve ABD'den dünyaca ünlü iki anatomistin Australopithecus örnekleri üzerinde yaptıkları çok geniş kapsamlı çalışmalar, bu canlıların sadece soyu tükenmiş bir maymun türüne ait olduklarını ve insanlarla hiçbir benzerlik taşımadıklarını göstermiştir.[13]

Evrimciler insan evriminin bir sonraki safhasını da, "homo" yani insan olarak sınıflandırırlar. İddiaya göre homo serisindeki canlılar, Australopithecuslar'dan daha gelişmişlerdir. Evrimciler, bu farklı canlılara ait fosilleri ardı ardına dizerek hayali bir evrim şeması oluştururlar. Bu şema hayalidir, çünkü gerçekte bu farklı sınıfların arasında evrimsel bir ilişki olduğu asla ispatlanamamıştır. Evrim teorisinin 20. yüzyıldaki en önemli savunucularından biri olan Ernst Mayr, "Homo sapiens'e uzanan zincir gerçekte kayıptır" diyerek bunu kabul eder.[14]

Evrimciler "Australopithecus > Homo habilis > Homo erectus > Homo sapiens" sıralamasını yazarken, bu türlerin her birinin, bir sonrakinin atası olduğu izlenimini verirler. Oysa paleoantropologların son bulguları, Australopithecus, Homo habilis ve

Homo erectus'un dünyanın farklı bölgelerinde aynı dönemlerde yaşadıklarını göstermektedir.[15] Dahası Homo erectus sınıflamasına ait insanların bir bölümü çok modern zamanlara kadar yaşamışlar, Homo sapiens neandertalensis ve Homo sapiens sapiens (modern insan) ile aynı ortamda yan yana bulunmuşlardır.[16]

Bu ise elbette bu sınıfların birbirlerinin ataları oldukları iddiasının geçersizliğini açıkça ortaya koymaktadır. Harvard Üniversitesi paleontologlarından Stephen Jay Gould, kendisi de bir evrimci olmasına karşın, Darwinist teorinin içine girdiği bu çıkmazı şöyle açıklar:

Eğer birbiri ile paralel bir biçimde yaşayan üç farklı hominid (insanımsı) çizgisi varsa, o halde bizim soy ağacımıza ne oldu?

Açıktır ki, bunların biri diğerinden gelmiş olamaz. Dahası, biri diğeriyle karşılaştırıldığında evrimsel bir gelişme trendi göstermemektedirler.[17]

Kısacası, medyada ya da ders kitaplarında yer alan hayali birtakım "yarı maymun, yarı insan" canlıların çizimleriyle, yani sırf propaganda yoluyla ayakta tutulmaya çalışılan insanın evrimi senaryosu, hiçbir bilimsel temeli olmayan bir masaldan ibarettir.

Bu konuyu uzun yıllar inceleyen, özellikle Australopithecus fosilleri üzerinde 15 yıl araştırma yapan İngiltere'nin en ünlü ve saygın bilim adamlarından Lord Solly Zuckerman, bir evrimci olmasına rağmen, ortada maymunsu canlılardan insana uzanan gerçek bir soy ağacı olmadığı sonucuna varmıştır.

Zuckerman bir de ilginç bir "bilim skalası" yapmıştır. Bilimsel olarak kabul ettiği bilgi dallarından, bilim dışı olarak kabul ettiği bilgi dallarına kadar bir yelpaze oluşturmuştur. Zuckerman'ın bu tablosuna göre en "bilimsel" -yani somut verilere dayanan- bilgi dalları kimya ve fiziktir. Yelpazede bunlardan sonra biyoloji bilimleri, sonra da sosyal bilimler gelir. Yelpazenin en ucunda, yani en "bilim dışı" sayılan kısımda ise, Zuckerman'a göre, telepati, altıncı his gibi "duyum ötesi algılama" kavramları ve bir de "insanın evrimi" vardır! Zuckerman, yelpazenin bu ucunu şöyle açıklar:

Objektif gerçekliğin alanından çıkıp da, biyolojik bilim olarak varsayılan bu alanlara -yani duyum ötesi algılamaya ve insanın fosil tarihinin yorumlanmasına- girdiğimizde, evrim teorisine inanan bir kimse için herşeyin mümkün olduğunu görürüz. Öyle ki teorilerine kesinlikle inanan bu kimselerin çelişkili bazı yargıları aynı anda kabul etmeleri bile mümkündür.[18]

İşte insanın evrimi masalı da, teorilerine körü körüne inanan birtakım insanların buldukları bazı fosilleri ön yargılı bir biçimde yorumlamalarından ibarettir.

Darwin Formülü!

Şimdiye kadar ele aldığımız tüm teknik delillerin yanında, isterseniz evrimcilerin nasıl saçma bir inanışa sahip olduklarını bir de çocukların bile anlayabileceği kadar açık bir örnekle özetleyelim.

Evrim teorisi canlılığın tesadüfen oluştuğunu iddia etmektedir. Dolayısıyla bu iddiaya göre cansız ve şuursuz atomlar biraraya gelerek önce hücreyi oluşturmuşlardır

ve sonrasında aynı atomlar bir şekilde diğer canlıları ve insanı meydana getirmişlerdir. şimdi düşünelim; canlılığın yapıtaşı olan karbon, fosfor, azot, potasyum gibi elementleri biraraya getirdiğimizde bir yığın oluşur. Bu atom yığını, hangi işlemden geçirilirse geçirilsin, tek bir canlı oluşturamaz. İsterseniz bu konuda bir "deney" tasarlayalım ve evrimcilerin aslında savundukları, ama yüksek sesle dile getiremedikleri iddiayı onlar adına "Darwin Formülü" adıyla inceleyelim:

Evrimciler, çok sayıda büyük varilin içine canlılığın yapısında bulunan fosfor, azot, karbon, oksijen, demir, magnezyum gibi elementlerden bol miktarda koysunlar. Hatta normal şartlarda bulunmayan ancak bu karışımın içinde bulunmasını gerekli gördükleri malzemeleri de bu varillere eklesinler. Karışımların içine, istedikleri kadar amino asit, istedikleri kadar da (bir tekinin bile rastlantısal oluşma ihtimali 10^{-950} olan) protein doldursunlar. Bu karışımlara istedikleri oranda ısı ve nem versinler. Bunları istedikleri gelişmiş cihazlarla karıştırsınlar. Varillerin başına da dünyanın önde gelen bilim adamlarını koysunlar. Bu uzmanlar babadan oğula, kuşaktan kuşağa aktararak nöbetleşe milyarlarca, hatta trilyonlarca sene sürekli varillerin başında beklesinler. Bir canlının oluşması için hangi şartların var olması gerektiğine inanılıyorsa hepsini kullanmak serbest olsun. Ancak, ne yaparlarsa yapsınlar o varillerden kesinlikle bir canlı çıkartamazlar. Zürafaları, aslanları, arıları, kanaryaları, bülbülleri, papağanları, atları, yunusları, gülleri, orkideleri, zambakları, karanfilleri, muzları, portakalları, elmaları, hurmaları, domatesleri, kavunları, karpuzları, incirleri, zeytinleri, üzümleri, şeftalileri, tavus kuşlarını, sülünleri, renk renk kelebekleri ve bunlar gibi milyonlarca canlı türünden hiçbirini oluşturamazlar. Değil burada birkaçını saydığımız bu canlı varlıkları, bunların tek bir hücresini bile elde edemezler. Kısacası, bilinçsiz atomlar biraraya gelerek hücreyi oluşturamazlar. Sonra yeni bir karar vererek bir hücreyi ikiye bölüp, sonra art arda başka kararlar alıp, elektron mikroskobunu bulan, sonra kendi hücre yapısını bu mikroskop altında izleyen profesörleri oluşturamazlar. Madde, ancak Allah'ın üstün yaratmasıyla hayat bulur.

Bunun aksini iddia eden evrim teorisi ise, akla tamamen aykırı bir safsatadır. Evrimcilerin ortaya attığı iddialar üzerinde biraz bile düşünmek, üstteki örnekte olduğu gibi, bu gerçeği açıkça gösterir.

Göz ve Kulaktaki Teknoloji

Evrim teorisinin kesinlikle açıklama getiremeyeceği bir diğer konu ise göz ve kulaktaki üstün algılama kalitesidir.

Gözle ilgili konuya geçmeden önce "Nasıl görürüz?" sorusuna kısaca cevap verelim. Bir cisimden gelen ışınlar, gözde retinaya ters olarak düşer. Bu ışınlar, buradaki hücreler tarafından elektrik sinyallerine dönüştürülür ve beynin arka kısmındaki görme merkezi denilen küçücük bir noktaya ulaşır. Bu elektrik sinyalleri bir dizi işlemden sonra beyindeki bu merkezde görüntü olarak algılanır. Bu bilgiden sonra şimdi düşünelim:

Beyin ışığa kapalıdır. Yani beynin içi kapkaranlıktır, ışık beynin bulunduğu yere kadar giremez. Görüntü merkezi denilen yer kapkaranlık, ışığın asla ulaşmadığı, belki de hiç karşılaşmadığınız kadar karanlık bir yerdir. Ancak siz bu zifiri karanlıkta ışıklı, pırıl pırıl bir dünyayı seyretmektesiniz.

Üstelik bu o kadar net ve kaliteli bir görüntüdür ki 21. yüzyıl teknolojisi bile her türlü imkana rağmen bu netliği sağlayamamıştır. Örneğin şu anda okuduğunuz kitaba, kitabı tutan ellerinize bakın, sonra başınızı kaldırın ve çevrenize bakın. şu anda gördüğünüz netlik ve kalitedeki bu görüntüyü başka bir yerde gördünüz mü? Bu kadar net bir görüntüyü size dünyanın bir numaralı televizyon şirketinin ürettiği en gelişmiş televizyon ekranı dahi veremez. 100 yıldır binlerce mühendis bu netliğe ulaşmak için çalışmaktadır. Bunun için fabrikalar, dev tesisler kurulmakta, araştırmalar yapılmakta, planlar ve tasarımlar geliştirilmektedir. Yine bir TV ekranına bakın, bir de şu anda elinizde tuttuğunuz bu kitaba. Arada büyük bir netlik ve kalite farkı olduğunu göreceksiniz. Üstelik, TV ekranı size iki boyutlu bir görüntü gösterir, oysa siz üç boyutlu, derinlikli bir perspektifi izlemektesiniz.

Uzun yıllardır on binlerce mühendis üç boyutlu TV yapmaya, gözün görme kalitesine ulaşmaya çalışmaktadırlar. Evet, üç boyutlu bir televizyon sistemi yapabildiler ama onu da gözlük takmadan üç boyutlu görmek mümkün değil, kaldı ki bu suni bir üç boyuttur. Arka taraf daha bulanık, ön taraf ise kağıttan dekor gibi durur. Hiçbir zaman gözün gördüğü kadar net ve kaliteli bir görüntü oluşmaz. Kamerada da, televizyonda da mutlaka görüntü kaybı meydana gelir.

İşte evrimciler, bu kaliteli ve net görüntüyü oluşturan mekanizmanın tesadüfen oluştuğunu iddia etmektedirler. şimdi biri size, odanızda duran televizyon tesadüfler sonucunda oluştu, atomlar biraraya geldi ve bu görüntü oluşturan aleti meydana getirdi dese ne düşünürsünüz? Binlerce kişinin biraraya gelip yapamadığını şuursuz atomlar nasıl yapsın?

Gözün gördüğünden daha ilkel olan bir görüntüyü oluşturan alet tesadüfen oluşamıyorsa, gözün ve gözün gördüğü görüntünün de tesadüfen oluşamayacağı çok açıktır. Aynı durum kulak için de geçerlidir. Dış kulak, çevredeki sesleri kulak kepçesi vasıtasıyla toplayıp orta kulağa iletir; orta kulak aldığı ses titreşimlerini güçlendirerek iç kulağa aktarır; iç kulak da bu titreşimleri elektrik sinyallerine dönüştürerek beyne gönderir. Aynen görmede olduğu gibi duyma işlemi de beyindeki duyma merkezinde gerçekleşir.

Gözdeki durum kulak için de geçerlidir, yani beyin, ışık gibi sese de kapalıdır, ses geçirmez. Dolayısıyla dışarısı ne kadar gürültülü de olsa beynin içi tamamen sessizdir. Buna rağmen en net sesler beyinde algılanır. Ses geçirmeyen beyninizde bir orkestranın senfonilerini dinlersiniz, kalabalık bir ortamın tüm gürültüsünü duyarsınız. Ama o anda hassas bir cihazla beyninizin içindeki ses düzeyi ölçülse, burada keskin bir sessizliğin hakim olduğu görülecektir.

Net bir görüntü elde edebilmek ümidiyle teknoloji nasıl kullanılıyorsa, ses için de aynı çabalar onlarca yıldır sürdürülmektedir. Ses kayıt cihazları, müzik setleri, birçok elektronik alet, sesi algılayan müzik sistemleri bu çalışmalardan bazılarıdır. Ancak, tüm teknolojiye, bu teknolojide çalışan binlerce mühendise ve uzmana rağmen kulağın oluşturduğu netlik ve kalitede bir sese ulaşılamamıştır. En büyük müzik sistemi şirketinin ürettiği en kaliteli müzik setini düşünün. Sesi kaydettiğinde mutlaka sesin bir kısmı kaybolur veya az da olsa mutlaka parazit oluşur veya müzik setini açtığınızda daha müzik başlamadan bir cızırtı mutlaka duyarsınız. Ancak insan vücudundaki teknolojinin ürünü olan sesler son derece net ve kusursuzdur. Bir insan kulağı, hiçbir zaman müzik setinde olduğu gibi cızırtılı veya parazitli algılamaz; ses ne ise tam ve net bir biçimde onu algılar. Bu durum, insan yaratıldığı günden bu yana böyledir. Şimdiye kadar insanoğlunun yaptığı hiçbir görüntü ve ses cihazı, göz ve kulak kadar hassas ve başarılı birer algılayıcı olamamıştır. Ancak görme ve işitme olayında, tüm bunların ötesinde, çok büyük bir gerçek daha vardır.

Beynin İçinde Gören ve Duyan Şuur Kime Aittir?

Beynin içinde, ışıl ışıl renkli bir dünyayı seyreden, senfonileri, kuşların cıvıltılarını dinleyen, gülü koklayan kimdir?

İnsanın gözlerinden, kulaklarından, burnundan gelen uyarılar, elektrik sinyali olarak beyne gider. Biyoloji, fizyoloji veya biyokimya kitaplarında bu görüntünün beyinde nasıl oluştuğuna dair birçok detay okursunuz. Ancak, bu konu hakkındaki en önemli gerçeğe hiçbir yerde rastlayamazsınız: Beyinde, bu elektrik sinyallerini görüntü, ses, koku ve his olarak algılayan kimdir?

Beynin içinde göze, kulağa, burna ihtiyaç duymadan tüm bunları algılayan bir şuur bulunmaktadır. Bu şuur kime aittir?

Elbette bu şuur beyni oluşturan sinirler, yağ tabakası ve sinir hücrelerine ait değildir. İşte bu yüzden, herşeyin maddeden ibaret olduğunu zanneden Darwinist-materyalistler bu sorulara hiçbir cevap verememektedirler. Çünkü bu şuur, Allah'ın yaratmış olduğu ruhtur. Ruh, görüntüyü seyretmek için göze, sesi duymak için kulağa ihtiyaç duymaz. Bunların da ötesinde düşünmek için beyne ihtiyaç duymaz. Bu açık ve ilmi gerçeği okuyan her insanın, beynin içindeki birkaç santimetreküplük, kapkaranlık mekana tüm kainatı üç boyutlu, renkli, gölgeli ve ışıklı olarak sığdıran Yüce Allah'ı düşünüp, O'ndan korkup, O'na sığınması gerekir.

Materyalist Bir İnanç

Buraya kadar incelediklerimiz, evrim teorisinin bilimsel bulgularla açıkça çelişen bir iddia olduğunu göstermektedir. Teorinin hayatın kökeni hakkındaki iddiası bilime aykırıdır, öne sürdüğü evrim mekanizmalarının hiçbir evrimleştirici etkisi yoktur ve fosiller teorinin gerektirdiği ara formların yaşamadıklarını göstermektedir. Bu durumda,

elbette, evrim teorisinin bilime aykırı bir düşünce olarak bir kenara atılması gerekir. Nitekim tarih boyunca dünya merkezli evren modeli gibi pek çok düşünce, bilimin gündeminden çıkarılmıştır. Ama evrim teorisi ısrarla bilimin gündeminde tutulmaktadır. Hatta bazı insanlar teorinin eleştirilmesini "bilime saldırı" olarak göstermeye bile çalışmaktadırlar. Peki neden?..

Bu durumun nedeni, evrim teorisinin bazı çevreler için, kendisinden asla vazgeçilemeyecek dogmatik bir inanış oluşudur. Bu çevreler, materyalist felsefeye körü körüne bağlıdırlar ve Darwinizm'i de doğaya getirilebilecek yegane materyalist açıklama olduğu için benimsemektedirler.

Bazen bunu açıkça itiraf da ederler. Harvard Üniversitesi'nden ünlü bir genetikçi ve aynı zamanda önde gelen bir evrimci olan Richard Lewontin, "önce materyalist, sonra bilim adamı" olduğunu şöyle itiraf etmektedir:

Bizim materyalizme bir inancımız var, 'a priori' (önceden kabul edilmiş, doğru varsayılmış) bir inanç bu. Bizi dünyaya materyalist bir açıklama getirmeye zorlayan şey, bilimin yöntemleri ve kuralları değil. Aksine, materyalizme olan 'a priori' bağlılığımız nedeniyle, dünyaya materyalist bir açıklama getiren araştırma yöntemlerini ve kavramları kurguluyoruz. Materyalizm mutlak doğru olduğuna göre de, İlahi bir açıklamanın sahneye girmesine izin veremeyiz.[19]

Bu sözler, Darwinizm'in, materyalist felsefeye bağlılık uğruna yaşatılan bir dogma olduğunun açık ifadeleridir. Bu dogma, maddeden başka hiçbir varlık olmadığını varsayar. Bu nedenle de cansız, bilinçsiz maddenin, hayatı yarattığına inanır. Milyonlarca farklı canlı türünün; örneğin kuşların, balıkların, zürafaların, kaplanların, böceklerin, ağaçların, çiçeklerin, balinaların ve insanların maddenin kendi içindeki etkileşimlerle, yani yağan yağmurla, çakan şimşekle, cansız maddenin içinden oluştuğunu kabul eder. Gerçekte ise bu, hem akla hem bilime aykırı bir kabuldür. Ama Darwinistler kendi deyimleriyle "İlahi bir açıklamanın sahneye girmemesi" için, bu kabulü savunmaya devam etmektedirler.

Canlıların kökenine materyalist bir ön yargı ile bakmayan insanlar ise, şu açık gerçeği göreceklerdir: Tüm canlılar, üstün bir güç, bilgi ve akla sahip olan bir Yaratıcının eseridirler. Yaratıcı, tüm evreni yoktan var eden, en kusursuz biçimde düzenleyen ve tüm canlıları yaratıp şekillendiren Allah'tır.

Evrim Teorisi Dünya Tarihinin En Etkili Büyüsüdür

Burada şunu da belirtmek gerekir ki, ön yargısız, hiçbir ideolojinin etkisi altında kalmadan, sadece aklını ve mantığını kullanan her insan, bilim ve medeniyetten uzak toplumların hurafelerini andıran evrim teorisinin inanılması imkansız bir iddia olduğunu kolaylıkla anlayacaktır.

Yukarıda da belirtildiği gibi, evrim teorisine inananlar, büyük bir varilin içine birçok atomu, molekülü, cansız maddeyi dolduran ve bunların karışımından zaman

içinde düşünen, akleden, buluşlar yapan profesörlerin, üniversite öğrencilerinin, Einstein, Hubble gibi bilim adamlarının, Frank Sinatra, Charlton Heston gibi sanatçıların, bunun yanı sıra ceylanların, limon ağaçlarının, karanfillerin çıkacağına inanmaktadırlar. Üstelik, bu saçma iddiaya inananlar bilim adamları, profesörler, kültürlü, eğitimli insanlardır. Bu nedenle evrim teorisi için "dünya tarihinin en büyük ve en etkili büyüsü" ifadesini kullanmak yerinde olacaktır. Çünkü, dünya tarihinde insanların bu derece aklını başından alan, akıl ve mantıkla düşünmelerine imkan tanımayan, gözlerinin önüne sanki bir perde çekip çok açık olan gerçekleri görmelerine engel olan bir başka inanç veya iddia daha yoktur. Bu, eski Mısırlıların Güneş Tanrısı Ra'ya, Afrikalı bazı kabilelerin totemlere, Sebe halkının Güneş'e tapmasından, Hz. İbrahim'in kavminin elleri ile yaptıkları putlara, Hz. Musa'nın kavminin altından yaptıkları buzağıya tapmalarından çok daha vahim ve akıl almaz bir körlüktür. Gerçekte bu durum, Allah'ın Kuran'da işaret ettiği bir akılsızlıktır. Allah, bazı insanların anlayışlarının kapanacağını ve gerçekleri görmekten aciz duruma düşeceklerini birçok ayetinde bildirmektedir. Bu ayetlerden bazıları şöyledir:

Şüphesiz, inkar edenleri uyarsan da, uyarmasan da, onlar için fark etmez; inanmazlar. Allah, onların kalplerini ve kulaklarını mühürlemiştir; gözlerinin üzerinde perdeler vardır. Ve büyük azap onlaradır. (Bakara Suresi, 6-7)

... Kalpleri vardır bununla kavrayıp-anlamazlar, gözleri vardır bununla görmezler, kulakları vardır bununla işitmezler. Bunlar hayvanlar gibidir, hatta daha aşağılıktırlar. İşte bunlar gafil olanlardır. (Araf Suresi, 179)

Allah başka ayetlerde de bu insanların mucizeler görseler bile inanmayacak kadar büyülendiklerini şöyle bildirmektedir:

Onların üzerlerine gökyüzünden bir kapı açsak, ordan yukarı yükselseler de, mutlaka: "Gözlerimiz döndürüldü, belki biz büyülenmiş bir topluluğuz" diyeceklerdir. (Hicr Suresi, 14-15)

Bu kadar geniş bir kitlenin üzerinde bu büyünün etkili olması, insanların gerçeklerden bu kadar uzak tutulmaları ve 150 yıldır bu büyünün bozulmaması ise, kelimelerle anlatılamayacak kadar hayret verici bir durumdur. Çünkü, bir veya birkaç insanın imkansız senaryolara, saçmalık ve mantıksızlıklarla dolu iddialara inanmaları anlaşılabilir. Ancak dünyanın dört bir yanındaki insanların, şuursuz ve cansız atomların ani bir kararla biraraya gelip; olağanüstü bir organizasyon, disiplin, akıl ve şuur gösterip kusursuz bir sistemle işleyen evreni, canlılık için uygun olan her türlü özelliğe sahip olan Dünya gezegenini ve sayısız kompleks sistemle donatılmış canlıları meydana getirdiğine inanmasının, "büyü"den başka bir açıklaması yoktur.

Nitekim, Allah Kuran'da, inkarcı felsefenin savunucusu olan bazı kimselerin, yaptıkları büyülerle insanları etkilediklerini Hz. Musa ve Firavun arasında geçen bir olayla bizlere bildirmektedir. Hz. Musa, Firavun'a hak dini anlattığında, Firavun Hz. Musa'ya, kendi "bilgin büyücüleri" ile insanların toplandığı bir yerde karşılaşmasını söyler. Hz. Musa, büyücülerle karşılaştığında, büyücülere önce onların marifetlerini sergilemelerini emreder. Bu olayın anlatıldığı bir ayet şöyledir:

(Musa:) "Siz atın" dedi. (Asalarını) atıverince, insanların gözlerini büyüleyiverdiler, onları dehşete düşürdüler ve (ortaya) büyük bir sihir getirmiş oldular. (Araf Suresi, 116)

Görüldüğü gibi Firavun'un büyücüleri yaptıkları "aldatmacalar"la -Hz. Musa ve ona inananlar dışında- insanların hepsini büyüleyebilmişlerdir. Ancak, onların attıklarına karşılık Hz. Musa'nın ortaya koyduğu delil, onların büyüsünü, Kuran'daki ifadeyle "uydurduklarını yutmuş" yani etkisiz kılmıştır:

Biz de Musa'ya: "Asanı fırlatıver" diye vahyettik. (O da fırlatıverince) bir de baktılar ki, o bütün uydurduklarını derleyip-toparlayıp yutuyor. Böylece hak yerini buldu, onların bütün yapmakta oldukları geçersiz kaldı. Orada yenilmiş oldular ve küçük düşmüşler olarak tersyüz çevrildiler. (Araf Suresi, 117-119)

Ayetlerde de bildirildiği gibi, daha önce insanları büyüleyerek etkileyen bu kişilerin yaptıklarının bir sahtekarlık olduğunun anlaşılması ile, söz konusu insanlar küçük düşmüşlerdir. Günümüzde de bir büyünün etkisiyle, bilimsellik kılıfı altında son derece saçma iddialara inanan ve bunları savunmaya hayatlarını adayanlar, eğer bu iddialardan vazgeçmezlerse gerçekler tam anlamıyla açığa çıktığında ve "büyü bozulduğunda" küçük duruma düşeceklerdir. Nitekim, yaklaşık 60 yaşına kadar evrimi savunan ve ateist bir felsefeci olan, ancak daha sonra gerçekleri gören Malcolm Muggeridge evrim teorisinin yakın gelecekte düşeceği durumu şöyle açıklamaktadır:

Ben kendim, evrim teorisinin, özellikle uygulandığı alanlarda, geleceğin tarih kitaplarındaki en büyük espri malzemelerinden biri olacağına ikna oldum. Gelecek kuşak, bu kadar çürük ve belirsiz bir hipotezin inanılmaz bir saflıkla kabul edilmesini hayretle karşılayacaktır.[20]

Bu gelecek, uzakta değildir aksine çok yakın bir gelecekte insanlar "tesadüfler"in ilah olamayacaklarını anlayacaklar ve evrim teorisi dünya tarihinin en büyük aldatmacası ve en şiddetli büyüsü olarak tanımlanacaktır. Bu şiddetli büyü, büyük bir hızla dünyanın dört bir yanında insanların üzerinden kalkmaya başlamıştır. Artık evrim aldatmacasının sırrını öğrenen birçok insan, bu aldatmacaya nasıl kandığını hayret ve şaşkınlıkla düşünmektedir.

... Sen yücesin, bize öğrettiğinden başka bizim hiçbir bilgimiz yok. Gerçekten Sen, herşeyi bilen, hüküm ve hikmet sahibi olansın.
(Bakara Suresi, 32)

NOTLAR

1- Sidney Fox, Klaus Dose, *Molecular Evolution and The Origin of Life*, New York: Marcel Dekker, 1977, s. 2
2- Alexander I. Oparin, *Origin of Life*, (1936) New York, Dover Publications, 1953 (Reprint), s.196
3- *New Evidence on Evolution of Early Atmosphere and Life*, Bulletin of the American Meteorological Society, cilt 74, Kasım 1982, s. 1328-1330.
4- Stanley Miller, *Molecular Evolution of Life: Current Status of the Prebiotic Synthesis of Small Molecules*, 1986, s. 7
5- Jeffrey Bada, *Earth*, Şubat 1998, s. 40
6- Leslie E. Orgel, *"The Origin of Life on Earth"*, Scientific American, cilt 271, Ekim 1994, s. 78
7- Charles Darwin, *The Origin of Species: A Facsimile of the First Edition*, Harvard University Press, 1964, s. 189
8-Charles Darwin, *The Origin of Species: A Facsimile of the First Edition*, Harvard University Press, 1964, s. 189
9- B. G. Ranganathan, *Origins?*, Pennsylvania: The Banner Of Truth Trust, 1988
10- Charles Darwin, *The Origin of Species: A Facsimile of the First Edition*, Harvard University Press, 1964, s. 179
11- Derek A. Ager, *"The Nature of the Fossil Record"*, Proceedings of the British Geological Association, cilt 87, 1976, s. 133
12- Douglas J. Futuyma, *Science on Trial*, New York: Pantheon Books, 1983. s. 197
13- Solly Zuckerman, *Beyond The Ivory Tower, New York: Toplinger Publications*, 1970, ss. 75-94; Charles E. Oxnard, *"The Place of Australopithecines in Human Evolution: Grounds for Doubt"*, Nature, cilt 258, s. 389
14- J. Rennie, *"Darwin's Current Bulldog: Ernst Mayr"*, Scientific American, Aralık 1992
15- Alan Walker, Science, cilt 207, 1980, s. 1103; A. J. Kelso, *Physical Antropology*, 1. baskı, New York: J. B. Lipincott Co., 1970, s. 221; M. D. Leakey, Olduvai Gorge, cilt 3, Cambridge: Cambridge University Press, 1971, s. 272
16 - *Time*, Kasım 1996
17- S. J. Gould, *Natural History*, cilt 85, 1976, s. 30
18- Solly Zuckerman, *Beyond The Ivory Tower*, New York: Toplinger Publications, 1970, s. 19
19- Richard Lewontin, *"The Demon-Haunted World"*, The New York Review of Books, 9 Ocak, 1997, s. 28
20- Malcolm Muggeridge, *The End of Christendom*, Grand Rapids: Eerdmans, 1980, s.43

59. Meyers Lexikon in drei Bänden Bibliographisches Institut & F.A. Brockhaus AG, Mannheim 1995, Digitale Ausgabe LexiRom.
60. http://www.islandnet.com/~see/weather/history/lenard.htm
61. Richard A. Anthes, John J. Cahir, Alistair B. Fraser, Hans A. Panofsky, The Atmosphere, 3. baskı, Columbus, Charles E. Merrill Publishing Company, 1981, ss. 268-269; Albert Millers, Jack C. Thompson, Elements of Meteorology, 2. baskı, Columbus, Charles E. Merrill Publishing Company, 1975, s. 141.
62. Richard A. Anthes, John J. Cahir, Alistair B. Fraser, Hans A. Panofsky, The Atmosphere, 1981, s. 269; Albert Millers, Jack C. Thompson, Elements of Meteorology, 1975, ss. 141-142.
63- Brian J. Ford, "Brownian Movement in Clarkia Pollen: A Reprise of the First Observations", The Microscope, 1992, vol. 40, no. 4, ss. 235-241; http://www.brianjford.com/wbbrowna.htm
64. C. Donald Ahrens, Meterology Today: An introduction to weather, climate and environment, 3. baskı, West Publishing Company, 1988, St. Paul, s. 437.
65. http://webhome.idirect.com/~alila/ Writings/Physics.htm; The Quran and Modern Physics.
66. http://webhome.idirect.com/~alila/ Writings/Physics.htm; The Quran and Modern Physics.
67. Richard A. Davis, Principles of Oceanography, Addison-Wesley Publishing Company, Don Mills, Ontario, ss. 92-93.
68. Danny Elder, John Pernetta, Oceans, Mitchell Beazley Publishers, London, 1991, s. 27.
69. M. Grant Gross, Oceanography, A View of Earth, 6. baskı, Englewood Cliffs, Prentice-Hall Inc., 1993, s. 205.
70. Rod R. Seeley, Trent D. Stephens, Philip Tate, Essentials of Anatomy & Physiology, 2. baskı, Mosby-Year Book Inc., St. Louis, 1996, s. 211; Charles R. Noback, N. L. Strominger, R. J. Demarest, The Human Nervous System, Introduction and Review, 4. baskı, Lea & Febiger, Philadelphia, 1991, ss. 410-411.
71. Rod R. Seeley, Trent D. Stephens, Philip Tate, Essentials of Anatomy & Physiology, 2. baskı, Mosby-Year Book Inc., St. Louis, 1996, s. 211.
80. http://www.ridgesandfurrows.homestead.com/fingerprint.html
81. Hayvanlar Ansiklopedisi-Böcekler, Phoesbus Publishing Company, İstanbul, 1979, s. 97.
82. Dr. Mazhar U. Kazi, 130 Evident Miracles in the Qur'an, Crescent Publishing House, New York, ABD, 1998, ss. 68-69.

Rabbinizden olan mağfiret ve eni göklerle yer kadar olan cennete (kavuşmak için) yarışın; o, muttakiler için hazırlanmıştır. Onlar, bollukta da, darlıkta da infak edenler, öfkelerini yenenler ve insanlar(daki hakların)dan bağışlama ile (vaz)geçenlerdir. Allah, iyilik yapanları sever. Ve 'çirkin bir hayasızlık' işledikleri ya da nefislerine zulmettikleri zaman, Allah'I hatırlayıp hemen günahlarından dolayı bağışlanma isteyenlerdir. Allah'tan başka günahları bağışlayan kimdir? Bir de onlar yaptıkları (kötü şeylerde) bile bile ısrar etmeyenlerdır. İşte bunların karşılığı, Rablerinden bağışlanma ve içinde ebedi kalacakları, altından ırmaklar akan cennetlerdir. (Böyle) Yapıp-edenlere ne güzel bir karşılık (ecir var) (Al-I İmran Suresi, 133-136)